

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. TRESTNÁ ČINNOST, VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI	
A BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK.....	4
2.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE O TRESTNÉ ČINNOSTI	4
2.1.1 Územní rozložení kriminality. Teritoriální rozdíly	6
2.1.2. Pachatelé trestné činnosti.....	8
2.1.2.1 Trestná činnost recidivistů	10
2.1.2.2 Trestná činnost páchaná cizími státními příslušníky	11
2.1.2.3 Kriminalita mládeže	13
2.1.2.4 Trestná činnost příslušníků Policie ČR, Armády ČR, zaměstnanců Celní správy a příslušníků a občanských pracovníků Vězeňské služby ČR.....	16
2.1.3 Oběti trestné činnosti.....	21
2.1.4 Pátrání po osobách a věcech.....	25
2.1.5 Přestupky	26
2.2 VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI. ROZBOR JEDNOTLIVÝCH PROBLEMATIK V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	28
2.2.1 Majetková kriminalita.....	28
2.2.2 Hospodářská kriminalita	32
2.2.3 Násilná kriminalita	41
2.2.4 Mravnostní kriminalita	45
2.2.5 Kriminalita s extremistickým podtextem.....	47
2.2.6 Terorismus	48
2.2.7 Nelegální migrace	51
2.2.8 Korupce	56
2.2.9 Organizovaný zločin.....	59
2.2.9.1 Nelegální obchod s drogami	62
2.2.9.2 Obchod s lidmi	64
2.2.9.3 Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a radioaktivním materiálem	67
2.2.9.4 Padělání	69
2.2.10 Bezpečnost silničního provozu.....	70
2.2.11 Kriminalita páchaná v oblasti železniční dopravy	73
2.2.12 Ochrana utajovaných skutečností.....	74
2.2.13 Vyšetřování zločinů komunismu	75
3. OBLAST INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU, KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA A CIVILNÍHO NOUZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ	76
3.1 OBLAST INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	76

3.2 OBLAST KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	77
3.3 OBLAST OCHRANY OBYVATELSTVA	79
3.4 OBLAST CIVILNÍHO NOUZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ	81
4. OBLAST POŽÁRNÍ OCHRANY.....	83
5. POLITIKA V OBLASTI VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI.....	85
5.1 PŘEHLED ZÁKLADNÍCH KONCEPČNÍCH A ANALYTICKÝCH DOKUMENTŮ.....	85
5.2 LEGISLATIVNÍ AKTIVITY	86
5.3 OBLAST PREVENCE KRIMINALITY	90
5.4 EVROPSKÁ INTEGRACE, MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE.....	93
5.5 AKTIVITY MV V OBLASTI PERSONÁLNÍ PRÁCE, VZDĚLÁVÁNÍ, ORGANIZAČNÍ, EKONOMICKÉ, OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ A INFORMAČNÍCH A TELEKOMUNIKAČNÍCH SYSTÉMŮ	97
6. ZÁVĚR.....	108

TABULKOVÁ A GRAFICKÁ ČÁST

Přílohy:

č. 1 INFORMACE O PROBLEMATICE EXTREMISMU NA ÚZEMÍ ČR V ROCE 2003

č. 2 BEZPEČNOSTNÍ SITUACE VE STŘEDNÍ EVROPĚ V ROCE 2003

1. Úvod

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2003 (dál jen "Zpráva") byla zpracována v gesci Ministerstva vnitra ČR (dále jen MV) z podkladů Úřadu vlády ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR (MS), Ministerstva obrany ČR (MO), Ministerstva financí ČR (MF), Ministerstva kultury ČR (MK), Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO), Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MPMR), Ministerstva informatiky ČR (MI) Ministerstva dopravy ČR (MD), Ministerstva zahraničních věcí ČR (MZV), Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP), Ministerstva zdravotnictví ČR (MZd), Ministerstva zemědělství (MZ), Bezpečnostní informační služby (BIS), Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ), Nejvyššího státního zastupitelství (NSZ), Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV), Úřadu pro ochranu osobních údajů a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Zásady politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou definovány v Bezpečnostní strategii ČR, kterou schválila vláda usnesením ze dne 10. prosince 2003 č. 1254. Bezpečnostní strategie ČR je dokument, který odráží bezpečnostní zájmy a potřeby České republiky v kontextu vyvíjejícího se bezpečnostního prostředí a pružně reagovat na jeho významné změny.

Zpráva směřuje ke shrnutí problémů a poznatků. Jejím cílem je proto především:

- podat přehled o trendech a dynamice kriminality, vývoji jednotlivých druhů kriminality, o struktuře kriminality a o pachatelích trestné činnosti,
- podat přehled o situaci v oblastech souvisejících s veřejným pořádkem a vnitřní bezpečností,
- informovat o aktivitách exekutivy v oblasti bezpečnostní politiky, o vytvářených strategiích a opatřeních legislativní i nelegislativní povahy a umožnit využití získaných poznatků pro boj proti trestné činnosti, zejména pro přípravu rozhodnutí v oblastech legislativy, koncepčních a organizačních záměrů,
- identifikovat a deklarovat ty oblasti, na které je zapotřebí ze strany orgánů veřejné moci upnout mimořádnou pozornost.

Zpráva plní funkci informativní, povahou se jedná o informace meziresortní, které by měly napomoci k zajištění systematické návaznosti jednotlivých kroků v oblasti politiky vnitřní bezpečnosti. Bez znalosti vývoje v oblastech vnitřní bezpečnosti, bez znalosti trendů kriminality by mohlo hrozit účelové a selektivní přebírání priorit a tedy i účelové a nesourodé přijímání opatření, i když dobře míněné.

Zpráva se, až na výjimky, **nezabývá vyhodnocením jednotlivých přijatých opatření** (bez uvedení celého kontextu a souvislostí by mohlo být nesrozumitelné či zjednodušující), neboť v převážné většině jsou **vyhodnocovány v samostatných zprávách, informacích a analýzách**, zde je však na ně upozorněno. Rovněž se nezabývá řadou již fungujících mechanismů.

Jak již bylo uvedeno v předcházejících zprávách, **nelze určit všechny faktory podmiňující dynamiku vývoje kriminality**, stejně tak jako faktory zapříčiňující kriminalitu vůbec. Není to a ani nemůže být cílem Zprávy, těmito faktory se zabývají multidisciplinární vědy kriminologie (ani ta nedisponuje jakousi universální teorií zločinu), zahrnující v sobě pohledy na zločinnost dalších oborů. Příčiny¹ jsou vysvětlovány v zásadě dvěma směry: jednak jsou to individuální faktory (za nejdůležitější bývá považována psychologická struktura pachatele a genetické predispozice), za druhé faktory sociální (vliv prostředí: rodiny, vrstevníků, médií, vzdělání, vliv sociálních, hospodářských a kulturních podmínek v dané společnosti). Vývoj kriminality nezanedbatelným způsobem ovlivňuje míra sociální kontroly, která s rostoucí urbanizací a hustotou zalidnění klesá.

---

¹ viz např.: Novotný, O., Zapletal, J.: Základy kriminologie, Praha: PF UK, 1996
Kaiser, G.: Kriminologie, Praha : C.H.Beck, 1994

Zpráva informuje o rozsáhlém spektru problematik, je poměrně obsáhlá a proto je, pro větší přehlednost, za **základními bloky** či kapitolami, uvedeno **stručné shrnutí dané problematiky**. Celkový stav veřejného pořádku ovlivňuje zejména uliční kriminalita, ve Zprávě je stav a vývoj této kriminality uveden v kapitolách majetkové a násilné kriminality, v Informaci o problematice extremismu a v části zabývající se prevencí kriminality.

Součástí Zprávy je oblast krizového řízení, integrovaného záchranného systému a požární ochrany, které mají nezastupitelnou roli v oblasti ochrany veřejného pořádku a zajištění vnitřní bezpečnosti obyvatel.

Protože některá opatření jsou průnikem celé oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, je součástí Zprávy také základní informace o politice vlády v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Závěr Zprávy na základě získaných poznatků formuluje návrh priorit bezpečnostní politiky z hlediska veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti pro další období.

Samostatnou **přílohou** Zprávy je "**Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003**" (dále informace o extremismu), která navazuje na předchozí vládní zprávy o problematice extremismu. Dále je v příloze uvedena **tabulková a grafická část**, na kterou je v textu odkazováno a informace o "**Bezpečnostní situaci ve střední Evropě v roce 2003**".

Použité statistické údaje vycházejí ze **statistik kriminality** (není-li uveden jiný zdroj, např. statistika ministerstva spravedlnosti). Oficiální policejní evidenčně statistický systém kriminality specifikuje jednotlivé druhy kriminality podle trestně právních a kriminologických aspektů. K **evidenci kriminality** dochází na základě oznámení podaných občany či Policií ČR operativně zjištěných skutečností, nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Podmínkou jejich zařazení do evidence kriminality je stanovení trestně právní kvalifikace. V podstatě se dodržuje zásada, že jako samostatný trestný čin se vykazuje každé trestné jednání mající znaky jednoho skutku a dále se dodržuje zásada, že jediný skutek je zpravidla vykazován jako jeden trestný čin, i když jde o jednočinný souběh (ve statistice se vykáže nejzávažnější z nich, tedy ten, který je nejpřísněji trestný). U vícečinného souběhu se vykazuje tolik trestných činů, kolik bylo samostatných skutků.

Za objasněný se považuje trestný čin, kdy bylo sděleno obvinění či podezření z trestného činu nebo byla věc odložena podle ustanovení § 159a odst. 2 a 3 trestního řádu. Údaj "Stíhané a vyšetřované osoby" v sobě zahrnuje osoby, kterým bylo sděleno obvinění nebo podezření, a osoby, jejichž trestní stíhání je nepřípustné (např. osoby ve věku do 15 let; pachatelé, kteří umřeli do doby sdělení obvinění; osoby vyňaté z pravomoci orgánů činných v trestním řízení; osoby, jejichž stíhání je podmíněno souhlasem poškozeného; osoby, které byly pro týž skutek pravomocně odsouzeny nebo jejich stíhání pro týž skutek bylo pravomocně zastaveno nebo skončilo pravomocným rozhodnutím o postoupení věci) nebo neúčelné (např. trest by byl bez významu vedle trestu, který byl již osobě uložen nebo ji podle očekávání postihne). Výše zjištěné škody, uváděná v policejních statistikách, je zjišťována zejména od poškozené osoby, policejním orgánem, odhadcem působícím v příslušném oboru, soudním znalcem a pojišťovnou. Při započetí šetření se uvádí prvotní zjištěná škoda, u neukončených trestních věcí má zjištěná škoda charakter orientační. V textu také používáme údaje týkající se dodatečné objasnenosti; jedná se o trestné činy, které byly objasněny v daném statistickém roce, ale byly zjištěny (a jako zjištěné vykazány) již v některém z předcházejících statistických období.²

---

² Z dlouhodobého pohledu dochází k poklesu objasnenosti a k výraznému nárůstu dodatečně objasněných trestných činů a to u všech základních kategorií kriminality; tento stav mohl být ovlivněn § 159 novely tr. řádu (účinnost vstoupila v platnost 1.1.2002), která nově stanovila lhůty pro skončení prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Do konce roku 2001 byly spisy s neznámým pachatelem ukončovány na základě interní policejní normotvorby do 30 dnů, nyní je ze zákona stanovena doba prověřování do 2 měsíců (věc patřící do příslušnosti samosoudce), do 3 měsíců (věc patřící do příslušnosti okresního soudu) nebo 6 měsíců (věc patří do příslušnosti krajského soudu).

Předmětem soudních statistik nejsou skutky ani pachatelé, u nichž došlo k odložení věci podle §159a trestního řádu před začátkem trestního stíhání (např. z důvodu nedostatku věku, amnestie či nepříčetnosti), zastavení trestního stíhání podle §172 tr. řádu (např. není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný) či jeho přerušení. Odsouzenou osobou se zde rozumí osoba, proti které byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci. Stíhanou osobou podle statistiky MS je osoba, jejíž trestní stíhání vedené podle § 160 tr. řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno.

Výsledky kriminální statistiky v daném statistickém období **nejsou srovnatelné se statistikou vedenou resortem spravedlnosti**, který je gestorem jednak statistiky státních zastupitelství, jednak statistiky soudů. Důvodem je zejména časový odstup, někdy i víceletý, mezi ukončením konkrétní trestní věci v jednotlivých fázích trestního řízení. Policejní statistika jednotlivé případy zachytí na počátku trestního řízení, statistika soudní naopak až na jeho konci. Policejní statistiky dále obsahují sestavy „Průběh a výsledek trestního řízení u státních zástupců“ a „Průběh a výsledek trestního řízení u soudů“.

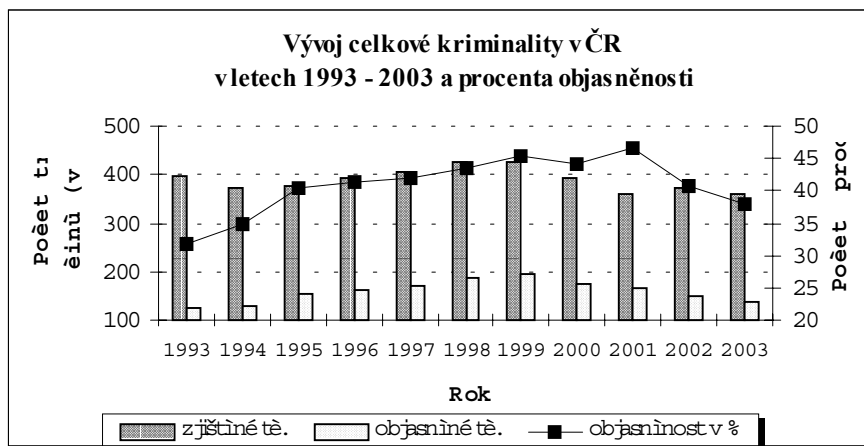
Soudní statistika vykazuje počty stíhaných a žalovaných osob, pouze policejní statistika vykazuje i trestné činy s neznámým pachatelem, což umožňuje širší pohled na stav kriminality, zejména přihlédneme-li k tradičně nízké objasněnosti majetkové kriminality. Pro co možná nejkompaktnější představu o kriminalitě jsou v policejních statistikách zahrnuty i objasněné trestné činy spáchané dětmi, jež ještě nedosáhly věku rozhodného pro trestní odpovědnost.

Kriminální statistiky vypovídají o **oficiálně zjištěném obrazu kriminality** ve společnosti. Reprodukují tedy jen určitou část skutečného rozsahu kriminality, **nevyjadřují tzv. kriminalitu latentní**. Rozsah této neevidované kriminality závisí na druhu trestné činnosti a pod vlivem variabilních faktorů (např. aspekt pojištění, kontrolní činnost, ochota obyvatel oznamovat trestnou činnost, intenzita práce policie apod.) se může v průběhu času měnit. **Policejní statistika nepostihuje, a ani nemůže, rozdílnost vynaložených sil, prostředků a časovou náročnost na vyřešení evidovaných trestných činů**. Při posuzování kriminality pachatelů je nutné mít na zřeteli, že údaje jsou odvozeny z podílu na objasněných trestných činech.

Údaje uvedené ve Zprávě se vztahují, není-li uvedeno jinak, k roku 2003. Další informace vztahující se zejména k opatřením jsou aktuální ke dni 27. února 2004.

2. Trestná činnost, vývoj jednotlivých druhů trestné činnosti a bezpečnostních rizik

2.1 Základní údaje o trestné činnosti

Kriminální statistika

- počet zjištěných trestných činů celkové kriminality 357.740 (-3,9 %, -14.601)
- počet zjištěných trestných činů celkové kriminality/10 tis. obyvatel ČR 351 (-12)
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 121.393 (-2,1 %, -2.571)
- počet objasněných trestných činů celkové kriminality 135.581 (-10,5 %, -15.911)
- výše objasněnosti 37,9 % (-2,8 %)³
- výše zjištěných škod 48,037.003 tis. Kč (+11,0 %, +4,748.279 tis. Kč), výše zajištěných škod 1,317.606 tis. Kč (-45,0 %, -1,076.383 tis. Kč), tj. 2,7 % škod zjištěných
- počet dodatečně objasněných trestných činů 8.073 (+174,1 %, +5.128)

Soudní statistika

- počet obžalovaných osob 78.733 (+2 %, +1.523)
  - počet pravomocně odsouzených osob 66.131 (+1,6 %, +1.032)
  - počet trestných činů odsouzených osob 87.180 (+0,8 %, +732)
- **Policie ČR třetím rokem eviduje téměř stejné počty zjištěných trestných činů. Evidovaný počet trestných činů v roce 2003 byl nejnižší od roku 1993.⁴**
    - * Útvary Policie ČR bylo ukončeno ve zkráceném přípravném řízení 18.587 skutků (dle §179 c/1).
    - * Pokles počtu zjištěných trestných činů provázal pokles počtu objasněných trestných činů i pokles objasněnosti (podíl počtu objasněných trestných činů na celkem zjištěných trestných činech). V roce 2003 bylo však vykázáno dalších **8.073 dodatečně objasněných trestných činů** (v roce 2002 vykazovala Policie ČR 2.945 dodatečně objasněných trestných činů).

³ Například v Rakousku objasněnost činila 39,6 % (v roce 2002 40,8 %).

⁴ Na dokumentaci zjištěných trestných činů a na jejich řešení se významně podílí **Kriminalistický ústav Praha** PČR především formou znaleckého zkoumání, kterých provedl více než 13.300, zvýšil se např. počet žádostí o **genetické expertizy z 984 na 3.540**; další významnou oblastí jsou balistické expertizy, daktyloskopická identifikace osob, počítačové expertizy atd.

NSZ vydalo například pokyn obecné povahy upravující **dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení** trestním a výkladové stanovisko, kterým měl být řešen postup státních zástupců ve vztahu k záznamům o zahájení úkonů trestního řízení.

* Pokud se týká nejvýraznějších výkyvů ve vývoji kriminality: **výrazně klesl** počet zjištěných trestných činů **hospodářské kriminality**, pokles je provázen na jedné straně výrazným **snížením** evidovaných počtů trestných činů **úvěrového podvodu a neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, zdravotní zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti**, na druhé straně poměrně vysokým **zvýšením evidovaných počtů trestných činů neoprávněného držení platební karty** a padělání a pozměňování veřejné listiny; **stagnuje** počet zjištěných trestných činů **násilné kriminality**, problémem zůstávají trestné činy loupeží, vzrostl však počet evidovaných trestných činů loupeže na finančních institucích. Pokračuje **stagnace** počtu zjištěných trestných činů **majetkové kriminality** (s výjimkou výrazného růstu počtu kapesních krádeží a krádeží na věcech, které má člověk při sobě, které odložil apod.) včetně stagnace evidovaných **vloupání do bytů či krádeží motorových vozidel dvoustopých i krádeží věcí z automobilů**, výrazně klesl počet krádeží vloupání do rekreačních objektů.

* **Vzrostly zjištěné škody, zajištěné škody se snížily.** *Výše škod (zjištěných i zajištěných) je ovlivněna několika velkými kauzami, např. v kauze Harvard byla vykázána škoda až v roce 2003, a to v úhrnné výši téměř 18 mld. Kč; zajištěná částka více než 2 mld. Kč připadala v roce 2002 na zajištěný majetek v jedné kauze - kauze KTP Quantum).*

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 1-3)

2.1.1 Územní rozložení kriminality. Teritoriální rozdíly

Základní údaje ČR v roce 2003:

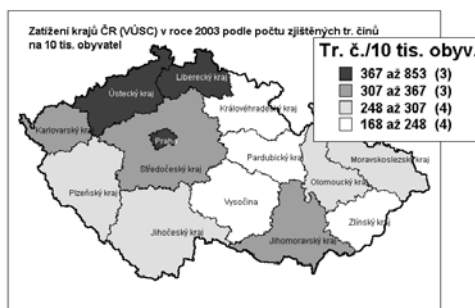
Rozloha v km²: 78 866

Počet obyvatel: 10 203 269

Hustota obyvatelstva v ČR: 129 osob/ km²

Nezaměstnanost: 7,8 %

(jedná se o průměrnou nezaměstnanost za 1.-4. čtvrtletí 2003)

Vývoj kriminality z hlediska vyšších územních samosprávných celků

- **Pořadí krajů se výrazně nemění**, nejvyšší počet trestných činů je charakteristický pro hl. m. Prahu, s odstupem následují kraje Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský, problematický je kraj Ústecký. Nejnižší kriminalitou je zatížena Vysočina, kraj Karlovarský a Pardubický.
- Pořadí krajů po přepočtu kriminality **na 10 tis. obyvatel** je rozdílné, po hl. m. Praze následují kraje Ústecký, Liberecký a Karlovarský, na posledních místech stupnice zůstává Vysočina, kraj Zlínský a Pardubický. Výrazně rozdílné pořadí, z hlediska absolutního počtu trestných činů a trestných činů v přepočtu na 10 tis. obyvatel, zůstává u Karlovarského kraje (12. místo v počtu zjištěných trestných činů, ovšem 4. místo v přepočtu na 10 tis. obyvatel).
- Nejvyšší podíl na celkové kriminalitě zaujímá s 28 % hl.m. Praha.
  - * Problémem je nedostatek policistů především v ulicích hl.m. Prahy. Proto došlo k **reorganizaci systému obvodních ředitelství správy hl.m. Prahy**, 10 těchto ředitelství bylo redukováno na 4. Jejím cílem bylo snížení počtu řídicích funkcí ve prospěch výkonného aparátu a zajištění efektivnějšího využití sil a prostředků.
  - * *Míra kriminality ve velkoměstských aglomeracích je dána mnoha faktory - vysoká hustota obyvatel a anonymita občanů, rozsáhlá sídlištní zástavba, vysoký počet obchodů, institucí, koncentrace potencionálních kriminálních osob atd.* Přes poměrně uspokojivý vývoj evidované kriminality (u většiny vybraných druhů kriminality byl evidován pokles či stagnace), byl na **území hl.města Prahy** (míra nezaměstnanosti 4,2 %) evidován, s výjimkou celkového počtu násilné kriminality, nejvyšší počet vybraných druhů kriminality (vražd, loupeží, krádeží vloupáním do bytů, krádeží aut a věcí z nich atd.). *Výměně zkušeností místních samospráv jak předcházet kriminalitě především ve městech, která sužuje všechna evropská města, se věnovala pražská konference o "Úloze místních samospráv na snižování a prevenci kriminality v Evropě".*
  - * Pro **Středočeský kraj** (míra nezaměstnanosti 5,2 %) - 2.místo pokud jde o celkovou kriminalitu, 5. místo pokud jde o přepočet tr.č. na 10 tis. obyvatel - je charakteristická vysoká míra krádeží vloupáním

(srovnatelná s hl.m.Prahou), dále patří mezi kraje s vysokým počtem trestných činů vražd, krádeží aut či celkového počtu majetkových deliktů.

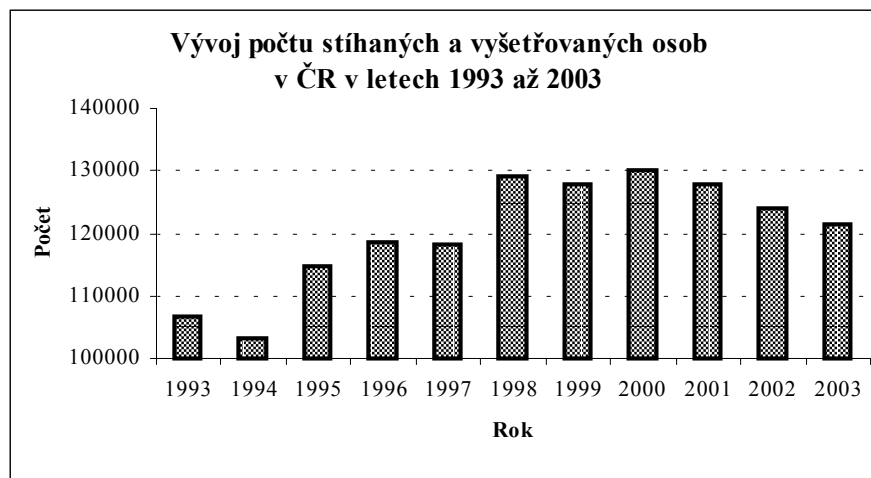
* Nejproblematictějším krajem, pokud jde o krádeže prosté a krádeže vloupáním, zůstávají, po hl.m.Praze, **Jihomoravský kraj** (míra nezaměstnanosti 8 %) a **Moravskoslezský kraj** (míra nezaměstnanosti 7,5 %), který vykazuje nejvyšší míru násilné kriminality a poměrně vysoký počet evidované majetkové kriminality. Jestliže Jihomoravský kraj patřil ke krajům s nejvyšším poklesem počtu evidovaných krádeží aut (v absolutních číslech), Moravskoslezský kraj naopak evidoval nejvyšší růst krádeží aut.

* **Ústecký kraj** (míra nezaměstnanosti 13 %) patří mezi kraje, kde počet evidované celkové kriminality přesáhl hodnotu 30.000 trestných činů, **problémem je zde především násilná kriminalita** (loupeže, vraždy) a **krádeže vloupáním**.

* Diskutovanou otázkou je vztah mezi vývojem kriminality a mírou nezaměstnanosti. Srovnání počtu zjištěných tr.č. na 10 tis. obyvatel a míry nezaměstnanosti ani v roce 2003 přímo tento vztah zatím zcela nepotvrzují, např. Zlínský kraj s nejvyšší mírou nezaměstnanosti (14,7 %) patří mezi kraje s nejnižší kriminalitou, obdobně vyšší míra nezaměstnanosti a nižší míra kriminality se týká kraje Olomouckého; hl.m. Praha a Středočeský kraj vykazují nižší míru nezaměstnanosti, ale zároveň vysokou míru kriminality. **Vysoká míra kriminality i nezaměstnanosti se vyskytuje v Ústeckém a Jihomoravském kraji.** Dle poznatků NSZ se v řadách mladistvých delikventů vyskytují nepracující nebo se na zaměstnání soustavně nepřipravují.

(Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 4-7, 42-65)

2.1.2. Pachatelé trestné činnosti

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 121.393 (-2.571, -2,1 %),

z toho:

- mužů (věk 18 let a více) 95.422, tj. 78,6 %
- žen (věk 18 let a více) 13.265, tj. 10,9 %
- prvopachatelů 68.158, tj. 56,1 %

Soudní statistika

počet odsouzených osob 66.131 osob (+1.032, +1,6 %)

počet obžalovaných osob 78.733 (+1.523, +2 %)

- Pokles počtu pachatelů** souvisí s poklesem počtu objasněných trestných činů.

* Pokles počtu pachatelů se promítl zejména ve věkové kategorii 20-30 let, následuje věková kategorie 30-60 let (zde byl v roce 2002, rovněž při poklesu celkového počtu pachatelů, evidován naopak výraznější růst), další věkové kategorie vykazují pokles mírný nebo počet pachatelů zůstává téměř na stejné úrovni (věková kategorie 0-15); **v přepočtu na počet obyvatel příslušné věkové kategorie se hodnoty výrazně nemění.**

* Pokles počtu pachatelů a pokles počtu objasněných trestných činů je provázen pokračujícím **výrazným zvýšením počtu recidivistů (od roku 1993 vůbec nejvyšší hodnota) a zvýšením počtem jimi spáchaných trestných činů.**

* Při pohledu na skladbu pachatelů podle vzdělání se hodnoty oproti minulým rokům příliš nemění, výrazně nejpočetnější skupinu pachatelů tvoří **pachatelé se základní školou a vyučením (46,5 %)**, další skupinou jsou pachatelé se základní školou bez kvalifikace (22,5 %; *pouze v této kategorii evidováno zvýšení o 1 %*) a kategorie pachatelů, u kterých nebylo zjištěno vzdělání nebo se jedná o cizince nebo děti (15,2 %). Méně početnou, vyjma počtu pachatelů hospodářské kriminality, je skupina pachatelů se střední školou (9 %) a s dalším odstupem pachatelé s vysokoškolským vzděláním (2,4 %) a se zvláštní školou bez kvalifikace (2,1 %).

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 10-12, 50)

Soudy ČR pravomocně odsoudily celkem 66.131 osob.

* **Skladba ukládaných trestů** nezaznamenala větší výkyvy; nejčastěji byly ukládány tresty odnětí svobody s podmíněným odkladem – 35.676 osob, což představuje 53,9 %, tresty odnětí svobody nepodmíněné - 9.797 osob, tj. 14,8 %, trest obecně prospěšné práce - 13.592 osob, tj. 27,9 %.

* Celkem vykonávalo **trest odnětí svobody 13.868 osob**, z toho 368 osob ve věznici s dohledem (z toho 26 žen), s dozorem 4.973 (z toho 318 žen), s ostrahou 7.312 (z toho 196 žen) a se zvýšenou ostrahou 1.121 (z toho 26 žen), 94 mladistvých odsouzených vykonalo trest ve speciálních odděleních nebo ve věznici pro mladistvé.

* I přes dílčí pozitivní výsledky v rychlosti a plynulosti řízení nadále přetrvávají nedostatky při vyřizování starších nedodělků, a z nově sledovaných kategorií jsou zjišťovány nedostatky např. v nenařízení hlavních líčení ve lhůtě § 181 odst. 3 tr. řádu, což potvrdily i **poznatky z prověřkové činnosti MS**. Proto je soustavná pozornost dohledové činnosti předsedů a místopředsedů okresních a krajských soudů i nadále **zaměřena na rychlost a plynulost vyřizování trestních věcí**, především na omezení počtu starších a nejstarších nedodělků. Je třeba i nadále odhalovat subjektivní **příčiny průtahů v řízení, které spočívají v nečinnosti soudů**, a přijímat efektivní opatření vedoucí k nápravě, včetně vyvození důsledků vůči těm pracovníkům soudů, kteří za nečinnost či delší průtah odpovídají.

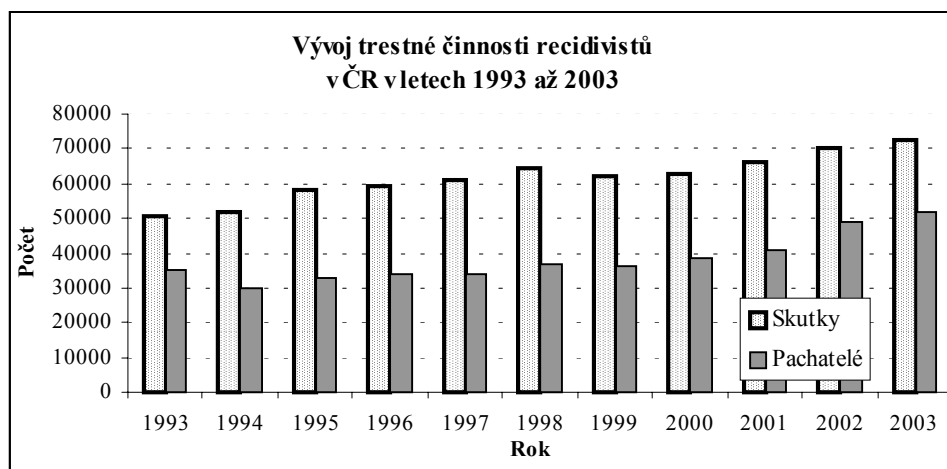
* Střediska **Probační a mediační služby (PMS)** v ČR evidovala celkem 28.365 nových případů. Zřetelně větší podíl tvoří případy evidované v rámci vykonávacího trestního řízení (21.542) proti případům v rámci řízení přípravného (6.823). Nejvíce případů v oblasti zajištění výkonu trestu se týkalo **obecně prospěšných prací** (15.439 případů, tj. 71,7 %; v letech 2002 66,9 %, 2001 60,5 %) z celkového počtu případů evidovaných v rámci vykonávacího řízení. *PMS spolupracuje v této oblasti s obecními a městskými úřady a dále, v souladu s novelou trestního zákona, s obecně prospěšnými organizacemi.* Nejvytíženější oblastí ve vykonávací fázi trestního řízení byla oblast probace, tj. oblast zajištění výkonu dohledu a kontroly uložených přiměřených povinností (4.670 případů, tj. 21,7 %). PMS řešila 748 případů zajištění výkonu dohledu u podmíněně propuštěných.

* Došlo k 59 případům **napadení příslušníků Vězeňské služby**. Zneužívání psychotropních a omamných látek bylo zaznamenáno u 146 odsouzených osob. Z nestřežených objektů a pracovišť uprchlo celkem 20 odsouzených, ze střeženého objektu uprchl 1 odsouzený. Počtu hromadných vystoupení vězněných osob bylo 5, zúčastnilo se jich celkem 221 odsouzených (z toho 35 ruský hovořících osob). Pokračoval **růst počtu odhalených mobilních telefonů** užívaných odsouzenými uvnitř věznic ze 186 na 263 případů.

II. Opatření

- V oblasti kriminalistických expertíz je **systém daktyloskopické identifikace osob** jednou ze standardních metod při objasňování trestných činů; vytvářený národní daktyloskopický informační systém EURODAC ČR na bázi AFIS bude v r. 2004 propojen do nadnárodního systému EURODAC. *Významnou součástí tohoto systému je prosazení kvalitního dozoru v oblasti ochrany osobních údajů, a to jak dozoru ze strany Policie ČR, tak dozoru zajišťovaného Úřadem pro ochranu osobních údajů.*
- Ve všech **věznicích** se zásadně rozšířila nabídka **aktivit cílených na prevenci kriminálního chování** a systematickou přípravu odsouzených na propuštění.
  - * **Novely zákonů upravujících výkon trestu odnětí svobody a výkon vazby** (účinnost 1.7.2004) předpokládají mimo jiné zřízení výstupních oddělení; věznice zabezpečující výkon vazby bude povinna nabídnout obviněným osobám účast v různých preventivních programech; zahájeno bylo např. ochranné léčení protitoxikomanické a protialkoholní u odsouzených mužů, rozšířena byla kapacita specializovaného oddělení pro výkon ochranného léčení sexuologického, před dokončením je vytvoření podmínek pro ubytování imobilních odsouzených atd.
- Pokračovaly aktivity v oblasti vzdělávání zejména pro výchovné pracovníky, kteří přicházejí do bezprostředního kontaktu s vězněnými osobami a pokračovaly další specializované vzdělávací programy.

2.1.2.1 Trestná činnost recidivistů⁵

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet recidivistů 51.835 (+3.074, +6,3 %)
- podíl na pachatelích 42,7 % (+3,4 %)
- počet trestných činů spáchaných recidivisty 72.556 (+2.083, +3,0 %)

Soudní statistika

počet odsouzených recidivistů 10.476 (+63, +0,6 %)

- I přes pokles celkového počtu pachatelů, resp. osob stíhaných a vyšetřovaných, došlo k **dalšímu růstu počtu recidivistů, jejich podílu ve struktuře pachatelů a jimi spáchaných trestných činů.**

* **Od roku 1993 se tak jedná o nejvyšší hodnoty. Vzrostly všechny základní kategorie trestné činnosti,** kde pachatelem byl recidivista, s výjimkou hospodářské kriminality; pokud jde o jednotlivé objasněné trestné činy, vzrostl (meziroční růst není tak výrazný jako v roce 2002) počet jimi spáchaných trestných činů násilné kriminality včetně vražd a úmyslného ublížení na zdraví, po mírném poklesu v roce 2002 vzrostl počet trestných činů majetkové kriminality, kde pachatelem byl recidivista. **Na počtu pachatelů majetkové kriminality se recidivisté podílejí 64,9 % (+15,5 %), násilné kriminality 42,1 % (+8,4 %).**

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 13)

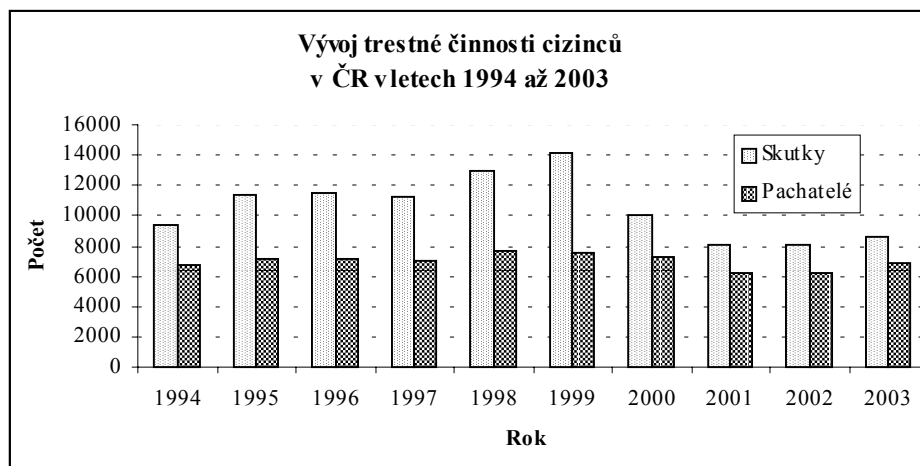
Z celkového počtu **odsouzených osob** bylo soudy označeno **10.476 recidivistů**, tj. 15,9 %; nejčastěji za trestné činy proti majetku - 5.185 osob, tj. 49,5 %. 4.164 (tj. 39,7 %) osobám byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody, 2.439 osobám tresty odnětí svobody s podmíněným odkladem.

II. Opatření

- Opatření vycházejí ze **Strategie prevence kriminality na období 2001-2003 a na období 2004-2007**. Z pohledu této problematiky se jedná zejména o zvýraznění aspektů prevence recidivy v preventivních aktivitách vězeňství a zkvalitnění programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a zvýšení počtu vzdělávacích aktivit a počtu pracovních míst pro odsouzené. **Příčinami pokračujícího růstu recidivistů by se měly zabývat zejména analýzy zaměřené na trestní politiku, na analýzu by měla navazovat adekvátní opatření.**

⁵ Recidivistou ve smyslu policejní statistiky je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen.

2.1.2.2 Trestná činnost páchaná cizími státními příslušníky

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet stíhaných a vyšetřovaných cizinců 6.923 (+685, +11,0 %)
- podíl na pachatelích 5,7 % (+0,7 %)
- počet trestných činů spáchaných cizinci 8.618 (+604, +7,5 %)

Soudní statistika

odsouzeno 3.676 (+287, +8,5 %) cizinců

- Počet cizinců-pachatelů vzrostl, jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR se významně nemění, od roku 1993 se stále pohybuje okolo hodnoty 6 %.

* Vzrostl počet jimi spáchaných trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí, majetkové kriminality a úmyslného ublížení na zdraví, výrazně klesl počet trestných činů vraždy spáchaných cizinci. Pokud se týká podílu stíhaných cizinců k osobám stíhaným celkem, nejvyšší podíl s 19,2 % byl zaznamenán u kapesních krádeží, se 17,9 % následuje maření výkonu úředního rozhodnutí, 12,9 % vražda a s 10,5 % loupeže. **Nelze také přehlédnout propojení některých druhů trestné činnosti cizinců na mezinárodní organizovaný zločin (viz kapitola Organizovaný zločin).**

* Statistice trestně stíhaných cizinců stále dominují občané Slovenské republiky (podíl 31 % mezi stíhanými cizinci), na dalších místech jsou občané Ukrajiny (podíl 24,7 %; jedná se o nejvyšší hodnotu od roku 1996), dále občané Vietnamu, Polska a Bulharska.

* **Hl.m. Praha** je dlouhodobě nejexponovanějším územím v ČR, podíl cizinců-pachatelů (31,3 %) z celkového počtu cizinců-pachatelů je téměř trojnásobný oproti dalším nejvíce zatíženým krajům - Jihomoravskému (10,1 %) a Moravskoslezskému (9,7 %). Z hlediska regionálního rozložení kriminality cizinců v ČR lze také spatřovat určitou souvislost mezi oblastmi nejčastěji využívanými cizinci k nelegální migraci přes ČR, oblastmi, kde je vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem a regiony s vysokým podílem trestně stíhaných cizinců. Odhlédneme-li od území hl.m. Prahy, **v příhraničních oblastech bylo stíháno 39,5 % cizinců a ve vnitrozemí 29,3 %.**

* Z celkového počtu trestně stíhaných cizinců na území ČR jich mělo 982 (-162 osob) pobyt na vízum do 90 dnů, 815 (+55 osob) pobyt na vízum nad 90 dnů a 844 (+9 osob) trvalý pobyt⁶. **Neoprávněný pobyt na území ČR v době zahájení trestního stíhání mělo 27,7 % (v roce 2002 22,9 %) z celkového počtu trestně stíhaných cizinců.**

⁶ K 31.12. 2003 bylo evidováno na území České republiky 240.421 cizinců s povoleným pobytem (+8.813, +3,8 %), z toho 80.844 (+5.595, +7,4 %) cizinců s pobytem trvalým a 159.577 (+3.218, +2,1 %) cizinců pobývajících v ČR na vízum nad 90 dnů.

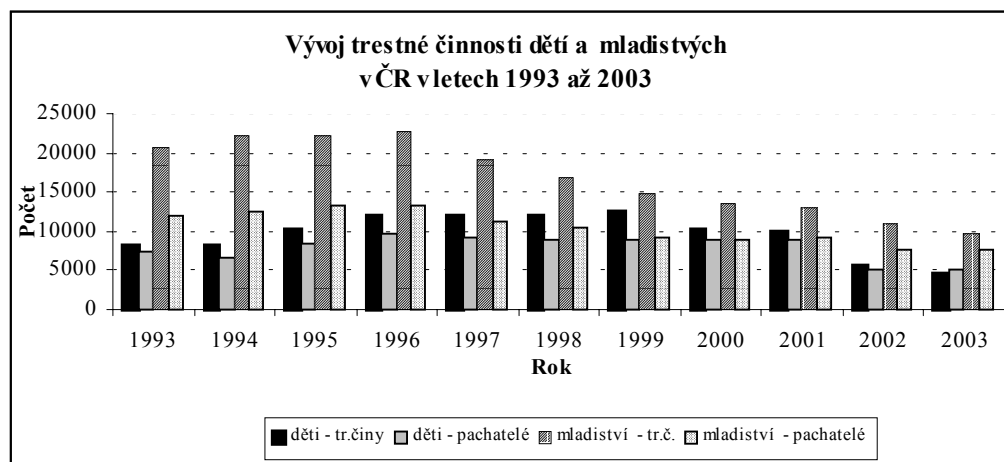
Nejvíce **odsouzených** osob bylo příslušníky Ukrajiny (1.053, v roce 2002 882, 2001 939 osob) a Slovenské republiky (1.013; v roce 2002 923, 2001 1.010 osob). Z celkového počtu odsouzených cizinců byl 213 (5,8 %; v roce 2002 884 cizincům, tzn. 26,1 %) uložen nepodmíněný trest odnětí svobody a 2.048 (55,7 %; v roce 2002 1.171 cizincům, tzn. 34,6 %) trest odnětí svobody s podmíněným odkladem.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 14)

II. Opatření:

- Přijímaná opatření vztahující se k trestné činnosti páchané cizinci jsou uvedena zejména v kapitolách **Pachatelé trestné činnosti, Hospodářská kriminalita, Nelegální migrace a Organizovaný zločin.**

2.1.2.3 Kriminalita mládeže

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet pachatelů trestné činnosti z řad dětí (do 15 let) 5.148 (-37, -0,7 %)
- počet trestných činů spáchaných dětmi 4.692 (-849 tr.č., -15,3 %)
- počet pachatelů trestné činnosti z řad mladistvých (15-18 let) 7.558 (-140, -1,8 %)
- počet trestných činů spáchaných mladistvými 9.779 (-1.122 tr.č., -10,3 %)

Soudní statistika

odsouzeno 3.558 mladistvých
(-390, -9,9 %)

- **Mírně klesl počet pachatelů z řad dětí a mladistvých i počet objasněných trestných činů spáchaných touto kategorií pachatelů.**

* Evidovaný pokles již není tak výrazný jako v roce 2002, kdy přesahoval 44 %; **podíl** pachatelů z řad dětí i mladistvých na celkovém počtu pachatelů zůstal **konstantní**.

* Podle četnosti počtu objasněných trestných činů stále převládají, i přes jejich pokles, **majetkové trestné činy**; z dlouhodobé hlediska je tento počet **výrazně nižší** než v předešlých letech, např. v letech 1996-1999 dosahoval (u kategorie dětí-pachatelů) hodnot vyšších než 9.000 tr.č., v letech 2000-2001 přesahoval 7.000 tr.č.; u kategorie mladistvých poprvé od roku 1996 klesl pod 7.000 tr.č.; tento pozitivní vývoj se neprojevil u násilné kriminality, **negativní** je např. **zvýšení počtu trestných činů loupeže spáchaných dětmi i mladistvými (jedná se o nejvyšší hodnoty od roku 1996)**. U kategorie pachatelů mladistvých **zůstávají dále problémem trestné činy nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů**.

* Vliv řady negativních jevů se nemění (špatně fungující rodina, party vrstevníků, více se vyskytují delikventi mezi **nepracujícími mladistvými**, záškoláctví, ale i požití alkoholu nebo jiných návykových látek, dostupnost erotických pořadů apod.) a obvykle se kumulují. Jejich jednání je stále častěji promyšlené včetně předem zajištěného alibi. Dle poznatků NSZ se kriminalita mládeže vyskytuje ve skupinách, v řadách mladistvých delikventů se vyskytují nepracující, nebo kteří se na zaměstnání soustavně nepřipravují.

* Policií ČR bylo zaznamenáno o více než 1.640 útěků svěřenců z výchovných ústavů.

- V přepočtu na 10.000 dětí ČR připadalo 29,5 (v roce 2002 34; 2001 59,6) **objasněných trestných činů s pachatelem - dítětem**. V přepočtu na **10.000 mladistvých** ČR připadalo 247,1 (v roce 2002 271; v roce 2001 320,9) **objasněných trestných činů s mladistvým pachatelem**.

- Nejčastějším, z celkového počtu **odsouzených mladistvých osob**, zůstává odsouzení za majetkové činy - 1.508 osob. 2.048 mladistvým osobám byl uložen trest odnětí svobody s podmíněným odkladem, 213 nepodmíněné tresty.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 15-16)

II. Opatření

- 1.1.2004 nabyt účinnosti zákon č. 218/2003 Sb., o **odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže** a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
  - * Zákon komplexně upravuje způsoby, jakými stát ve spolupráci s dalšími subjekty reaguje na závažnější delikvenci jak nezletilých mladších 15 let, tak mladistvých. Obsahuje jak ustanovení upravující podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně a opatření ukládaná za takové protiprávní činy, tedy normy trestního práva hmotného, tak normy práva procesního upravující postup a rozhodování ve věcech mládeže a obsahuje také ustanovení o výkonu rozhodnutí.
- Byl vyhodnocen pilotní projekt **Centra včasné intervence** (dále CVI), přičemž bylo zjištěno, že jeho aktivity z velké části nenaplnují možnosti, které zařízení přináší. Proto MV ve spolupráci s MPSV a CVI iniciovalo změny ve způsobu fungování centra. Výsledkem je vytvoření modelu Systému včasné intervence, který bude v roce 2004 představen na semináři pro představitele měst (obcí s rozšířenou působností). Systém CVI by měl zefektivnit práci subjektů zúčastněných na péči o nezletilé a mladistvé delikventy.
- **Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK)** zřídil pracovní skupinu k provedení **analýzy kriminality nezletilých a mladistvých umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy**. Jejím úkolem je zpracovat zprávu a návrhy opatření ke změnám současného systému. Pracovní skupina zprávu předloží RVPPK v roce 2004. Zpráva a navrhovaná opatření budou součástí vládního materiálu „Vyhodnocení účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež a vyhodnocení činnosti a efektivity projektu CVI, včetně návrhu opatření v oblasti legislativní, institucionální a metodické“, který předloží MV vládě do 30.6.2004.
- Zvláštní péči mladistvým pachatelům a pachatelům ve věku blízkém **věku mladistvých věnuje PMS**.
  - * Z celkového počtu 28.365 nových případů evidovaných PMS bylo 7,9 % evidováno v souvislosti s trestnou činností mladistvých. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže specifikuje činnost PMS v této oblasti (uskutečnilo se školení k této tematické, vypracováno bylo doporučení směřující k součinnosti mezi PMS a orgány sociálně právní ochrany dětí a poskytovateli resocializačních programů).
  - * K lepší vzájemné koordinaci a spolupráci při činnostech v oblasti přípravného a vykonávacího trestního řízení by měla přispět připravovaná národní koncepce spolupráce mezi PMS a orgány Policie ČR.
  - * Zahájena byla spolupráce PMS s odborníky na oblast standardů poskytování sociálních služeb.
  - * PMS uskutečňovala například pilotní projekt probačního programu "Právo pro každý den" (ukončen bude v roce 2004); cílem je zvýšit právní vědomí mladistvých pachatelů a posílit jejich schopnost řešit životní situace společensky a právně přijatelným způsobem.
  - * V rámci projektu Phare se uskutečnila řada vzdělávacích seminářů a tréninků ve spolupráci s Národní probační službou Velké Británie.
- Pokračuje spolupráce Policie ČR s některými nestátními organizacemi, zejména s Linkou bezpečí, Bílým kruhem bezpečí, organizací Střep atd.
- Prevence kriminality prolíná většinou vyučovacích předmětů základních a středních škol. Systém preventivní výchovy ve školách a školských zařízeních vymezují **dokumenty MŠMT**:
  - * **Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, metodické pokyny k prevenci a řešení šikanování (nezastupitelnou roli pro snížení šikany ve školách má kvalitní a stabilní sbor pedagogů a školských pracovníků a výrazná podpora ze strany rodičů)** mezi žáky škol a školských zařízení a pokyn k jednotnému postupu při uvolňování žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, dokument "Národní vzdělávací osnovy pro vzdělávání metodiků primární prevence škol a

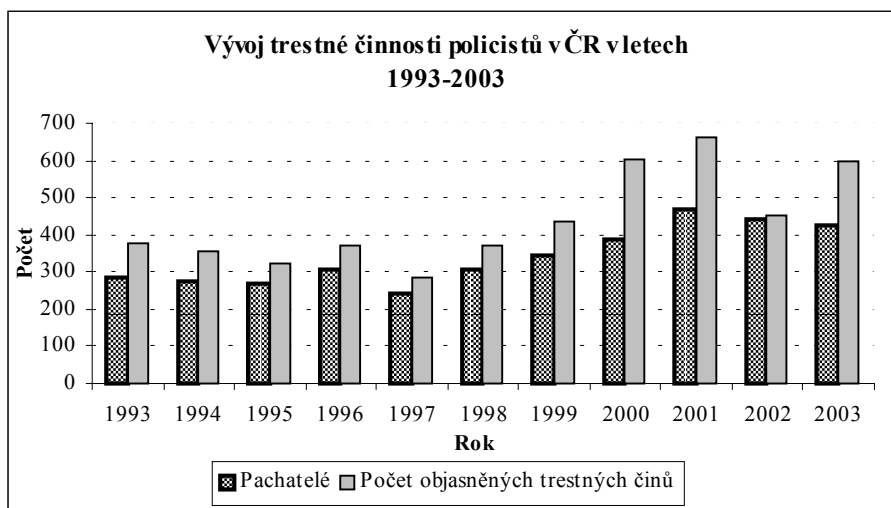

školských zařízení" a dále "Informace o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality mládeže a kriminality na mládeži páchané". Na základě "Projektu vytvoření a realizace systému sekundární prevence uplatňovaného ve školách a školských zařízeních při působení na jedince s poruchami chování, rizikové skupiny dětí a mládeže a osoby experimentující s omamnými a psychotropními látkami" byly zpracovány: **Manuál primární a sekundární prevence** prováděné ve speciálním školství s Návrhem systému sekundární prevence se zvláštním důrazem na **institucionální výchovu** – zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, Metodika zaměřená na zjišťování a analýzu rizik spojených se **zneužíváním návykových látek**, Základní informace o incidenci a prevalenci zneužívání návykových látek ve speciálním školství a Základní informace o alternativních programech prevence vhodných k uplatnění ve speciálním školství. MŠMT dále pokračovalo v uskutečňování minimálních preventivních programů v základních školách, středních školách a speciálních školách, ve školských zařízeních pro výchovu mimo vyučování a školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče zaměřených do oblastí zejména zneužívání návykových látek, xenofobie, rasismu, záškoláctví apod.,

- Pro MŠMT zůstává rovněž prioritou návaznost strategie prevence v působnosti MŠMT a krajských preventivních strategií; dále podpora projektů cíleně zaměřených na práci výchovných a výchovně léčebných ústavů a důraz je kladen na meziresortní a mezinárodní spolupráci.
- **MŠMT** uskutečnilo opatření a podporovalo programy zaměřené na prevenci násilí ve školách a školských zařízeních, opatření na **vytváření volnočasových aktivit pro děti se zaměřením na rizikové skupiny, národnostní menšiny a etnické skupiny**. Důraz je kladen na prevenci zneužívání drog s důrazem na **škodlivé působení alkoholu a tabáku**, pokračovat bude v programech podporující spolupráci škol s rodiči a veřejností, bude participovat na vybraných projektech dalších subjektů včetně Policie ČR.
- MŠMT navrhuje řešit, ve spolupráci s MZd a MV, zřízení specializovaného pracoviště pro výkon ochranného ústavního léčení mladistvých a mladých dospělých agresivních pachatelů.

2.1.2.4 Trestná činnost příslušníků Policie ČR, Armády ČR, zaměstnanců Celní správy a příslušníků a občanských pracovníků Vězeňské služby ČR

Trestná činnost příslušníků Policie ČR

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet pachatelů-policistů trestné činnosti 427 (-17, -3,8 %)
- počet trestných činů 599 (+146, +32,2 %)

Soudní statistika

odsouzeno 94 (-6) policistů

- Inspekce ministra vnitra zaznamenávala od roku 1998 každoroční nárůst **počtu trestně stíhaných příslušníků Policie ČR**, který se v roce 2002 **zastavil**, v roce 2003 bylo evidováno **další mírné snížení**. U počtu objasněných **trestných činů** byl zaznamenán, po výrazném poklesu v roce 2002, opět **růst**. V roce 2002 bylo evidováno 453 tr.č., v roce 2000 603 tr.č. a v roce 2001 665 tr.č.

* Státní zástupce zahájil trestní stíhání vůči 383 policistům, návrhem na podání obžaloby bylo skončeno vyšetřování ve 149 případech; ve 189 případech nebylo ukončeno trestní stíhání.

* V počtu 599 objasněných trestných činů je zahrnuto 86 skutků, o nichž dosud státní zástupce nerozhodl. V 513 případech bylo zahájeno trestní stíhání, z toho ve 178 případech návrhem na podání obžaloby, ve 239 případech nebylo trestní stíhání ukončeno.

* 380 (-84) skutků bylo spácháno v době výkonu služby policistů a 219 (-63) v době mimo službu.

* Z hlediska **věkového složení se situace změnila**, výrazně se zvýšil počet pachatelů ve věkové kategorii do 30 let (ze 36 % na 52 %), u ostatních věkových skupin došlo ke snížení; více než polovinu z objasněných trestných činů (353 tr.č.) spáchali policisté s **délkou služby** do 10 let.

* Na celkovém počtu zjištěných pachatelů se nejvíce podíleli, tak jako v minulých letech, policisté zařazení ve službě **pořádkové policie** (46,6 %), **dopravní policie** (20,4 %), **kriminální policie a vyšetřování** (17,1 %).

* Největší podíl na objasněné trestné činnosti policistů mají stále trestné činy **zneužívání pravomoci veřejného činitele** (33,7 %), **trestné činy v dopravě** (9,7 %), **pojistný podvod** (8,5 %). Policisté se dopustili 15 (+11) korupčních skutků formou úplatkářství, 17 (+13) případů neoprávněného nakládání s osobními údaji.

Nejčastějším, z celkového počtu **odsouzených příslušníků Policie ČR**, zůstává pravomocné odsouzení pro trestný čin **zneužívání pravomoci veřejného činitele** - 36 osob.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č.18-19)

II. Opatření

- V souladu s **Resortním interním protikorupčním programem**, který byl schválen ministrem vnitra v roce 2003, byly plněny aktivity:
  - * V rámci **Inspekce ministra vnitra** bylo zřízeno oddělení s celostátní působností specializované na boj s korupcí. Dále se zvýšila četnost kontrolních akcí na policejních školách v souvislosti s přijímacím řízením včetně monitorování průběhu přijímacího řízení na Policejní akademii ČR. Ve spolupráci s Transparency International (dále TI) byly zavedeny školicí programy prosazující principy integrity osobností a etiky policejní práce do učebních osnov středních policejních škol apod.
- **Oslabit možné korupční prostředí v řadách Policie ČR** by měla přinést MV navrhovaná možnost **bezhotovostního styku při výběru pokut** uložených v blokovém řízení. V Policii ČR by měl být zkušební provoz platebních terminálů umožňujících bezhotovostní platbu pokut zahájen v roce 2005.
- Policie ČR zavedla **detekci omamných a psychotropních látek** u uchazečů k přijetí do služebního poměru příslušníka PČR a od roku 2004 se detekce bude provádět namátkově i u již sloužících příslušníků PČR.
- Prioritou **policejního vzdělávání** je důraz především na profesionalitu, kvalifikovanost a etický standard, který od policisty společnost očekává a právem vyžaduje.
- Probíhá realizace projektu PHARE "**Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM) do Policie ČR**" - manažerský nástroj pro určování strategických cílů, plánování činnosti, kontrolu vyhodnocování efektivity policejní práce v souladu s potřebami občanů a všech zainteresovaných subjektů.
- Důraz je kladen na **kontrolní činnost** jako nezbytnou prevenci proti nezákonnému jednání policistů.
  - * V Policii ČR bylo evidováno 5.726 stížností na činnost útvarů a příslušníků policie, z toho bylo vyřízeno celkem 5.099 stížností. 683 bylo vyhodnoceno jako oprávněné (mezi hlavní příčiny patřily nedbalost a nekázeň, dále nesprávný výklad právních předpisů a rovněž nedostatky v řízení a kontrolní činnosti) a 3.587 jako neoprávněné. Kontrolními pracovníky policie bylo provedeno 2.078 kontrolních akcí, z toho byla ve 213 případech přijata opatření k nápravě, ve 158 byla přijata kázeňská opatření, ve 24 vyvozeny jiné důsledky z osobní odpovědnosti, ve 14 personální opatření, v 9 případech systémová opatření a v 1 případě bylo zahájeno řízení o vymáhání náhrady škody.
- Problematikou **korupce policistů** se rovněž zabývají výroční zprávy o korupci v ČR.

Trestná činnost příslušníků Armády ČR

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet případů podezření ze spáchání trestných činů 2.642 (-957 tr.č., - 26,6 %)

Soudní statistika

- odsouzeno 999 příslušníků Armády ČR (-23)

- Pokračoval **pokles počtu trestně stíhaných příslušníků Armády ČR**. Tento pozitivní vývoj souvisí zejména s pokračující profesionalizací Armády ČR.
  - Rozhodující část protiprávních jednání dlouhodobě tvoří (88 %) **vojáci v základní službě** (VZS; 1.479 osob), 81 pachatelů (5 %) byli vojáci z povolání.
  - V rámci zkráceného přípravného řízení bylo řešeno 91 případů, tj. cca 3,5 % z celkového počtu šetřených případů.
  - Z celkové šetřené trestné činnosti příslušníků ozbrojených sil tvořily **trestné činy vojenské** 74 % (v roce 2002 73 %). Z trestných činů vojenských se **vojáci v základní službě** nejčastěji dopouštěli jednání směřujících k páčání trestných činů **svémocné odloučení a zběhnutí** (65 %; v roce 2002 68 %). Vojenská policie (VP) šetřila dále 525 případů podezření ze spáchání trestných činů proti majetku, 60 případů hospodářské trestné činnosti a **83** (v roce 2002 113) případů trestných činů porušování práv a chráněných zájmů vojáků tzv. **šikanování**. Uvedený druh protiprávního jednání tvoří **asi 3,1 %** z celkové trestné činnosti páchané příslušníky Armády ČR.
  - VP šetřila u útvarů Armády ČR celkem **15 (+9)** případů pro podezření ze spáchání trestného činu **nedovoleného ozbrojování**, z toho se v **5 případech** jednalo o závažnější krádeže zbraní a zpronevěry (pistole, RPG75, Sa 58). Příčinou zůstává nedostatečná a formální kontrolní činnost příslušných orgánů, nedostatky v evidenci, nedůsledná inventarizace a nedůsledné dodržování režimových opatření.
  - Pro podezření ze spáchání **trestného činu nebo přestupku na úseku toxikomanie** bylo VP šetřeno celkem **236 osob** (-160 osob). Z toho u **97 % pachatelů** bylo zjištěno užívání tzv. **měkkých drog** (především kouření marihuany). **Předpoklad zvýšení užívání tvrdých drog se nepotvrdil**. Psychotropní látky byly přechovávány a užívány především vojáky v základní službě; ve 4 případech bylo zjištěno užití těchto látek vojáky z povolání (rotmistři, praporčíci).
  - VP evidovala 216 dopravních nehod zaviněných řidiči služebních vozidel s celkovou škodou více než 8,5 mil. Kč. Dále VP šetřila 1.096 přestupků, z toho 263 v dopravě.

Z celkového počtu **odsouzených příslušníků Armády ČR** se nejčastěji dopouštěli trestné činnosti **svémocného odloučení** dle § 284 tr.zák. - 353 osob (39,4 %; v roce 2002 29,4 %, v roce 2001 24,3 %) a trestného činu **zběhnutí** podle § 282 tr.zák. - 116 osob (11,5 %; v roce 2002 11,1 %, v roce 2001 6,9 %).

II. Opatření

- VP se i nadále věnuje **včasnému odhalování, předcházení a šetření** protiprávních jednání (trestných činů a přestupků) a udržení dosaženého stupně objasněnosti případů s důrazem na přijímání efektivních a profesionálních opatření při jejich šetření a dokumentaci.
- Na **objasňování a dokumentování** případů kvalifikované majetkové a hospodářské trestné činnosti bude VP úzce **spolupracovat** a koordinovat svou činnost s příslušnými orgány MO, případně s dalšími resortními kontrolními orgány a se specializovanými pracovišti Policie ČR. *S přesunem pravomocí v oblasti nákupu majetku a služeb v resortu MO lze předpokládat, že může postupně docházet k nedbalostním i úmyslným případům porušování zákona.*
- VP bude pokračovat v aktivní účasti na činnosti resortní Rady pro **předcházení negativním jevům** a jejich potlačování a na činnosti komisí při operačních stupních velení; důraz bude kladen na vzájemnou informovanost a sjednocení postupu při přijímání opatření.
- Prevence **sociálně patologických jevů** v resortu MO je prováděna, v součinnosti s velitelskými orgány, opatřeními vyplývajícími z "Koncepce a programu prevence sociálně patologických jevů v resortu obrany na období 2000-2004"; plněny jsou úkoly z "Národní strategie protidrogové

politiky na období 2001-2004". Realizované programy jsou průběžně vyhodnocovány a závěry z vyhodnocení se promítají do aktivit příslušných složek Armády ČR. **Analýza programů bude rovněž využita pro tvorbu nové koncepce v podmínkách plně profesionalizované Armády ČR.**

- Preventivními bezpečnostními akcemi k **vyhledávání drog** za využití služebních psů bude VP nadále snižovat počet případů přechovávání a užívání drog v Armádě ČR a snižovat riziko případů negativních následků na majetek a zdraví osob.
- **Primární prevence** se zaměřuje především na mladé vojáky z povolání, vojáky v základní službě, žáky, studenty a posluchače vojenských škol. Vzdělávací aktivity směřují k profesionálním jednotkám odjíždějícím na zahraniční mise.
- V rámci odborné přípravy řidičů a zdokonalovacího výcviku pokračuje preventivní působení na řidiče, vojáky z povolání - analýza příčin dopravních nehod, náročný výcvik a zkoušky; dále aktivní využívání všech možností, které současné podmínky výcviku a výchovy příslušníků Armády ČR a MO umožňují.

Trestná činnost zaměstnanců Celní správy⁷

I. Vývoj a charakteristika

- Orgánům činným v trestním řízení bylo na základě vnitřní kontrolní inspekční činnosti oznámeno 80 případů (v roce 2002 106 případů) protiprávního jednání zaměstnanců celní správy v souvislosti s výkonem služby.
  - * Obvinění bylo sděleno 61 zaměstnancům (v roce 2002 47, 2001 61) především z důvodů zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158), přijímání úplatku (§ 160), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 148).
  - * V méně závažných případech nedostatečného plnění povinností bylo postupováno podle ustanovení § 33 zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru a byly uloženy kázeňské tresty - v 93 případech výtky, v 72 písemná důtka a v 81 snížení funkčního platu; 18 celníků bylo dočasně zproštěno výkonu služby a 15 celníků bylo propuštěno ze služebního poměru.

Pravomocně bylo odsouzeno 18 zaměstnanců celní správy v souvislosti s porušením pracovních a služebních povinností (jedná se i o případy, které byly v šetření orgánů činných v trestním řízení v předcházejících letech).

II. Opatření

- Byl přijat **Akční plán integrity celní správy**, jehož cílem je snižovat na minimum korupční ohrožení zaměstnanců celní správy. V návaznosti na tento plán byla ustavena **Protikorupční komise Celní správy ČR**, jejím hlavním úkolem je předkládat doporučení na opatření pro boj proti projevům korupčního jednání v celní správě.
- I nadále je kladen důraz zejména na oblast prevence, především na základních stupních odborného vzdělávání celníků a občanských zaměstnanců.
- Pravidelně je vyhodnocována a analyzována trestná činnost celníků (především příčiny a podmínky vzniku korupce a závažné trestné činnosti), se kterou jsou seznamováni vedoucí pracovníci na poradách GŘ cel, závažné případy korupčního jednání jsou uveřejňovány ve Věstníku celní správy.
- Úzká spolupráce pokračovala mezi příslušnými složkami GŘ cel a resortem vnitra.

---

⁷ Zpracováno z podkladů MF.

Trestná činnost příslušníků a občanských pracovníků Vězeňské služby⁸

- počet pachatelů příslušníků Vězeňské služby 189 (-14, -6,9 %)
- počet pachatelů-občanských pracovníků Vězeňské služby 18 (-3)
- Pro **podezření ze spáchání trestné činnosti** při výkonu služby i mimo službu dle ustanovení § 159a odst. 1 tr. řádu byla věc **odložena** u 111 (-21) osob a dle §§ 159a/1b a 171/1 tr. řádu odevzdána ke **kázeňskému projednání** u 40 (+10) příslušníků VS. K zastavení trestního stíhání došlo u 3 (-15), obviněno bylo 18 (+5) a šetření dosud probíhá u 11 (-10) příslušníků VS. V souvislosti s výkonem služby bylo odsouzeno 8 a za trestné činy mimo službu 7 příslušníků VS.
- Zahájené trestní řízení s **občanskými pracovníky VS** bylo u 18 (-3) občanských pracovníků, z toho u 7 (-3) byla věc odložena orgány Policie ČR.

Soudy bylo **pravomocně odsouzeno 15 příslušníků** (nebo bývalých příslušníků) VS a 4 občanskí pracovníci.

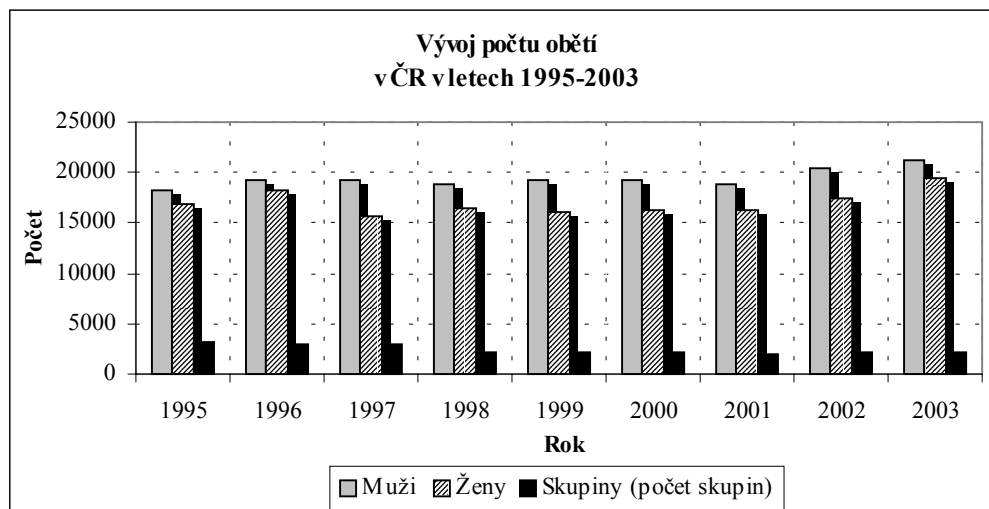
Shrnutí ke kap. 2.1.2

Pokles počtu pachatelů je provázen:

- výrazným **zvýšením počtu recidivistů i jimi spáchaných trestných činů (od roku 1993 se tak jedná o nejvyšší hodnoty)**; tento trend je provázen nejen poklesem počtu pachatelů, ale i poklesem počtu objasněných trestných činů. S výjimkou hospodářské kriminality vzrostly všechny základní kategorie trestné činnosti, kde pachatelem byl recidivista; počty evidovaných trestných činů majetkové a násilné kriminality dosáhly nejvyšších hodnot od roku 1996; *příčinami tohoto trendu by se měly zabývat zejména analýzy zaměřené na **trestní politiku**, na analýzu by měla navazovat adekvátní opatření,*
- **vzrostl počet cizinců-pachatelů** i počet objasněných trestných činů spáchaných cizinci, především jimi spáchaných trestných činů majetkové kriminality a úmyslného ublížení na zdraví; **neoprávněný pobyt na území ČR v době zahájení trestního stíhání mělo 27,7 % (v roce 2002 22,9 %) z celkového počtu trestně stíhaných cizinců,**
- pokračoval **pokles pachatelů z řad dětí a mladistvých**, snížil se počet objasněných trestných činů spáchaných touto kategorií pachatelů, pokles není tak výrazný jako v roce 2002; jejich podíl na celkovém počtu pachatelů byl **konstantní**. Tento pozitivní vývoj (pokud se nejedná o zvýšenou latenci) se neprojevil u počtu **trestných činů loupeží, jedná se o nejvyšší hodnoty od roku 1996,**
- dalším **snížením počtu trestně stíhaných příslušníků Policie ČR a zvýšením počtu jimi spáchaných trestných činů** (problémem bylo zneužívání pravomoci veřejného činitele, úplatkářství); oslabit korupční jednání by měla mimo jiné přinést navrhovaná možnost bezhotovostního styku při výběru pokut, prioritou je policejní vzdělávání apod.,
- rovněž poklesem pachatelů příslušníků Armády ČR, Vězeňské služby a příslušníků BIS; počet obviněných zaměstnanců celní správy vzrostl, celkový počet případů protiprávního jednání zaměstnanců celní správy klesl v souvislosti s výkonem služby.

⁸ Zpracováno z podkladů MS.

2.1.3 Oběti trestné činnosti

I. Poznatky k obětem trestné činnosti

počet obětí trestné činnosti:

- muži 21.253 (+842)
  - ženy 19.515 (+2.121)
  - počet skupin osob⁹ 2.164 (+71)
  - počet osob ve skupinách 5.469 (+191)
  - celkem osob 46.237 (+3.154)
-
- Jako **oběti trestné činnosti** jsou označováni ti občané, kteří se v souvislosti s páchanou trestnou činností stanou objektem přímého útoku pachatele, ať již konkrétním fyzickým napadením nebo formou majetkové nebo jiné újmy. Ve smyslu zákona se obětí rozumí fyzická osoba, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví, a dále osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, jestliže této osobě zemřelý výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat.
  - Resort vnitra usiluje o co nejsystematičtější znalost o obětech. Policejní statistiky zůstávají i nadále jedinými statistikami orgánů činných v trestním řízení, které obsahují údaje o obětech trestných činů.
  - Dle poznatků Policie ČR přetrvává tendence útoku pachatelů na **osaměle žijící a seniory** pod záminkou např. podomního prodeje, poskytnutí pomoci apod. Útoky často končí vraždou.
  - Podle policejních statistik se **počet obětí zvýšil**; zvýšení, které se týkalo zejména kapesních a krádeží jiných, koresponduje s nárůstem těchto trestných činů.
    - * Vzrostl počet obětí mužů i žen trestných činů kapesních krádeží, počet obětí-mužů trestného činu vraždy, dále počet obětí-žen trestného činu loupeže.
    - * Ženy se častěji než muži stávají oběťmi mravnostní kriminality, ale také trestných činů nebezpečného vyhrožování a omezování a zbavování osobní svobody, muži pak oběťmi násilné kriminality. Nejčastěji se muži i ženy stávali oběťmi trestných činů krádeží kapesních, úmyslného ublížení na zdraví, loupeží a vydírání.

⁹ Struktura kategorie "skupiny osob" umožňuje pouze určit celkový počet osob ve skupinách, nelze však zatím rozlišit, kolik z tohoto bylo žen a kolik mužů. V celkovém počtu kategorie "muži" a "ženy" nejsou proto tyto osoby zahrnuty.

- * Podle rozdělení obětí dle věku lze říci, že nejčastější obětí trestných činů vydírání, loupeže a úmyslného ublížení na zdraví se stává věková kategorie 18-30 let, pokud se týká **trestného činu loupeže**, byl evidován **nárůst obětí-žen ve věkové kategorii 61 a více let z 202 na 352**, vražd motivovaných osobními vztahy a nebezpečného vyhrožování věková skupina 41-60 let.
- Pokud se týká trestných činů sledovaných v souvislosti s **kriminalitou páchanou na mládeži**, dle policejních statistik byl evidován mírný pokles (*u kategorie mladistvých obětí byl evidován růst, u kategorie obětí dětí pokles*).
  - * Počet obětí-dětí se snížil na 2.558 (z toho 1.214 dívek; -266, -9,4 %); nejčastěji se stávají obětí loupeže, úmyslného ublížení na zdraví, pohlavního zneužívání a týrání; počet obětí-mladistvých vzrostl na 2.287 (z toho 1.025 dívek; +173, +8,2 %), nejčastěji se stávají obětí pohlavního zneužití a znásilnění. Růst počtu trestných činů týrání svěřené osoby z roku 2002 se ve sledovaném období nepotvrdil, naopak došlo k poklesu (jedná se spíše o latenci) o více jak 50 tr.č. (*kriminalita spojená s případy pohlavního zneužívání dětí a s dětskou pornografií šířenou na Internetu viz též kapitoly Mravnostní kriminalita, Obchod s lidmi*).
  - * Trestná činnost páchaná na mládeži může, jak bylo konstatováno v minulých zprávách, také vytvářet kriminogenní zázemí pro vznik pozdější trestné činnosti. Zejména značná psychická újma zvyšuje riziko budoucího asociálního chování.
- Vysoká latence **domácího násilí** je dána především charakterem této trestné činnosti, která je páchána v uzavřeném rodinném kruhu.
  - * Obecně je domácí násilí definováno jako násilí uvnitř rodiny, které může nabývat různých konkrétních podob: psychické, fyzické nebo sexuální násilí mezi mužem a ženou (mezi manžely nebo partnery), týrání a zanedbávání dětí nebo trýznění seniorů. Ze strany obětí je často spojeno s pocity hanby a osamocení. Problém domácího násilí je celosvětový. Ke snížení výskytu domácího násilí je, podle zkušeností západoevropských zemí, vedle podpory zdravého rodinného prostředí a prevence hlavně **celospolečenská nulová tolerance**.
- MZd upozorňuje na zvyšující se počet agresivních **útoků na zdravotnické pracovníky**, závažné je zejména napadání osádek zdravotnické záchranné služby při život zachraňujících úkonech a ochraně zdraví. Evidovány jsou i **útoky na další osoby, které vůči pachateli plní svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání** (učitele, zaměstnance úřadů práce, sociálních úřadů, finančních úřadů atd.).

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 17, 20-21)

Opatření

- Novela **trestního zákona zavádí novou skutkovou podstatu trestného činu**, podle které bude možno **přísněji postihnout domácí násilí**. Násilník (pachatel) tak může být odsouzen až na 8 let. *Novela tím uznává, že domácí násilí je skutečně problém.*
- Návrh koncepce koordinované a efektivní sítě boje proti domácímu násilí, je prvním zásadním krokem k systémovému a mezioborovému řešení problému domácího násilí v ČR a prvním výstupem meziresortního "Modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení **interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí**".
- V rámci plnění Priorit při prosazování rovnosti mužů a žen se uskutečnila **Kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí**.¹⁰ Pod vedením zmocněnce vlády pro lidská práva vznikla *ad hoc* pracovní skupina.¹¹

¹⁰ Usnesení vlády ze dne 15. května 2002 č. 486 k Souhrnné zprávě o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti žen a mužů v roce 2001.

¹¹ Pracovní skupina byla složená ze zástupců MPSV, MV, MŠMT a zástupců nevládních organizací zabývajících se problematikou domácího násilí Nadace Open Society Fund Praha, Gender Studies, Český svaz žen, Rosa, Profem, Poradna pro ženy v tísni, Bílý kruh bezpečí, Nesehnutí Brno.

* Na jednáních skupiny byla zvolena strategie kampaně, jež vycházela z výše finančních prostředků (2 mil. Kč) a ze skutečnosti, že kampaň na toto téma v roce 2003 uskutečnilo i 11 neziskových organizací z různých regionů ČR, které se v rámci své činnosti zabývají problematikou domácího násilí vůči ženám.¹² Bylo rozhodnuto, že kampaň bude zaměřena zejména na mladé lidi ve věku od 15 do 25 let, kteří se měli z kampaně dozvědět základní fakta o domácím násilí a naučit se rozpoznávat jeho příznaky již v počátečním stadiu. Současně jim mělo být sděleno, že vztah, kdy jeden z partnerů má sklony k domácímu násilí, je nejlepší co nejrychleji ukončit.

Mediální složka kampaně zahrnovala informační letáky (umístěné v dopravních prostředcích po celé ČR), rozhlasový spot, kinoreklamu, bannery, kartičky "boomerang", umístění hry v CD přílohách časopisů o počítačových hrách, informační klip vysílaný na hudební televizní stanici, umístění hry na webových stránkách herních portálů atd. (webová stránka www.domacinasili.cz)

Mediální podobu kampaně zajistilo MPSV ze svého rozpočtu. Zmocněnec vlády pro lidská práva pak zajišťoval vlastní realizaci kampaně. O aktivitách v této oblasti jsou informace na samostatné webové stránce Úřadu vlády. S ohledem na věk cílové skupiny byla zvolena i forma poněkud méně tradiční – edukativní počítačová hra, v níž si mladí lidé mohou ve virtuálním vztahu zažít situaci domácího násilí a naučit se v této situaci patřičně reagovat.

- Pomocí obětem domácího násilí se významně věnuje **oblast prevence kriminality** - mimo výše citovanou kampaň pokračovala jednání tzv. "kulatých stolů", vyšel bulletin "**Za zavřenými dveřmi II**" včetně adresáře všech institucí, které mohou pomoci obětem domácího násilí. Otázka poškozeného je také zohledněna v projektu „**Systém včasné intervence**“ (dále SVI; dříve CVI).

* Pilotní projekt tzv. CVI (od roku 1999 se na jeho tvorbě podílelo MV a MPSV) byl odzkoušen v Ostravě. Na základě vyhodnocení projektu je MV zpracovávána obecná metodika realizace SVI, která je určena k využití městům, zejména obcím s rozšířenou působností. Základem SVI je informační propojení policie, orgánů sociálně právní ochrany a orgánů justice; soustřeďuje komplexní a postupně doplňované informace o klientech (nezletilých a mladistvých v postavení pachatele, poškozeného, pohřešovaného nebo svědka) v informačním systému.

- Prohibují diskuse k zakotvení institutu určitého "**ochranného opatření**" (zákaz styku, zákaz přiblížení) v zákoně 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Primárním účelem by byla možnost rychlé reakce příslušných orgánů a v maximální možné míře zabránit nebezpečnému jednání, zajištění bezprostředního bezpečí osob - ať již by se nacházely například v pozici pronásledovaného svědka v trestním řízení, osoby vystavené vyhrožování nebo v pozici oběti domácího násilí. Na legislativní změny, včetně zákonného zakotvení tzv. intervenčních center pro pomoc obětem domácího násilí musí navazovat dořešení podpory obětí, koordinace opatření i v mimoprávní sféře. Zásadní význam má zdokumentování, evidence a průběžná analýza informací dotýkající se fenoménu domácího násilí. Celkové pojetí přístupu pro pomoc obětem domácího násilí by mělo být obsahem příslušných pilotních projektů.
- Pachatel úmyslného ublížení na zdraví, který tento čin spáchá na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání nebo na jiném, který vůči němu **plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona**, má být dle nově navrhované úpravy trestního zákona postížen trestem odnětí svobody ve výši jednoho roku až pěti let.
- U MS bylo uplatněno celkem 94 **žádostí obětí trestné činnosti o peněžitou pomoc**, poskytnuta byla v celkové částce 1,948.914,- Kč.
  - * MS peněžitou pomoc poskytne do tří měsíců od podání žádosti a předložení potřebných dokladů nebo sdělí zákonné důvody, pro které pomoc poskytnout nelze; dle poznatků odboru odškodnění závisí potřebné zpracování lékařského posudku na aplikaci vyhlášky MZ č.440/2001 Sb.; problémem je ne vždy řádné poučení obětí o podmínkách, za nichž lze o pomoc žádat.
- Práci s **oběťmi se věnuje PMS**, zejména v oblasti, která se týká aktivního zapojení do trestního řízení a informací o možnostech odškodnění.

¹² ROSA (koordinátor kampaně), Acorus, Český svaz žen, Magdalenium, Most k životu, Nesehnutí Brno, Pansophie, Poradna pro ženy v tísni, proFem, Slezská diakonie - poradna ELPIS a Ženy bez násilí

- MV uskutečnilo ve spolupráci s nevládní organizací **Bílý kruh bezpečí (s touto organizací pracuje řada dalších orgánů státní správy - MS, MPSV atd.)** a Správou Policie ČR Severočeského kraje projekt s názvem **"Jednání policistů s obětí trestného činu"**. Cílem kursu (zúčastnilo se jej 28 policistů z Policie ČR správ Severočeského, Východočeského a Severomoravského kraje) bylo především zkvalitnit dovednosti policistů při jednání s oběťmi trestných činů a vyškolit pracovníky pro lektorskou činnost v této oblasti.
- Další opatření ke kriminalitě páchané na mládeži (zejména vztahu k dětské prostituci) viz kap. Mravnostní kriminalita a Obchod s lidmi.

2.1.4 Pátrání po osobách a věcech

- Policie ČR vyhlásila pátrání po **29.229 (+4.207)** osobách, z nichž **úspěšně ukončila 80 %**, tzn., že bylo vypátráno 23.242 (+3.995) osob.
  - * Stoupající trend v pátrání je příznačný pro osoby, na které byl vydán **příkaz k zatčení** - jednalo se o 8.731 (+44) vyhlášených pátrání, zadrženo bylo 6.718 osob (+101), tj. 76,9 % (+0,7 %) a nebo k **dodání do výkonu trestu odnětí svobody** - jednalo se o 3.284 pátrání (+2.502), z toho Policie ČR dodala do výkonu trestu odnětí svobody 2.334 (+2.149) osob, tj. 71,1 % (+47,5 %). Z důvodu neznámého pobytu pachatele bylo vyřízeno 1.531 (+372) věcí. Po osobách **podezřelých z trestné činnosti**, na které byl vydán státním zástupcem předchozí souhlas k zadržení, bylo vyhlášeno pátrání ve 4.291 (-90) případech, z toho bylo zadrženo 2.840 (-263) osob (66,2 %; -4,6 %).
  - * Za účelem **předvedení** k orgánu činnému v trestním řízení bylo vyhlášeno pátrání po obviněných osobách ve 475 (+347) případech, z toho bylo vypátráno 380 (+344) obviněných osob (80 %). Po **svědkovi** bylo vyhlášeno pátrání v 122 (+104) případech a vypátráno jich bylo 94 (+87), tj. 77 %. Po osobě k předvedení bylo vyhlášeno pátrání v 377 (+225) případech, z toho bylo vypátráno 307 (+252) osob (81,4 %).
  - * Další frekventovanou kategorií jsou osoby, jejichž pobyt není znám. Po těchto osobách bylo vyhlášeno pátrání ve 2.951 případech, z toho bylo vypátráno 2.212 osob (75 %).
  - * Vyhlášeno pátrání na základě oznámení o **pohřešování osoby** bylo ve 4.058 (-747) případech, z toho bylo vypátráno 3.893 osob.
  - * Zařízeními pro výkon **ochranného léčení nebo ochranné výchovy** bylo hlášeno **163 (+121) útěků**, z toho bylo 154 (+133) osob zadrženo a předáno k pokračování v ústavní léčbě.
  - * Dále bylo vyhlášeno pátrání po 21 (19 zadrženo) **uprchlých vězňích**.
  - * **Útěky svěřenců** ze školských zařízení pro výkon ústavní výchovy se zvýšily z 2.830 na 4.479. Vypátráno a vráceno bylo 4.107 svěřenců, tj. 91,7 %.
  - * Cestou Interpolu bylo v zahraničí vypátráno celkem 34 (+27) pohřešovaných českých občanů, na území ČR 20 (+3) osob pohřešovaných v zahraničí.
- Další pátrání se soustřeďuje především na oblast **odcizených motorových vozidel**, kterých bylo vypátráno 9.905 (-1.084), tzn. že bylo nalezeno **38 % odcizených vozidel**. Cestou Interpolu se podařilo vypátrat v ČR 49 (-5) vozidel odcizených či zpronevěřených v zahraničí, v zahraničí bylo zajištěno 142 (-77) vozidel odcizených na území ČR.
- Další pátrání se týkalo **odcizených a ztracených zbraní**, kde došlo k dvojnásobnému navýšení ze 779 případů na 1.319, z toho 1.270 zbraní bylo odcizeno.

Opatření

- Cílem nově vytvořené **Skupiny cíleného pátrání** (k 1.7.2003) je zejména snaha na národní i mezinárodní úrovni posílit opatření týkající se pátrání po pachatelích zvláště závažné trestné činnosti.
  - * Pracovníci Skupiny spolupracují s policejními potápěči, pracovníky letecké služby s termovizí, pracovníky hasičského záchranného sboru a integrovaného záchranného systému. Skupina je připravena 24 hodin denně poskytovat organizační a koordinační pomoc teritoriálním útvarům při akcích vyhlášených z důvodu bezprostředního ohrožení života a zdraví pohřešovaných osob.
- Policie ČR spolupracuje při pátrání intenzivně zejména s televizními stanicemi, prostřednictvím internetu, pátrací relace jsou součástí Rádía Vnitro.
- Pátrání po odcizených motorových vozidlech umožňuje **Stálý automatický informační systém LOOK**, který provádí lustrace motorových vozidel projíždějících monitorovanými úseky.

2.1.5 Přestupky¹³

I. Vývoj a charakteristika

- Příslušníky služby **pořádkové policie** bylo zjištěno celkem 1,173.086 (+57.703) **přestupků** dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; nejvíce na úseku **bezpečnosti a plynulosti silničního provozu** (71,4 %, +3,4 %, dle § 22 cit.zák.) a přestupky proti **majetku**, (14,2 %, -2,4 %, § 50 cit.zák.), následují přestupky na úseku **veřejného pořádku a občanského soužití** a ochrany před **alkoholismem a jinými toxikomaniemi**.

* V blokovém řízení se zvýšil počet přestupků i uložená částka na pokutách.

* Pořádková policie dále oznámila nebo odevzdala (podle § 58 odst. 1 a odst. 3 písm. a) cit. zákona) k projednání 175.761 (-13.980) přestupků. Odložila (podle § 58 odst. 3 písm. b) cit. zákona) celkem 141.011 (-16.987) přestupků, z toho z důvodu nezjištění pachatele 129.914 (-13.466) přestupků.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 8-9)

- Služba **správních činností policie** řešila přestupky
  - * u držitelů **zbrojních průkazů** fyzických osob celkem 5.497 (+506) přestupků. Z toho jich v blokovém řízení vyřídila 2.079 (-451) s pokutami ve výši 815,4 tis. Kč (-325 tis. Kč), 1.451 (-1.010) přestupků oznámila k projednání příslušným správním úřadům. K nejzávažnějším přestupkům patří dlouhodobě případy nedostatečného zabezpečení zbraní a střeliva proti krádežím, ztrátám a zneužití; ve 401 (-86) případech řešila 518 (-74) ztrát zbraní.
  - * na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi (dle § 30 odst. 1 písm. j) cit. zák.), kterých projednala 956 (+195) s pokutami ve výši 730,8 tis. Kč (+125,4 tis. Kč).
- **Služba železniční policie** zjistila celkem 36.179 (-8.950) přestupků, z toho v blokovém řízení 22.428 (-17.508) přestupků. Za tyto přestupky bylo v blokovém řízení uloženo 5,8 mil. Kč (-11,3 mil. Kč).
- **Dopravní policíí** bylo zjištěno celkem 1,003.701 (+168.998) přestupků spáchaných řidiči motorových vozidel a 25.672 (-758) dopravních přestupků spáchaných ostatními účastníky silničního provozu.
  - * Za tyto přestupky byla v blokovém řízení uložena celková částka dosahující 390,8 mil. Kč (+58,2 mil. Kč). Na místě bylo policisty vyřízeno 844.918 (+92.484) přestupků, 184.451 (+75.752) přestupků bylo oznámeno správním orgánům.
  - * Z přestupků zjištěných u řidičů motorových vozidel 46 % tvořily přestupky proti povolené rychlosti jízdy, **8,5 % se týkalo nesprávného parkování, 5,5 % nesprávného způsobu jízdy, 4 % nedání přednosti v jízdě**, následují přestupky související s dálničními poplatky a nedovoleným předjížděním; 2 % přestupků bylo řešeno v souvislosti s požitím alkoholu.
- Policisté služby **cizinecké a pohraniční policie** řešili celkem 174.081 (-6.990) přestupků, z toho 54.623 (+367) dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, za které uložili blokové pokuty v celkové částce 36,7 (+7,4) mil. Kč. Přestupků podle zákona o přestupcích bylo řešeno 117.074 (+6.033) a uloženy byly blokové pokuty v celkové částce 42,37 (+3,62) mil. Kč.

---

¹³ V této kapitole se pojednává o přestupcích řešených Policií ČR a z větší části řešených obecní policíí.

- **Obecní policie**¹⁴ řešila celkem 1,770.810 přestupků, za které uložila blokové pokuty v celkové částce 224,815.550,- Kč. Z celkového počtu přestupků řešila 1,374.860 přestupků v dopravě (830.132 bylo řešeno blokově, 160.704 postoupeno správnímu orgánu, 384.024 bylo řešeno domluvou) a uloženy byly blokové pokuty ve výši 173,380.750,- Kč.

II. Opatření

• Návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich

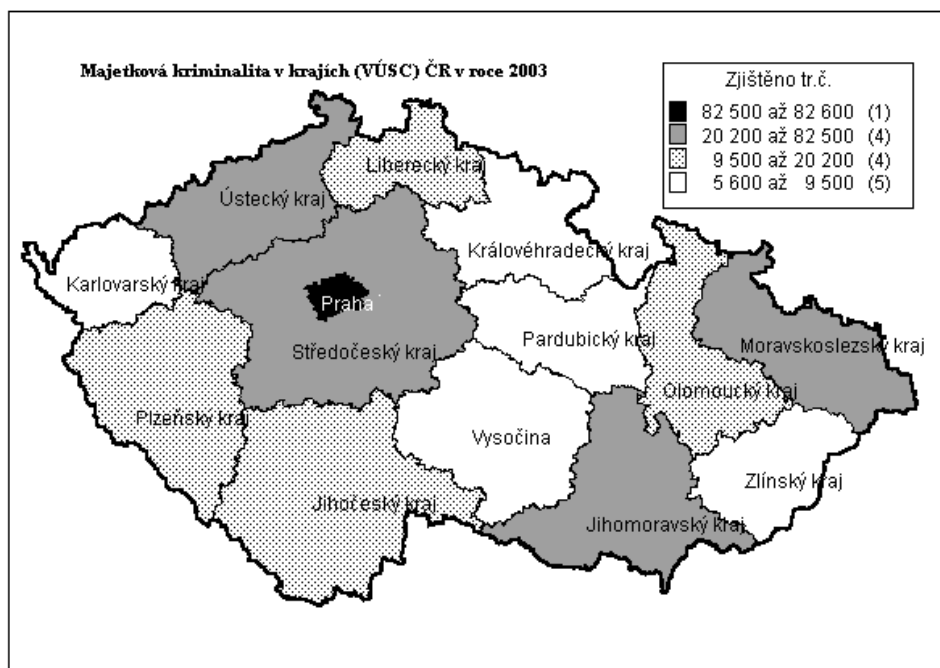
- * Návrh zákona byl předložen vládě počátkem roku 2004, jsou zde stanoveny základy odpovědnosti za přešupek, druhy sankcí a ochranných opatření a jejich ukládání a upraven postup správních úřadů při projednávání přestupků atd.
- Potřeba eliminovat případy, kdy bylo zaznamenáno stupňované protiprávní jednání, za které byl pachatel opakovaně postihován v přestupkovém řízení, a při kterém způsobené škody převýšily stanovenou hranici trestní odpovědnosti nebo které vyvrcholilo spácháním násilného trestného činu, vedlo MV k zahájení odborné diskuse vedoucí k **zavedení přestupkové recidivy** při opakování spáchání některých přestupků, zejména přestupků proti majetku a proti občanskému soužití.
- V rámci projektu Phare byly postupně vybaveny téměř všechny základní útvary pořádkové Policie ČR výpočetní technikou a informačním systémem TIS 2000; to mimo jiné znamenalo zvýšení počtu odhalených přestupků.

---

¹⁴ Činnost obecních policií upravuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Poprvé zveřejňujeme údaje týkající se obecní policie, které poskytlo Kolegium ředitelů Statutárních měst a hl.města Prahy; přehled sice není kompletní, údaje však zahrnují podstatnou část - výsledky všech statutárních měst, všech bývalých okresních měst a všech městských policií s počtem strážníků větším než dvacet (z větší části nejsou úplné údaje obecních policií s počtem strážníků menším než 4). Podrobnější údaje o počtech obecních policií, počtech strážníků atd. viz tabulková a grafická část č. 9.

2.2 Vývoj jednotlivých druhů trestné činnosti. Rozbor jednotlivých problematik v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

2.2.1 Majetková kriminalita

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet zjištěných trestných činů 253.372 (-2.936 tr.č., -1,1 %)
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 41.005 (-874, -2,1 %)
- počet objasněných trestných činů 51.528 (-5.287 tr.č., -9,3 %)
- výše objasněnosti 20,3 % (-1,9 %)
- výše zjištěných škod 11,210.028 tis. Kč (-1,652.666 tis. Kč, -12,9 %)
- výše zajištěných škod 113.774 tis. Kč (-15.329, -11,9 %)
- počet dodatečně objasněných trestných činů 4.555 (+1.888 tr.č., +70,8 %)

Soudní statistika

odsouzeno 24.128 (-1.339, -5,3 %) osob (§§ 247, 248, 250, 251 tr.zák.)

- **Vývoj majetkové kriminality nedoznal podstatných kvalitativních ani kvantitativních změn. Počet zjištěných trestných činů stagnoval, z dlouhodobého hlediska je to nejnižší počet evidovaných trestných činů od roku 1993. Současně se snížil počet objasněných trestných činů. Pokles krádeží vloupáním a mírný nárůst krádeží prostých se projevil na jejich podílu na majetkové kriminalitě, **krádeže vloupáním** se podílejí na majetkové trestné činnosti 27 % (-1,0 %), **krádeže prosté** 66 % (+2,0 %).**

- **Struktura pachatelů majetkové kriminality** se nemění, rekrutují se převážně z řad recidivistů, kteří se zajímají zejména o předměty pro vlastní potřebu; další skupina pachatelů páchá trestnou činnost převážně "na objednávku".

Situace z hlediska vyšších územních samosprávných celků

- Nejvyšší počet majetkových trestných činů je evidován v hl. m. Praze, která se na této kriminalitě podílí 32,6 % (*problémem byly, ve smyslu růstu počtu těchto trestných činů evidovaných Policií ČR, krádeže vloupáním do obchodů a bytů a krádeže kapesní; vývoj počtu dalších majetkových trestných činů nebyl tak dynamický*), následují kraje Středočeský (11,5 % podíl; *dynamický růst počtu trestných činů byl evidován u krádeží vloupáním do rodinných domků*) a Jihomoravský (9,3 % podíl; *rostly zejména počty trestných činů krádeží vloupáním a krádeží věcí z aut; pozitivní byl snížený počet krádeží aut*) spolu s Moravskoslezským (9,2 % podíl; *nejvýraznější zde byl růst krádeží aut, pozitivní vývoj byl evidován u krádeží vloupáním do bytů*). Negativní vývoj v počtu evidovaných trestných činů byl zaznamenán v kraji Ústeckém. Nejnížší majetkovou kriminalitou se vyznačují kraje, v nichž počet zjištěných majetkových trestných činů nepřekročil 8 tisíc, Vysočina, Zlínský, Karlovarský a Královéhradecký kraj.

Krádeže vloupáním a krádeže prosté; kriminalita na movitém kulturním dědictví

- **Trend v poklesu krádeží vloupáním** (kontinuálně evidován od roku 1994; *růst byl evidován pouze v roce 2002*) **pokračoval**; evidovaný počet trestných činů vloupáním je **druhým nejnižším počtem od roku 1993**. Obecně se situace nemění, krádeže vloupáním vykazují stále více **znaky organizované kriminality**, jsou profesionálně připravovány. Pokles se dotkl především krádeží vloupáním, nejvýrazněji do rekreačních objektů; problémem zůstávají **krádeže vloupáním do rodinných domků, situace se nemění pokud jde o krádeže vloupáním do bytů**.
- Počet evidovaných trestných činů **krádeží prostých stagnoval** (jedná se o třetí nejnižší počet z dlouhodobého hlediska); s 39 % zde **dominují krádeže věcí z automobilů** (výrazně ovlivňují pocit bezpečí občanů; z kvantitativního hlediska patří mezi nejčastěji vyskytující se trestné činy) a s více jak 14,5 % následují **krádeže automobilů**. Převážná část krádeží aut je **organizována** a na vysoké profesionální úrovni (zejména pokud se týká překonávání zabezpečovacích prvků vozidel, překódování elektronických řídících systémů, ale i druhotných identifikačních znaků), problémem je zlegalizování ukradených vozidel. **Výrazně vzrostly kapesní krádeže a krádeže jiné na osobách** (krádeže z odložených kabelek, batohů, z odloženého oblečení, okrádání opilých osob apod.).
- Negativní vývoj zůstává v evidované **kriminalitě na movitém kulturním dědictví**, pokud se týká růstu evidovaného počtu trestných činů krádeží prostých včetně exteriéru i na volném prostranství; Trestná činnost je také páchána z velké části **sériově a organizovaně**, závažnost kriminality je zejména ve škodách na kulturním dědictví, které nejdou vyčíslit.
  - * Naplnila se prognóza z poloviny devadesátých let signalizovaná Policií ČR, která upozorňovala na problémy se zajištěním některých objektů a na přeorientování pachatelů na volně přístupné umělecké předměty v terénu. Vysoký počet odcizených pískovcových soch, včetně ozdob a funerální architektury je evidován v kraji Středočeském, ve východních Čechách a na Moravě.
  - * Při řešení případů se vyskytují problémy s vlastní evidencí předmětů a následnou obrazovou dokumentací; často nejsou dořešeny majetkové vztahy k některým drobným církevním stavbám (Boží muka, kapličky apod.).
  - * Trvale je zaznamenáván výskyt padělaných uměleckých předmětů z oboru výtvarného umění. Tato situace je obdobná jako v zemích západní Evropy. Dle poznatků Policie ČR je zřejmé, že trestná činnost na úseku nelegálních archeologických výkopů je nepřehledná s minimálními poznatky ke konkrétním skupinám osob.
  - * Zvyšuje se zájem správců objektů o účast orgánů Policie ČR při posuzování efektivity stávajícího zabezpečení historických areálů. Přesto dle poznatků MK stále trvá ohrožení zejména církevních objektů, stovky kostelů a dalších církevních objektů, kdy zůstávají stále bez zabezpečení.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 22-23, 48-49)

II. Opatření

- Novela zákona č.455/1991 Sb., o živnostenském podnikání by měla **omezit obchodování s kradeným zbožím v zastavárnách**. Totožnost klientů zastaváren umožní kontrolním orgánům a Policii ČR zjistit, kdo zboží k prodeji předal. Za neplnění povinnosti provozovatelů zastaváren zjišťovat totožnost svých klientů se výrazně zvedla sankce. Živnostenský úřad bude moci udělit pokutu až do výše jednoho milionu korun.
- MK pokračovalo v realizaci programu **Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví ČR (ISO)**, členěném do 4 částí:
  - * 1. Na zabezpečení objektů, ve kterých jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví (ve vlastnictví státu, krajů, obcí a církevních subjektů) byly poskytnuty dotace v celkovém objemu 38,103.000,- Kč; 2. Poskytnuty byly finanční prostředky (6,806.000,- Kč) především na pokračování evidence a dokumentace předmětů ve vlastnictví Římskokatolické církve, které stále patří k nejohroženějším, dále zejména správčům sbírek zapsaných v Centrální evidenci sbírek (vedené MK); 3. Poskytovány byly finanční prostředky (21,971.000,- Kč) na výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu do veřejných sbírek ve vlastnictví ČR, krajů a obcí zapsaných v Centrální evidenci sbírek. 4. Poskytnuty byly dotace na vybavování restaurátorských, konzervátorských a preparátorských pracovišť v objemu 23,245.000,- Kč.
- MK provedlo **kontrolu** agendy (v 11ti pověřených organizacích), vyplývající ze zákona č.71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty ve znění pozdějších předpisů.
  - * Pověřené organizace zasílají MK všechny žádosti o vydání osvědčení pro předměty z exteriéru, ta jsou rozesílána, jako podklad k případné identifikaci předmětů v terénu odcizených, Policii ČR, Národnímu památkovému ústavu a Diecéznímu konzervátorskému centru Arcibiskupství pražského.
- Byl přijat zákon č. 180/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2001 Sb., o **navracení nezákonně vyvezených kulturních statků** v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č.2001/38/ES.
- MK zpracovalo nový návrh zákona, kterým se mění zákon č.71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty ve znění pozdějších předpisů (*schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR a postoupen Senátu*).
- Byla modernizována vybraná pracoviště zapojená do Systému evidence uměleckých děl (SEUD) zakoupením 64 ks souprav digitálních kamer s vysokým rozlišením a se schopností pořízení statických snímků.
- Centrální SEUD (C-SEUD) obsahuje základní údaje pro potřeby oprávněných policistů; vybrané záznamy jsou zpřístupněny na internetu na serveru MV.
- **Stálý automatický informační systém LOOK** umožňuje provádění lustrace motorových vozidel projíždějících monitorovanými úseky (přispívá ke snižování krádeží aut a ke zvyšování výslednosti pátrání po odcizených motorových vozidlech).
- Nová povinnost, předložit doklad o nabytí **vyměňované části na vozidle** (tj. karoserie nebo motoru), je součástí novely zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích (*návrh novely zákona byl schválen a vydán pro č. 103/2004 Sb., s účinností 1.5.2004*). Metodickým pokynem MD byl upřesněn způsob vyražení úředních čísel a obnova původních čísel VIN na vozidlech.
- ČR je v současné době v roli pozorovatele ve vztahu k systému EUCARIS (jeden ze systému umožňujících mezinárodní spolupráci v oblasti výměny informací o odcizených řidičských průkazech a vozidel).
- Seminář (listopad 2003) s cílem umožnit odborníkům z evropských zemí vyměnit si informace a **zkušenosti s bojem proti krádežím automobilů** uspořádali členové **Mezinárodní organizace vyšetřovatelů krádeží vozidel a Interpolu**. Dvě základní doporučení se týkala prověřování původu všech dovážených ojetých automobilů před jejich registrací a využívání informačního systému, který je budován za aktivní podpory EU (měl by ztížit legalizaci kradených vozidel).
- V současné době jsou MD připravovány zcela nové postupy při provádění evidenční kontroly vozidel.

- Na zvyšování **pocitu bezpečnosti občanů a jejich aktivní spoluúčasti** při ochraně osob je průběžně zaměřena řada **preventivních programů** (i do menších měst a obcí) včetně jejich podpory; pokračovalo plnění programu MV a Policie ČR **Bezpečná lokalita**, který reaguje na nepříznivý vývoj zejména majetkové kriminality (viz kap. Prevence kriminality). Přibývají města, která chtějí předcházet kriminalitě kamerovým systémem.

Ve městech, kterým byla ze státního rozpočtu v rámci Programů poskytnuta dotace na městské kamerové dohlížecí systémy, proběhlo dotazníkové šetření k vyhodnocení efektivity těchto systémů. Získané výsledky budou využity pro stanovení minimálních standardů k posuzování efektivity městských kamerových dohlížecích systémů, a to do konce roku 2004.

Shrnutí

Z kvantitativní i z kvalitativního hlediska se oblast **majetkové kriminality** nemění, vykazuje znaky organizované kriminality, početně zůstává **dlouhodobě na stejné úrovni** (výjimkou byl výraznější růst kapesních krádeží); **krádeže vloupáním vykazují nejnižší hodnoty** od roku 1993.

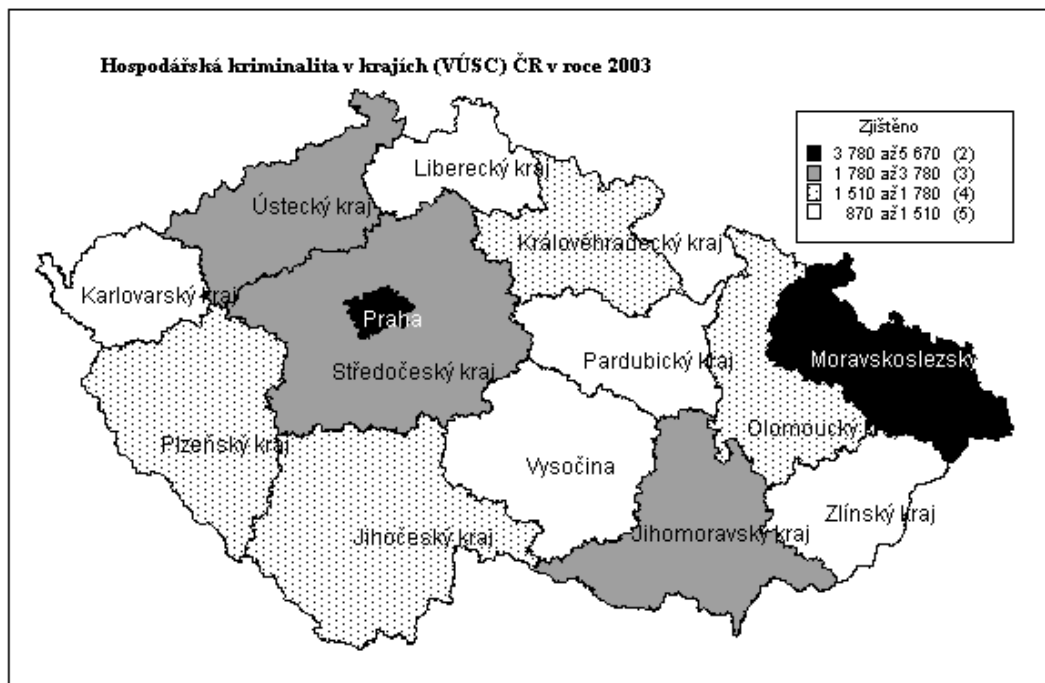
Z hlediska **pocitu bezpečí občanů**, způsobených škod touto trestnou činností a v některých oblastech i z hlediska kvantitativního zůstávají, přes přijímaná především preventivní opatření, problémem:

* **krádeže vloupáním do domů a bytů, krádeže motorových vozidel dvoustopých** (na území hl. m. Prahy zůstává evidován několikanásobně vyšší počet než v ostatních krajích ČR; **nedaří se přijímat adekvátní opatření** zejména ve spojení s pojišťovacími podvody či v oblasti registrace vozidel, která mění majitele), **krádeže věcí z automobilů** (patří z kvantitativního hlediska mezi nejčastěji se vyskytující trestné činy), **krádeže kapesní (evidován byl výrazný růst)**,

* kriminalita na **movitém kulturním dědictví**; její závažnost není jen v četnosti evidovaných trestných činů, ale zejména ve škodách na kulturním dědictví obecně, které jsou nevyčíslitelné a nevratné.

Zlepšení situace by měla napomoci **novela zákona o živnostenském podnikání**, která omezuje obchodování s kradeným zbožím v zastavárnách. Významné jsou legislativní a kontrolní aktivity v oblasti ochrany movitého kulturního dědictví atd.; nezastupitelnou roli mají preventivní aktivity, přibývají města, která chtějí předcházet kriminalitě kamerovým systémem, atd.

2.2.2 Hospodářská kriminalita

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet zjištěných trestných činů 31.451 (-8.762 tr.č., - 21,8 %)
- podíl na celkové kriminalitě 8,8 %
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 21.518 (-2.980, -12,2 %)
- počet objasněných trestných činů 22.803 (-8.500 tr.č., -27,2 %)
- výše objasněnosti 72,5 % (-16,3 %)
- výše zjištěných škod 35,309.328 tis. Kč (+6,291.797 tis. Kč, + 21,7 %)
- výše zajištěných škod 1,041.389 tis. Kč (-1,179.698 tis. Kč, -53,1 %)
- počet dodatečně objasněných trestných činů 1.487 (+1.447, +3617,5 %)

Soudní statistika

odsouzeno 1.506 osob (+54, +3,7 %)
(§ 118 - 152 tr.zák.)

(Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 24-28, 46-47)

- Počet zjištěných trestných činů **hospodářské kriminality** je **třetí nejnižší od roku 1996**.
  - * Pokles evidované hospodářské kriminality je na jedné straně provázen výrazným snížením evidovaného počtu trestných činů úvěrového podvodu a neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, zdravotní zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, na druhé straně poměrně vysokým zvýšením počtu evidovaných trestných činů **neoprávněného držení platební karty a padělání a pozměňování veřejné listiny**.

* Z hlediska **doby zahájení páchání objasněné** trestné činnosti bylo v roce 2003 z evidovaných objasněných trestných činů hospodářské kriminality zahájeno páchání v tomtéž roce zhruba v 25 %, doba zahájení páchání u 75 % **spadá do minulých let** - téměř 29 % do roku 2002, u více než 20 % do roku 2001, 10 % do roku 2000 a 6 % dokonce do roku 1999.

* Závažná hospodářská kriminalita je páchána rafinovaně a lze předpokládat, že nepůjde již jen zevnitř subjektů (banky, záložny a další subjekty), ale více zvenčí pachatelů specializovanými na určitý bankovní či finanční produkt.

* K úspěšnému ukončení přípravného řízení jsou vytvořeny předpoklady ve velmi úzké spolupráci a v neformální komunikaci mezi Policií ČR a dozorujícím státním zástupcem.

* Dle **poznatků NSZ je vyšetřování a prověřování závažných hospodářských deliktů časově i odborně náročné**, často cestou právní pomoci ze zahraničí, kdy pro žádosti o právní pomoc neexistuje smluvní podklad a tím dochází k prodlužování délky řízení i ke zvyšování nákladů celého trestního řízení. Mnohdy nejsou k řešeným deliktům jednotné právní názory, což ztěžuje posouzení trestní odpovědnosti konkrétních osob. Ve speciálních odborech závažné hospodářské a finanční kriminality v působnosti vrchních státních zastupitelství i na Policii ČR je proto třeba i nadále zaměřit pozornost na další rozšíření znalostí z oboru ekonomie. Negativním jevem je obtížné získávání znalce ke zpracování posudků, které jsou nutné s ohledem na specifickou povahu této trestné činnosti i na přístup soudů, které je stále ve větší míře vyžadují.

* To, že hospodářská kriminalita v ČR je stále závažným problémem, vyplynulo z výsledků "Celosvětového průzkumu hospodářské kriminality 2003", připravovaného společností PricewaterhouseCoopers. Dle tohoto průzkumu se během posledních dvou let 27 % (ve střední a východní Evropě 37 %) společností stalo obětí podvodného jednání. Mezi příčinami odhalených podvodů je uváděno, že společnosti podvody častěji přiznávají, dochází k zavádění kvalitnějších kontrolních systémů a efektivnějším postupům odhalování podvodů. Značná část případů byla odhalena prostřednictvím auditu. Výzkum doporučuje, aby společnosti analyzovaly skutečná rizika hospodářské kriminality, zavedly závazné normy chování atd. Efektivně čelit této kriminalitě lze zavedením důsledných kontrolních mechanismů.

- Policií ČR zjištěné **škody hospodářské kriminality** vzrostly, zajištěné škody se snížily.

* Trend zvýšení zjištěných škod se promítl i do podílu zjištěných škod celkové kriminality, které vzrostly z 67 % na 74 %. Jsou však **ovlivněny několika velkými kauzami**, např. v kauze Harvard byla vykázána škoda až v roce 2003, a to v úhrnné výši téměř 18 mld. Kč. Z celkových zajištěných škod hospodářské kriminality (1,179.698 tis. Kč) byl odborem výnosů a praní peněz zajištěn majetek v hodnotě více než 647 mil. Kč. */nelze srovnávat s rokem 2002, kdy bylo zajištěno celkem cca 2,7 mld. Kč, přičemž z této částky 2,1 mld. Kč připadalo na zajištěný majetek v kauze KTP Quantum/.*

* Změnila se situace pokud se týká **hospodářských trestných činů se škodou 10 mil. a výše. Daří se dokumentovat trestné činy, které na sebe vážou vysoké škody** (doba zahájení páchání spadá do minulých let - 17 % těchto trestných činů do roku 1999, 11 % do roku 2002, 10 % do roku 1998, necelých 9 % do let 2001 a 1994). Jestliže v roce 2002 Policie ČR evidovala 357 tr.č. (objasněnost ve výši 48,5 %) hospodářské kriminality se škodou 10 mil. a výše, které na sebe vázaly více než 21 mld. Kč, potom v roce 2003 181 trestných činů v této kategorii na sebe vázalo škodu více než 31 mld. Kč, přičemž **objasněnost výrazně vzrostla na hodnotu 67,4 %**. *To, že se Policii ČR daří dokumentovat závažné kauzy, je výsledkem jejich cílené specializace (i po organizační stránce) a zejména výsledkem dlouhodobého a průběžného vzdělávání včetně mezinárodních kursů, rovněž i ve spolupráci s pracovníky speciálních útvarů NSZ.*

Situace z hlediska vyšších územních samosprávných celků

- Nejvyšší počet hospodářských trestných činů je evidován v hl. m. Praze, následují kraje Moravskoslezský a Jihomoravský, nejnižší počet vykazuje kraj Vysočina. Ve všech krajích je evidován pokles této kriminality, výjimkou je kraj Plzeňský, kde evidovaný počet zůstal na úrovni roku 2002.

Finanční kriminalita

- Vývojový trend z hlediska trestných činů a jednotlivých forem trestné činnosti se v zásadě neliší od minulého období.

* V oblasti bankovníctví a na kapitálovém trhu jsou zjišťovány i nadále především klasické podvody, zneužívání důvěrných informací, trestné činy proti měně, neoprávněné držení platební karty atd.

- * Pachatelé za účelem neoprávněného získání bankovních produktů předkládají žádosti s nepravou identitou klienta a další padělané nebo pozměněné dokumenty. Postup bank a dalších subjektů působících v této oblasti je obezřetnější než tomu bylo v minulosti.
- * Policie ČR pokračovala v šetření případů závažné finanční kriminality, např. konkursů Private investors, KTP Quantum, krachu IPB a nově Union banky a.s. v Ostravě.
- * Společným jmenovatelem Policií ČR odhalených případů často zůstává, jak bylo uvedeno i v minulých zprávách, nedostatečná **vnější i vnitřní kontrola zainteresovaných subjektů, která by měla fungovat jako primární**, přitom dlouhodobě neplní zcela svou funkci (příkladem je Union banka a.s. v Ostravě).

Ochrana fiskálních zájmů státu

- **Fiskální zájmy státu jsou ohroženy finanční kriminalitou** v celém souboru závažných forem trestné činnosti spojených s realizací široké škály kriminálních jednání souvisejících s finančními operacemi; v této oblasti přetrvávají problémy z let předchozích. Odhalování trestné činnosti na úseku fiskálních zájmů státu je problematické. Páchaná trestná činnost je vysoce kvalifikovaná, probíhá organizovaně a především je latentní. Efektivita postihu je stále nízká.
  - * Na úseku daní nedošlo z hlediska kvalitativního k zásadním změnám. Z hlediska výše škod způsobených **daňovými úniky** (nejen souvisejí s krácením daní) opět docházelo k podvodům při poskytování subvencí a dotací, při likvidaci podniků, při konkursním a vyrovnávacím řízení apod. **MF předalo 1.638 oznámení o podezření ze spáchání daňových trestných činů ve výši 2 566 mil. Kč.**
  - * **Celními orgány** bylo evidováno celkem 426 (+97) případů, při nichž bylo zadrženo více než 47,6 (-10,7) mil. ks **neznačených cigaret**. Únik na cle, DPH a SPD u vyčíslených případů představuje částku převyšující 66 mil. Kč. Dále bylo zadrženo celkem 110,5 tun **tabáku**, což představuje únik na cle a daních ve výši 47,2 mil. Kč. *Lze předpokládat, že množství dováženého tabáku určeného k nelegální výrobě cigaret trvale poroste.*
  - * Nejzávažnějším případem, kterým se celní správa zabývá, je **dovoz pohonných hmot do veřejného celního skladu**, z kterého byly v rozmezí let 1997-2002 pohonné hmoty vyskládávány bez vědomí celních orgánů. Výše daňového úniku v tomto případě přesahuje částku 2,7 mld. Kč. V dalších obsáhlých případech se jednalo o dovoz 560.492 kg **vinného destilátu**, únik na cle a daních ve výši 115 mil. Kč; při nezákonném odnětí 4.500 litrů **alkoholických nápojů** celnímu dohledu vznikl únik na cle a daních ve výši 66.000 mil. Kč.
  - * Dále byla pracovníky celní správy v součinnosti s Policií ČR odhalena **nelegální palírna lihu**, zajištěno bylo 4000 litrů 96 % etylalkoholu.
  - * Předmětem šetření prováděných ve spolupráci se zahraničními celními správami byly především následující **zemědělské komodity**: kuřecí, hovězí a vepřové maso, cibule a hlávkové zelí. Šetřením při vývozu skotu bylo prokázáno použití falešných razítek a faktur. *Při dovozu vepřového a hovězího masa z Číny bylo zjištěno porušení zákazu dovozu vyhlášeného Státní veterinární správou ČR. Jednalo se o množství přesahující hmotnost 116 tun v hodnotě 3,2 mil. Kč.*
  - * Typickým porušením celních předpisů je **propouštění aut** na základě nepravých, pozměněných nebo padělaných dokladů. Důležitou roli při odhalování podhodnocených vozidel hraje následná kontrola a mezinárodní spolupráce. Touto cestou byl zjištěn a prokázán v několika větších případech dovoz cca 300 ks osobních automobilů. U těchto případů bylo dosud doměřeno clo a DPH v celkové výši cca 13,5 mil. Kč. Nadále se prověřuje dovoz více jak 400 osobních automobilů s předpokládaným únikem na cle a DPH v celkové výši cca 50 mil. Kč.
  - * Vedle standardních forem porušování předpisů, které spočívají v uvádění nesprávných údajů do celního prohlášení, byly zjištěny i případy **vývozu zlata** podléhajícího licenčnímu řízení, bez příslušného povolení k vývozu. Orgány celní správy prošetřují rovněž již v minulosti zjištěné případy nadměrného vývozu zlata. Jedná se o případy, kdy existuje podezření z neoprávněných odpočtů DPH. Tyto případy jsou šetřeny v součinnosti s příslušnými orgány policie, státních zastupitelství a soudů.
  - * **Oznámení Finančně analytického úřadu (FAÚ)** o podezření ze spáchání trestného činu Policie ČR obdržela celkem 114 (v roce 2002 115); trestní oznámení bylo **na částku vyšší jak 15 mld. Kč**. Oznámení se **týkalo 148 osob**, z toho 83 osob byly občané ČR (na částku 14,1 mld. Kč), následují občané Vietnamu (26 osob; 178 mil. Kč), Číny (16; 15 mil. Kč). Problém pro dokumentování trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti se vyskytuje zejména v případech, kdy peněžní prostředky jsou bankovními transakcemi transferovány do ČR ze zemí, se kterými ČR nemá uzavřeny smlouvy o výměně nebo poskytování informací v rovině policejní či trestněprávní.
  - * **Počet hlášení FAÚ, z bankovní sféry i jiných finančních institucí**, o podezřelých obchodech se po snižování v minulých letech **zvýšil na 1.970** (v roce 2000 1.917, 2001 1.750 a v roce 2002 1.246).

Projevilo se zde především důkladnější prověřování transakcí v bankovním sektoru, důsledná kontrolní činnost ČNB, kontrola systému vnitřních zásad FAÚ a v neposlední řadě i změna trestního zákona; v novele zákona je zařazeno skrývání věcí z nedbalosti a samostatně z trestné činu podílnictví vyčleněn trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, který není podmíněn predikativním trestným činem.

II. Opatření

- Vzhledem k potřebě zvýšit efektivitu při odhalování hospodářské a finanční kriminality byl v roce 2003 **zřízen útvar "Policie ČR odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování"**, který vznikl sloučením útvaru finanční kriminality a ochrany státu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR a útvaru pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti služby kriminální policie a vyšetřování. V rámci tohoto útvaru byl konstituován **odbor výnosů a praní peněz**, který v roce 2003 zajistil majetek v hodnotě více než 647 mil. Kč.
- Dle vládního usnesení č. 391/2002 bylo vyčleněno **25 pracovníků územních finančních orgánů** do stálých společných týmů resortů MV a MF k dokumentaci a **odčerpávání výnosů z trestné činnosti**, zajišťování náhrady škody vzniklé trestnou činností, identifikaci a výběru daňových nedoplatků. Do nového daňového řádu (MF připravilo nový návrh zákona o daňovém řádu, který by měl nahradit stávající zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků) byla zapracována textová úprava příslušného ustanovení, která po přijetí umožní specializovaným složkám Policie ČR průlom do zákonem stanovené daňové mlčenlivosti, a to v plném rozsahu daňového řízení.
- V oblasti **zajišťování a správy zajištěného majetku** v rámci trestního řízení by měl významnou měrou napomoci zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, který nabyl účinnosti 1.1.2004; připravilo MS ve spolupráci s dalšími resorty.
- Vytvoření **finanční policie** jako specializované policejní složky je vedeno záměrem **zefektivnit postih daňových trestných činů** a zkvalitnit spolupráci mezi policií a orgány správy daní. Tato specializovaná jednotka by měla vzniknout k 1. červenci 2004.
  - * Finanční policie, ustavená v resortu MV, bude zřízena jako útvar s celorepublikovou působností s expoziturami v krajích. Měla by být vytvořena s využitím části potenciálu pracovních sil, systemizovaných pracovních míst a finančních prostředků MF, které se uvolní v souvislosti s ukončením výkonu některých činností celní správou po vstupu ČR do EU. Vytvoření této specializované policejní složky je vedeno záměrem zefektivnit postih daňových trestných činů a zkvalitnit spolupráci mezi policií a orgány správy daní. Mezi orgány správy daní a policie by mělo nadále docházet k oboustranné informační výměně. Za tímto účelem se počítá s jistou dílčí úpravou legislativy spočívající v rozšíření oprávnění finanční policie k přístupu k údajům z daňového řízení. Možnost sdílení informací již byla navržena MF v rámci výše uvedeného návrhu nového daňového řádu. Účinnost tohoto předpisu je však navrhována k 1.1. 2005. Jelikož by finanční policie měla vzniknout k dřívějšímu datu, bude nutné změnit stávající právní úpravu, tedy zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.
- Projekty z programu PHARE 2000 (zaměřené též na boj proti ekonomickému zločinu) byly ukončeny, pokračují projekty z programu Phare 2001 a 2002.
- Policisté se zúčastnili řady odborných mezinárodních seminářů, např. na téma Speciální postupy a metody při vyšetřování finanční kriminality, Praní špinavých peněz a finanční vyšetřovací techniky apod.
- Přiblížit a poskytnout cizincům **základní právní informace** a tím posílit prevenci nesprávných postupů zejména na **úseku živnostenského podnikání** (k 31.12.2003 evidovalo MPO 62.293, +1.761, živnostenských oprávnění pro cizince) a ochrany spotřebitelů mělo vytvoření informativních příruček v několika jazykových mutacích zpracovaných MPO.
- Vládě byla předložena **"Zpráva o výsledcích činnosti týmu "LICHVA"** zřízeného při PP ČR a pracovní skupiny pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách, sestavené v rámci Policie ČR Správy Severomoravského kraje" (*schválena vládním usnesením č.218 ze dne 10.3.2004*).
  - * Zpráva byla zpracována v souvislosti s velkým rozšířením lichvářství a úžery v romské komunitě a na základě usnesení vlády č. 761 ze dne 5. srpna 2002 k Návrhu akčního plánu k omezení žádostí příslušníků romské komunity z ČR o azyl v zemích EU a Norsku *Jestliže v roce 2002 bylo zjištěno 15 tr.č. lichvy (§ 253 tr.z.), v roce 2003 to bylo celkem 41 tr.č. Výsledky týmu LICHVA* byly založeny na

úspěšné realizaci **pilotního projektu „Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách“**. V rámci tohoto projektu byla do institucionální reality Policie ČR zavedena funkce tzv. „asistenta policie“, jehož hlavním úkolem je působit v komunitě jako reprezentant zájmů Policie ČR a informovat členy komunity o možnostech, které jim spolupráce s policií v problematice lichvy nabízí. Náplní práce asistenta policie bylo především **budovat atmosféru důvěry v práci Policie ČR, zajistit ochranu obětí a svědka, zlepšit informovanost občanů z romské komunity o rizicích spojených s lichvou, systémově podporovat terénní práci v etnický a sociálně vyloučených komunitách**.

* Problematikou lichvy se rovněž zabývá "Pracovní skupina Rady vlády pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR".

Další oblasti závažné hospodářské kriminality

Duševní vlastnictví

- Kriminalita na úseku duševního vlastnictví zahrnuje **oblast průmyslových práv (práv k ochranným známkám, patentům, práv k označení původu a zeměpisným označení ap.), práv k obchodnímu jménu a práv autorských**. Pro hodnocené období byl charakteristický pokračující statistický pokles počtu zjištěných trestných porušování práv k ochranné známce i porušování práv autorských.

* Obchodování s padělaným a pirátským zbožím způsobuje zejména značnou škodu výrobcům, obchodníkům respektujícím zákony a majitelům autorských práv, klame spotřebitele. Při porušování práv k **ochranné známce** se jedná zejména o záměrné neoprávněné označování zboží ochrannými známkami a o následný prodej, převážně na trzích. U porušování **autorského práva** se v praxi jedná zejména o nelegální výrobu a prodej pirátských hudebních a filmových nosičů, autorská práva jsou též porušována neoprávněným užitím filmových nebo hudebních děl při veřejných produkcích, kdy autoři neudělili souhlas s užitím.

- Trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví (§§ 150-152) je důsledně Policií ČR postihována, na hranicích je možné rovněž konstatovat zvýšenou činnost celních orgánů, významnou roli má Česká obchodní inspekce (ČOI), která může zajistit při kontrole padělky a případy samostatně řešit ve správních řízeních.

* Z kvalitativního hlediska se situace nemění, z velké části je tato trestná činnost páchána především na trzích, dle poznatků Policie ČR pachatelé jsou převážně cizí státní příslušníci; zadokumentovat úmyslné jednání prodejce padělků je obtížné, **případy jsou řešeny zajištěním padělků a správním řízením ČOI**. Nejčastěji jsou ČOI zajišťovány falzifikáty v sortimentu audio-video (60,6 % z počtu zabavených výrobků), textilu a oděvů (33,6 %) a obuvi (2,2 %).

Opatření

- Pokračovala činnost v **meziresortní komisi pro potírání nelegálního jednání proti právům v oblasti duševního vlastnictví při MPO**.

* Zabývala se opětovným návrhem na **zařazení ČR na tzv. Watch List**; na seznam zařazena nebyla již třetím rokem, především s ohledem na to, že vytvořila legislativní a jiné podmínky pro dodržování práv v oblasti duševního vlastnictví (např. kladně byla hodnocena účast ČR v tzv. internetových smlouvách WIPO; v této návaznosti MK vyvíjelo značné úsilí ke konsolidaci kolektivní správy majetkových práv autorů a ostatních nositelů práv ke správné aplikaci autorského zákona).

* V rámci projektu **"Prosazování práv v oblasti duševního vlastnictví"** (projekt Phare 2001) je vytvářen meziresortní informační systém. Současně je v rámci projektu připraveno školení pro 550 zaměstnanců státní správy ČR, jehož cílem je zajištění efektivní výměny informací mezi orgány státní správy, které se zabývají ochranou duševního vlastnictví, napomáhat v boji proti této kriminalitě a tím zvýšit právní jistotu vlastníků nehmotných práv.

* Na programu byla zpráva o **kontrole užívání legálního softwaru** v orgánech státní správy, situace se podstatně zlepšila, ke stejnému závěru dospěla i Business Software Alliance sdružující firmy jako Apple, Autodesk, Adobe, Microsoft, Macromedia apod.

* Komise dále vyzvala nevládní organizace ke spolupráci na zařazení této problematiky do osnov na školách, zabývala se problematikou provozování tržnic a stánkového prodeje apod.

- MK připravuje **novelu autorského zákona** (září 2004), která zpřesní zejména ustanovení o technické ochraně děl a o ochraně elektronické informace o identifikaci práv.
- **ČOI** se zabývá mimo jiné **ochranou práv duševního vlastnictví a ochranou spotřebitele** před trestnou činností a přestupky. Výsledky kontrol stále ukazují, že problematika práv duševního vlastnictví není uspokojivá.
  - * Při **kontrolách** se zaměřuje na dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti, zdravotní nezávadnosti a bezpečnosti výrobků i služeb, kontroluje, zda není spotřebitel klamán nepravdivými a neúplnými údaji a zda kontrolované osoby dodržují povinnosti ve vztahu ke státu (např. prokazování původu zboží, schvalování výrobků a oprávnění k provozování živnosti).
  - * **Celkem ČOI** provedla na úseku duševního vlastnictví **1.407 cílených kontrol** zaměřených na dodržování průmyslových i autorských práv především při stánkovém prodeji (v 95,4 % zjistila jejich porušení), zabavila 390 tisíc falzifikátů v celkové hodnotě 353 mil. Kč, zlikvidovala 559 tis. ks v celkové hodnotě 487 mil. Kč. *Kontrolní akce na tržistištích jsou prováděny také ve spolupráci s Celní správou a Policií ČR.*
- Ochrany práv duševního vlastnictví se dotýká zákon připravovaný MI, který stanovuje **odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti.**
- Pracovní skupina Rady EU (červen 2003) zahájila projednávání návrhu směrnice o opatřeních a postupech při vymahatelnosti práv duševního vlastnictví, jejímž cílem je harmonizovat prostředky a postupy pro efektivní vymáhání práv duševního vlastnictví.
- Boji proti pirátství a ochraně autorských práv v oblasti software, audio a video, včetně trestné činnosti na webu byla věnována presentace na mezinárodním veletrhu informačních technologií Inxex v Brně. Softwarovému pirátství byla věnována řada dalších aktivit, např. vědomostní soutěž pro posluchače, publikační činnost apod.

Počítačová kriminalita

- Počítačová (informační) kriminalita, zahrnující oblast **informačních technologií a internetu**, je specifickou formou trestné činnosti. Markantně se zvyšující aktivitu lze sledovat při samotném využívání informačních technologií (IT) v souvislosti s pácháním trestné činnosti, kde je využívání IT aplikováno jako nástroj, ne jako cíl útoku. **Situace v oblasti softwarového pirátství zůstává obdobná jako v předešlém období.**
  - * Počítačová kriminalita se soustřeďuje převážně na neoprávněné užívání a šíření počítačových programů - dle § 152 tr.zák. (tzv. softwarové pirátství) a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 257a tr.zák.). V policejních statistikách zůstává částečně skryta, jak již bylo upozorněno v předešlých Zprávách, pod trestnými činy podvodů ve finanční a bankovní sféře, zpronevěrami či daňovými trestnými činy, kde útok na počítač či jeho programové vybavení je prostředkem k dokonání jiného trestného činu.
- Lze vyvozovat a potvrdit zahraniční zkušenosti, že další trend rozvoje **IT** a návazně i jeho formy zneužití budou nadále vykazovat růst.
  - * **Situace zůstává stejná**, poměrně velká část vzájemné komunikace, která byla v předchozí době zajišťována formou přímých telefonních hovorů a cestou listovní komunikace, dnes přechází do elektronické komunikace. Úroveň využití internetu v ČR je však oproti trendu v jiných vyspělých zemích vzhledem ke stávající infrastruktuře služeb a poměrně vysokým nákladům stále na nižší úrovni než v jiných vyspělých zemích.
- Z analýzy vývoje **softwarového pirátství** je zřejmé, že **nedošlo k výrazným změnám**. Nelegální výrobou a šířením softwaru se v současné době nezabývají tzv. „továrny“, ale převážně jednotlivci, kteří v případě, že nejsou ve velmi krátké době zjištěni a jimi spáchané případy řešeny, postupně přecházejí v organizovanou činnost.
  - * Opakujícím se jevem je následné užívání software na více místech, než je stanoveno v licenčním ujednání. Stálým problémem (legislativní překážkou) zůstává možnost získání prvotního důkazního materiálu u podnikatelských subjektů. Na vzestupu je stahování nelegálního softwaru z internetu a také využívání omezených verzí programů v kombinaci s tzv. "cracky".

- Oblast **útoků na data** je ovlivněna velmi vysokou mírou latence a v případě zjištění útoku i neochotou poškozených tuto věc řešit trestně právním postupem.
  - * Vyšší bezpečnostní priority správci serverů znamenalo, že **nebylo evidováno zásadní zneužití osobních dat formou počítačového útoku**. Aktivně Policie ČR řeší dohledávání útočníků aplikujících počítačové viry. To samozřejmě souvisí s poměrně technicky složitou dokazatelností takového jednání.
- Evidován byl růst zneužití **elektronických nákupů**, zaznamenány byly případy zneužití elektronického bankovníctví (jednalo se o případy selhání lidského faktoru).
  - * Policií ČR byl evidován růst případů zneužití elektronických nákupů v síti internet, zčásti však byl zapříčiněn špatně nastavenou verifikací plateb; u internetových burz pachatelé spoléhají zejména na důvěřivost poškozených.
- Za stěžejní úkol považuje Policie ČR vyhledávání trestné činnosti na internetu v **oblasti extremismu a protizákonné pornografie** (viz *samostatná příloha Zprávy "Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003" a kapitola Obchod s lidmi*).
- Nárůst zaznamenalo zasílání výhružných zpráv (např. o uložení výbušných systémů, fyzického násilí a vydírání) prostřednictvím e-mailů a SMS zpráv.

Opatření

- Začala realizace projektů programu Phare 2003, jedním z projektů je **Boj proti podvodům a počítačové finanční kriminalitě**. V rámci programu PHARE se uskutečnilo několik specializovaných školení pro Policii ČR. ČR v lednu 2003 oficiálně přistoupila k mezinárodní síti kontaktních míst, které jsou dosažitelné 24 hodin denně, a které zajišťují včasnou a efektivní komunikaci se zahraničními partnery při nadnárodních případech informační kriminality. MV vypracovalo materiál Principy a zásady ochrany strategicky důležitých informačních systémů ČR, který formuluje základní resortní stanovisko v oblasti ochrany strategicky důležitých informačních systémů ČR a zároveň bude sloužit jako východisko pro jednání zástupců resortu při jednáních na nadresortní úrovni směřující k vytvoření analogického plánu zahrnujícího všechny resorty.
- Policisté se zúčastnili i řady dalších odborných **mezinárodních seminářů**, např. na téma Potírání informační a komunikační kriminality apod.
- MV ve spolupráci s Policií ČR dlouhodobě usiluje o zlepšování podmínek pro další rozvoj struktur přímo participujících na potírání **informační kriminality**, zejména o personální a materiální posilování specializovaných složek Policie ČR a jejich odborný růst. Problematika IT byla zařazena do učebních plánů Policejní akademie.
- Pokračuje spolupráce policistů služby kriminální policie a vyšetřování a Kriminalistického ústavu Praha při zajištění důkazního materiálu o přítomnosti nelegálního software v počítači přímo na místě bez toho, aniž by bylo nutné zajišťovat fyzicky hardware. *Předběžné výsledky je možno vyhodnotit již do 24 hodin od doby zajištění.*

Kriminalita páchaná na životním prostředí

- Trestná činnost na **životním prostředí** nedoznala změn, je **latentní a riziková**. Vyžaduje specifický přístup všech složek státní správy, zejména Policie ČR, České inspekce životního prostředí (ČIŽP), Státního fondu životního prostředí, MŽP a GR cel.
  - * Charakterizována je skutkovými podstatami jako je např. trestná činnost související s převozem a **dovozem odpadů** (vysoce latentní trestná činnost; jsme cílová i tranzitní země, používají se falešné doklady, náklady jsou uváděny jako méně závažné, důvod dovozu je uváděn druhotným využitím odpadu), nelegálním obchodem s ohroženými **druhy rostlin a zvířat** (vyznačuje se vysokou mírou nelegálních transakcí se znaky organizovaného zločinu, patří mezi jednu z nejvýnosnějších nelegálních činností); trestná činnost na **lesních porostech** (nelegální těžba - přímé škody jsou zlomkem skutečné ekologické újmy: za období let 1996-2002 bylo v rozporu se zákonem smýceno 2302 ha lesních porostů a nezákonně vytěženo více než 635 tisíc m³ dřeva; nezákonně těžby kulminovaly v roce 1999, od roku 2000 dochází k trvalému snižování počtu i rozsahu nelegálních těžeb), znečišťování ovzduší a vodních

toků, nedovolená výroba a držení radioaktivního materiálu, ohrožování zdraví závadnými potravinami, týrání zvířat, pytláctví */převážně je organizované/*, havárie a provozní poruchy, drancování lokalit s výskytem polodrahokamů a drahokamů.

* Zjištěná kriminalita v oblasti nelegální těžby dřevní hmoty byla řešena ve správním a přestupkovém řízení. Nelegální těžba dřeva má návaznost na další hospodářskou kriminalitu, získané poznatky Policie ČR nasvědčují tomu, že v mnoha případech došlo následně k zatajení příjmu a k úniku na daních.

Opatření

- V boji s **kriminalitou páchanou na životním prostředí** byly definovány základní kroky v koncepci resortu MV z roku 2002 **"Boj s kriminalitou páchanou na životním prostředí"**.
  - * Vyčlenění byli policisté - specialisté na okresních ředitelstvích Policie ČR a správách krajů Policie ČR, kteří za problematiku kriminality v oblasti životního prostředí zodpovídají. Personálně byla posílena skupina ochrany nehmotných práv a dopravy. Uzavřena byla **Rámcová dohoda o spolupráci mezi Policií ČR a ČIŽP** (podle níž například ČIŽP své podněty k zahájení trestního stíhání doplní odborným stanoviskem), navazovány jsou průběžně kontakty Policie ČR s odpovědnými pracovníky ČIŽP, referátů životního prostředí krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností. Pokud se týká odborného vzdělávání příslušníků Policie ČR byla aktualizována základní odborná příprava o výuku související s otázkami trestné činnosti na životním prostředí, zformulovány byly výstupní kompetence policisty v oblasti ochrany životního prostředí, absolventa nově koncipované nástupní přípravy.
- Pro ČR mají značnou a mnohdy zavazující váhu ujednání na poli evropském, mezi aktuální dokumenty např. patří rámcové Rozhodnutí Rady 2003/80/JHA ze dne 27.1.2003 O ochraně životního prostředí prostřednictvím trestního práva. Podle tohoto rozhodnutí by měly být odpovědné za trestné činy a přestupky na životním prostředí fyzické i právnické osoby, dále Rozhodnutí vymezuje přiměřené a odrazující tresty apod.
- Na snižování počtu i rozsahu **nelegálních těžeb i jejich dopadu na životní prostředí** mělo vliv:
  - * plnění **legislativních opatření** (např. přijetí tzv. malé novely lesního zákona, zákona o strážcích a novely trestního zákona), **nelegislativních opatření** (např. vydání metodického pokynu MŽP pro činnost ČIŽP ke stanovení výše ekologické újmy způsobené na lesních ekosystémech jako škodě na funkcích lesa vzniklé porušením předpisů o ochraně lesa jako složky životního prostředí v roce 2003) a **organizačních opatření** (metodické řízení ČIŽP, koordinace činnosti orgánů státní správy lesů s ČIŽP a Policií ČR) - podrobnější analýza je obsažena ve vládou schválené **"Zprávě o výsledcích vrchního státního dozoru v lesích a návrhy na opatření"**.
- V souvislosti s drancováním lokalit s výskytem **polodrahokamů a drahokamů** byla v oblasti výskytu vltavínových ložisek (jižní Čechy) dohodnuta užší spolupráce s Policií ČR, která spočívá především v častější kontrole ohrožených lokalit. Ke zpřísnění kontroly vývozu této komodity byla novelizována vyhláška č. 252/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona, k úpravě položek celního sazebníku, do kterých patří vltavíny.
- **MŽP připravilo desítky návrhů zákonů** a nařízení vlády v oblasti ochrany životního prostředí včetně prováděcích vyhlášek (např. vyhlášku č. 332/2003 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů, ve znění pozdějších předpisů; nařízení vlády č.368/2003 Sb., o integrovaném registru znečišťování; připraven byl **návrh zákona o hodnocení a snižování hluku v životním prostředí** - vypracovalo MZd ve spolupráci MŽP atd.).
- Vysoké školy se podílely na plnění Akčního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty; na doporučení MŠMT zařazují příslušné vysoké školy odborná témata v rámci doktorských programů, týkajících se všeobecného základu znalostí o životním prostředí, Pedagogická fakulta UK zpracovala a vydala „Minimální všeobecný základ znalostí o ŽP“, který byl doporučen jako studijní materiál všem vysokým školám připravujícím učitele.

Trestná činnost na úseku spojů

- Trestná činnost na **úseku spojů** byla ovlivněna novými ochrannými prvky na poštovních poukázkách typu B, s cílem zamezit jejich padělání a tím zamezit podvodným výběrům; pokud se týká trestné činnosti na úseku **telekomunikací**, nedošlo k zásadním změnám.

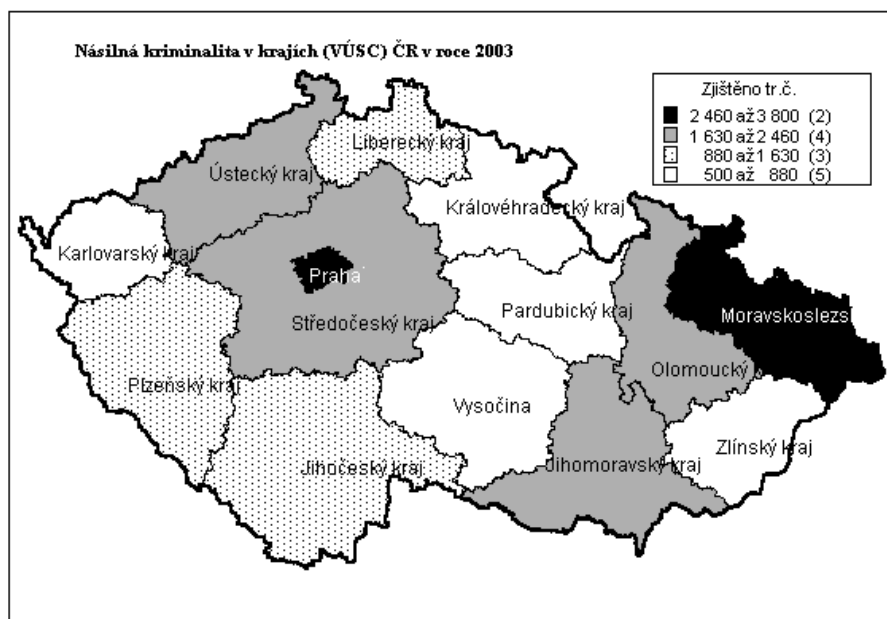
* Problém spojený s nedovolenou výrobou a užitím "věčných" telefonních karet byl odstraněn, snížena byla trestná činnost některých zaměstnanců na ústřednách postupným přechodem na digitální ústředny; problém zůstává ve **vykrádání mincových veřejných telefonních automatů** (tím také dochází k vážnému poškození těchto zařízení).

Shrnutí

Počet zjištěných trestných činů hospodářské kriminality zaznamenal pokles, tím dosáhl třetí nejnižší hodnoty od roku 1996. Údaje z dlouhodobého hlediska jsou rozkolísané, pohybují se od 25 tisíc trestných činů (v roce 1996) do téměř 43 tisíc v roce 1999. Trestné činy závažné hospodářské kriminality nelze hodnotit jen kvantitativními údaji, významné je hodnocení kvalitativní, jejich závažnost spočívá zejména v propojení s dalšími formami organizovaného zločinu a s korupcí.

- Růst **zjištěných škod** byl **ovlivněn několika velkými kauzami**, např. v kauze Harvard byla vykázána škoda až v roce 2003, a to v úhrnné výši téměř 18 mld. Kč. Snížení **zajištěných škod** nelze srovnávat s rokem 2002, ze zajištěné částky cca 2,7 mld. Kč připadlo 2,1 mld. Kč na zajištěný majetek v jedné kauze - kauze KTP Quantum. Policii ČR se **daří dokumentovat závažné kauzy hospodářské kriminality**; je to výsledek jejich cílené specializace (i po organizační stránce) a zejména výsledek dlouhodobého a průběžného vzdělávání (včetně mezinárodních kursů), rovněž i ve spolupráci s pracovníky speciálních útvarů NSZ.
- Zřetelně **vzrostl** počet evidovaných trestných činů **neoprávněného držení platební karty** (kvantitativní růst byl evidován již v roce 2002).
- Pozitivní, z hlediska intenzivnější činnosti Policie ČR, je **vyšší počet odhalených případů lichvy** z 15 na 41 trestných činů.
- S ohledem na vytvoření legislativních a jiných podmínek pro dodržování práv v oblasti duševního vlastnictví (např. kladně byla hodnocena účast ČR v tzv. internetových smlouvách WIPO) **nebyla ČR zařazena již třetím rokem na tzv. Watch List** - na seznam zemí s nedostatečnou ochranou duševního vlastnictví.
- Pro úspěšnou analýzu závažné hospodářské kriminality a vyhodnocování důkazních materiálů je nezbytné další vzdělávání pracovníků specializovaných odborů při vrchních státních zastupitelstvích a Policie ČR.
- Zefektivnit postih daňových deliktů by mělo přinést vytvoření **finanční policie**, předpokládá se dá významný **posun při zajištění majetku a věcí v trestním řízení** (zákon nabyl účinnosti v lednu 2004), k odčerpávání výnosů z trestné činnosti byl utvořen nový odbor výnosů a praní peněz.

2.2.3 Násilná kriminalita

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet zjištěných trestných činů 22.358
- (- 1.197 tr.č., - 5,1 %)
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 17.314 (-42, -0,2 %)
- počet objasněných trestných činů 16.396 tr.č. (-1.060 tr.č., -6,1 %)
- výše objasněnosti 73,3 %
- počet zjištěných trestných činů vražd 232 tr.č. (- 2 tr.č.)
- počet dodatečně objasněných trestných činů 738 (+572, +344,6 %)

Soudní statistika

odsouzeno 3.065 osob (+197, +6,9 %)
(§ 221, 222 a 225 tr. zák.)

- **Počet zjištěných trestných činů násilné kriminality klesl, z dlouhodobého hlediska se nevymyká průměrné hodnotě.** Pokles byl provázen snížením počtu objasněných trestných činů. Stagnoval počet zjištěných vražd i počet loupeží, zvýšil se počet **evidovaných loupeží na finančních institucích a agresivních útoků na zdravotnické pracovníky.**

* Pokud se týká dalších násilných deliktů, příznivější situace byla evidována u trestných činů nebezpečného vyhrožování, vydírání i úmyslného ublížení na zdraví.

- **Struktura pachatelů násilné kriminality** se nemění, rekrutují se převážně z řad recidivistů s podílem 36,8 %, podíl cizinců je 6,3 % (12,3 % z celkového počtu pachatelů u vražd jsou cizinci), podíl dětí 5,9 % a mladistvých 7 % (mladiství spáchali 5 vražd, děti žádnou).

* Násilná kriminalita je trvale ovlivňována opakujícími se faktory - organizovanost, alkohol, drogy a recidiva, používání zbraní. Zvyšuje se agresivita a brutalita pachatelů, dochází k určité specializaci na násilnou trestnou činnost - vraždy, loupežná přepadení, vydírání (viz též kapitola *Organizovaný zločin - aktivity zločineckých organizací včetně násilné kriminality*).

Situace z hlediska vyšších územních samosprávných celků

- Nejvyšší počet násilných trestných činů zůstává evidován v Moravskoslezském kraji, následuje hl.m. Praha a Ústecký kraj, naopak nejnižší počet, tj. kraje, v nichž počet zjištěných trestných činů nepřevyšil hranici 800 tr.č., charakterizují Vysočinu a kraj Pardubický a Královéhradecký. V hl.m. Praze zůstává evidován několikanásobně vyšší počet evidovaných trestných činů loupeže oproti ostatním krajům ČR.

Trestné činy vražd a pokusů vražd a trestné činy loupeží

- Počet zjištěných a objasněných trestných činů **vraždy a pokusů vražd zůstal** na stejné úrovni; z dlouhodobého hlediska to znamená **nejnižší počet od roku 1995**.

* Trestně bylo stíháno celkem 209 osob, z toho 26 žen, 6 mladistvých (spáchali 5 vražd), počet obětí bylo evidováno 211, z toho 79 žen. Situace je obdobná jako v minulých letech - kvalifikovanost přípravy, loupežná motivace, likvidace možného svědka, nesolventnost podnikatelů, odstranění konkurence, brutalita, devastace obětí apod. Převážná část vražd a jejich pokusů je **spáchána za použití zbraně (154 vražd, z toho se střelnou zbraní 42)**.

* Policejní prezidium provádí kontroly vytipovaných případů **podezřelých úmrtí**, které byly Policií ČR uzavřeny jako sebevražda. Jedná se celkem o 552 případů, z toho prověřeno 318 případů (k 20.2.2004). Z tohoto počtu bylo 11 věcí předáno k procesnímu přezkoumání úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR. V těchto 11 případech bylo zjištěno, že meritorní rozhodnutí bylo vydáno minimálně předčasně a že nebyly využity všechny metody a prostředky, které by vyloučily účast druhé osoby na úmrtí. Prověřování nadále probíhá.

- Počet evidovaných trestných činů **loupeží** rovněž zůstal stejný jako v minulém roce, jejich stagnace je provázena mírným poklesem objasněných trestných činů loupeží. Podíl trestných činů loupeže na počtech zjištěných trestných činů násilné kriminality byl s 24,3 % nejvyšší od roku 1996. Tento trend koresponduje se zvýšeným počtem pachatelů trestných činů loupeží.

* Problémem jsou tzv. pouliční loupeže, výrazně **vzrostl počet trestných činů loupeží na finančních institucích** (ze 34 tr.č. na 65 tr.č.), zvýšený počet loupeží se týkal prodejen s nepřetržitým provozem a opětovně loupeží na řidičích kamionové přepravy. Situace se nemění - kvalifikovanost přípravy, vymáhání dluhů, vysoká brutalita apod.

* Pokud se týká **přepadení pošt**, došlo zde rovněž k růstu ze 39 přepadení na 68, vloupání do pošt se naopak snížilo ze 35 na 21 případů, přepadení doručovatelů bylo konstantní (12 přepadení). Celkem Česká pošta, s.p. (dále ČP) evidovala 105 (+18) případů zaměřených proti osobám a majetku ČP.

- MZd upozorňuje na zvyšující se počet agresivních **útoků na zdravotnické pracovníky**, závažné je zejména napadání osádek zdravotnické záchranné služby při život zachraňujících úkonech a ochraně zdraví. Evidovány jsou i **útoky na další osoby, které vůči pachateli plní svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání** (učitele, zaměstnance úřadů práce, sociálních úřadů, finančních úřadů atd.).

- Policie ČR evidovala celkem 3.762 (+28) **trestných činů se zbraní**, z toho bylo celkem 814 (-82) trestných činů spácháno se střelnou zbraní, která podléhá regulaci dle zákona o zbraních, 170 trestných činů bylo spácháno neurčenou střelnou zbraní. Výbušninou podléhající regulaci dle báňského zákona bylo spácháno 69 tr.č. V 37 případech byla použita zbraň kategorie "A" (zakázaná), v 676 případech zbraň kategorie "B" (podléhající povolení), ve 41 případech zbraň kategorie "C" (podléhající ohlášení), v 60 případech zbraň kategorie "D" (jinak regulovaná). Celkem bylo objasněno 2.683 trestných činů (z toho 100 tr.č. dodatečně). Z toho bylo 421 trestných činů spácháno se střelnou zbraní. Z objasněných skutků byla střelná zbraň podléhající regulaci podle zákona o zbraních použita ve 325 případech. Z toho ve 176 případech se jednalo o nelegálně drženou zbraň a ve 149 případech o legálně drženou zbraň. V 96 případech je evidována neurčená střelná zbraň. Za trestnou činnost se střelnou zbraní bylo stíháno celkem 397 (-49) osob. Za trestnou činnost s legálně drženou zbraní kategorie A, B, C bylo stíháno 94 osob (-4). Zbraň kategorie D drželo legálně 59 (-38) stíhaných osob. Za trestnou činnost s nelegálně drženou zbraní kategorie A, B, C bylo stíháno 149 (-30) osob. Zbraň kategorie D držely nelegálně 2 (-14) stíhané osoby. 93 osob bylo stíháno pro spáchání trestného činu s neurčenou střelnou zbraní.

Legální držitelé zbrojních průkazů použili v 17 případech střelnou zbraň v nutné obraně. Policie ČR řešila 609 (-29) skutků trestného činu nedovoleného ozbrojování.

* K 31.12.2003 bylo v ČR evidováno celkem 310.085 (-116) legálních držitelů zbrojních průkazů, z toho 1.697 (-93) cizinců, 73.368 sběratelů zbraní a střeliva, 121.922 sportovních střelců, 135.149 myslivců, 65.876 držitelů zbrojních průkazů potřebujících zbraň k výkonu povolání a 227.583 držitelů zbrojních průkazů k ochraně zdraví, života a majetku.

* V ČR bylo u držitelů zbrojních průkazů evidováno celkem 401 (-86) případů odcizení zbraní, při kterých bylo odcizeno 518 (-74) ks zbraní.

Pro trestný čin **nedovoleného ozbrojování** (§ 185 tr. zák.) bylo pravomocně **odsouzeno 173** (-11) osob.

- Celkem bylo zaznamenáno 32 (+4) událostí spojených s nálezem **nástražných výbušných systémů** (dále NVS) a 231 (+96) případů nálezů výbušnin a pyrotechnických předmětů (pro technické či zábavné účely); ve 44 (-6) případech došlo k výbuchům NVS, munice a jiných výbušných či pyrotechnických předmětů, při kterých bylo 98 (+70) osob zraněno a 3 osoby byly usmrčeny.
- **Policií ČR bylo evidováno 863 (+128, +17,4 %) požárů¹⁵**. Rozhodující příčinou vzniku požárů zůstává nedbalostní jednání osob (neodbornost, hra dětí se zápalkami, nedodržování bezpečnostních předpisů apod.) a technické závady. Úmyslné zakládání požárů je spojeno, stejně jako v minulém roce, s pojišťovacími podvody, zejména v objektech sloužících k podnikání, zjišťují se poznatky mající vztah k jiné trestné činnosti (vydírání, daňové úniky apod.).

Z celkového počtu **odsouzených osob** bylo odsouzeno pro trestný čin **vraždy** (§ 219) **173** (+21) osob a pro trestný čin **loupeže** (§ 234) bylo odsouzeno **1.587** (+146) osob.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 31-33, 44-45)

II. Opatření

- Policie ČR spolupracuje s bezpečnostními pracovníky bankovního sektoru sdruženými v Bankovní asociaci ČR zejména v souvislosti s množícími se případy loupežných přepadení v peněžním sektoru; *návrhy policistů, dle jejich poznatků, narážejí na nezájem z důvodů značné finanční náročnosti.*
- Na zvyšování pocitu bezpečnosti občanů a jejich aktivní spoluúčasti při ochraně osob je průběžně zaměřena řada preventivních programů (viz kap. Prevence kriminality).
- Pachatel úmyslného ublížení na zdraví, který tento čin spáchá na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání nebo na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, má být dle nově navrhované úpravy trestního zákona postížen trestem odnětí svobody ve výši jednoho roku až pěti let.
- Pokračovalo komplexní **posílení ochrany osob a majetku ČP**, na zvýšeném počtu přepadení pošt se podílelo sériového přepadení malých venkovských pošt. Do provozu byl uveden centrální **dohledový pult** (na konci roku 2003 přepojena více než 470 objektů a připojeno 130 nových objektů z kategorie malých pošt); instalováno bylo přes 7.200 trezorků s časovým zpožděním (tzv. time trezorků), rozšiřovány byly technické možnosti pro odeslání tísňového signálu z přepadené pošty. Vydán byl dokument "Globální bezpečnostní politika ČP", více než tisíc poštovních objektů bylo vybaveno elektronickým zabezpečovacím systémem atd. Řada opatření budou v platnosti i

---

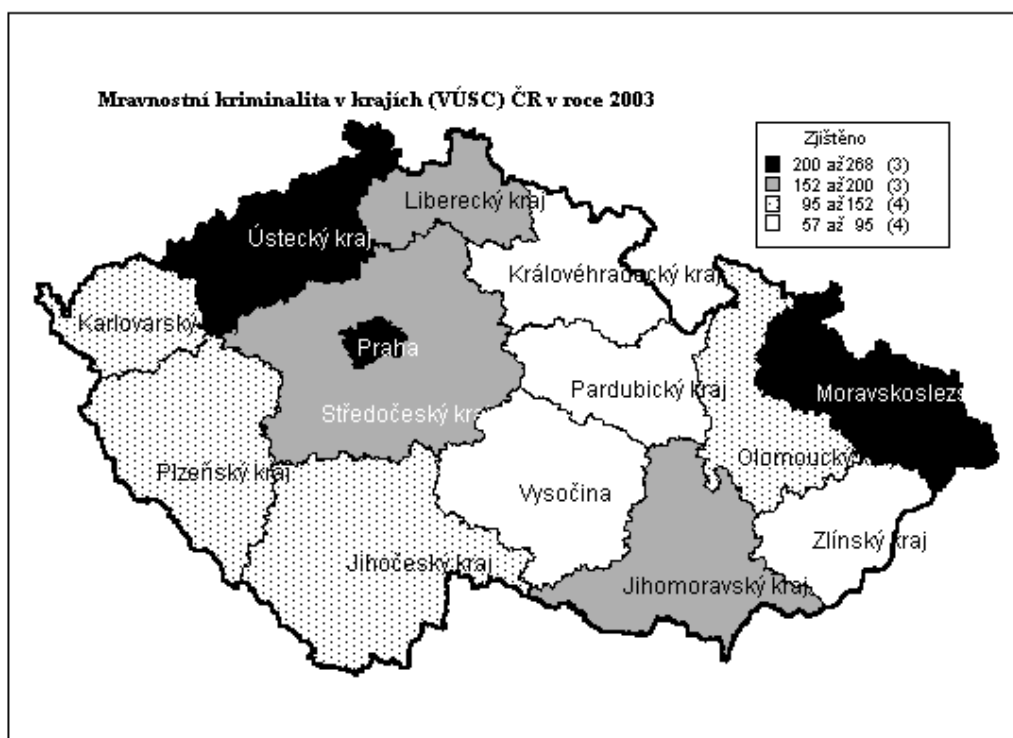
¹⁵ Evidenčně statistický systém kriminality Policie ČR vykazuje pouze ty požáry, které byly po jejich zjištění kvalifikovány jako trestné činy (resp. se jedná o policii oznámená nebo operativně zjištěná „důvodná podezření“, že byl spáchán trestný čin), což je příčinou diskrepance vzhledem k údajům Hasičského záchranného sboru evidujícího veškeré události-požáry.

v dalším období, zejména rozšiřování činnosti Dohledového centra ČP (systém sledování vozidel přepravujících finanční hotovost, připojování dalších objektů atd.), důraz bude kladen na takové prvky zabezpečení, které odrazují z důvodů vysokého rizika dopadení, složitosti překonávání bezpečnostních zařízení atd.

Shrnutí

- **Počet zjištěných trestných činů násilné kriminality mírně klesl, z dlouhodobého hlediska se nevymyká průměrné hodnotě.** Kvalitativně se situace nemění - kvalifikovanost přípravy, brutalita.
- Nejvyšší počet je evidován v Moravskoslezském kraji, následuje hl.m. Praha a Ústecký kraj.
- **Stagnoval počet zjištěných vražd i počet loupeží** (druhým rokem se hodnoty pohybují kolem 5.500 tr.č.), **zvýšil se počet evidovaných loupeží na finančních institucích.** Tyto trestné činy vyvolávají vysoký pocit ohrožení ve veřejnosti.
- **Trestné činy se zbraní stagnovaly, se střelnou zbraní bylo evidováno snížení.**

2.2.4 Mravnostní kriminalita

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet zjištěných trestných činů 1.898 (-148 tr.č., - 7,2 %)
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 1.391 (-63)
- počet objasněných trestných činů 1.591 (-125 tr.č., -7,3 %)
- výše objasněnosti 83,8 % (0 %)
- počet dodatečně objasněných trestných činů 46 (+31, +206,7 %)

Soudní statistika

počet odsouzených 560 (+45, +8,7 %)
(§ 241 - 245 tr.zák.)

- **Mravnostní kriminalita v policejních statistikách dlouhodobě (vyjma roku 1998) osciluje kolem 2.000 trestných činů za rok.**

* Charakteristická je zejména vysoká míra latence; důvody mohou být různé, často se uvádějí obavy z oznámení, pocit studu, strach z ostudy či opovržení atd.

* Situace týkající se mravnostní kriminality se výrazně nemění - nejvíce je rozšířena ve městech s velkou koncentrací obyvatelstva (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň), kde dochází nejvíce k případům znásilnění, pohlavního zneužívání, ale i kuplířství. Kuplířstvím jsou zatíženy oblasti s koncentrovanou příhraniční prostitucí. Na trestnou činnost kuplířství se váže řada dalších trestných činů, zejména obchodování se ženami, omezování osobní svobody, vydírání, ale také krádeže atd.; páchání často nese známky organizované kriminality. Prostituce na sebe dále váže majetkovou trestnou činnost (porušování daňové povinnosti), šíření pohlavních chorob a ohrožování mravnosti (výroba a distribuce pornografických materiálů) - viz též kapitola **Obchod s lidmi**.

* Trestná činnost páchaná na internetu v této oblasti se týká především šíření pornografie všeho druhu, své výrazné zastoupení má dětská pornografie - viz též kapitola **Obchod s lidmi**.

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 34)

Pravomocně bylo odsouzeno 394 osob pro trestné činy pohlavního zneužívání (§ 242 tr. zák.) a 158 osob pro trestné činy znásilnění (§ 241 tr. zák.).

II. Opatření

- Pokračovala spolupráce se SRN, v rámci Trilaterální pracovní skupiny k přeshraniční kriminalitě, na projektu věnovanému prevenci prostituce v Karlovarském kraji.
  - * Uskutečnil se seminář, jehož cílem bylo zmapování situace a návrhy opatření na snížení poptávky a nabídky v oblasti sexuálních služeb. MV spolu s Městským úřadem v Chebu vytvořil leták obracející se na zákazníky prostitutek, ve kterém upozorňuje, že vyhláška města Chebu zakazuje využívání a poskytování sexuálních služeb na veřejně přístupných místech. Další jednání se zaměřilo na určení styčných důstojníků na obou stranách hranice, jejichž úkolem bude sledovat, vyhodnocovat a iniciovat šetření případů mravnostní kriminality. Zdůrazněna byla také spolupráce s neziskovými organizacemi.
- Ve spolupráci s Velvyslanectvím Spojeného království Velké Británie a Severního Irska se uskutečnil seminář se zaměřením na speciální software umožňující vyhledávání a identifikaci šířitelů dětské pornografie na internetu (Policii ČR byl britskou stranou předán počítač a speciální software s neomezeným počtem licencí k jeho užívání).
- Jednou z priorit MV je účinné řešení problematiky **prostituce**. Hlavním úkolem je v současné době příprava zákona o regulaci prostituce.
- *Další související problematika včetně opatření jsou obsahem kapitoly **Obchod s lidmi**.*

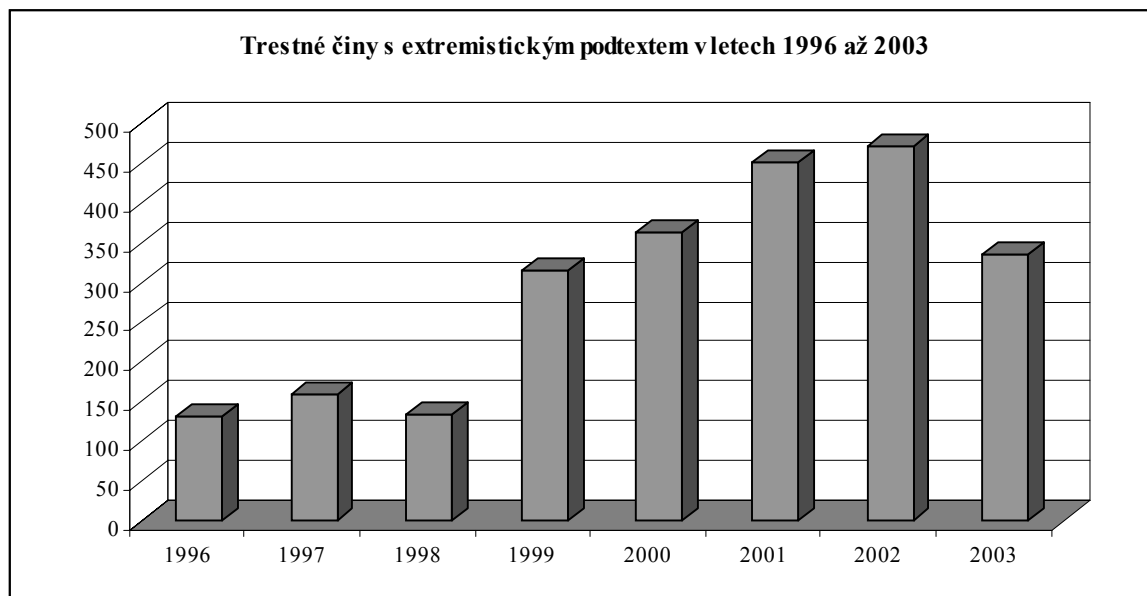
Shrnutí

Situace v oblasti **mravnostní kriminality se nemění**, charakteristická je její latence.

- Trvalým problémem zůstávají trestné činy **kuplířství** a šíření **pornografie, především dětské pornografie**, na Internetu.
- Hlavní prioritou je **právní regulace prostituce**.

2.2.5 Kriminalita s extremistickým podtextem

I. Vývoj a charakteristika

- počet zjištěných trestných činů s rasistickým či jiným extremistickým podtextem 335 (-29,2%, -138)
- počet objasněných trestných činů tr.č. 265 (-29,1%, -109)
- výše objasněnosti 79,1 % (0 %)
- počet stíhaných a vyšetřovaných osob 334 (-30,8 %, -149)

Soudní statistika

- odsouzeno osob 158 (-36)
- **V kvantitativních rozměrech je sice tato trestná činnost malá, nezanedbatelné jsou však její dopady na integritu společnosti.** Počet pachatelů této trestné činnosti i počet jimi spáchaných trestných činů klesl.
- **Detailní pohled na oblast extremismu, je zpracován v "Informaci o problematice extremismu na území ČR v roce 2003", která je přílohou č. 1 této Zprávy. Informace kontinuálně navazuje na předchozí vládní zprávy o extremismu.**

2.2.6 Terorismus

- Současná situace v ČR je z hlediska **teroristických projevů** klidná, **nedošlo** zde v roce 2003, obdobně jako v ostatních zemích středoevropského regionu, **k otevřeným projevům terorismu**. Sama ČR se nestala dějištěm žádné akce, kterou lze označit za teroristický útok klasického charakteru.
- Existuje důvodné podezření na **přítomnost kontaktních osob** některých zahraničních teroristických skupin. Přes území ČR opakovaně dochází k transitu těchto osob, byl zjištěn zájem o nákupy zbraní či technologií ze strany osob podezřelých ze spolupráce s teroristickými organizacemi a byly zaznamenány i snahy o založení poboček zahraničních nevládních organizací, podezřelých z podpory terorismu.
  - * Ačkoli dosud v ČR **nebyla zaznamenána klasická teroristická akce**, několik událostí z doby po roce 1989 veřejnost znepokojovala, **jako např. nedávná (březen - červen 2003) vlna vyděračů, požadujících od státu velké finanční částky (nejednalo se o činy teroristické, ale o činy vydírání, za použití metod, v médiích označovaných jako teroristické)**.
  - * Potencionálním nebezpečím jsou teroristické akce organizované zahraničními subjekty v reakci na mezinárodní vývoj. Rostoucí obavy z teroristických útoků přinášejí časté rušení letů.
  - * Rizikem může být snaha o zakládání islámských center - některá islámská centra v zahraničí slouží jako úkryt pro hledané osoby, skladiště zbraní apod. Muslimská komunita v ČR je dosud nepočetná, nízký počet mešit a islámských modliteben odpovídá počtu praktikujících muslimů. Na základě zkušenosti ostatních evropských států lze předpokládat, že muslimská imigrace, umocněná vstupem ČR do EU, může způsobit vznik napětí a vytváření radikálních islámských center. Islámská komunita v ČR je stále intenzivněji finančně podporována ze strany některých zemí, kde je islám státním náboženstvím. Někteří arabští a muslimští studenti vykazují sklon k radikalismu, významnou roli má tzv. Palestinský klub. Existuje riziko, že někteří členové klubu mohou být napojeni na teroristické organizace (HAMAS, AL FATAH a HIZBALLÁH). Určité riziko také představují žadatelé o azyl pocházející z rizikových oblastí, jako jsou někteří občané Maroka, Alžírsko či osoby palestinské národnosti z okupovaných území, Libanonu a dalších zemí Blízkého východu.
  - * Nejvíce exponovaným objektem, ve smyslu možného teroristického útoku, je budova RFE/RL. Dalšími cíli mohou být zastupitelské úřady některých zemí (USA, Velká Británie, Izrael), letiště a letový provoz (v průběhu roku 2003 došlo na základě přijatých přísnějších bezpečnostních opatření na letištích k odkladům a přerušením některých letů), ale i tzv. "měkké", nestřežené cíle, charakteristické přítomností velkého množství osob (pražské Metro, hypermarkety, velké kulturní a sportovní akce - například MS v hokeji, které se roku 2004 v Praze uskutečnily). Vyloučit nelze ani útoky na další infrastrukturní cíle */bezpečnostní složky uvedené bezpečnostní rizika trvale vyhodnocují/*.
  - * *Další související informace - viz příloha "Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003".*

Opatření

- Připravuje se zajištění souladu legislativy ČR s požadavky a praxí OSN a EU v oblasti tzv. sankční legislativy. Nezbytné je zajistit soulad vnitrostátního právního řádu ČR se závazky vyplývajícími z Úmluvy OSN o potlačování financování terorismu, tak aby bylo možné Úmluvu ratifikovat.
  - * Plnění uvedených závazků pokrývá novela zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, v platném znění a přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Návrh nového trestního zákona upravuje též v rámci trestného činu "teroristický útok" nově i problematiku financování terorismu. Předpokládaný termín účinnosti zákona je 1. ledna 2005.
- Zástupci příslušných státních institucí se podílejí na **přístupu ČR k některým mezinárodním dokumentům** věnovaným problematice terorismu, vyhodnocují domácí i zahraniční dokumenty, které se týkají terorismu, aktivně se účastní mezinárodních konferencí věnovaných problematice terorismu. Některým problematickým aspektům se věnovala **hodnotící mise expertů Mezinárodního měnového fondu a Světové banky**, zaměřená na oblast boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, která ČR navštívila ve dnech 26. května - 6. června 2003.

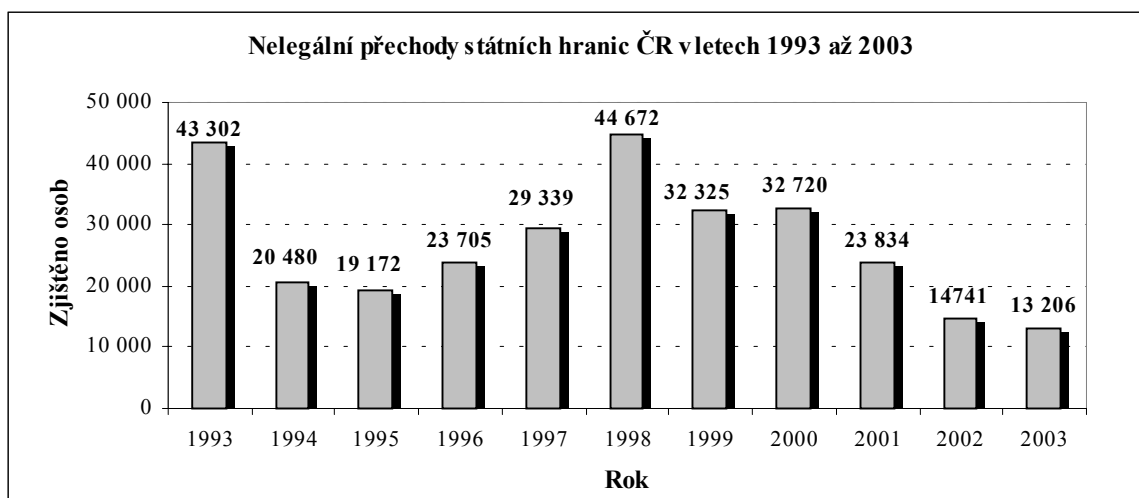
- V oblasti boje proti **financování terorismu** jsou zástupci zainteresovaných institucí zapojeni do činnosti pracovní skupiny Clearing House (MF - Finanční analytický útvar, MV a Policejní prezidium ČR, Ministerstvo zahraničních věcí, MS, ČNB, ÚZSI, BIS).
  - * Plnění závazků z Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu by měla zajistit legislativní opatření, zejména Návrh na uzákonění obecné trestní odpovědnosti právnických osob (je součástí připravované rekodifikace trestního práva hmotného, předpokládané nabytí účinnosti 1. ledna 2005) a novela zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.
- MZD připravuje ve své působnosti zejména opatření k poskytování zdravotní péče osobám postiženým mimořádnou událostí v souvislosti s projevením bezpečnostního ohrožení terorismem a k ochraně událostí veřejného zdraví. MZD zpracovalo "Systém ochrany občanů ČR před vysoce nebezpečnými a rizikovými biologickými agensy a toxiny v resortu zdravotnictví" (schváleno vládou v červnu 2003).
- V průběhu roku 2003 byla z důvodů **zajištění ostrahy vytipovaných lokalit** v platnosti nařízení vlády k posílení Policie ČR silami a prostředky Armády ČR.
  - * V této souvislosti je třeba připomenout, že řada kroků ČR v boji proti terorismu byla prováděna v úzké kooperaci se zeměmi euro-amerického prostoru (USA, NATO, členské a kandidátské země EU atd.). Byla uskutečněna i řada dalších opatření, např. Český Telecom, a.s. přijal organizační a technická opatření k zajištění bezpečného provozu veřejné telekomunikační sítě, ve spolupráci s MI, Policií ČR a Armádou ČR bylo zabezpečeno **střežení strategických telekomunikačních objektů v nichž je umístěna technologie pro zajištění řádného fungování komunikační infrastruktury státu**.
- V souvislosti s událostmi po 11. září 2001 v USA a s vývojem situace na Blízkém východě se MV zabývá **bezpečností židovských objektů** a jejich okolí na území ČR, zejména v hl. m. Praze.
  - * Zástupci MV, Policie ČR, pražské samosprávy a židovských institucí zmapovali možné hrozby a rizika v daných lokalitách a navrhli celek opatření k zabezpečení zejména historického centra Prahy (kde jsou soustředěny nejdůležitější a nejnavštěvovanější židovské památky a objekty) a dalších židovských objektů na území hl. m. Prahy. V průběhu roku 2003 byla významně posílena hlídková činnost PČR v těchto oblastech, byly instalovány nové kamerové stanoviště Městského kamerového systému hl. m. Prahy a byla provedena řada dopravně-bezpečnostních opatření. Pečlivá pozornost bude této problematice věnována i v nadcházejícím období.
- Z oblast **bezpečnosti civilního letectví** uvádíme některé základní aktivity:
  - * Na letišti Praha Ruzyně byl proveden komisaři Evropská konference pro civilní letectví bezpečnostní audit a vypracován "Akční plán odstranění zjištěných nedostatků".
  - * Bezpečnostní rada státu projednala **Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví ČR před protiprávními činy**.
  - * Novelizován byl Národní **program bezpečnostního výcviku v civilním letectví** a nově vydán Národní program řízení kvality bezpečnostních opatření. Tyto dokumenty obsahují nařízení EU z oblasti bezpečnosti civilního letectví.
  - * Svou činnost zahájil Ústav pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod.
  - * BIS ve spolupráci se zpravodajskými službami demokratických zemí průběžně přijímá a aktualizuje nezbytná opatření týkající se provozu na letištích v ČR; **prověřována byla letecká výcviková centra** a vytipované osoby rizikového původu s vazbou k leteckému výcviku apod.
  - * ČSA a MV uzavřely Memorandum o porozumění při zajišťování bezpečnostních doprovodů na palubách letadel.
  - * Policie ČR se podílela (červen 2003) na zajištění bezpečného letu ČSA z Prahy do Londýna z důvodu možnosti hrozby teroristického útoku.
- V rámci zefektivnění opatření, která mohou omezit nebezpečí teroristických útoků v ČR, je nezbytné analyzovat legislativní podmínky zpravodajských služeb pro plnění úkolů při potírání mezinárodního terorismu. Je nutné zejména posoudit, zda účel, rozsah a zaměření legislativních oprávnění zpravodajských služeb vytváří předpoklady potřebné pro jejich činnost a zda tato oprávnění také odpovídají oprávněním zpravodajských služeb jiných států, především zemí EU. Spolupráce zpravodajských služeb a výměna získaných informací je jedním z předpokladů předcházení terorismu.
- Úřad pro ochranu osobních údajů upozorňuje na nutnost přijímat v této oblasti taková opatření, při kterých nebudou narušovány základní demokratické hodnoty, včetně zejména práva na soukromí a s ním spojené **ochrany osobních údajů**. Pojem "**kultury bezpečnosti**" definují **Pravidla OECD pro bezpečnost informačních systémů**.

- V současnosti MV zpracovává **Národní akční plán boje proti terorismu (aktualizované znění pro rok 2004)**, navazující na Národní akční plán boje proti terorismu, schválený Usnesením vlády ČR ze dne 14. dubna 2003 č. 361. Ucelený materiál popisuje současnou úroveň protiteroristických opatření v ČR (zejm. opatření zahraničně-politického, vojenského, logistického, legislativního, organizačního a analytického charakteru). **Aktualizovaný materiál bude vládě předložen do konce dubna 2004.**

Shrnutí

- Současná situace v ČR byla i v roce 2003 z hlediska **teroristických projevů** klidná, v ČR se nestal žádný teroristický útok klasického charakteru (u aktivit vyděračů požadujících od státu velké finanční částky se jednalo o trestné činy vydírání, za použití metod označovaných v médiích jako teroristické).
- Potencionálním nebezpečím jsou teroristické akce organizované zahraničními subjekty v reakci na mezinárodní vývoj; proto se provádí některá opatření, zejména ostraha vytipovaných lokalit včetně dopravně bezpečnostních opatření k ochraně židovských objektů.
- Oblast boje proti financování terorismu zůstává jednou z prioritních opatření, na jejichž plnění se aktivně podílejí všechny zainteresované resorty, které jsou zapojeny do pracovní skupiny Clearing House.
- Nezbytné je zajistit soulad vnitrostátního právního řádu ČR se závazky vyplývajícími z Úmluvy OSN o potlačování financování terorismu, tak aby bylo možné Úmluvu ratifikovat. - viz *Opatření*.
- **Podrobné informace o úrovni protiteroristických opatření ČR a dalších připravovaných krocích, včetně mezinárodní spolupráce, jsou obsahem materiálu Národní akční plán boje proti terorismu (aktualizované znění pro rok 2004).**

2.2.7 Nelegální migrace

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika

- počet zjištěných nedovolených překročení státních hranic celkem 13.206 osob (-1.535, -10,4 %)
- počet zjištěných nedovolených překročení státních hranic ve směru z ČR 9.406 osob (+174, +1,8 %)
- stíháno a vyšetřováno osob celkem (§171a,b,c tr. z.) 212 (+27, +14,6 %)

Soudní statistika

- počet odsouzených (§ 171a tr.z.) 100 (-36, -1 %)

(viz tabulková a grafická část č. 35)

Nelegální migrace přes státní hranice ČR

- **Celkový počet nelegálních přechodů** státní hranice ČR (dále SH ČR) poklesl o **10,4 %**.
  - * Z celkového počtu osob, které nelegálně překročily SH ČR nebo se o to prokazatelně pokusily, bylo 11.125, tj. 84,2 % cizinců a 2.081, tj. 15,8 % občanů ČR.
  - * Z celkového počtu zjištěných cizinců pocházelo 8.847, tj. 79,5 % (-4,1 %) ze zemí, jejichž občané podléhají v ČR vízové povinnosti.
  - * Z celkového počtu osob, které nelegálně překročily SH ČR, připadá podíl 71,2 %, tj. 9.406 (+ 174) osob na směr z ČR a 28,8 %, tj. 3.800 (-1.709) na směr do ČR.
  - * Nejvyšší počty nelegálních migrantů byly zjištěny na SH ČR s Rakouskem (36,9 %, tj. 4.876 osob), dále pak se SRN (25,5 %, tj. 3.371 osob), s Polskem (22,3 %, tj. 2.950 osob) a se Slovenskem (8,7 %, tj. 1.145 osob).
  - * Nejvýraznější pokles počtu zjištěných nelegálních přechodů SH ČR připadá na úsek se SR (-39,2 %). Výrazně také poklesl počet těchto případů na hranicích se SRN (-31,8 %) a Polskem (-13,5 %). Naopak nejvýraznější nárůst zjištěných nelegálních přechodů SH ČR připadá na úsek s Rakouskem (+40,8 %). Za zmínku stojí také 6,3 % nárůst zjištěných případů nelegálních přechodů na letišti ČR.
  - * Nejčastěji zastoupenými státními příslušníky sousedních zemí podílejících se na nelegální migraci přes SH ČR byli občané Ruska (2.912 osob), Číny (2.152), Ukrajiny (575 osob), Vietnamu (550 osob), Gruzie (546 osob), Indie (442 osob) a Moldavska (393 osob).
  - * Výrazně poklesl počet občanů Arménie (-89,8 %, -722 osob), Indie (-62,9 %, -748), Moldavska (-55,1 %, -482), Iráku (-53,9 %, -123), Vietnamu (-48,8 %, -524), a Gruzie (-39 %, -349). Nejvýraznější nárůst byl zjištěn u občanů Ruské federace (+691,3 %, +2.544 osob).

* Počátkem roku 2003 byl evidován stoupající počet případů, kdy v tranzitním prostoru letiště Praha-Ruzyně požádali o udělení azylu Palestinci – držitelé libanonských cestovních dokladů.

- Nelegálními migranty jsou ve velké míře využívány služby **převaděčských zločineckých skupin**, často s použitím neplatných nebo padělaných cestovních dokladů či pašování v úkrytu dopravních prostředků. Tyto převaděčské skupiny jsou velmi dobře organizovány, mají kontrolu nad celým průběhem cesty migrantů ze země původu do cílové země.
  - * Asistence jiné osoby při nedovoleném překročení SH ČR byla Policií ČR zjištěna u 16,2 %, tj. 2.136 (-14,2 %, -353) z celkového počtu zjištěných osob. S neregulérním cestovním dokladem bylo při překračování SH ČR zadrženo 4,4 %, tj. 580 osob (+19,6 %, +95). Snížil se také počet cizinců, kteří se o nelegální přechod SH ČR pokusili opakovaně (-15,7 %, -284). V úkrytu dopravního prostředku bylo zjištěno 312 osob (-25,2 %).
- Při nelegální migraci přes SH ČR dochází i nadále ke **zneužívání azylové procedury**. Podíl žadatelů o azyl na celkovém počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci přes SH ČR se zvýšil o 68,8 % (+1.422 osob).
  - * Podíl žadatelů o azyl na celkovém počtu cizinců zjištěných při nelegálních přechodech SH ČR vzrostl ze 16,4 % na **31,4 %**.
  - * O azyl v ČR požádalo 11.396 osob (+34,3 %).
  - * Tento **nárůst souvisí s výrazným zvýšením počtu žadatelů z Ruské federace**, kteří tvoří 42,6 % všech žadatelů o azyl v ČR (+672,5 %). Z celkového počtu žadatelů o azyl z Ruské federace (4.851 osob) se **93,1 %, tj. 4 515 osob hlásí k čečenské národnosti**.
  - * Na dalších místech mezi žadateli o azyl v ČR byli občané **Ukrajiny (17,9 %)**, **Slovenska (9,3 %)**, Číny (7,5 %) a Vietnamu (5 %).

Nelegální migrace - porušování pobytového režimu

- Zvýšil se počet zjištěných osob, které na území ČR **porušily pobytový režim**. Policií ČR bylo takto zjištěno celkem 21.350 osob (+9,1 %, +1.777). Z tohoto počtu bylo 59 % cizinců zajištěno na území ČR při policejních akcích nebo se dostavili na útvar Policie ČR sami (10,3 %) a 41 % cizinců bylo zajištěno při výjezdu z ČR.
  - * 79,7 % z celkového počtu zjištěných cizinců porušujících pobytový režim představovali občané Ukrajiny. Dalšími nejčetněji zastoupenými skupinami cizinců byli občané Běloruska (3,6 %) a Vietnamu (2,7 %).
  - * Při legalizaci pobytu a zaměstnávání osob formou účasti cizinců v právnických osobách jsou užívána falešná potvrzení o složení povinné částky a potvrzení o zaplacení pojištění; BIS potvrdila poznatky o skupině osob ukrajinské státní příslušnosti, která se výrobou falešných dokladů zabývá.
  - * Nelegální pobyt cizinců bývá doprovázen i dalšími nezákonnými činnostmi, jako je vykonávání práce bez příslušného povolení, maření výkonu úředního rozhodnutí (nevycestování po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění) nebo majetková trestná činnost. K výdělečné činnosti však bývá cizinci často zneužíváno i turistické vízum. Pro takové osoby se pak ČR stává cílovou zemí.
- Pravomocné rozhodnutí o **správním vyhoštění** bylo vydáno 14.176 cizincům (+1.476).
  - * Z celkového počtu vydaných rozhodnutí jich nejvíce bylo vydáno občanům Ukrajiny (63 %; převážně z důvodu setrvání na území ČR nad rámec povoleného pobytu či platnosti víza), dále s odstupem občanům Číny (1.452 osobám; převážně z důvodu nedovoleného překročení SH ČR a pobytu na území ČR bez cestovního dokladu).
- Na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí o správním vyhoštění bylo **vyhoštěno 593** (-888 osob, -60 %) cizinců; z toho s počtem 343 byli občané Ukrajiny, s velkým odstupem, počtem 67 osob, následovali občané Moldavska.
- Soudy v trestním řízení uložily 1.993 osobám vyhoštění (z toho nejvíce občanům Ukrajiny (808 osob) a Slovenska (332 osob)).

Pro trestné činy **nedovoleného překročení SH ČR** (§171a tr.zák.) bylo **pravomocně odsouzeno 100** osob, (§171c tr.zák.) 4 osoby.

*Podrobně se problematikou migrace včetně azylové problematiky zabývá ministrem vnitra každoročně vládě a následně Parlamentu ČR předkládaná **Informace o situaci v oblasti migrace na území ČR** (Je přístupná v sekci Dokumentů na internetových stránkách MV - www.mvcr.cz).*

II. Opatření

• Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

* Zpracován na základě Radou EU schválené směrnice o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími ("směrnice 2001/55/EC"). Tato směrnice za vysídlené osoby považuje zejména osoby utíkající z oblastí probíhajícího válečného konfliktu či se jedná o osoby vystavené velkému riziku, popř. jsou to osoby, které se staly obětmi systematického nebo všeobecného porušování lidských práv. Posouzení, zda se jedná o masový příliv vysídlených osob, bude učiněno rozhodnutím Rady EU přijatým kvalifikovanou většinou na návrh Komise. Dočasná ochrana bude v členských státech poté zavedena, v souladu s ustanoveními této směrnice, rozhodnutím Rady EU.

* Vyracování nové vnitrostátní právní úpravy poskytování dočasné ochrany v souladu s citovanou směrnicí sledovalo následující cíle:

* navázat vyhlášení dočasné ochrany v ČR na rozhodnutí Rady EU,

* dále harmonizovat právní úpravu se směrnicí; zejména stanovit vylučovací důvody pro udělení dočasné ochrany a zakotvit právo na sloučení rodiny pro širší okruh osob než jaký umožňovala dosavadní právní úprava (cizinecký zákon),

* oddělit problematiku vysídlených osob od obecně migračních norem.

• Zákon č. 222/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

* Zákon v závislosti na zákoně 221/2003 Sb. vypouští ta ustanovení, kterými byla dosud upravena problematika dočasné ochrany.

* Do novely byla zapracována doporučení, která vyplynula ze závěrečné zprávy "Vízového modulu" programu Phare Horizontal, pro zajištění kompatibility s předpisy EU/Schengen. Zejména se jednalo o doporučení nahradit stávající výjezdní vízum a vízum za účelem převzetí povolení k pobytu. Vedle uvedeného zpřesňuje, v souladu se schengenskými předpisy, podmínky prodloužení platnosti krátkodobých víz a důvody výjimečného udělování víz na hraničních přechodech.

* Mění režim přechodných pobytů cizinců na území ČR. Dosavadní režim takových pobytů na základě dlouhodobých víz bude změněn tak, že cizinec bude moci na české dlouhodobé vízum na území pobývat pouze po dobu nejvýše 1 roku - delší pobyty cizinců budou řešeny formou povolení dlouhodobého pobytu (za předpokladu trvání podmínek pobytu cizince na území, na základě kterých bylo uděleno vízum). Žádost o udělení dlouhodobého pobytu bude moci cizinec podat na území ČR před skončením platnosti víza. Stávající pobyty cizinců za účelem strpění pobytu nebudou řešeny jako samostatný institut, ale jako pobyty cizinců na vízum k pobytu nad 90 dnů a jako přechodné dlouhodobé pobyty cizinců se specifickým účelem pobytu, kterým bude "strpění pobytu na území".

* Novela s účinností od 31.7.2003 umožňuje cizincům za pobytu na území ČR požádat o povolení trvalého pobytu, a to ve zvláštních případech po ukončení azylového řízení (nově vložená ustanovení § 69a a § 69b).

• Vyhláška č. 45/2003, která s účinností od 17. února 2003 mění vyhlášku č. 86/2000 Sb., kterou se stanoví státy, jejichž státní občané mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR pouze na základě uděleného letištního víza.

* Cílem novely bylo zajistit soulad obsahu zmíněné vyhlášky se schengenským acquis. Podstatnou změnou je skutečnost, že požadavek letištního víza je nezbytné uplatňovat nejen na občany v ní vyjmenovaných států, ale i na ty cizince, kterým některý z těchto států vydal cestovní doklad. Současně byl upřesněn výčet cizinců, na které se požadavek letištního víza nebude vztahovat.

* Vyhláška rozšířila stávající výčet států, jejichž občané mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště pouze na základě uděleného letištního víza o Libanonskou republiku. Tímto způsobem bylo reagováno na stoupající počet případů, kdy v tranzitním prostoru letiště Praha-Ruzyně požádali o udělení azylu Palestinci – držitelé libanonských cestovních dokladů

• Návrh novely zákona č. 326/1999 Sb., a to v souvislosti s nezbytností zajistit soulad uvedeného zákona s dalšími předpisy ES, kterými jsou:

* Rozhodnutí Rady o společné akci přijaté Radou na základě čl. K.3 odst.2 písm.b) Smlouvy o EU týkající se možnosti cestování žáků ze třetích zemí s bydlištěm v některém členském státě (94/795/JVV).

- * Rozhodnutí zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, ze dne 25. června 1996 o zavedení náhradního cestovního dokladu (96/409/SZBP).
- **Návrh novely zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu)**
  - * Jedná se o drobnou novelu s účinností od 31. 7. 2003, kterou si vyžádaly potřeby aplikační praxe.
- Stálá pozornost je věnována **sjednávání readmisních dohod** s příslušnými státy
- **Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců a další postup při Realizaci Koncepce v roce 2003**
  - * Schválila vláda usnesením ze dne 13. ledna 2003 č. 55 k účinnosti "Koncepce integrace cizinců na území ČR a dalšímu rozvoji této koncepce po vstupu ČR do EU". Cílem Koncepce je přiblížit postavení legálně a dlouhodobě usazených cizinců právnímu postavení občanů ČR a systematická ochrana přístupu cizinců k základním lidským právům a svobodám (včetně politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv) na území ČR. V rámci této Koncepce se uskutečnilo několik projektů zaměřených na eliminaci rasismu a xenofobie, jak prvnice narušování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti a také jsou sledovány bezpečnostní aspekty integrace cizinců. Na plnění úkolů souvisejících s integrací cizinců se podílí svými aktivitami řada resortů a institucí. *Např. MŠMT je věcně příslušné za vzdělávání cizinců na území ČR, vedle vzdělávání v rámci základních a středních škol zajišťuje bezplatné kurzy pro osoby, jimž byl udělen azyl, zabezpečuje aktivity v době mimo vyučování atd.*
- MV byl zpracován **Akční plán boje proti nelegální migraci**
  - * Hlavním cílem akčního plánu je nalézt a uskutečňovat taková opatření, která by minimalizovala nelegální migraci na území ČR a vedla cizince k tomu, aby do ČR přijížděli legálně, protože to pro ně bude výhodnější.
- MPSV uskutečňuje pilotní projekt **Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků**
  - * Jeho cílem je přivést do ČR zahraniční odborníky i s jejich rodinami. Je uskutečňován ve spolupráci s MV a MZV. Realizuje se od 28.7.2003 na území ČR a od 1.9.2003 v cílových zemích – Bulharsku, Chorvatsku a Kazachstánu; od 1.10.2004 se rozšíří o Bělorusko a Moldavsko. Dosud bylo do projektu přijato 149 osob, 125 z Bulharska, 19 z Kazachstánu a 5 z Chorvatska.
- **Zpráva o připravenosti ČR k převzetí schengenského acquis**
  - * Vláda vzala na vědomí usnesením č. 544 ze dne 4. 6. 2003. Zároveň schválila Schengenský akční plán ČR 2003 a Strategii ČR při zapojování do schengenské spolupráce. Dále určila Státní tiskárnu cenin orgánem odpovědným za tisk dokumentů, které bude ČR vydávat po vstupu do EU. Další periodickou zprávu vzala vláda na vědomí usnesením ze dne 21. 1. 2004 č. 77. Tímto usnesením uložila 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra založit meziresortní pracovní skupinu, která bude pověřena organizací a prováděním hodnotících kontrolních misí v ČR v souvislosti s dokončením příprav na zapojení ČR do schengenské spolupráce.
  - * *V roce 2003 bylo ukončeno zapojování jednotlivých ZÚ ČR do projektu Modernizace vízového procesu/Evidence cizinců; bezpečnostní prověrka žadatele o vízum již neprobíhá na ZÚ, ale přímo v databázích Policie ČR; na ZÚ instalovaný informační systém k prověřování žadatelů o udělení českého víza je základem budoucího "Národního schengenského informačního systému", jehož prostřednictvím bude ČR napojena na "Schengenský informační systém".*
  - * *Významnou součástí přípravy na vytvoření Národního schengenského informačního systému (a na spolupráci v rámci Europolu i daktyloskopického systému Eurodac) je prosazení kvalitního dozoru v oblasti ochrany osobních údajů, jak ze strany Policie ČR, tak Úřadu pro ochranu osobních údajů.*
- Cílem pracovních jednání se všemi sousedními státy k **realizaci záměru společného pohraničního odbavování osob a dopravních prostředků** na společných státních hranicích bylo zahájit 1. 5. 2004 provádění společného výkonu pohraniční kontroly s orgány sousedního státu na hraničních přechodech, které budou splňovat podmínky společného výkonu služby na tzv. jedno zastavení.
- Uskutečnila se expertní schůzka zástupců MV ČR a MV SR zaměřená na adaptaci bilaterálně smluvní základny v souvislosti s přípravou na plné **zapojení obou států do schengenské spolupráce**; výsledkem bylo vytvoření **společné strategie** v této oblasti.
- Probíhala jednání k **režimové smlouvě mezi ČR a Slovenskem**.
  - * Souběžně s přípravou režimové smlouvy budou připravována její prováděcí ujednání tak, aby všechny smluvní dokumenty mohly být předloženy do vnitrostátních schvalovacích procesů.
- Rovněž aktivity v rámci programu **Phare** byly zaměřeny na přípravu ČR na zapojení do schengenské spolupráce.

- * Zahájen byl projekt Phare 2002 "Schengenský akční plán a Schengenský informační systém – 2. fáze", který navazuje na ukončený úspěšný projekt Phare 1999, a který významně pomohl vytvořit tým odborníků a navíc pomohl vybavit Policii ČR potřebnou technikou.
- ČR, která je v současné době **předsednickým státem V4**, označila schengenskou problematiku za prioritu svého předsednictví.
  - * Na setkání ministrů vnitra států V4 bylo přijato společné prohlášení, ve kterém se ministři vnitra dohodli na zkoumání modalit, možností a podmínek pro podání společné žádosti. V rámci pracovní skupiny V4 pro schengenskou spolupráci v současnosti probíhá porovnání kompatibility schengenských akčních plánů států V4.
- Pokračovala příprava na výstavbu **cizineckého informačního systému** (dále jen "CIS"), který umožňuje kontrolu doby platnosti cestovního dokladu a zároveň jeho porovnání v elektronickém katalogu dokladů (pravých i nepravých).
  - * V této III. etapě byla ukončena základní část výstavby informačního systému. Předmětem III. etapy je vytvoření komplexního programového vybavení, konverze a integrace stávajících datových fondů služby cizinecké a pohraniční policie a následné rozšíření aplikace na uživatelská pracoviště na celém území ČR. CIS je napojen na vybrané informační systémy Policie ČR a MV. Práce byly po testování ukončeny převedením systému do celorepublikového provozu.
- Problematikou migrace Rómů do zahraničí a imigrací slovenských Rómů do ČR se zabývá "Pracovní skupina Rady vlády pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR".
- V oblasti boje proti **nelegálnímu zaměstnávání cizinců** pokračovala činnost meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců. *(Zpráva o činnosti orgánu byla vládě předložena v květnu 2003.)*
- MPSV spolupracovalo s MPO a MS v problematice **obcházení regulace trhu práce cizinci** prostřednictvím zakládání obchodních společností a družstev nebo podnikání na živnostenský list. Byly učiněny návrhy na úpravu příslušných právních předpisů, zejména na úpravu živnostenského zákona, jehož podstatou je zkoumání potřebnosti dané živnosti cizince z hlediska možného ohrožení státu *(návrh byl vypracován do formy poslaneckého pozměňovacího návrhu)*.
- MPSV ve spolupráci se zástupci MV a MF projednalo spolupráci mezi jednotlivými kontrolními složkami (osloveny byly finanční ředitelství, inspektoráty bezpečnosti práce, živnostenské úřady, celní ředitelství, orgány české obchodní inspekce na úrovni krajů a oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie) pro zvýšení efektivity kontrol zaměřených na nelegální zaměstnávání cizinců. Kontroly se uskutečnily v průběhu července-září 2003.

Shrnutí

V problematice nelegální migrace došlo ve srovnání období roku 2002 a 2003 k **poklesu zjištěných nelegálních přechodů státní hranice ČR** (podíl 71,2 % připadal na směr z ČR, 28,8 % na směr do ČR).

Nejčteněji zastoupenými státní příslušníky podílejících se na nelegální migraci přes státní hranice ČR byli občané Ruska a Číny.

Výrazně se **zvýšil podíl žadatelů o azyl na celkovém počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci přes státní hranice ČR**; nárůst souvisel s výrazným zvýšením žadatelů z Ruské federace, resp. osob hlásící se k čečenské národnosti.

Počet cizinců zjištěných při porušování pobytového režimu na území ČR se ve srovnání se shodným obdobím roku 2002 zvýšil mírně.

2.2.8 Korupce

Je spojena především s trestnými činy: § 160 přijímání úplatku, § 161 podplácení, § 162 nepřímé úplatkářství a § 163 trestního zákona jako zvláštní ustanovení o účinné lítosti. Protože rozhodující prostor a hlavní nebezpečí korupce leží nepochybně v oblasti veřejné správy v širším smyslu, včetně moci zákonodárné a soudní, jde dále především o vybrané trestné činy - zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158; *např. úplatkářství, jako jednu z forem korupčního jednání, lze úspěšně řešit postupy podle ustanovení § 158 odst. 3 tr. řádu pouze ve výjimečných případech osobní statečnosti a dobrovolné spolupráce jedné ze zúčastněných stran*) a maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (§ 159). K trestným činům, které mají znaky korupčního chování, lze řadit také trestné činy porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi (§ 124a), porušení povinnosti v řízení o konkursu podle § 126, porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255, zneužívání informací v obchodním styku podle § 128, pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 128a až 128c trestního zákona a některé další skutkové podstaty.

I. Vývoj a charakteristika

Kriminální statistika¹⁶

- počet zjištěných tr. činů úplatkářství (§ 160-161) 155 (-16, -4%)
- počet objasněných trestných činů úplatkářství 150 (-3, -2%)
- počet zjištěných tr. činů zneužívání pravomoci veř. činitele (§ 158) 384 (+8, +2,1%)
- počet objasněných trestných činů zneužívání pravomoci veř. činitele 335 (-66, -24,5%)
- počet zjištěných tr. činů maření úkolu veř. činitele z nedbalosti (§ 159) 23 (-10, -30,3%)
- počet objasněných trestných činů zneužívání pravomoci veř. činitele 23 (-8, -25,8%)
- Pokud se týká kvantitativních ukazatelů, u některých případů došlo k určitému vzestupu (např. § 158), u některých naopak ke stagnaci nebo k poklesu (např. §§ 159, 160, 161a 162). Více obžalovaných i odsouzených osob bylo za maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (§ 159). Z hlediska korupčních motivů pachatelů této trestné činnosti nedochází ve srovnání s předchozími obdobími k podstatným změnám. Dopad vlivu postupně prováděných opatření se bude zřejmě projevovat až s přiměřeným časovým odstupem.
  - * Z analýzy policejních specialistů vyplývá, že problémem zůstává trestná činnost pracovníků veřejného sektoru v propojení na podnikatelské aktivity **při zadávání a uzavírání výběrových řízení** v oblasti státních a obecních zakázek. Dle policejních statistik vzrostla **trestná činnost pracovníků na úseku řízení a správy** (u trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele) z 39 tr. č. na 63 tr.č.; tento růst se týkal zejména pracovníků celní služby (ze 17 na 41 tr.č.) a pracovníků soudu (z 1 na 6 tr.č.).
  - * Zadokumentovat organizovanou korupci zůstává i nadále obtížné, především pokud nespolupracuje některý ze subjektů, který se na ní podílí. Dále často dochází k tomu, že je trestní stíhání vedeno až pro trestnou činnost úplatkářstvím vyvolanou například zneužitím pravomoci veřejného činitele, kde již bývá důkazní situace příznivější.
  - * Ochota občanů adresně a neanonymně na tyto případy poukázat zůstává na stejné úrovni, její zvyšující se ochota registrovaná na konci roku 2002 se v průběhu roku 2003 neprojevila.
  - * Společným znakem odhalených případů je, že jde většinou o relativně méně závažné případy. Lze předpokládat stále vysokou míru latence korupce.

---

¹⁶ Jedná se o statistiku všech trestných činů, které mohou mít znaky korupčního jednání. Ne všechny trestné činy podle §§ 158 a 159 jsou korupčního charakteru. Policejní statistika nerozlišuje, kdy se jedná o korupci a kdy nikoli.

II. Opatření

- Usnesením vlády č. 473/2003 bylo ministru vnitra uloženo na úrovni vlády **koordinovat přípravu protikorupčních opatření v ČR**. Za tím účelem je v gesci ministerstva vnitra svolávána koordinační skupina pro boj s korupcí (v únoru 2004 se uskutečnilo její 2. zasedání) s cílem definovat priority protikorupční politiky vlády a resortní protikorupční opatření.
- Ministr vnitra dále inicioval zřízení Podvýboru pro problematiku korupce v rámci Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (ustaven byl 1.10.2003). Jeho účelem je vytvoření platformy k diskusi o postupu v oblasti boje proti korupci a jeho cílech.
- Projekt **Protikorupční koalice ČR** se transformoval v sérii formálních i neformálních setkání mezi členy veřejné sféry, zástupci nevládních organizací, soukromých subjektů a akademické sféry. Podařilo se uspořádat několik workshopů s nevládními organizacemi, například ve spolupráci s Transparency International (dále TI) seminář zaměřený na úplatkářství v soukromém sektoru, seminář "Černá listina firem - možná protikorupční opatření při zadávání veřejných zakázek" za účasti zahraničních expertů, MV spolupracovalo na uskutečnění konference OECD na téma Střet zájmů v rámci Paktu stability apod.
- Jedním z prioritních úkolů je rovněž vytvořit legislativní předpoklady pro předcházení **korupce ve státní správě**. MV vypracovalo „**Analýzu možnosti využití testu integrity** v podmínkách ČR, návrhu způsobu a podmínek jeho využití“, součástí je návrh protikorupčních opatření kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku. Vláda vzala v říjnu 2003 materiál na vědomí a usnesením č. 1032 uložila ministru vnitra ve spolupráci s ministrem spravedlnosti zpracovat a vládě do 30.6.2004 předložit návrh věcného záměru zákona a návrhy věcných změn příslušných právních předpisů, na jejichž základě by došlo k právnímu zakotvení institutu **kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku**; smyslem je zvýšit efektivitu opatření směřujících k potlačování korupčního jednání.
- **Oslabit možné korupční prostředí v řadách Policie ČR** by měla přinést MV navrhovaná možnost **bezhotovostního styku při výběru pokut** uložených v blokovém řízení. V Policii ČR by se měl zkušební provoz platebních terminálů umožňujících bezhotovostní platbu pokut zahájit v roce 2005.
- ČR je **aktivní na mezinárodním poli**
  - * Zapojila se v rámci Ad-hoc výboru do přípravy **Úmluvy OSN proti korupci**. V listopadu 2003 text Úmluvy odsouhlasilo Valné shromáždění OSN, gesci za přístup ČR přijalo MS.
  - * **Občanskoprávní úmluvu** o korupci ratifikovala ČR dne 24.9.2003. Úmluva jako první mezinárodněprávní instrument stanoví standardy v oblasti občanského práva a korupce. Smluvní strany jsou povinny zabezpečit ve svém vnitrostátním právu účinnou nápravu škod způsobených korupčním jednáním. Státy jsou povinny účinně spolupracovat na mezinárodní úrovni, pokud jde o poskytování svědectví, dokumentů, uznávání cizích rozsudků apod.
  - * Řada doporučení hodnotící mise expertů Rady Evropy byla zapracována do programu boje proti korupci.
  - * Aktivní je resort vnitra ve Skupině států proti korupci (GRECO), ČR je členem od 8.2.2002
- Ministr vnitra schválil **Resortní interní protikorupční program**
  - * Na jeho základě byl vydán Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě, zpracován byl návrh interního aktu řízení k provedení protikorupčních opatření při zadávání veřejných zakázek. V rámci Inspekce ministra vnitra bylo zřízeno oddělení s celostátní působností specializované na boj s korupcí. Zvýšila se četnost kontrolních akcí na policejních školách v souvislosti s přijímacím řízením včetně monitorování průběhu přijímacího řízení na Policejní akademii ČR. Ve spolupráci s TI byly zavedeny školicí programy prosazující principy integrity osobnosti a etiky policejní práce do učebních osnov středních policejních škol apod.
- Cílem vzniku Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování bylo vytvoření specializované a flexibilní policejní složky v boji proti korupci a závažné hospodářské a finanční kriminality.
- **Aktualizovaná Zpráva o korupci za rok 2003** včetně vyhodnocení úkolů případně návrhů dalších opatření bude vládě předložena v dubnu 2004; *následně bude zveřejněna na internetových stránkách MV.*

* Mimo jiné jsou zde uvedeny informace o kontrolních aktivitách zainteresovaných institucí: např. z kontroly MZV vyplynuly skutečnosti týkající se procesního porušení zákona o zadávání veřejných zakázek (k porušení zákona došlo u 10 veřejných zakázek); MPO zaměřilo pozornost mimo jiná na kontrolu přidělování, čerpání a užití prostředků státního rozpočtu, včetně prostředků EU, zadávání veřejných zakázek a udělování licencí. MF-GŘ cel aktualizoval "Akční plán integrity celní správy" a v návaznosti na tento plán byla ustavena Protikorupční komise Celní správy ČR (viz též kapitola Trestná činnost zaměstnanců Celní správy). Na kontrolní činnost se zaměřil, v rozsahu své působnosti (ochrana a podpora hospodářské soutěže, dohled nad zadáváním veřejných zakázek a dohled nad poskytováním veřejné podpory), Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

* Nové úkoly se zaměřují především na oblast vzdělávání, problematiku veřejných zakázek (příprava právních předpisů souvisejících se zadáváním veřejných zakázek), problematiku konkurzu a vyrovnání (např. otázku jmenování konkursního správce).

- Na internetových stránkách MV je zveřejněna rubrika "Boj proti korupci". Je možno zde najít Vládní program boje proti korupci, zprávy o korupci v ČR, etický kodex, antikorupční smlouvy, informace o protikorupčních aktivitách v zahraničí atd. Prostřednictvím tiskových zpráv tzv. "Informačního servisu MV" jsou zveřejňovány informace o problematice korupce.

(Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 29-30)

Shrnutí

- Z hlediska korupčních motivů pachatelů této trestné činnosti **nedochází** ve srovnání s předchozími obdobími **k podstatným změnám**, situace se nelepší, **problémovou zůstává oblast při zadávání a uzavírání výběrových řízení v oblasti státních a obecních zakázek**. Dle policejních statistik vzrostla trestná činnost pracovníků na úseku řízení správy u trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele (ze 39 na 63 tr.č.; růst se týkal zejména pracovníků celní služby /ze 17 na 41 tr.č./ a pracovníků soudu /z 1 na 6 tr.č./), vzrostl také počet zjištěných trestných činů úplatkářství spáchaný příslušníky Policie ČR (ze 4 na 15 tr.č.).
- Významné jsou proto aktivity v této oblasti, které jsou podrobně uvedeny ve Zprávě o korupci na území ČR v roce 2003. Mezi základní patří jednání **koordinální skupiny pro boj s korupcí**, která koordinuje přípravu protikorupční politiky vlády, ustavení **Podvýboru pro problematiku korupce** v rámci Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, návrh věcného záměru **zákona o kontrole majetkových poměrů a předstírané nabídce úplatku**, navrhovaná možnost bezhotovostního styku při výběru pokut uložených v blokovém řízení či v rámci Inspekce ministra vnitra zřízení oddělení specializované na boj s korupcí. Významné aktivity probíhají ve spolupráci např. s Transparency International. **Na snížení míry korupce se musí intenzivně podílet státní orgány, média i podnikatelé.**
- ČR je aktivní rovněž na mezinárodním poli, aktivně se zapojila v rámci Ad-hoc výboru do přípravy Úmluvy OSN proti korupci, ratifikovala Občansko právní úmluvu o korupci, je členem Skupiny států proti korupci (GRECO).

2.2.9 Organizovaný zločin

Organizovaný zločin představuje univerzální bezpečnostní riziko. Aktivita organizovaného zločinu se projevují jako zvlášť komplexní forma páchaní trestné činnosti s přesahem do dalších oblastí závažné kriminality i do mnoha oblastí společenského života. Členové organizovaných zločineckých skupin používají k dosažení svých cílů jakýchkoliv prostředků, často velmi brutálních.

Organizované celky obvykle působí v mnoha evropských i zámořských zemích a **vyvíjejí multikriminální aktivity** (trestné činy vražd, vydírání, loupeží, podvodů atd. jsou pro ně prostředkem k dosahování primárních cílů). Nespecializují se na jeden druh trestné činnosti, ale na vše, **co vede k zisku a získávání vlivu**. Přístup státu proti organizovanému zločinu musí být proto systémový a kontinuální, zásadní součástí je boj s korupcí a finanční kriminalitou, zejména pak **opatření k odčerpání výnosů z trestné činnosti** (hrozba ztráty těchto výnosů může být účinnější než hrozba ztráty svobody).

- Monitorované zločinecké organizace jsou v přímých vazbách na zahraničí a jejich činnost na našem území se tedy odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. Vzhledem k přibližování ČR k EU pokračuje rostoucí zájem zločineckých organizací o pronikání do západní Evropy prostřednictvím ČR. Podle **zprávy** (z prosince 2003) **Evropského policejního úřadu** (Europolu) budou zločinecké organizace využívat nové členské státy EU jako své základny pro pašování drog, obchod s lidmi a praní špinavých peněz.

* Zločinecké organizace působící na území ČR jsou založeny převážně na národnostní či etnické příslušnosti (zaznamenávána je spolupráce a kooperace mezi jednotlivými strukturami bez ohledu na tuto příslušnost), každá organizace má jinou podobu pokud jde o početní složení, o hierarchické rozvrstvení, sféry zájmů (čas od času je mění, jsou schopny přecházet velice rychle z komodity na komoditu) i způsoby páchaní trestné činnosti, i pokud jde o jejich spolupráci s českými občany. Jejich aktivity jsou spojené zejména s organizováním nelegální migrace a převaděčstvím, krádežemi motorových vozidel, organizováním obchodu s lidmi včetně organizované prostituce, paděláním platebních prostředků, zboží či dokladů, překupnictvím odcizeného zboží, vymáháním dluhů na objednávku, vymáháním poplatků za tzv. „ochranu“, obchodováním se zbraněmi a NVS, podvody a další trestnou činností. Nelze opominout ani následnou snahu o legalizaci výnosů z této trestné činnosti. Obrovské finanční prostředky, kterými disponují, jim, mimo jiné, umožňují využívat vyspělých technologií, příkladem je e-mailové šifrované spojení, jejich aktivity se hůře monitorují. Doprovodnými trestnými činy v rámci těchto aktivit organizovaného zločinu jsou pak vraždy či ublížení na zdraví, vydírání, zastrahování nebo únosy.

* Podle Europolu¹⁷ maří odhalování organizovaného zločinu rostoucí počet vlivných zločineckých skupin, které jsou stále sofistikovanější a jejichž propojenost je velmi nezřetelná.

Jednotlivé formy organizovaného zločinu jsou dále popsány v samostatných kapitolách případně jako součást jednotlivých forem kriminality (viz například kapitola korupce, majetková kriminalita - krádeže motorových vozidel, kriminalita v oblasti movitého kulturního dědictví; kapitola hospodářská kriminalita - závažná hospodářská kriminalita, duševní vlastnictví, kriminalita v oblasti životního prostředí, zneužívání informačních technologií a napadání informačních systémů).

V současné době **působí na území ČR zločinecké organizace**

- **ruskojazyčné**

* patří mezi **nejaktivnější**, došlo k určitému přerozdělování vlivu, nejde o závažné změny a ani pokud se týká jejich charakteristiky (profesionalita, nadnárodní charakter, velké finanční prostředky atd.); pod krytím legálních subjektů je prováděna systematická a dlouhodobá nezákonná činnost,

---

¹⁷ ČR se stane plnoprávným členem Europolu 3 měsíce po uložení přístupových listin (nejdříve k 1.9.2004).

- * převážně jsou organizovány do zločineckých struktur "brigád", které jsou založeny na vůdcovském principu,
  - * dle poznatků Policie ČR využívají území ČR jako úkryt pro pachatele závažné trestné činnosti,
  - * jejich **trestná činnost se nemění**, zůstává značně variabilní, zahrnuje zejména násilné trestné činy - racketeering - "KRIŠA" (pravidelné splátky za ochranu pod pohrůžkou od různého násilí až po likvidaci osob), vydírání prostitutek z bývalého SSSR, "Kriša" přináší vydíraným podnikatelům i určité spektrum "služeb" přes ochranu majetku po vybírání těžko dobytých dluhů, určitý vzestup se týká tzv. odkupování dlužných pohledávek; dále nedovolené obchodování se zbraněmi, nelegální obchod s drogami, legalizování výnosů získaných trestnou činností (k tomu slouží i fiktivně založené firmy), kuplířství, převaděčství, krádeže motorových vozidel, a další; ukrajinské, ruské a čečenské organizované zločinecké organizace mají výrazné zastoupení v oblasti páčání násilné kriminality, která se vyznačuje brutalitou, devastací obětí, jako vražedný nástroj převažují střelné zbraně, roste počet sériových loupežných přepadení,
  - * na základě operativních informací stoupá jejich podíl na skupování různých nemovitostí, pozemků a průmyslových podniků, přičemž investované prostředky ne vždy pocházejí z legální činnosti; legalizaci zisků se snaží o **významné posílení pozic v legálním podnikání** a rozšíření vlivu včetně ovládnutí části médií,
  - * **vzrůstá aktivita tzv. Rostovské brigády**, jejíž činnost v ČR bylo po roce 1998 utlumena; nejaktivnější zůstávají z ukrajinských zločineckých organizací "Lvovská brigáda", dále Mukačevská (její vliv vzrostl i na Ukrajině), Užhorodská, Kyjevská a Luhaňská brigáda; z ruských zločineckých organizací Solncevská, St. Petěrburgská, Čečenská, Dagestánská, Arménská a Jekatěrinburská,
  - * ruskojazyčné zločinecké organizace mají vazby na obdobné struktury v Republice Bosna a Hercegovina, Chorvatsku a USA.
- pocházející z území **bývalé Jugoslávie, bulharské, albánské a italské**
    - * v hodnoceném roce došlo k nárůstu trestné činnosti zejména ze strany **bulharských zločineckých organizací** v souvislosti s **obchodováním se ženami** a organizováním prostituce. Pokračuje trestná činnost zaměřená na odcizování aut, organizované okrádání zahraničních turistů; zločinecké organizace z **bývalé Jugoslávie** se zaměřují zejména na **obchod s drogami** (především kosovští Albánci, ti se dále soustřeďují na organizování krádeží věcí z aut a okrádání osob s tržbami), převaděčství, násilnou kriminalitu, vydírání, pašování zlata do obchodů; zejména albánské zločinecké organizace se spojují s ruskojazyčnými zločineckými skupinami,
    - * činnost **italských zločineckých skupin** se nemění, vyznačuje se vysokou latencí, zatím se zaměřují především na skupování nemovitostí v hl.m. Praze jako jednu z možností "praní špinavých peněz".
- **z jihovýchodní Asie**
    - * nejaktivnější jsou **čínské a vietnamské skupiny**, vyznačují se soudržností, brutalitou,
    - * v čínských zločineckých skupinách, které jsou rozděleny podle místa původu z ČLR a podle druhu páchané kriminality, se nemění trestná činnost spojená s tzv. "značkovým zbožím", některé obchody a restaurace jsou základnami pro čínský organizovaný zločin; dále se zabývají organizováním nelegální migrace, jimi páchaná násilná kriminalita se vyznačuje značnou brutalitou,
    - * v činnosti vietnamských zločineckých skupin došlo ke změnám ve vztazích mezi jednotlivě soupeřícími skupinami; převážná část trestné činnosti je spojena s tzv. "velkotržnicemi"; mají úzké kontakty na vietnamské zločinecké skupiny působící v okolních státech; orgánům činných v trestním řízení se **podařilo paralyzovat střední články zabývající se prodejem drog**, zadrženy byly i osoby organizující nelegální migraci; tato zločinecká uskupení se vyznačují vysokou brutalitou; pokračovala spolupráce se zločineckými uskupeními ze zemí bývalého SSSR zejména v oblasti ochrany svých osob a majetku a vyřizování si účtů uvnitř své vlastní komunity.
- **arabské**
    - * situace je obdobná jako v minulých letech, nevytvářejí klasické zločinecké organizace na národnostním principu, seskupují se kolem osob, které jsou u nás etablovány již delší dobu, popř. již mají české občanství,
    - * zaměřují se na organizování nelegální migrace, další oblastí jejich zájmu je pašování drog, obchod se zbraněmi, finanční machinace,
    - * hlavními osobami řídícími trestnou činnost jsou osoby žijící na našem území dlouhodobě, což jim umožňuje dobrou znalost prostředí.

- V oblasti páchaní organizované trestné činnosti **násilného charakteru** (*tato oblast je rovněž popsána v části týkající se činnosti organizovaných zločineckých skupin a v kapitole násilné kriminality*)
  - * počet trestných činů se kvantitativně ani kvalitativně výrazně nemění; vraždy či pokusy vraždy jsou prováděny na zakázku, vzrůstající tendenci má počet pohřešovaných osob z řad podnikatelů; vydírání a racketeering je nadále jednou ze základních forem páchaných organizovanými zločineckými skupinami, ze strany poškozených většinou nedochází k oznamování těchto trestných činů,
  - * specifickou a nebezpečnou trestnou činností jsou případy spojené s nástražným výbušným systémem (NVS), často s cílem zakrýt jinou trestnou činností či spojenou s vymáháním dlužných částek; problémem zůstávají NVS na veřejných prostranstvích a veřejně přístupných místech,
  - * výrazná je "profesionalita" pachatelů, organizace páchaní násilných trestných činů je propracovaná, agresivita a brutalita pachatelů zůstává značná.

Opatření

- Jedním z úkolů uložených na základě "aktualizované koncepce boje proti organizovanému zločinu" z října 2000 je průběžně vytvářet legislativní a organizační **podmínky pro odčerpávání výnosů z trestné činnosti**. Hlavní gesci za tento úkol nese ministr vnitra, spolupráce je určena ministru spravedlnosti, ministru financí a řediteli BIS.
  - * V polovině roku 2001 vznikl tzv. "tým Výnosy", jehož hlavním úkolem je dohledávat nezákonně získaný majetek. V roce 2002 byl tento tým transformován v řádné oddělení Útvaru pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti Služby kriminální policie a vyšetřování. V roce 2003 bylo pracoviště posíleno a stalo se řádnou součástí nově vzniklého Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, respektive vznikl **odbor výnosů a praní peněz**. (*V rámci odboru výnosů a praní peněz ÚOKFK byl za rok 2003 zajištěn majetek v hodnotě více než 647 mil. Kč*). Jedním z předpokladů při ustanovení tohoto specializovaného pracoviště bylo získání konkrétních praktických poznatků o legislativních a organizačních bariérách bránících řádnému výkonu dohledání, zajištění a následné konfiskaci výnosů z trestné činnosti. Tyto poznatky jsou rozpracovávány do návrhů konkrétních legislativních a organizačních změn. V lednu 2004 nabyl účinnosti **zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení**, který připravilo MS ve spolupráci s ostatními resorty, zejména MV, **MF vyčlenilo určitý počet daňových úředníků ke spolupráci se složkami policie**, které se zabývají zejména dohledáváním výnosů z trestné činnosti.
  - * Do nového daňového řádu (**MF připravilo nový návrh zákona o daňovém řádu**, který by měl nahradit stávající zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků) byla zapracována textová úprava příslušného ustanovení, která po přijetí umožní specializovaným složkám Policie ČR průlom do zákonem stanovené daňové mlčenlivosti, a to v plném rozsahu daňového řízení.
- MV považuje za potřebné sáhnout v boji proti nejzávažnějším formám organizované kriminality také k některým novým, ve světě již vyzkoušeným institutům, které jsou způsobilé přispět k potírání této kriminality. V současné době v českém právním řádu chybí institut, který by dostatečně motivoval členy zločineckých společenství či organizovaných skupin k tomu, aby od těchto skupin odstoupili a začali spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Proto MV iniciovalo ustavení institutu tzv. **"korunního svědka"**, který by mohl velkou měrou přispět k rozbití zločineckých struktur a k odhalování jejich trestné činnosti. Podporu takovému novému přístupům v boji proti organizovanému zločinu vyjadřují i různé mezinárodní organizace. EU se zabývá touto problematikou v *Rezoluci Rady EU č. 497Y0111(01) z 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu*. Rovněž *Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu*, uzavřená v prosinci 2000 v Palermu, vyzývá smluvní strany k podpoře osob, které spáchaly závažnou trestnou činnost a jsou o ní ochotny poskytnout významné informace. Z těchto důvodů iniciovalo MV práce na návrhu právní úpravy institutu korunního svědka. Konečná verze návrhu byla MV zaslána MS k využití, které přiřadilo návrh této právní úpravy k rekodifikaci trestního práva hmotného, která by měla nabýt účinnosti k 1. 1. 2005.
- Policisté se zúčastnili řady **odborných mezinárodních seminářů**, např. Vnější hranice EU jako infrastruktura organizované kriminality, Organizovaná kriminalita - skrytá vyšetřování, Těžká organizovaná loupežná přepadení bank a finančních institucí apod.

- Informace o **opatřeních dalších forem kriminality** souvisejících s problematikou organizovaného zločinu jsou popsány, jak je uvedeno v úvodu této kapitoly, v **samostatných kapitolách zprávy** - zejména v části týkající se **majetkové a hospodářské kriminality, terorismu, nelegální migrace, korupce či v podkapitolách organizovaného zločinu (především týkající se obchodu s lidmi, oblasti drog, nelegálního obchodu se zbraněmi).**

2.2.9.1 Nelegální obchod s drogami

I. Vývoj a charakteristika

Počet zjištěných trestných činů:

- nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů 3.393 tr.č. (-467 tr.č., -12,1 %)
- šíření toxikomanie 367 tr.č. (-103 tr.č., -21,9 %)

Počet objasněných trestných činů:

- nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů 3.189 tr.č. (-424 tr.č., -11,7 %); z toho dětmi 107 tr.č. (-48 tr.č., -31 %), mladistvými 358 tr.č. (-10 tr.č., -2,7 %)
- šíření toxikomanie 367 tr.č. (-79 tr.č., -17,7 %); z toho dětmi 56 tr.č. (-14 tr.č., -20 %), mladistvými 88 tr.č. (-28 tr.č., -24 %)

Počet stíhaných pachatelů:

- nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů 2.185 osob (+130, +6,3 %); z toho dětí 73 osob (-8, -11 %), mladistvých 289 osob (+1, +0,3 %)
- šíření toxikomanie 110 osob (-39, -26,2 %); z toho dětí 24 osob (-13, -35,1 %), mladistvých 40 osob (-1, -2,4 %)

Počet odsouzených:

- 1.255 osob (+87 osob); §§187-188 tr.zák. nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů
- 49 (+1 osoba); § 188a tr.zák. šíření toxikomanie

(viz tabulková a grafická část č. 36)

Situaci v oblasti **nelegálního obchodu a šíření omamných, psychotropních látek** (dále OPL) v ČR charakterizují tyto základní faktory:

- nabídka drog zůstává **dosažitelná** prakticky na celém území ČR, rozšiřuje se do menších měst a obcí;
- pachatelé při nelegálním obchodu s OPL stále více používají **menší zásilky** (především heroinu a kokainu), cílem je snižování rizika odhalení i snižování finančních ztrát při zadržení; zvyšuje se dovoz drog prostřednictvím jiných státních příslušníků **přes hraniční přechody mezi ČR a SR**; zvyšuje se **konspirace** organizace a distribuce OPL a výroby především pervitinu (variabilita umístění laboratoří je značná, od bytů až po osamělá místa); vytvářejí se dodavatelské řetězce, prodává se s použitím internetu a mobilních telefonů a využívají se i mrtvé schránky a různé úkryty;
- dle poznatků Policie ČR pokračovala konzumace pervitinu, zejména však konzumace marihuany a tablet extáze;
- do pouliční distribuce se zapojují zejména asijské zločinecké skupiny, kde dominují někteří občané Vietnamu (jsou využívány příhraniční tržnice, kde je prodej drog zakrýván prodejem jiných komodit) a někteří příslušníci romského etnika;
- vysoká latence deliktů spojená s touto problematikou; je dána také tím, že zpravidla neexistuje osoba, která by se subjektivně cítila jako oběť trestného činu, často se stírají rozdíly mezi "oběťmi" a pachateli;
- mezi zainteresovanými subjekty pokračují diskuse, které se týkají testování syntetické drogy extáze na tanečních party. *Pokárání ČR za testování syntetických drog na tanečních zábavách se objevilo ve Výroční zprávě INCB (Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik) za rok 2003. Rovněž MV zásadně nesouhlasilo s návrhem testování syntetických drog na tanečních zábavách. K veřejným diskusím o škodlivosti drog uvádí MŠMT, že zásadně nesouhlasí s názory o relativně malé škodlivosti marihuany.*

- pokud se týká zločineckých organizací a jednotlivých OPL:
  - * kosovoalbánská komunita je stále dominantní v obchodu s **heroinem** v ČR, s využíváním kurýrních cest dochází k propojenosti na osoby z Bulharska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny, Albánie a Turecka, v rámci vnitřní distribuce heroinu dochází k propojenosti na arabské a vietnamské zločinecké organizace; jako kurýři jsou stále více využívány osoby ze zemí EU;
  - * trend zásilek **kokainu** přešel od velkých zásilek, např. v obchodních nákladech, k většímu počtu menších zásilek zasílaných především z Jižní Ameriky; dovážen je z Nizozemských Antil;
  - * arabské zločinecké organizace jsou zapojeny do dovozu **hašiše**, oproti minulosti se snížila jejich aktivita v tzv. pouličním prodeji, jedním z důvodů může být skutečnost, kdy v roce 2002 byla zadržena významná část pachatelů; západoafrické zločinecké sítě organizují především kurýrní přepravu;
  - * pervitin zůstává v ČR jednou z nejoblíbenějších drog mezi českými narkomany, jeho cena stoupla. Pokračovala situace z minulého roku, zůstává zvýšená výroba metamfetaminu z léčiv, jednalo se především o SOLUTAN, MODAFEN a PARALEN PLUS. Do obchodu s pervitinem jsou zapojeny, spolu s českými zločineckými skupinami, zejména zločinecké skupiny ukrajinské a z bývalé Jugoslávie. Pokračuje prodej metamfetaminu v SRN, kde vzrůstá poptávka; dodáván je zejména v čistě bílé krystalické formě pod názvem CRYSTAL.
  - * pokračuje růstu konzumace a konzumentů **extáze**.

II. Opatření:

- Základním cílem "**Akčního plánu MV a Policie ČR k realizaci Národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004**" (schválen ministrem vnitra v červnu 2003) je zvýšení efektivity a akceschopnosti Policie ČR v boji s organizovaným zločinem, a to jak v rámci ČR, tak i na mezinárodní úrovni a integrace proaktivních metod policejní práce do činnosti příslušných policejních útvarů. **Prioritou je posílit represivní nástroje s cílem snížení dostupnosti drog a zejména omezování nabídky a dostupnosti drog mezi dětmi a mladými lidmi.** Zvláštní pozornost je věnována oblasti odborné přípravy a dalšího vzdělávání policistů, materiálnímu zabezpečení a prevenci zneužívání drog mezi policisty.
- V souvislosti s realizací Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001-2004 začalo fungovat **společné analytické pracoviště ve struktuře GŘ cel a Národní protidrogové centrály** Policie ČR pro oblast potlačování nabídky OPL.
- Problematikou drog v romské komunitě se rovněž zabývá "**Pracovní skupina Rady vlády pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR**".
- NSZ vypracovalo, jak bylo zmíněno ve Zprávě za rok 2002, zvláštní zprávu o analýze trestně právní praxe v oblasti drogové kriminality včetně postihu podle druhu a množství OPL. Ta se stala jedním z východisek při přípravě nové koncepce protidrogové politiky na období let 2005-2009.
- Platnost stávající Národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004 skončí k 31.12.2004. V současné době probíhají přípravné práce na **Národní strategii protidrogové politiky na období 2005-2009**. Jejimi hlavními prioritami by mělo být: potírání organizovaného zločinu zapojeného do nezákonného obchodu s drogami a předcházení a snižování potencionálních zdravotních a sociálních rizik a dopadů spojených s užíváním drog. *Strategie má být vládě předložena koncem 1.pololetí 2004.*
- Na boj proti nelegálnímu obchodu s OPL se zaměřují cílené akce zejména Policie ČR (např. při akci MEZEK se podařilo rozkrýt síť výrobců, přes překupníky až k samotným distributorům; při akci BRAUN byla odhalena skupina, která vyráběla a distribuovala pervitin a braun) a celních orgánů. Jen **celními orgány** bylo zadrženo v 297 (208 případů se týkalo pašování marihuany) případech téměř 74 kg OPL a prekurzorů, 3.000 ks tablet amfetaminu, 1.100 ks tablet efedrinu a téměř 14 tisíc ks tablet anabolických steroidů.

2.2.9.2 Obchod s lidmi

Různé formy obchodování s lidmi jsou stíhány podle řady ustanovení trestního zákona, zejména jako trestné činy obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku (§ 246) a kuplířství (§ 204), a dále pak jako trestné činy obchodování s dětmi, omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, zavlečení do ciziny nebo ohrožování mravnosti. **Novela trestního zákona** (projednávaná Poslaneckou sněmovnou ČR), která zapracovává do právního řádu ČR rámcová rozhodnutí Rady Evropy, navrhuje novou skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi dle § 232a reagující na posilování role trestněprávní represe v oblasti boje proti obchodování s lidmi **za účelem sexuálního zneužívání, otroctví, nevolnictví a nucené práce v mezinárodním měřítku** (*Rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/JVV o boji proti obchodování s lidmi*). **Významnou změnou trestní legislativy ve vztahu k obchodování s lidmi bude připravovaná rekodifikace trestního zákona**, kde je například upraveno znění dosavadního § 205 "Ohrožování mravnosti" tak, aby postihovalo i pouhé přechovávání dětské pornografie (v rekodifikovaném tr.z. se jedná o § 168 "Šíření a přechovávání pornografie"), § 246 "Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku" tak, aby toto ustanovení postihovalo i obchodování s lidmi v rámci ČR a aby se toto ustanovení vztahovalo i na ostatní formy obchodování s lidmi (v rekodifikovaném tr.z. se jedná o § 146 "Obchodování s lidmi").

- Situace na úseku trestné činnosti **obchodování se ženami** zůstává nadále závažná. Z mezinárodního hlediska je ČR zemí cílovou, zemí původu i zemí tranzitní, do obchodování s lidmi spadá i převážná část vnitrozemní organizované prostituce.
  - * Situace se příliš nemění. Pokud jde o obchodování žen do ČR, jednalo se zejména o ženy ze zemí Ukrajiny, Ruska, Běloruska, Moldávie, Litvy, Rumunska, Bulharska a Slovenska, velmi početnou skupinou tvořily ženy Číny a Vietnamu. Obecně pro tyto skupiny platí téměř nulová spolupráce s Policií ČR; ze strany těchto žen přetrvávají obavy o bezpečnost jejich rodinných příslušníků a také obava, že v zemi jejich původu se mohou objevit informace, jakou činnost byly nuceny vykonávat. Pokud jde o vývoz žen z ČR do zahraničí, podle poznatků Policie ČR jsou obchodovány především do zemí EU a dále např. do Japonska a Mexika.
- V oblasti trestné činnosti **obchodování s dětmi** jde o latentní trestnou činnost, kdy pachatelé jsou převážně cizí státní příslušníci.
  - * V průběhu roku 2003 byla zejména v médiích často diskutována problematika výskytu **dětské prostituce**, a to především v souvislosti s publikací vydanou německou pobočkou UNICEF, která byla zpracována na základě poznatků německé nevládní organizace KARO. Ačkoliv v ČR, stejně jako v jiných zemích, k případům dětské prostituce dochází, nemá v žádném případě organizovaný nebo masový charakter. Informace ČR považuje, ve shodě se Spolkovým ministerstvem vnitra SRN, za nadsazené a neodpovídající realitě a nebyly potvrzeny žádnou jinou organizací či institucí (např. saskou a bavorskou policií, orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnickými zařízeními a řadou nevládních organizací). Policie ČR prošetřuje každoročně několik případů dětské prostituce, nabídky k pohlavnímu styku s dětmi jsou zájemcům často činěny dospělými osobami s úmyslem nalákat zájemce do jejich bytu a zde jej okrást. Pachatelé těchto krádeží správně předpokládají, že okradený zájemce o sexuální styk s dítětem se ve většině případů neobrátil na české policejní orgány, neboť poškozenými jsou v naprosté většině cizí státní příslušníci, kteří se obávají předání oznámení českou stranou do jejich vlasti. Policie ČR v minulosti uskutečnila několik úspěšných akcí této majetkové trestné činnosti.
  - * Situace v oblasti provozování **dětské pornografie prostřednictvím internetu** se výrazně nemění; identifikace pachatele - obchodníka s dětskou pornografií zůstává velmi obtížná. Společenské nebezpečnosti této trestné činnosti neodpovídá výše sazby; podle novelizovaného trestního zákona hrozí distributorům dětské pornografie maximálně trest odnětí svobody do 3 let, popř. peněžitý trest.
  - * Policie ČR řeší poznatky vztahující se k výskytu **dětské pornografie** a zoofilie zejména na tuzemských internetových serverech. Poznatky byly získávány vlastním vyhledáváním a také na základě upozornění tuzemských i zahraničních uživatelů nebo prostřednictvím Interpolu, nejčastěji z Wiesbadenu a Londýna. Pozitivně lze hodnotit zpřísnění uživatelských podmínek na některých servrech.
- Problematickou zůstává **oblast obchodu s lidmi za účelem nucené práce**, o které doposud není k dispozici dostatek informací. Oběťmi této kriminality se stává část cizinců nelegálně pracujících na území ČR, kteří jsou nuceni pracovat v tíživých podmínkách a dostávají minimální nebo vůbec

žádný plat. MV a MS připravují, na základě úkolu z usnesení vlády č.849/2003, analýzu obchodování s lidmi za účelem nucené práce včetně návrhu opatření.

- Pokud jde o trestnou činnost spojenou s **obchodováním s lidskými orgány**, zabývá se Policie ČR prověřováním konkrétních poznatků, které naznačují, že bude možno zahájit trestní stíhání proti konkrétním osobám.

Pro trestný čin **obchodování se ženami** (§ 246 tr.zák.) bylo **pravomocně odsouzeno 5 osob**.

Opatření

- "**Národní strategie boje proti obchodování s lidmi** za účelem sexuálního vykořisťování v České republice" (schválena vládním usnesením č. 849 ze dne 3.9.2003) reaguje na aktuální situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR a také na řadu mezinárodních iniciativ a závazků, které ČR převzala, či které vyplývají z jejího členství v mezinárodních organizacích.
  - * Cílem bylo zmapovat dostupné informace o problematice obchodu s lidmi v ČR, zhodnotit legislativní a administrativní podmínky pro trestně právní postih pachatelů obchodu s lidmi a řešení postavení obětí a navrhnout efektivní opatření ke zlepšení situace, která směřují do oblasti prevence a informovanosti potencionálních obětí, do oblasti represe, zejména se však, v souladu se zmíněnými mezinárodními dokumenty, věnuje postavení obětí obchodu se ženami a navrhuje model péče o tyto oběti. Systematická péče o oběti obchodu s lidmi v ČR dosud chyběla. Navržený model zohledňuje jak ochranu a asistenci obětem, tak i zájmy orgánů činných v trestním řízení. V materiálu jsou také navrženy nezbytné mechanismy pro koordinaci aktivit vlády proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.
- Jednou z priorit MV je účinné řešení problematiky **prostituce**.
  - * Hlavním úkolem je v současné době příprava zákona o regulaci prostituce. Tento úkol sice nebyl zahrnut v Plánu legislativních prací vlády na rok 2003, nicméně vzhledem ke kritickému stavu v této oblasti není možné řešení dále odkládat. Součástí návrhu usnesení vlády, kterým by měl být schválen návrh věcného záměru zákona, je úkol pro ministra vnitra vypracovat a předložit vládě návrh paragrafového znění zákona.
- Důležitou změnou je **zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže**, který do trestního zákona zavádí nový trestný čin v ustanovení § 217a "Svádění k pohlavnímu styku".
  - * Trestného činu se dopustí ten, kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti za pohlavní styk, pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu nebo jinou výhodu či prospěch. Nově se zavádí trestnost komerčního sexuálního zneužívání osob ve věku 15-18 let. Zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2004.
- MV připravuje "**Zprávu o plnění úkolů Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí**", včetně jeho aktualizace na další období.
  - * V současné době jsou úkoly zaměřeny na konkrétní cílové skupiny, na prevenci a odhalování dětské pornografie na internetu a prevenci komerčního sexuálního zneužívání nezletilých žadatelů o udělení azylu v ČR bez doprovodu se zaměřením na jedince, kteří pobývají na území ČR v soukromí, nebo kteří opustili azylová zařízení (vyhodnocení a aktualizace bude předložena vládě do konce června 2004).
- MV připravilo ve spolupráci s Úřadem vlády, Městským úřadem Cheb a OŘ Policie ČR Cheb **rámcový záměr projektu asistenta policie, který by Policii ČR umožnil nejen efektivnější řešení problematiky dětské prostituce, ale dalších rizikových oblastí**, které od tématu dětské prostituce nelze oddělit, jakými jsou kuplířství, drogy, gamblerství atd., kterými je v podstatné míře zasažena romská komunita v česko – německém pohraničí. Romský asistent policie v Chebu by měl být zaměřen především na navázání pozitivních kontaktů Policie ČR s romskou komunitou a následně pro řešení problematiky (dětské) prostituce či dalších kriminogenních faktorů, rizikových a patologických jevů spojených s životem romské komunity v Chebu.
- Zástupci ČR pokračovali v naplňování **Projektu prevence, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi**, který je součástí "Globálního programu OSN pro boj proti obchodu s lidmi".
  - * Projekt potrvá 18 měsíců, byl zahájen v listopadu 2002. Dosud se například uskutečnila mezinárodní konference "Proakční přístup policie k odhalování a vyšetřování případů obchodování s lidmi", vytvořen

byl model podpory a ochrany obětí/svědků, který se experimentálně zkouší, zpracována byla právní analýza a proběhl kulatý stůl věnovaný harmonizaci českého právního systému s Protokolem OSN atd.

- MV zpracovalo Návrh na ratifikaci Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, který bude v nejbližší době předložen vládě ke schválení (v současné době v meziresortním připomínkovém řízení).
- NSZ vypracovalo **Zvláštní zprávu k poznatkům o trestné činnosti spojené s dětskou prostitucí**.
  - * Ze zprávy vyplynulo, že zjištěné poznatky neukazují, že by dětská prostituce a komerční sexuální zneužívání dětí byly v ČR masovým jevem, a to ani v příhraničních oblastech. Jedná se o velmi závažnou formu kriminality, ale zřejmě početně omezenou.
- V květnu 2004 se předpokládá zahájení projektu je **"Posilování boje proti obchodu s lidmi"**. Cílem je posílit boj a preventivní opatření proti obchodu s lidmi a organizované prostituce, technická část projektu zahrnuje dodávky vybavení pro příslušné útvary Policii ČR.
- Na vyhledávání obětí, především obchodu s lidmi, se soustředila celorepubliková akce **"FANTINE"**, při které bylo zkontrolováno 435 nočních podniků, 3.927 osob (1.858 prostitutek, 1.386 cizích státních příslušníků), trestní stíhání, v souvislosti s obchodem s lidmi a organizovanou prostitucí, bylo zahájeno proti 23 osobám (z toho proti 9 cizincům).
- MV v této oblasti úzce **spolupracuje** s nevládními organizacemi, především s La Stradou, Charitou, IOM, které jsou také zapojeny do pilotního programu "Model asistence a pomoci obětem obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování".
- Policisté se zúčastnili řady **odborných mezinárodních seminářů** zaměřených na problematiku obchodu s lidmi.

2.2.9.3 Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a radioaktivním materiálem

- Situace v oblasti **nelegálního obchodu se zbraněmi a výbušninami** zůstává téměř totožná jako v předchozích letech - stále trvá zájem o nelegální prodej a nákup výbušnin, zbraní a munice.
  - * Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem **podléhá mezinárodním kontrolním režimům**, jichž je ČR členem. Rizika obchodu se zbraněmi a vojenským materiálem vyplývají zejména z možného zneužití ve válečných konfliktech a také z jejich zneužití skupinami organizovaného zločinu nebo teroristů.
  - * Rizikem může být **porušování předpisu o zahraničním obchodu s vojenským materiálem** a snaha prodat tento materiál do embargovaných oblastí nebo prodávat větší množství než v licenčním povolení. Dalším rizikem je relativně snadná dostupnost tohoto materiálu (např. bývalé vojenské prostory). Licence, která vychází z uzavřeného smluvního vztahu, umožňuje uskutečnit prodej, respektive vývoz z ČR daného množství zboží. Kontrolu shody skutečně vyváženého množství zboží v současné době provádějí pouze celní orgány, které poukazují na chyby v dokladech potřebných pro celní řízení (často chybí dovozní či vývozní licence, případně je neplatná nebo je snaha vyhnout se licenční povinnosti).
  - * Některé české subjekty připravovaly obchody, kde byla známa možnost **reexportu** do rizikových zemí (vývoz významného množství vojenského materiálu do Demokratické republiky Kongo nebyl uskutečněn). Specifickou problematikou je **vnitřní obchod s vojenským materiálem na území ČR**. Opakovaně byly zaznamenány některé případy nelegálního zahraničního obchodu s vojenským materiálem, některé subjekty na území ČR libovolně nakládaly s vojenským materiálem, aniž by k takové činnosti musely prokazovat způsobilost.
  - * Výbušniny jsou odcizovány převážně ve firmách, které se zabývají jejich výrobou či znehodnocováním, popř. distribucí zbraní a střeliva do obchodní sítě či některými osobami zabývajícími se různými pyrotechnickými pracemi atd.
  - * Problémem, dle poznatků Policie ČR, zůstává nelegální obchodování s kompletními zbraněmi, vojenským materiálem a střelivem, pachatelé se snaží o úzké vazby a kontakty na orgány veřejné správy s cílem získat povolení v rozporu s právními předpisy. Zúčastněné osoby si počínají velmi opatrně, lze předpokládat vysokou latenci.
  - * Ohrožení představují především organizované skupiny, které získávají tento materiál k páčání dalších forem trestné činnosti. To se týká rovněž obchodování s tržavinami.
- Rovněž v oblasti **nelegálního obchodu s radioaktivními materiály** je situace v ČR stejná jako v minulých letech.
  - * Většina těchto materiálů pochází s největší pravděpodobností ze zemí bývalého Sovětského svazu, využívány jsou sítě krycích firem; k uskutečnění obchodů na území ČR dle poznatků Policie ČR nedošlo.
  - * Kromě klasických radioaktivních materiálů jsou na ilegálním trhu nabízeny i zdroje ionizujícího záření.

Pro trestný čin **nedovoleného ozbrojování** podle § 185 tr.zák. bylo pravomocně **odsouzeno 173 osob**.

Opatření

- MV v boji proti **nelegálnímu obchodu se zbraněmi a radioaktivním materiálem** klade důraz na meziresortní a mezinárodní spolupráci především se sousedními státy, často formou hraniční spolupráce; výměna poznatků probíhá i s dalšími státy (USA, Velkou Británií, Francií, Švýcarskem, Itálií atd.).
  - * Pokračovala dobrá a standardní spolupráce se zainteresovanými subjekty, především se jedná o Nejvyšší báňský úřad, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Státní ústav pro radiační ochranu, Státní úložiště radioaktivních odpadů, Českou vědeckou jadernou základnu, BIS, MO, Generální ředitelství cel, ať již v expertní podobě nebo při konkrétních akcích. Na problematiku týkající se nelegálního obchodu se zbraněmi a radioaktivním materiálem se zaměřuje řada vzdělávacích aktivit a stáží určených především Policii ČR.

- Kontrola **vývozu a dovozu zboží a technologií** dvojího užití je v současné době upravena zákonem č. 21/1997 Sb., ve znění zákona č. 204/2002 Sb.
  - * Tato právní úprava je plně kompatibilní s legislativou EU, zejména s nařízením Rady EU č. 1334/2000. Vzhledem k tomu, že toto nařízení bude mít po vstupu přímou účinnost v ČR a národní legislativa má být pouze prováděcího charakteru a má obsahovat pouze ta opatření, ke kterým mají členské státy příslušná zmocnění nebo jsou jim ukládána, je **připravována novela tohoto zákona**.
- Bude novelizován zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. V případech, které svým usnesením schválí vláda, bude stát prostřednictvím MO nebo MV do obchodu přímo vstupovat.
- Z důvodu zajištění kompatibility s právem EU bude zrušen zákon č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení. Oblast udělování tzv. "bezpečnostních" licencí bude upravena novým zákonem.
- MPO ve spolupráci s MV a MO připravuje na základě usnesení vlády č. 915 ze dne 17. září 2003 návrh **věcného záměru zákona o nakládání s vojenským materiálem** na území ČR.
- Pro zkvalitnění kontrolních mechanismů v dotčené oblasti NBÚ provádí u zákonem stanoveného okruhu osob ověřování bezpečnostní způsobilosti fyzických osob (zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu vojenským materiálem). V roce 2003 NBÚ přijal a vyřídil 284 žádostí.
- Důraz je kladen na mezinárodní spolupráci především se sousedními státy, často formou hraniční spolupráce */např. Policie ČR ve spolupráci s Celní správou a maďarskými kolegy zadržela organizovanou skupinu pachatelů/*; výměna poznatků probíhá i s dalšími státy (USA, Velká Británie, Francie, Švýcarsko, Itálie atd.).
- Celní správou bylo uskutečněno celkem 25 případů (+100%).
  - * Při řešení těchto případů bylo mj. zadrženo 7 ks krátkých střelných zbraní, 3849 ks nábojů různých druhů, 3 ks granátů, 22 ks samopalů, 18 ks pušek a karabin a 33 ks jiného vojenského materiálu. Rovněž došlo ke zvýšení počtu případů zaslání ručních zbraní či jejich součástí poštovními zásilkami. V rámci pohraničního celního styku bylo přímo provedeno celkem 6 případů. Největší zadržená zásilka na hraničním celním přechodu obsahovala 2528 ks různé munice, 3 ks granátů, 11 ks samopalů a 1 ks krátké střelné zbraně. Dle poznatků celní správy lze v této oblasti očekávat stoupající trend; již nyní se potvrzuje, že české firmy obchodují s tímto zbožím v rámci mezinárodních obchodních řetězců.

2.2.9.4 Padělání

- Problematika padělaných peněz byla determinována **měnou euro** (růst o 74 %), poprvé po mnoha letech se snížil počet zadržených padělků USD, **výrazně se zvýšil počet zadržených Kč**.
  - * Nejvýraznější podíl na zadržených padělcích měny euro (438 ks) mají bankovky v nominální hodnoty 50 a 100 euro.
  - * Pokud se týká české měny (zachyceno celkem 5.437 ks), problémem byly především padělky v nominální hodnotě 100,- Kč, především v tržbách provozovatelů výherních automatů. Výskyt padělků v hodnotě 1.000,- a 5.000,- Kč je odhalován v tržbách obchodních společností.
  - * Pokračoval výskyt padělků šeků, směnek, kolkových známek, dálničních a poštovních známek, padělaných platebních karet (nejčastěji společnosti VISA); dle poznatků Policie ČR narůstá množství padělaných karet, které jsou dováženy především ze zahraničí a v ČR jsou prováděny platby za nejrůznější druhy spotřebního zboží.
  - * Na základě dosud získaných poznatků lze předvídat další růst padělků jednotlivých měn, do doby přechodu na měnu euro se bude zvýšený růst týkat pravděpodobně české měny.

Pro **trestné činy padělání a pozměňování peněz** (§§ 140-142 tr.zák.) bylo **pravomocně odsouzeno** 111 (+8) osob.

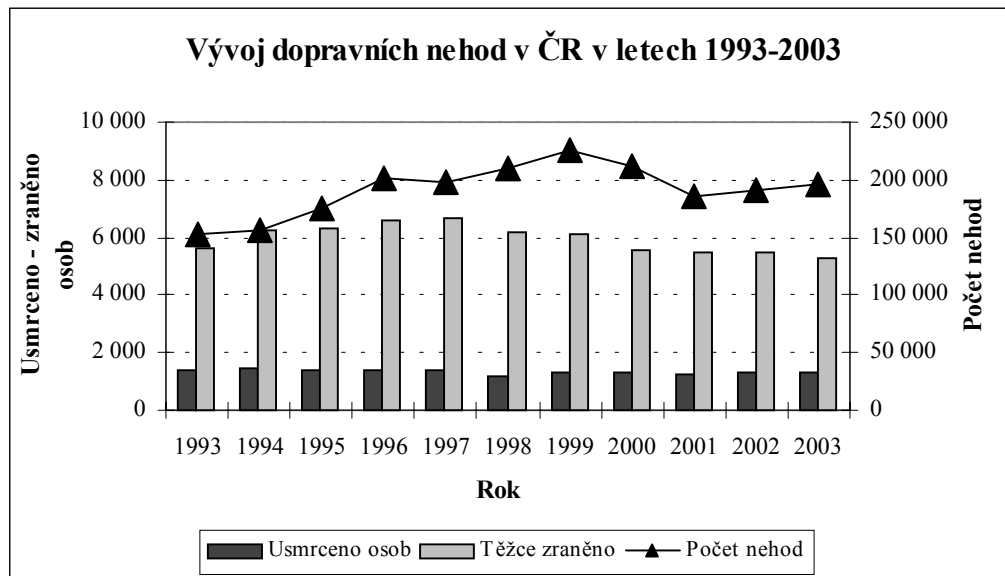
Opatření

- Vybavuje se analyticko-technická skupina odboru padělání speciálním technickým vybavením (projekty Phare a Schengen).
- Pokračuje další preventivní činnost, především konzultace s ČNB, STC a Generálním ředitelství pošt pokud jde o ochranné prvky jejich produktů a školení a přednášky pro pracovníky ostatních policejních složek.
- Policie ČR provozuje informační systém "Padělané bankovky".
- Pokračovala dobrá spolupráce na mezinárodní úrovni.

Shrnutí ke kapitole 2.2.9

- V oblasti organizovaného zločinu **nedošlo k výrazným změnám**, výjimkou je **růst padělaných bankovek** (především euro a Kč). Činnost zločineckých organizací se na našem území odvíjí a bude odvíjet od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. Vzhledem k přibližování ČR k EU pokračuje rostoucí zájem zločineckých organizací o pronikání do západní Evropy prostřednictvím ČR.
- **Dominantní zůstávají ruskojazyčné** zločinecké organizace, vyznačují se profesionalitou, nadnárodním charakterem a disponují velkými finančními prostředky; jejich aktivity bývají kryty legálními subjekty.
- Aktivity zločineckých organizací jsou multikriminální a velmi závažné (zejména korupce, nelegální obchod s drogami, obchod s lidmi, nelegální migrace, nelegální obchod se zbraněmi, padělání, závažná hospodářská kriminalita včetně kriminality na úseku duševního vlastnictví, životního prostředí apod.), přičemž nelze vyloučit jejich spolupráci s teroristickými a extremistickými organizacemi. Doprovázeny jsou brutálními násilnými projevy.
- Za prioritní v boji proti organizovanému zločinu je potřeba zavést, ve světě již vyzkoušené, instituty, které jsou způsobilé přispět k potírání nejzávažnějších forem organizované kriminality. Velkou měrou k **rozbití zločineckých struktur a k odhalování jejich trestné činnosti by mělo přispět odčerpávání výnosů z trestné činnosti, ustavení institutu tzv. "korunního svědka", prioritou resortu vnitra je právní úprava problematiky prostituce.**

2.2.10 Bezpečnost silničního provozu

- Počet dopravních nehod: 195.851 (+5.133, +2,7 %)
- Následky dopravních nehod:
  - * usmrcených osob: 1.319 (+5, +0,4 %)
  - * těžce zraněných osob: 5.253 (-239, -4,4 %)
  - * lehce zraněných osob: 30.312 (+1.299, +4,5 %)
  - * způsobené hmotné škody: 9,33 mld. Kč (+443,1 mil. Kč, +5,0 %)
- **Zvýšení počtu dopravních nehod (+2,7 %)** bylo provázáno zvýšením usmrcených osob, lehce zraněných osob, počet těžce zraněných osob klesl, odhadnuté hmotné škody se zvýšily.
  - * **Za posledních deset let byl počet usmrcených čtvrtý nejnižší, těžce zraněných byl nejnižší a počet lehce zraněných osob dosáhl třetí nejvyšší hodnoty; počet dopravních nehod odpovídal průměru.**
  - * **Vývoj následků byl v průběhu roku (do července 2003) velmi nepříznivý, počet usmrcených byl o 81 osob vyšší** (oproti stejnému období roku 2002), tento trend se podařilo zvrátit zintenzivněním činnosti Policie ČR, ale také cílenou medializací problému. *V průběhu akcí Kryštof bylo zjištěno celkem 170.840 dopravních přestupků, požití alkoholických nápojů bylo zjištěno v 1.253 případech (z toho v akci Kryštof II. v 301 případech; snižování těchto přestupků bylo evidováno i při standardní dopravně bezpečnostní akci 25.2.2004, kdy bylo evidováno 41 případů požití alkoholických nápojů). Jestliže nárůst usmrcených byl do konce července 81 osob, po akci Kryštof I (29.9.-3.10.) tento nárůst poklesl na 53 a do konce listopadu (Kryštof II; 4.-6.11.) činil nárůst 26 osob, za celý rok poklesl na 5 osob. V porovnání s průměry dopravní nehodovosti v uplynulých letech, měly tyto akce také příznivý dopad na snížení nehodovosti cca o 10 %.*
  - * Z celkového počtu **usmrcených bylo 36 (- 8) dětí**, z toho bylo 17 dětí spolujezdců, 18 dětí chodců, 1 dítě cyklista.
  - * Počet nehod, kdy **viník nehody z místa ujel**, po růstu v předešlém období **zůstal na stejné úrovni**, přesto počet těchto **nehod je vysoký (17.641)**.
  - * Situace z hlediska **viníků** je obdobná jako v předešlých letech - nejvíce dopravních nehod zavinili řidiči motorových vozidel, rovněž podíl usmrcených osob je nejvyšší u jimi zaviněných dopravních nehod (byl zde evidován růst). Chodci zavinili 1.937 dopravních nehod. Problémem zůstává s výrazným nárůstem nesprávný způsob jízdy a nepřiměřená rychlost.
  - * Hlavní **příčinou** nehod řidičů motorových vozidel zůstává **nesprávný způsob jízdy** - především nevěnování pozornosti řízení vozidla, nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem, nepřizpůsobení rychlosti stavu vozovky atd.; **počet usmrcených se nejvíce zvýšil u nehod**, kde příčinou bylo vjetí do

protisměru (+24 osob), nevěnování potřebné pozornosti řízení vozidla (+19) a nezvládnutí řízení vozidla (+18); nepříznivý vývoj počtu usmrcených osob byl evidován u nehod zaviněných řidiči autobusů (+29 osob) a řidiči osobních automobilů (+27).

* **Nepříměřená rychlost se na počtu dopravních nehod podílí 15,2 %, na počtu usmrcených se podílí 42,2 %, nesprávný způsob jízdy se na počtu dopravních nehod podílí 64,6 %, na počtu usmrcených 37,8 %.**

* Nižší byl počet nehod **pod vlivem alkoholu** (-5 %) i následků těchto dopravních nehod (počet usmrcených o 25 osob a počet zraněných o 498 osob).

* Nejtragičtějším dnem byla sobota 8.3.2003, kdy při dopravních nehodách zahynulo 20 lidí (jeden z nejtragičtějších dnů v historii české statistiky nehod).

* Protože se počet usmrcených a zraněných osob příliš nezměnil, nemění se ani nepříznivé postavení ČR v rámci Evropy.

* **Další informace viz též kapitola Přestupky, zejména část týkající se dopravní policie**

- Na problematiku bezpečnosti silničního provozu je třeba se dívat ve všech souvislostech - stav a úroveň pozemních komunikací, vozový park a účastník silničního provozu.

* Zejména pokud se týká účastníka silničního provozu, má nezastupitelnou roli Policie ČR, která se může svými preventivními i represivními opatřeními podílet na ovlivňování chování účastníků silničního provozu, ale není jediná, na **řešení situace se musí podílet celá společnost.**

(podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 37-40)

Pro **trestné činy v dopravě** (§ 201, 201a, 223, 224, 180 a 208 tr. zák.) bylo **pravomocně odsouzeno 6.888 (+372)** osob. Nejvíce osob bylo odsouzeno (**1.662**) **pro trestné činy ublížení na zdraví** (těžká újma na zdraví, § 224 tr. zák.) a **1.384 osob** bylo odsouzeno za **trestný čin ohrožování pod vlivem návykové látky** (§ 201 tr. zák.).

Opatření

- MD a zástupci dalších resortů zejména resortu vnitra úzce spolupracují na vytvoření **Národní strategie bezpečnosti silničního provozu** (*předložena MD na schůzi vlády, zařazena na program jednání vlády dne 28.4.2004*), a novele **zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích**, ve znění pozdějších předpisů, *prošla 1.čtením v Parlamentu, účinnost se předpokládá v roce 2004.*

* Důvodem výše uvedených aktivit je, kromě **komplexního systému řešení** této problematiky (zavedení **bodového systému, taxativní důvody pro zabránění v jízdě řidiči a zadržení řidičského průkazu, zvýšení pokut a jejich vymahatelnost** atd.) a obecného zlepšení situace v oblasti bezpečnosti silničního provozu, zejména snaha o pokles dopravní nehodovosti v ČR a výrazné snížení smrtelných následků dopravních nehod. V této souvislosti je do školních vzdělávacích programů zakotvena i výuka první pomoci na základních školách.

* Dále výše citovaný zákon upravuje druhy a vzory řidičského průkazu ČR a dobu jeho platnosti atd.

- V souvislosti s pokračujícím vysokým počtem dopravních nehod a nepříznivým vývojem jejich následků a vzrůstající agresivitou řidičů a zejména ve snaze **zvýšit bezpečnost silničního provozu** MV připravuje **"Resortní akční plán bezpečnosti a plynulosti silničního provozu"**, který navazuje na výše citovanou Národní strategii bezpečnosti silničního provozu. Základem je dlouhodobý a pravidelný dohled nad silničním provozem a cílené dopravně bezpečnostní akce menšího rozsahu.
- NSZ zpracovalo Zvláštní zprávu obsahující **vyhodnocení postihu trestných činů v silniční dopravě**, jejichž následkem byla těžká újma na zdraví nebo smrt z pohledu státního zastupitelství.
- Policie ČR věnovala pozornost zejména přechodům pro chodce (rok 2003 byl policejním prezidentem vyhlášen rokem Ochrany nemotorizovaných účastníků silničního provozu).
- Pokračoval 3. ročník akce "Jablko nebo citron", při které spolupracují policisté s dětmi, a která je zaměřena na bezpečnost silničního provozu.

- Dopravní výchovou (v koordinaci BESIPu) prošlo téměř 363.000 dětí (program pro začínající cyklisty, jízdy zručnosti, technická dovednost, první pomoc atd.), připravuje se nová koncepce Dopravní soutěže cyklistů a dopravní výchovy na školách; více než 1.300 zájemců se zúčastnilo kursů bezpečné jízdy na kluzké fólii. V rámci BESIP pokračovala spolupráce s médii, pořady byly zaměřené na bezpečnost silničního provozu, uskutečnily se akce zaměřené na zvýšenou informovanost řidičů atd.

Shrnutí

- **Bezpečnost silničního provozu** zůstala na velmi nízké úrovni, patříme mezi státy s jedním z nejvyšších počtů dopravních nehod, ale zejména mezi státy s vysokým počtem usmrcených. **Zvýšení dopravních nehod bylo provázeno zvýšením usmrcených osob.**
- Zvýšení **nebyla tak výrazné**, přestože vývoj v průběhu roku byl velmi nepříznivý. Cílenými dopravně **bezpečnostními akcemi i cílenou medializací problému se podařilo tento trend zvrátit**, situace zůstala na úrovni roku 2002.
- S ohledem na výše uvedenou nepříznivou situaci byly aktivity příslušných resortů zaměřeny na komplexní **systém řešení - novela zákona o provozu na pozemních komunikacích a vytvoření Národní strategie bezpečnosti silničního provozu - viz Opatření.**

2.2.11 Kriminalita páchaná v oblasti železniční dopravy

I. Vývoj a charakteristika

- počet zjištěných trestných činů 3.203 (+0,8 %, +26)
- počet objasněných trestných činů 946 (-6 %, -61)
- výše objasněnosti 29,5 % (-2,2 %)
- Podíl **trestné činnosti spáchané na železnici** (zjištěné na území ČR) představuje necelé 1 % zjištěného počtu celkové kriminality. Na této trestné činnosti se často podílejí organizované skupiny, pachatelé jsou jak občané ČR, tak cizí státní příslušníci.
  - * Nejvíce se na zjištěných trestných činech podílí majetková kriminalita (64,7 %). Negativní nadále zůstává situace u krádeží zásilek přepravovaných po železnici, zejména pokud se týká výše zjištěné škody.
  - * Krádežemi spáchanými ve vlacích na cestující veřejnosti bylo poškozeno celkem 587 (-91) osob, z toho 134 (+11) cizích státních příslušníků. Nejvíce bylo poškozeno občanů Slovenska, Velké Británie, Německa, USA. Jedná se o osoby, které přes území ČR pouze projíždějí a spáchání trestné činnosti často oznamují až ve své domovské zemi nebo v zemi, kde má vlak konečnou železniční stanici; lze proto předpokládat, že počet skutečně spáchaných trestných činů je řádově vyšší. Nebezpečnost této trestné činnosti spočívá zejména v její organizovanosti a nepoměrně složitějším a náročnějším objasňování.
  - * Pozornost je věnována přepravě fanoušků na vybraná fotbalová utkání; zvýšená pozornost je i nadále věnována přepravě jaderného paliva, přepravě zbraní a střeliva apod. (celkem bylo chráněno Policií ČR 342 těchto zásilek).
  - * Dle MD se vyskytují ozbrojená loupežná přepadení, dalšími případy ohrožujícími bezpečnost železničního provozu je házení kamenů a předmětů na jedoucí vlaky osobní přepravy a kladení překážek na koleje.
- Specifickou oblastí jsou **železniční nehody**. Jako trestné činy bylo řešeno **28** (-14) železničních nehod se škodou 11,6 mil. Kč (-3,5 mil. Kč) a 30 (-10) nehod s účastí vozidel železničního a silničního provozu se způsobenými škodami ve výši cca 41,413 mil. Kč (+34,860 mil. Kč). Nebezpečné jsou případy házení různých předmětů na jedoucí vlaky či kladení překážek na koleje.

II. Opatření

- Policie ČR spolupracuje při potírání trestné činnosti v železniční dopravě s Českými drahami a.s. a Správou železniční dopravní cesty s.o. Pozornost zůstává věnována prevenci proti okrádání cestujících ve vlacích a krádežím zásilek během přepravy.
- Bezpečnostní situace v železniční dopravě je pravidelně projednávána rovněž na mezinárodní úrovni. Policie ČR je členem mezinárodní organizace evropských železničních policí a železničních společností COLPOFER. MD bude jednou ročně vyhodnocovat spolupráci v mezinárodních a meziresortních komisích, které jsou zaměřeny na ochranu a bezpečnost cestujících ve vnitrostátní i mezinárodní železniční dopravě. *Slovenská strana požádala, v souvislosti se zasedáním NATO v Bratislavě (25.5.-1.6.2004), o spolupráci při zvýšené ochraně železnice.*
- V rámci projektu Phare byly postupně vybaveny téměř všechny základní útvary služby železniční policie výpočetní technikou a informačním systémem TIS 2000; zejména zjednodušení administrativní práce rozšířilo prostor k posílení výkonu.

2.2.12 Ochrana utajovaných skutečností

I. Vývoj a charakteristika

- V oblasti ochrany utajovaných skutečností podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, došlo v roce 2003 k významnému **poklesu zaznamenaných případů porušení ochrany utajovaných skutečností**.

* **Národnímu bezpečnostnímu úřadu** (dále jen NBÚ) bylo oznámeno **20 případů** neoprávněného nakládání s utajovanou skutečností (o 18 méně než v roce 2002). Ve většině případů se jednalo o porušení vyhlášky NBÚ č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností, ve znění pozdějších předpisů.

* NBÚ dále vedl v souladu s ustanovením § 71 zákona v 9 případech správní řízení s fyzickými osobami o uložení pokuty za porušení povinností stanovených zákonem, přičemž v 6 případech bylo řízení zastaveno, neboť odpadl důvod řízení a ve 3 případech byla uložena pokuta. S právnickou osobou nebylo v roce 2003 zahájeno žádné správní řízení o uložení pokuty.

II. Opatření

- Novela zákona, provedená zákonem č. 436/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží ČR ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, prodloužila platnost zákona do 30. června 2004, neboť zákonem č. 310/2002 Sb. byla platnost zákona omezena pouze do 31. prosince 2003.
- Bylo novelizováno nařízení vlády č. 246/1998 Sb., kterým se stanoví seznamy utajovaných skutečností ve znění pozdějších předpisů. Touto novelou v seznamech utajovaných skutečností přibýly skutečnosti spadající do působnosti Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (oblast biologických agens a toxinů) a do působnosti NBÚ (oblast bezpečnostní způsobilosti).
- Nařízení vlády č. 385/2003 Sb., kterým se stanoví citlivá činnost pro Hradní stráž, stanovilo, že provádění vnější ostrahy a ostrahy objektů, které jsou trvalým nebo dočasným sídlem prezidenta republiky a jeho hostů, vojáky hradní stráží je citlivou činností, jejímž zneužitím by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu nebo jiného důležitého zájmu státu, tudíž tyto osoby musí být držiteli dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby vydaném po ověření podmínek stanovených v zákoně NBÚ.
- Vyhláška NBÚ č. 137/2003 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti ke dni 16.5.2003 zrušila a nahradila vyhlášku NBÚ č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností. Touto novou vyhláškou došlo především k zjednodušení manipulace s utajovanými písemnostmi stupně utajení "Vyhrazené".
- Pokračovaly práce na přípravě zcela nové právní úpravy oblasti ochrany utajovaných skutečností, a to v souladu se zněním zákona č. 436/2003 Sb., kterým je platnost zákona č. 148/1998 Sb. omezena pouze do 30. června 2004.
- V této oblasti s NBÚ úzce spolupracují subjekty podílející se na provádění bezpečnostních prověrek, zejména zpravodajské služby BIS, ÚZSI, VZ a odpovídající pracoviště resortu MV a útvarů Policejního prezidia ČR. V úzké se zpravodajskými službami byly dotvořeny mechanismy a postupy pro účely tzv. opakovaných bezpečnostních prověrek fyzických osob III. a IV. stupně.

2.2.13 Vyšetřování zločinů komunismu

Pro situaci Policie ČR úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV (dále jen „ÚDV„) v roce 2003 bylo určující ukončení trestních věcí, u kterých došlo k zahájení trestního stíhání v předchozích letech. V tomto smyslu se zintenzívnila součinnost s příslušnými státními zastupitelstvími, zejména s Nejvyšším státním zastupitelstvím. Současně se rozšířila spolupráce s obdobnými úřady v zahraničí, především v Polsku s Institutem paměti národa a ve Spolkové republice Německo s Úřadem Spolkového zmocněnce pro podklady STASI bývalé NDR.

- V ÚDV probíhalo **trestní stíhání v 92 případech**, z toho převedeno do roku 2003 bylo 9 případů a zahájeno trestní stíhání bylo v 7 nových případech, ukončeno bylo 7 spisů a 9 jich zůstává neukončeno. Průměrná doba vyšetřování trestních věcí činila 44 měsíců (v roce 2002 32,2 měsíce, v roce 2001 24,6 měsíce).

* Celkem za dobu trvání ÚDV bylo **trestně stíháno 179 obviněných**, do roku 2003 bylo převedeno neukončené tr. stíhání proti 20 obviněným, zahájeno tr.stíhání bylo proti 8 obviněným, ukončeno proti 16 obviněným a dosud neukončeno tr.stíhání proti 12 obviněným. Počty vydaných rozhodnutí k obviněným osobám (celkem/rok 2003) dokladují následující údaje: zastaveno bylo dle § 172/1a tr.řádu 5 osob/ 0; zastaveno dle § 172/1b tr.řádu 24/0; zastaveno dle § 172/1c tr. řádu 23/0; zastaveno dle § 172/1d tr.řádu 15/0; zastaveno dle § 172/1e tr.řádu 1/0, přerušeno dle § 173/1 tr.řádu 7/0; **předaných NPO 107/10** (včetně opakovaných NPO 180/11); **obžalováno 85/5** (včetně opakovaných obžalob 107/6) a **pravomocně rozhodnuto soudem 58/15** (nepodmíněně odsouzeno bylo 8 osob, podmíněně odsouzeno bylo 9 osob, 16 osob bylo zproštěno obžaloby, trestní stíhání bylo zastaveno /nejčastěji z důvodu promlčení/ ve 25 případech). Jednalo se především o trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele, vlastizrady, těžké újmy na zdraví, porušení povinnosti veřejného činitele, vraždy, sabotáže, vydírání, zbavení osobní svobody, ublížení na zdraví, útisku, porušování povinností strážní služby atd.

* Celkem bylo prověřováno 1241 věcí, v roce 2003 bylo evidováno 149 nových věcí, ukončeno bylo 83 věcí a zbývá ukončit 133 věcí; průměrná doba prověřování věcí byla 44 měsíce.

- **Úsek dokumentace** se zaměřuje zejména na fakta související s protiprávností komunistického režimu a odporem proti němu:

* Například vydaný sborník „Securitas Imperii č. 910“ byl věnovaný problematice vztahů čs. komunistického režimu k "vnitřnímu nepříteli", dále byla vydána publikace "StB+justice - nástroj třídního boje v akci Babice", "Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství centrály Státní bezpečnosti v roce 1989" a "Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech - díl I." v ediční řadě Sešity (č. 6,7 a 8/1), v edici Svědectví studie "Únosy československých občanů do Sovětského svazu v letech 1945-1955" od V.Bystrova a publikaci "Vojenské obranné zpravodajství v zápasu o politickou moc 1945-1950" od Fr.Hanzlíka. *Veškeré publikace ÚDV jsou přednostně zasílány veřejným knihovnám, středním a vysokým školám, institucím a státním organizacím.*

* Pokračovala přednášková činnost zaměřená na problematiku vyrovnání se s komunistickou minulostí např. na Pedagogické fakultě University J.E.Purkyně v Ústí n.Labem, Fakulta humanitárních studií University Pardubice, VŠE, VOŠ Březnice atd., k této problematice také probíhala lektorská činnost pedagogických pracovníků středních škol ve spolupráci s pedagogickými centry; ÚDV se podílel také na výstavě "Český a slovenský exil ve 20. století" (Praha, Muzeum Policie ČR. Výstava bude postupně představena v Berlíně, Moskvě, Štrasburku, Londýně a Paříži).

* Celkem bylo zdokumentováno 220 případů, v roce 2003 16 nových věcí; ukončeno bylo 19 věcí, k 31.12.2003 zůstává neukončeno 80 spisů.

- **ÚDV zveřejňuje své informace na internetových stránkách** (v 6 jazykových mutacích; podařilo se tak rozšířit internetové stránky o plánovaný maďarský a francouzský jazyk), dále se **soustřeďuje na mezinárodní spolupráci**, významná byla účast na konferenci ve Varšavě na téma "Účast PLR na okupaci Československa v roce 1969", pracovní cesty se uskutečnily např. do SRN a Slovenska, na dobré úrovni pokračuje spolupráce s USA a Francií. Pro sdělovací prostředky, domácí i zahraniční, uskutečnil ÚDV více než 250 výstupů, byl vydán propagační materiál prezentující činnosti úřadu.

3. Oblast integrovaného záchranného systému, krizového řízení, ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování

Vláda ČR se ve výše uvedených oblastech zabývala především následujícími materiály:

Schválena byla vyhláška č. 429/2003 Sb., kterou se novelizuje vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Zpráva o chybějícím nebo morálně technicky nevyhovujícím materiálním a technickém vybavení jednotek HZS ČR a Policie ČR pro provádění záchranných a likvidačních prací v rámci Integrovaného záchranného systému (dále IZS).

Přijala usnesení vlády č. 12 ze dne 8. ledna 2003 k Souhrnné strategii obnovy území postiženého povodněmi.

Usnesení vlády č. 418 ze dne 28. dubna 2003 k Analýze a zhodnocení využitelnosti studií výstavby informačních systémů krizového řízení a návrhu dalšího postupu.

Bezpečnostní rada státu (BRS) se zabývala následujícími materiály, které patří do výše uvedené oblasti:

Zpráva o řešení problémů, uvedených v příloze usnesení BRS č. 25 ze dne 12. listopadu 2002, ke zprávě o činnosti Ústředního krizového štábu a jeho spolupráci s orgány krizového řízení v době povodní.

Vzala na vědomí Komplexní materiál k využití ochranného systému pražského metra po povodni v srpnu 2002, včetně vyčíslení předpokládaných finančních nákladů, harmonogramu postupné obnovy a modernizace ochranného systému metra.

Zpráva o plnění úkolů z přílohy usnesení BRS č. 295 ze dne 14.5.2002, k Harmonogramu příprav a zpracování krizových plánů.

Zpráva o postupu při zpracování aktuálního seznamu subjektů kritické infrastruktury.

Informace o plnění úkolů realizace návrhu na využití nepotřebných chráněných pracovišť ve prospěch krizových orgánů krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, řešeného ve spolupráci s krajskými úřady.

3.1 Oblast integrovaného záchranného systému

V rámci reformy veřejné správy byl zákonem č. 320/2002 Sb. novelizován zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. **Rok 2003 byl** tedy provedením **změn** zakotvených uvedenou novelou, zejména **ve vztahu k obcím s rozšířenou působností**. Výjimku tvoří rozhodující část plánovacích procesů, kdy tvorba poplachových plánů a územních havarijních plánů byla svěřena stupni kraj, kde jí zabezpečují krajské úřady v součinnosti s HZS krajů. Pouze u některých vnějších havarijních plánů s menšími zdroji rizika byla gesce svěřena obcím s rozšířenou působností, přičemž i zde platí, že hlavním zpracovatelem dokumentu je HZS kraje. V krajích byly vydány nařízení krajů obsahující poplachové plány IZS kraje a provedeno postupné předání havarijní dokumentace okresních úřadů do správy HZS krajů. Zpracována a vydána byla novela vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, a to vyhláška č. 429/2003 Sb. Ta mimo jiné také předpokládá, že do 30. září 2004 proběhne novelizace všech havarijních plánů krajů a vnějších havarijních plánů vybraných jaderných zařízení a podniků.

Uskutečnilo se vícestupňové **cvičení Spolana 2003**, při kterém byla ověřena připravenost příslušných krizových štábů na případnou chemickou havárii - únik chloru v podniku SPOLANA. Cvičení potvrdilo dobrou úroveň připravenosti všech zúčastněných subjektů.

V oblasti IZS byl kladen důraz na :

- * vybudování systematictější spolupráce s ostatními složkami IZS; v tomto hledu byl MV-GR HZS ČR zpracován předpis pro uzavírání smluv v rámci IZS a návrh ústředního poplachového plánu IZS,
- * uzavírání smluv s ostatními složkami IZS - uzavřeny na centrální úrovni smlouvy např. s MO a Generálním štábem Armády ČR a s cca 10 novými subjekty z řady správních úřadů nebo jiných centrálních podniků,

- * MZd připravuje ve své působnosti zejména opatření k poskytování zdravotní péče osobám postiženým mimořádnou událostí v souvislosti s projevem bezpečnostního ohrožení terorismem a k ochraně událostí veřejného zdraví. Usnesením vlády č. 461 ze 4.6. 2003 byl schválen „Systém ochrany občanů ČR před vysoce nebezpečnými a rizikovými biologickými agensy a toxiny v resortu zdravotnictví“.
- * MZd upozorňuje na zvyšující se počet agresivních útoků na zdravotnické pracovníky, závažné je zejména napadání osádek zdravotnické záchranné služby při život zachraňujících úkonech a ochraně zdraví
- * odbornou přípravu starostů obcí s rozšířenou působností - podařilo se proškolit v oblasti základů IZS všechny starosty obcí s rozšířenou působností.
- * vyřešení nejasností při řešení náhrad za poskytnutí osobní nebo věcné pomoci z hlediska působnosti zákona o IZS - byla vydána Metodická pomůcka MV č.j. PO-1590/IZS-2003 ze dne 30. června 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezování preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí.

Další významné aktivity v oblasti IZS:

- * Pro oblast IZS je ze strany HZS ČR **budován systém psychologické služby** se zaměřením posttraumatickou péčí o postižené mimořádnou událostí.
- * V souladu se zákonem o IZS a v souladu s usneseními vlády byl **zaveden příjem evropské linky tísňového volání 112** a současně je ve zkušebním provozu u vybraných operačních a informačních a operačních středisek HZS krajů zaváděna nová technologie k obsluze a přijímání tísňových zpráv.
- * V krizové komunikaci pomocí radiového spojení byly dokončeny práce na zřízení základní "páteřní" sítě systému hromadných **radiových digitálních sítí pod názvem Pegas**.
- * V rámci operačních a informačních středisek HZS ČR jsou budovány vazby a informační technologie pro předávání zpráv z území postižených mimořádnou událostí a probíhá také systematická modernizace varovacího systému ochrany obyvatelstva ČR.
- * Pro budoucí období se pro oblast zásahů připravují **společné typové dokumenty** mezi Policií ČR a HZS ČR s cílem reagovat na některé společné zásahy jak z hlediska teroristických hrozeb, tak z hlediska ostatních mimořádných událostí, např. vyhledávání osob v terénu, dopravní nehody apod.
- * Vzhledem k probíhající transformaci zdravotnických záchranných služeb se nedaří uspokojivě najít odbornou platformu pro spolupráci s uvedenou základní složkou IZS. Lze očekávat, že předpokládané úrovně spolupráce bude se středisky zdravotnické záchranné služby dosaženo po dokončení systémové úpravy krajských struktur této základní složky IZS.

3.2 Oblast krizového řízení

Od 1. ledna 2003 nabyly účinnosti změny provedené zákonem č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, které se týkají krizového řízení - ***zvláště pak oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.***

- V rámci vnější koordinační role, kterou v krizovém řízení vykonává MV, byla MV stanovena odpovědnost za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s **vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem** a dále uložena povinnost určovat a kontrolovat postupy Policie ČR v souvislosti s krizovými situacemi v této oblasti. Policie ČR je pak odpovědná za zajišťování připravenosti na řešení krizových situací spojených s **vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem** na území příslušného kraje.
  - * Byla vydána "**Metodika tvorby typových plánů**" a "**Metodika zpracování krizových plánů**", včetně jejího doplnku rozšířeném o problematiku kritické infrastruktury; byla poskytována pomoc zpracovatelům krizových plánů.
  - * Jednotlivými resorty byly zpracovány typové plány na převážnou většinu z 23 vytipovaných druhů ohrožení.
  - * V rámci připravenosti na řešení krizových situací v **oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku** MV např. připravilo typové plány: "**Narušení zákonnosti velkého rozsahu**" a "**Migrační vlna velkého rozsahu**".
  - * Byl vypracován projektový záměr pro vytvoření **Informačního systému krizového řízení** (uloženo usnesením vlády č.418/2003).

- Pro zajištění efektivnějšího zvládnutí krizových situací a účasti Policie ČR na jejich řešení došlo i ke změně, která souvisí s územním uspořádáním ČR.
  - * Tzv. soudní a policejní kraje se dosud s územím samosprávných krajů nepřekrývají a naopak některé z nich zasahují do území několik samosprávných krajů. Proto se součástí změny řízení stal i nový způsob určování příslušníků Policie ČR do bezpečnostních rad krajů. Podle nové úpravy nařízení vlády č. 462/2000 Sb., která byla provedena nařízením vlády č. 36/2003 Sb., hejtman kraje jmenuje za člena bezpečnostní rady kraje příslušníka Policie ČR, kterého určil policejní prezident. Za členy bezpečnostních rad krajů byli určeni ředitelé krajských policejních správ, kteří jsou oprávněni určovat zástupce Policie ČR do bezpečnostních rad určených obcí, a v některých případech i jejich zástupci.
- V souvislosti s **připravovanou válkou v Iráku** na počátku roku 2003 a z toho vyplývajících rizik, k nimž mohlo dojít, byla vládou přijata některá opatření
  - * Bylo přijato nařízení č. 10/2003 Sb., na jehož základě bylo povoláno 30 vojáků Armády ČR k plnění úkolů služby pořádkové policie a ochranné služby Policie ČR. Vojáci byli povoláni na dobu do 31. března 2003 a zajišťovali zejména ochranu ambasády USA. Později pak vláda přijala další nařízení č. 46/2003 Sb., kterým rovněž povolala vojáky Armády ČR k plnění úkolů pořádkové služby a ochranné služby Policie ČR v období do 31. prosince 2003. Na základě tohoto nařízení bylo povoláno 2.500 vojáků, kteří zajišťovali též ochranu americké ambasády a dále ochranu mezinárodního letiště Praha Ruzyně. Zbytek vojáků byl vyčleněn pro potřeby krajských policejních správ.
  - * Dne 21. ledna 2003 předseda vlády rozhodl o **aktivaci Ústředního krizového štábu** (dále ÚKŠ), který zajišťoval operativní koordinaci opatření prováděných na úseku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v souvislosti se zapojením ČR do mezinárodních opatření prováděných k vyřešení situace týkající se odzbrojení Iráku a jeho následné obnovy. ÚKŠ monitoroval vývoj bezpečnostní situace v kontextu mezinárodního i vnitrostátního vývoje a připravoval návrhy na přijetí odpovídajících opatření.
  - * Nutnost pokračovat v určitých bezpečnostních opatřeních i po skončení války v Iráku vedla na sklonku roku 2003 vládu k přijetí dalšího nařízení vlády, kterým bylo povoláno 200 vojáků Armády ČR k plnění úkolů pořádkové služby a ochranné služby úkolů Policie ČR pro rok 2004.
- Další změnou, ke které došlo v rámci krizového řízení v oblasti připravenosti a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem bylo **rozšíření kapacit pro posilování činnosti Policie ČR..**
  - * V prosinci 2003 Parlament ČR přijal zákon č. 436/2003 Sb., který novelizoval zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží ČR, a mimo jiné i zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR. Na základě této novely je možné v případě potřeby povolat příslušníky Vězeňské služby k plnění úkolů pořádkové služby a ochranné služby Policie ČR. Tato změna vyplynula ze zkušeností získaných při řešení povodní v roce 2002 a současně reaguje i na koncepční změny, kterými v současné době procházejí ozbrojené síly ČR, resp. Armáda ČR.
- MV se významným způsobem podílelo na zlepšení **ochrany průmyslových objektů** před možnými nepřátelskými útoky fyzických osob a **zajištění pořádku při radiačních haváriích.**
  - * Ve spolupráci s MPO, MŽP a Svazem chemického průmyslu iniciovalo v rámci novelizace zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií doplnění nového § 9a. Toto ustanovené bylo zpracováno do právního předpisu proto, že v souvislosti se stále aktuální hrozbou terorismu v celosvětovém měřítku je nezbytné vytvořit právní úpravu fyzické ochrany objektů a zařízení, v nichž se nachází nebezpečné chemické látky nebo přípravky. Cílem předkládaného návrhu je zajistit v objektech a zařízeních, které byly zařazeny do skupiny A nebo B podle zákona č. 353/1999 Sb., účinnou kontrolu pohybu osob a věcí a zajistit minimální úroveň technického zabezpečení.
  - * Současně byla připravena prováděcí vyhláška, kterou se stanoví rozsah bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu nebo zařízení skladujících či používajících nebezpečné chemické materiály. Výše citovaný § 9a ukládá provozovatelům objektů a zařízení, v nichž se nebezpečné látky nacházejí, povinnost zpracovat plán fyzické ochrany včetně bezpečnostních opatření. Návrh vyhlášky pak stanoví podrobnosti o způsobu jejich zavedení, provozování a zabezpečení.
  - * Pro řešení možných radiačních havárií českých jaderných energetických zařízení - **elektráren v Dukovanech a Temelíně** byly zpracovány jejich havarijní plány. V těchto plánech byly rozpracovány i rozsáhlé úkoly pro Policii ČR v oblasti zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Na základě poznatků z ověřování a procvičování těchto havarijních plánů a na základě upozornění PČR správa

Jihočeského a správa Jihomoravského kraje provedla vláda, na návrh MV, novým nařízením č. 13/2004 Sb. změny vedoucí zejména k optimálnějšímu využití stávajících počtů nasazovaných vojáků na jednotlivých jaderných elektrárnách a využití standardních oprávnění příslušníků Policie ČR (použití zbraně apod.).

- Pro zabezpečení dalšího postupu dořešení problematiky **telekomunikačního spojení pro orgány krizového řízení a spojení na obce** byla ukončena distribuce mobilních telefonů (cca 19.000 ks); pokračovalo jednání o zvýšení a zkvalitnění dosavadního pokrytí území sítě operátora.
  - * V oblasti spojení bylo **dokončeno zavedení krizových mobilních telefonů** až do úrovně starostů obcí a velitelů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.
- Ministerstva a ostatní ústřední správní úřady si vytvořily v souladu s krizovou legislativou vlastní pracoviště krizového řízení pro koordinaci připravenosti na krizové situace a své krizové štáby. *Dále např. MŠMZ upřesnilo zásady, které vyplývají ze zákona 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zpracovalo dokumentaci k zaujímání záložních pracovišť a chráněného krizového pracoviště.*
- Významnou úlohu má odborná příprava pracovníků složek a správních úřadů, která vychází z Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení (usnesení BRS č. 211 z 25.9.2001).
  - * V resortu zdravotnictví je této oblasti věnována soustavná pozornost, za součinnosti s MV-GŘ HZS a dotčenými vzdělávacími institucemi.
- V oblasti krizového řízení MV ve spolupráci s MO a Správou státních hmotných rezerv uskutečnilo školení starostů obcí s rozšířenou působností, starostů ostatních obcí s pověřeným obecním úřadem, primátorů měst a hejtmánů krajů se zaměřením na přípravu řešení krizových situací včetně zajišťování úkolů civilní ochrany. Uskutečnily se dále semináře se zahraničními odborníky z Kanady, Nizozemska, Polska a Slovenska.

ČR se jako přístupující země, účastnila také aktivit EU v oblasti civilního krizového řízení. Tato oblast, která je součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, tedy 2. pilíře, je projednávána **Výborem pro civilní aspekty krizového řízení (CIVCOM)**, který je pracovním orgánem Rady EU.

Do jeho působnosti spadají čtyři základní oblasti:

- policie,
- posilování právního prostředí a hodnot právního státu,
- posilování občanské správy,
- civilní ochrana.

Z výše uvedených oblastí se CIVCOM v současnosti zabývá převážně policejními misemi – EUPM v Bosně a Hercegovině a misí EUPOL Proxima v Makedonii. ČR byla v průběhu roku 2003 v misi EUPM zastoupena 6 policisty, kteří ve své činnosti pokračují i v roce 2004, a současně připravovala vyslání 4 příslušníků Policie ČR do mise Proxima.

3.3 Oblast ochrany obyvatelstva

Plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva bylo zaměřeno zejména na **realizaci Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006** s výhledem do roku 2015, schválené usnesením vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002.

* Jde o zásadní dokument přijatý vládou, který dlouhodobě ovlivní další rozvoj oblasti ochrany obyvatelstva včetně opatření vyplývajících z mezinárodních závazků, především z členství v NATO a kandidatury do EU.

Základními dokumenty pro oblast životního prostředí, podoblast - **civilní ochrana** (dále CO), zůstávají Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany na roky 2000-2004 a Mechanismus Společenství na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany.

* **Funkčnost** mechanismu Společenství na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti CO byla opět **prakticky prověřena** v průběhu loňských letních požárů v Portugalsku, Francii, Itálii, Řecku a Španělsku, dále při organizování pomoci do zemětřesením postižených zemí Alžír a Íránu a povodněmi postiženého jihu Francie. K předávání informací mezi EU a námi došlo i při organizování pomoci do Turecka v průběhu ozbrojené akce v Iráku.

Hlavním úkolem implementace v podmínkách ČR zůstává zejména zapojení do systému výcviku a školení expertů a členů zásahových týmů pro mezinárodní zásahový tým EU, který je složený z jednotlivých týmů členských států.

MV je pověřeno koordinací, získáváním a vedením přehledu expertů na národní úrovni v oblasti jaderné, biologické a chemické obrany (NBC) a k dalším aktivitám. K tomu pokračovalo naplňování této databáze v podmínkách ČR.

* V rámci zintenzivnění přípravných kroků k přistoupení do EU se zástupci MV-GŘ HZS ČR zapojili do činnosti příslušných orgánů Komise a Rady EU v oblasti CO: podíleli se na zpracování připomínek k návrhu zprávy Komise ES týkající se budování základního přístupu k přírodním a technologickým rizikům; zajištěno bylo zpracování podkladů do dotazníku Komise EU o mapování ohrožení v oblasti přírodních a technologických rizik v ČR. Český zástupce se poprvé zapojil do činnosti pracovní skupiny pro řešení lesních požárů, která působí při výzkumném centru EU v italské Ispre.

HZS ČR zapojil do činnosti pracovní skupiny pro **civilní ochranu Rady EU (PROCIV)**, za kterou má MV-GŘ HZS ČR gesci v ČR.

* Jednalo se především o aktivní podíl na přípravě rezoluce Rady EU k posílení úlohy CO. Význam oblasti CO byl také zakotven v návrhu Smlouvy zakládající ústavu pro Evropu. Zpracován byl příspěvek do návrhu Koncepce směřování ČR po vstupu do EU.

* Jedním ze základních úkolů ochrany obyvatelstva bylo zabezpečení **včasného varování** a informování obyvatelstva o potenciálním nebezpečí a ukrytí.

* K tomu je v působnosti HZS ČR připraveno 5 037 ks sirén, z nichž 4 451 je možné dálkově ovládat. Sirény umožňují přenos varovných signálů na 80 % území ČR. Do povědomí veřejnosti se postupně dostává ověřování jejich provozuschopnosti a vyrozumění každou první středu v měsíci. Provázanost systému varování s hromadnými informačními prostředky umožňuje včasné a plošné informování osob o hrozcí nebo vzniklé mimořádné události (živelní pohromy, závažné havárie) a poskytuje základní pokyny k zabezpečení ochrany obyvatelstva. Převedeno bylo spouštění systému varování a vyrozumění pro případ radiační havárie v JE Dukovany z vyrozumívacího centra u HZS Jihomoravského kraje na HZS kraje Vysočina. Uzavřeny byly dohody s Českou televizí a Českým rozhlasem k odvysílání varovných hlášení.

* **Byla provedena rekonstrukce 17 úkrytů o celkové kapacitě 3.600 osob v ceně cca 5 milionů korun. Dále bylo vyřazeno z evidence 45 úkrytů o celkové kapacitě 800 osob z důvodů špatného technického stavu. Situace dalších úkrytů, zasažených povodněmi, bude řešena následně po vysušení a posouzení stavu konstrukce. Škody na ochranném systému metra se průběžně odstraňují, jeho části zaplavené povodněmi zatím nelze využít.**

Byla ukončena výstavba **mobilních monitorovacích skupin** u pěti chemických laboratoří v působnosti HZS ČR. Péči SÚJB byly tyto monitorovací skupiny vybaveny potřebnou přístrojovou a výpočetní technikou. Ve spolupráci MV-GŘ HZS ČR, Policií ČR, MF-GŘ cel a SÚJB bylo provedeno jejich praktické sladčovací cvičení.

Ve **Výboru pro civilní nouzové plánování** byla projednána problematika zjišťování, předávání a vyhodnocování údajů o radiační, chemické a biologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky. Ustanovená ad hoc pracovní skupina na svých 5 zasedáních provedla inventuru právních předpisů, zpracovala přehled přístrojového vybavení pro potřeby zjišťování a vyhodnocování CBRN látek v ČR. Materiál k této problematice bude na jednání BRS předložen v květnu 2004.

V oblasti humanitární pomoci byla **uzavřena dohoda o spolupráci** mezi MV-GŘ HZS ČR a občanským sdružením ADRA a dále společná dohoda mezi MV-GŘ HZS ČR, **Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí.**

* Obdobné dohody o spolupráci v rámci humanitární pomoci s nevládními, charitativními a církevními organizacemi jsou uzavírány HZS krajů na regionální úrovni. Nejlépe se v této oblasti daří HZS

Jihočeského, Karlovarského, Královéhradeckého a Zlínského kraje. Na základě usnesení vlády č. 684 ze dne 9. července 2003 zpracovalo MV-GŘ HZS ČR zásady postupu hasičských záchranných sborů krajů při organizování a koordinaci přijetí daru movitých věcí, nabídnutých tuzemskými dárci v rámci humanitární pomoci, jejichž příjemcem není stát, nestátními subjekty.

Na základě usnesení vlády č. 11 ze dne 8. 1. 2003 byl aktualizován pokyn MŠMT k **začlenění** tematiky **ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů** základních a středních škol.

- * K uvedené tematice byl zahájen studijní program pro učitele základních a středních škol v rámci grantového projektu MŠMT a realizovaného Palackého universitou v Olomouci.
- * K tomu MV-GŘ HZS ČR vydalo a distribuovalo **metodickou příručku pro učitele základních a středních škol**. Pokračovala pomoc HZS ČR školám při výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí a pedagogickým centrům při přípravě učitelů. Pro obecní úřady a základní školy byla aktualizovaná příručka "Pro případ ohrožení", obsahující základní informace o způsobech ochrany v případě mimořádných událostí.
- * Metodické příručky a další informace z oblasti ochrany obyvatelstva jsou zveřejněny na internetové stránce MV; k této problematice byla odvysílána řada relací v hromadných informačních prostředcích.

Zahájena byla **odborná příprava** orgánů krizového řízení k problematice ochrany obyvatelstva.

- * MV-GŘ HZS ČR zabezpečilo proškolení (*Proškolení bylo připraveno v rámci programu Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení, usnesení BRS č.211 z 25.9.2001*) 144 starostů obcí s rozšířenou působností (76%), 103 starostů obcí s pověřeným obecním úřadem (56%), primátorů statutárních měst a hejtmanů krajů. Pro potřeby provádění přípravy cílových skupin v rámci kraje bylo připraveno 43 školitelů z HZS krajů a vzdělávacích zařízení HZS ČR. Prostřednictvím těchto školitelů byla zabezpečena příprava 1755 starostů ostatních obcí.

3.4 Oblast civilního nouzového plánování

Aktivity MV v oblasti civilního nouzového plánování (CNP) se rozdělují do dvou směrů, a to **jednání se zahraničními organizacemi, především NATO a EU** a na jednání příslušných ústředních správních orgánů ČR (ÚSÚ) v rámci činnosti **Výboru pro civilní nouzové plánování (VCNP)**. V roce 2003 se kromě těchto aktivit rozšířila spolupráce a výměna informací s územními správními orgány s cílem prohloubit znalosti odpovědných pracovníků v oblasti CNP a seznamovat je s aktuálními údaji.

Důležitým prvkem, který souvisí s aktivní koordinační rolí MV v oblasti CNP na resortní a meziresortní úrovni, je forma přenosu informací ze zahraničních jednání delegovaných zástupců příslušných ÚSÚ jednajících za ČR.

Přehled nejdůležitějších **témat projednávaných v oblasti CNP**:

- * pokračováním řešení základních funkcí státu a kritické (životně důležité) infrastruktury (KI) bylo předloženo **Projektu Analýza zabezpečení základních funkcí státu a prvků kritické infrastruktury v ČR za krizových situací** (Projekt), (schválen VCNP, jednání bude pokračovat);
- * návazně na Projekt byl zpracován přehled subjektů KI s členěním na oblast působnosti celostátní, regionální a lokální.
- * dokumentem navazujícím na plnění úkolů z usnesení BRS č. 25/2002, který se týkal řešení a přijatých opatření ke zprávě o zjištěných oblastech problémů z povodní v ČR v srpnu 2002, byl materiál obsahující připomínky všech relevantních subjektů státní správy a územní samosprávy. Materiál projednaný s ÚSÚ a kraji byl předložen k projednání BRS;
- * rok 2003 byl prvním rokem rozpracování a provádění úkolů Ministerské směrnice CNP NATO na léta 2003 a 2004 (Směrnice) se zaměřením na rok 2003. Vytipované oblasti byly rozpracovány a přehled o plnění jednotlivých dokumentů a úkolů Vyššího výboru civilního nouzového plánování NATO (SCEPC) byly projednány v rámci jednání VCNP v prosinci 2003. Závěrečné hodnocení bude provedeno po uplynutí platnosti Směrnice, tj. rokem 2004;
- * pravidelnými dokumenty z jednání SCEPC jsou zprávy z Plenárních zasedání SCEPC NATO a úkoly vyplývající z těchto jednání jsou předávány ÚSÚ;
- * projednáván byl výsledek shromážděných Dotazníků CNP NATO, které byly předloženy členskými a partnerskými státy NATO v roce 2002 a za jehož vypracování obdržel ministr vnitra poděkování ředitelství CNP NATO. S výsledky průzkumu byly ÚSÚ seznámeny prostřednictvím VCNP;

- * výsledkem meziresortního jednání bylo předložení návrhu **Koncepce civilního nouzového plánování** (Koncepce), který byl projednán VCNP, materiál bude aktualizován v následujícím roce;
- * při přípravě cvičení CMX 2004, které se konal v březnu 2004, byla projednána aktivní účast ČR v oblasti CNP. S výsledky plánovacích konferencí CMX 2004 byli seznámeni všichni relevantní účastníci v ČR;
- * v rámci plnění usnesení vlády č. 691 z 9. července 2003 byla odeslána informace určená ředitelství CNP NATO o přistoupení ČR k Dohodě o odškodnění členských států NATO nesoucích námořní válečná rizika lodí, zabývajících se plněním přiděleného úkolu NATO. Materiál k uvedenému usnesení předložilo MD;
- * za účelem plnění úkolů v oblasti CNP jsou svolávány koordinační pracovní schůzky zástupců ÚSÚ;
- * probíhala aktivní a efektivní spolupráce se zástupci Stálé delegace ČR při NATO a Stále mise ČR při ES v Bruselu.

4. Oblast požární ochrany

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále HZS ČR) prokázal svoje pevné místo v oblasti zajištění vnitřní bezpečnosti. U naprosté většiny zásahů se prokázala profesionální připravenost jednotek PO. Byla připravena a následně schválena řada návrhů právních předpisů, jež byly nezbytné z důvodu ukončení činnosti okresních úřadů a přenesení jejich úkolů na jiné subjekty. Konkrétně se jednalo především o nařízení vlády č. 36/2003 Sb., kterým se novelizuje nařízení vlády č. 462/2000 Sb., vyhlášku č. 49/2003 Sb., o technických podmínkách požární techniky, nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků.

Vláda ČR se ve výše uvedené oblasti zabývala především:

Usnesení vlády č. 519 ze dne 28. května 2003 k převodu vybraných vojenských hasičských jednotek do struktur územně příslušných hasičských záchranných sborů krajů.

V oblasti výkonu služby byl vydáno **nařízení vlády č. 352/2003 Sb.**, které v návaznosti na zákon o požární ochraně řeší **zdravotní preventivní péči pro dobrovolné hasiče** a zaměstnance HZS podniků.

V oblasti regulace vybavení jednotek PO byla vydána vyhláška č. 49/2003 Sb., kterou jsou upraveny technické podmínky mobilní požární techniky.

Některé další oblasti, které jsou společné i pro oblast Požární ochrany jsou uvedeny v kapitole č.3

V rámci poskytnutí humanitární pomoci vládou ČR byla **vyslána speciální jednotka HZS ČR** provádějící záchranné práce v oblasti postižené mimořádnými událostmi na žádost vlády postižené země:

- * Alžiru a Iránu - záchrana osob po zemětřesení,
- * Francie - oblast zasažená povodněmi na jihu Francie, čerpání vody,
- * Turecka - výcvik s detekčními přístroji bojových chemických látek.

V oblasti organizace jednotek PO bylo **v roce 2003 aktualizováno plošné pokrytí území ČR jednotkami požární ochrany**, a to jak jednotkami HZS krajů, tak jednotkami SDH obcí, které takto tvoří ucelený systém pro poskytnutí základní pomoci na celém území ČR.

* Byl přehodnocen počet a vybavení tzv. opěrných bodů se speciální technikou HZS ČR. Byl vydán předpis pro plánovitý postup při poskytování mezikrajské a mezinárodní příhraniční pomoci tzv. odřady HZS krajů, což v budoucnu zlepší operační postup jednotek PO v případě nasazení na větší vzdálenosti na území ČR i na území sousedních států v rámci mezinárodních smluv.

* Byly provedeny úpravy v odborné přípravě zejména velitelů stanic HZS krajů, kteří by měli být hlavními partnery starostů obcí s rozšířenou působností při plnění úkolů IZS a ochrany obyvatelstva. Dále byly vydány odborné metodické materiály pro činnost jednotek PO při záchranných pracích ve výškách a změněn systém organizace jednotek PO v této oblasti, nový předpis k provádění odborné přípravy dobrovolných jednotek PO a zpracován předpis týkající se typové činnosti při zásazích na radioaktivní látky rozptýlené výbuchem, tzv. špinavou bombu.

Pro procvičení mezinárodní spolupráce jednotek PO při mimořádných událostech v zahraničí bylo uskutečněno cvičení se Slovenskou republikou; v návaznosti na spolupráci mezi hasiči Slovenska a ČR byla zpracována a vydána dvojazyčná metodika usnadňující společnou činnost hasičských systémů obou zemí při hašení požárů a provádění záchranných a likvidačních prací.

Nedostatek kapitálových zdrojů pro vybranou požární techniku a prostředky požární ochrany HZS ČR a jednotky SDH obcí zůstává dramatický.

* Vláda vzala na vědomí materiál Zpráva o vybavení technikou HZS ČR a jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a pro rok 2004 je výdajová položka v oblasti strojních investic pro HZS ČR posílena. Nepodařilo se prosadit zákonnou normu, aby se pojišťovny podílely na financování požární ochrany - většina uchráněných hodnot je jejich profitem.

V oblasti preventivní požární ochrany **byly v součinnosti s Policií ČR provedeny dvě kontrolní akce na celém území ČR (celkem bylo provedeno 523 dílčích kontrol, zjištěno bylo 2609 závad) zaměřené na dodržování povinností na úseku požární ochrany při provozování klubů, diskoték a obdobných provozů.**

Vyšší odborná škola požární ochrany MV ve Frýdku-Místku zahájila výuku studijního oboru "39-08-N/001 Prevence rizik a záchranářství". Společně s Odborným učilištěm požární ochrany ve Frýdku-Místku zajišťuje speciální odbornou a jazykovou výuku pro operátory linky tísňového volání 112.

5. Politika v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti

Zainteresované resorty a instituce přijaly řadu opatření, jejich cílem je optimální nastavení systémem co nejvíce snižující kriminální jednání a jeho dopadů na občany. Podrobněji o těchto aktivitách je pojednáno přímo v příslušných částech Zprávy.

Součástí kapitoly 5 jsou dále opatření MV a PČR, jako hlavního garanta za oblast veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, vztahující se k oblasti ekonomické, personální, organizační a vzdělávacím aktivitám.

5.1 Přehled základních koncepčních a analytických dokumentů

Vedle pravidelně předkládaných materiálů, kterými jsou:

- * **Národní akční plán boje proti terorismu**
- * **Zpráva o korupci**
- * **Informace o migraci**
- * **Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality**
- * **Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti**
- * průběžně aktualizované jednotlivými resorty **Střednědobé koncepce resortní politiky**

byly dále zpracovány:

- * **Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v ČR**
- * **Analýza možnosti využití testu integrity v podmínkách ČR, návrhu způsobu a podmínek jeho využití**
- * **Informace o stavu spolupráce mezi Policií ČR a zpravodajskými službami**
- * **Nejvyšším státním zastupitelství**
  - * Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2002
  - * Zvláštní zpráva obsahující **vyhodnocení postihu trestných činů v silniční dopravě**, jejichž následkem byla těžká újma na zdraví nebo smrt z pohledu státního zastupitelství;
  - * Zvláštní zpráva k poznatkům o **trestné činnosti spojené s dětskou prostitucí**;
- * **Výstupy výsledků výzkumné činnosti, které jsou publikovány Institutem pro kriminologii a sociální prevenci**

Institut pro kriminologii a sociální prevenci, jako výzkumné pracoviště resortu spravedlnosti, se orientuje na společenskovební kriminologický výzkum zaměřený na vytváření, udržování a aktualizaci poznatkové základny o stavu a vývoji trestní politiky, kriminality a sociálně patologických jevů v ČR, na zpřístupňování aktuálních relevantních empirických i teoretických poznatků ze zahraničí a na rozvoj oboru kriminologie. V roce 2003 ukončil následující výzkumné úkoly: **Výzkum podmíněného propuštění, Výzkum dlouhodobých trestů odnětí svobody, Výzkum organizovaného zločinu v České republice III., Ekonomická kriminalita, Výzkum mladistvých delikventů, Trendy a prognózy kriminality, Interetnické konflikty, Výzkum vnímání bezpečí ve vybraných městech, Výzkum problematiky cizích státních příslušníků v českých věznicích, Zacházení s drogově závislými pachateli trestné činnosti** (byla dokončena zpráva "Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestně právní legislativy"). Ve většině těchto úkolů se Institut zabýval závažnými formami trestné činnosti, které představují sociální a bezpečnostní rizika pro stát.

a připravuje se (v roce 2004):

- * **"Zpráva o výsledcích činnosti týmu "LICHVA", zřízeného při PP ČR a pracovní skupiny pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách, sestavené v rámci Policie ČR Správy Severomoravského kraje"** (*schválena vládním usnesením č. 218 z 10. března 2004*).
- * **Vyhodnocení "Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám"**

- * "Zpráva o plnění úkolů **Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí**, včetně jeho aktualizace na další období"
- * **Koncepce bezpečnostního systému ČR**
- * **Národní strategie bezpečnosti silničního provozu**
- * **Resortní akční plán bezpečnosti a plynulosti silničního provozu**

5.2 Legislativní aktivity

(nejsou zde uvedeny veškeré legislativní aktivity, vyhlášky jednotlivých resortů apod.; některé z nich jsou součástí příslušných částí Zprávy)

• realizované v roce 2003

Zákon o dočasné ochraně cizinců

Zákon byl vypracován k zajištění transpozice směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. června 2001, o minimálních standardech pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k podpoře vyváženého sdílení břemene jednotlivými členskými státy při přijetí těchto osob a důsledcích z něho vyplývajících.

Zákon byl publikován pod č. 221/2003 Sb. a nabyl účinnosti 1. ledna 2004.

Zákon o změně zákona o pobytu cizinců a některých zákonů

Zákon byl vypracován rovněž v souvislosti s transpozicí směrnice Rady 2001/55/ES. Zákon byl publikován pod č. 222/2003 Sb. a nabyl účinnosti 1. ledna 2004 s tím, že pro některá ustanovení návrhu zákona je účinnost stanovena diferencovaně (vstup ČR do EU, resp. přístup do Schengenského systému). Zákon rovněž řeší další otázky (problematika víz, úprava režimu přechodných pobytů a další) s cílem zajistit soulad našeho právního řádu s schengenským acquis.

Zákon o volbách do Evropského parlamentu

Zákon upravuje podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu při volbách do Evropského parlamentu konaných na území ČR a je tedy předpokladem pro uskutečnění konání těchto voleb po vstupu ČR do EU. Zákon byl publikován pod č. 62/2003 Sb. a nabyl účinnosti 4. března 2003.

Zákon o změně zákona o zbraních a střelivu

Zákon byl publikován pod č. 228/2003 Sb. a nabyl účinnosti 1. ledna 2004. Novela řeší problematiku asanace soukromých a veřejných prostor, zejména v oblastech se zvýšeným výskytem nevybuchlé munice nebo střeliva. Do zákona č. 119/2002 Sb. zapracovává provádění pyrotechnického průzkumu (dohledávání munice a její deaktivace) na komerční bázi.

Zákon o zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů.

Zákon byl vypracován z iniciativy MS, aby byla procesními prostředky zajištěna správa zajištěného majetku v trestním řízení. Zákon byl publikován pod č. 279/2003 Sb. a nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2004.

Účelem zákona je zakotvení právní úpravy správy věcí, které podléhají zajištění, jako procesního institutu směřujícímu k realizaci trestu propadnutí majetku nebo k dosažení náhrady škody poškozenému v trestním řízení. K vypracování tohoto zákona došlo zejména na základě požadavků praxe - na rozdíl od právní úpravy týkající se zajištění peněz na hotovosti nebo na účtu v bance a zajištění cenných papírů (§ 79a až 79c tr. ř.), která je považována za vyhovující, chyběla odpovídající právní úprava ohledně věcí movitých a nemovitých zajištěných v průběhu trestního řízení. Zákon bylo třeba přijmout též vzhledem k našim mezinárodním závazkům: požadavky na „zmrazení“ a následné účinné odčerpávání výnosů z trestné činnosti jsou stále naléhavější v souvislosti s plněním závazků souvisejících s mezinárodním bojem proti praní špinavých peněz, obchodování s lidmi, drogové kriminalitě a proti dalším závažným projevům organizovaného zločinu. Pro náš stát tak vyplývají požadavky zakotvit ve vnitrostátním zákonodárství instituty, které umožní jednak v rámci výkonu trestní jurisdikce účinný majetkový postih a jednak vytvoří předpoklady pro účinnou mezinárodní spolupráci.

Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

Zákon byl publikován pod č. 218/2003 Sb. a nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2004.

Zákon komplexně upravuje způsoby, jakými stát ve spolupráci s dalšími subjekty reaguje na závažnější delikvenci jak nezletilých mladších 15 let, tak mladistvých. Obsahuje jak ustanovení upravující podmínky

odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně a opatření ukládaná za takové protiprávní činy, tedy normy trestního práva hmotného, tak normy práva procesního upravující postup a rozhodování ve věcech mládeže a obsahu také ustanovení o výkonu rozhodnutí.

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákon o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Zákony byly publikovány pod č. 361/2003 Sb., resp. 362/2003 Sb. a nabývají účinnosti 1. ledna 2005. Účelem zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů je upravit stejným způsobem podmínky služebního poměru příslušníků všech šesti bezpečnostních sborů. Tzv. „změnový zákon“, navazuje na zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, novelizuje zákony, které bylo třeba v případě přijetí tohoto zákona novelizovat, jde např. o zákon o nemocenském pojištění zaměstnanců, o nemocenské péči v ozbrojených silách atd.

Novela zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky.

Zákon byl publikován pod č. 436/2002 Sb. a nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2004.

Novela reaguje na některé změny v souvislosti se zákonem o státní službě a upřesňuje vymezení úkolů (např. účast na zahraničních misích, činnost podle mezinárodních smluv). Zákon umožňuje použití vedle operativních pátracích prostředků i tzv. podpůrných operativně pátracích prostředků, které by měly napomoci mařit pokusy o útěk, přípravu trestní činnosti ve věznici i pašování nedovolených předmětů včetně drog do vězeňských zařízení; nově umožňuje Vězeňské službě pronásledovat uprchlého vězně okamžitě po jeho útěku a je v něm zakotvena legalizace využívání příslušníků Vězeňské služby při povodních a jiných živelných pohromách.

Návrh správního řádu

Návrh správního řádu byl usnesením č. 105 vládou schválen a v únoru 2003 byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR k dalšímu projednání. Návrh obsahuje úpravu správního procesu, která má plně nahradit zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, a plně odpovídá standardům evropského správního řízení. Reaguje na zásadní změny v uspořádání orgánů veřejné správy a ve složitosti problematiky, kterou musí tyto orgány řešit, nově upravuje působnost správního řádu a jeho systematiku, zavádí do správního řízení nové instituty a zpřesňuje současnou právní úpravu tam, kde její nedostatečnost umožňovala nejednoznačný výklad. Tím v budoucnu umožní snížit počet zvláštních procesních úprav, které vzhledem ke stručnosti platného správního řádu musely vzniknout v jednotlivých oborech správního práva.

Dne 1. 1. 2003 nabyla účinnosti nová právní úprava správního soudnictví. Rozhodnutí správních úřadů jsou přezkoumávána v plné jurisdikci a správní soudnictví je dvojinstanční. Soudní řád správní byl zpracován v úzké spojitosti s návrhem nového správního řádu a počítá s instituty správním řádem nově zaváděnými (např. nečinnost) nebo nově definovanými (ochrana před nečinností), pročež bude jeho uplatňování v praxi za účinnosti dosavadního správního řádu značně komplikované. 23. března 2004 s návrhem vyslovila souhlas Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

Návrh novely zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů

Tato novela byla zpracována na základě usnesení vlády č. 142/2001, č. 772/2001 a č. 1355/2001 z důvodu kompatibility právní úpravy informačního systému evidence obyvatel s připravovanou právní úpravou registrů veřejné správy a přizpůsobení úpravy poznatkům praxe z aplikace zákona č. 133/2000 Sb. V současné době je návrh ve stadiu parlamentního projednávání.

Návrh zákona o ochraně utajovaných skutečností a o bezpečnostní způsobilosti a návrh zákona o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

NBÚ ve spolupráci s MV předložil, na základě usnesení vlády č. 992 ze dne 14. 10. 2002, návrh věcného záměru zákona o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, který vláda schválila 23. 4. 2003 a uložila předložit návrh zákona o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Návrh nového zákona o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti obsahuje především procesní úpravu při prověřování fyzických osob i podnikatelů, soudní přezkum rozhodnutí NBÚ a specifikaci a upřesnění dosud široce pojatých bezpečnostních rizik u fyzických osob i podnikatelů. Druhý zákon pak obsahuje změny dalších zákonů, jejichž potřeba novelizace vyvstala

zejména v souvislosti se získáváním údajů v bezpečnostním řízení nebo v souvislosti s vymezením citlivých činností ve zvláštních zákonech. Novela zákona byla v lednu 2004 schválena Parlamentem a byla vyhlášena jako zákon č. 53/2004 Sb.

Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 338/2002 Sb. o technických požadavcích pro zabezpečení přechovávaných zbraní nebo střeliva a o podmínkách skladování, přechovávání a zacházení s černým loveckým prachem, bezdýmným prachem a zápalkami

Při aplikaci nařízení vlády č. 338/2002 Sb. bylo zjištěno, že z hlediska vyváženosti finanční nákladnosti jednotlivých prvků bezpečnostních systémů nezbytných k uložení zbraní nebo střeliva je žádoucí srovnat požadavky na bezpečnostní kritéria jednotlivých komponentů na míru požadovanou platnými právními předpisy, avšak rovněž přijatelnou pro držitele zbraní a střeliva. Nařízení vlády bylo publikováno pod č. 347/2003 Sb. a nabylo účinnosti 17. října 2003.

Nařízení vlády o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků.

Nařízení vlády provádí zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož má být upravena organizace, druhy a termíny preventivních zdravotních prohlídek zaměstnanců právnické nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v jednotce hasičského záchranného sboru podniku jako své zaměstnání a uchazeče o zaměstnání v jednotce hasičského záchranného sboru, členů jednotek sbor dobrovolných hasičů obcí a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků, obsah lékařského posudku a seznam nemocí, vad a stavů, pro které nelze vydat kladný posudkový závěr. Toto nařízení vlády uzavřelo problematiku zdravotní způsobilosti zaměstnanců podniků, uchazečů a členů jako nezbytnou podmínku pro výkon činnosti v jednotce požární ochrany. Nařízení vlády bylo publikováno pod č. 352/2003 Sb. a nabylo účinnosti 1. ledna 2004.

Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Nařízení reaguje na ukončení činnosti okresních úřadů. Změny provedené v tomto nařízení navazují na zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, který mj. obsahuje i novelu zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Změnou stávající díkce nařízení vlády se vytváří podmínky pro přesun kompetencí v oblasti krizového řízení z okresních úřadů na jiné územně-správní celky a jejich organizační složky. Nařízení vlády bylo publikováno pod č. 36/2003 Sb. a nabylo účinnosti 11. února 2003.

Návrh nařízení o povolávání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky při radiálních haváriích na jaderných elektrárnách

Návrh stanoví počty vojáků a jejich určení v případě potřeby, kdy síly a prostředky Policie ČR nestačí k plnění jejich úkolů při haváriích na jaderných elektrárnách. Návrh nařízení vlády byl vládou schválen dne 17. prosince 2003 usnesením č. 1258. V současnosti návrh čeká na podpis a publikaci ve Sbírce zákonů.

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému

Vyhláška byla nutná z důvodu ukončení činnosti okresních úřadů v návaznosti na zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, který mj. obsahuje i novelu zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Návrh vyhlášky, kterou se stanoví základní metody pro zkoušení nebezpečných vlastností chemických látek a chemických přípravků z hlediska hořlavosti a oxidační schopnosti

Návrh vyhlášky je zpracován na základě zmocňovacího ustanovení uvedeného v § 8 odst. 5 písm. a) zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů. Návrh vyhlášky je významný z hlediska komplexní právní úpravy a harmonizace právních předpisů České republiky s předpisy Evropských společenství v oblasti klasifikace, registrace, evidence, oznamování a nakládání s chemickými látkami a chemickými přípravky. V současnosti je návrh projednáván v pracovních komisích Legislativní rady vlády.

Dále byla připravena **nařízení vlády o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů pořádkové Policie ČR č. 46/2003 Sb. a č. 483/2003 Sb.**

- **navrhované pro rok 2004**

Návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich

Návrh zákona byl předložen vládě v únoru 2004. Principy se oproti Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2002 nemění, tzn. například, že budou stanoveny základy odpovědnosti za přestupek, druhy sankcí a ochranných opatření a jejich ukládání a upraven postup správních úřadů při projednávání přestupků atd.

Návrh prováděcích právních předpisů k zákonu o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

K provedení zákona č. 361/2003 Sb. je třeba vypracovat osm prováděcích právních předpisů (4 nařízení vlády a 4 vyhlášky). Například jde o návrh nařízení vlády, kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech, návrh vyhlášky, kterou se stanoví seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost občana pro výkon služby atd. Prováděcí právní předpisy nabudou účinnosti k 1. lednu 2005.

Návrh věcného záměru zákona o kontrole majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku

Návrh pramení z úkolu podle usnesení vlády č. 1032 ze dne 20. října 2003 k Analýze možnosti využití testu integrity v podmínkách České republiky. Smyslem je zvýšit efektivitu opatření směřujících k potlačování korupčního jednání. Návrh bude předložen vládě do 15. června 2004.

Novela zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů

Důvodem novely bylo systémově řešit připomínky Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidského či ponižujícího zacházení a dále realizovat zkušenosti s vězněním velmi nebezpečných vězňů a zabránit pašování drog a jiných závažných předmětů do věznic.

Zákon byl schválen dne 14. 1. 2004.

Návrh novely trestní řádu

Návrh upravuje zejména změnu kompetencí při vyřizování stížností pro porušení zákona, protokolaci u soudů, obligatorní vazbu a některé další změny vycházející z potřeb praxe soudů a státních zastupitelství.

V současné době je návrh zákona projednáván v orgánech Poslanecké sněmovny.

Návrh zákona, který se mění Listina základních práv a svobod.

Změnu Listiny si podle názoru vlády vyžaduje zakotvení institutu evropského zatýkacího rozkazu, který se týká vydávání občanů ČR k trestnímu stíhání v členských státech EU. Návrh novely Listiny je v současné době projednáván v orgánech poslanecké sněmovny.

Návrh novely trestního zákona - tzv. euronovela.

Důvodem zpracování této novely ještě před předložením kodifikovaného trestního zákoníku byly nutné legislativní změny související se vstupem ČR do EU. Zejména jde o realizaci Rámcových rozhodnutí Rady v boji proti terorismu, korupci, potírání obchodu s lidmi, praní špinavých peněz, promítnutí evropského zatýkacího rozkazu do trestního zákona a potřeba, aby uvedené změny nabýly účinnosti dříve, než trestní zákoník, jehož účinnost se předpokládá od 1. 1. 2005.

V současné době je návrh zákona projednáván v orgánech Poslanecké sněmovny.

Návrh novely trestního řádu - tzv. euronovela.

Novela je projednávána současně s výše uvedenou euronovelou tr. zákona. Důvodem této novely byla především potřeba implementace Rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu. Součástí je nová úprava právního styku s cizinou (hlava 25 tr. řádu).

V současné době je návrh zákona projednáván v orgánech Poslanecké sněmovny.

Rekodifikace trestního práva hmotného

Zahrnuje návrh nového trestního zákoníku, návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim a návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

a) Návrh **trestního zákoníku**. Jde o rekodifikaci trestního práva hmotného na základě vládou schváleného věcného záměru. Nový zákoník opouští „materiální“ pojetí trestního práva a nahrazuje ho formálním

pojetím, které sice zachovává materiální východisko při legislativním určení co má být trestným činem a co nikoli, jakož i z hlediska vymezení typové závažnosti jednotlivých trestných činů, ale na druhé straně klade důraz na zákonné vymezení přesných a jednoznačných skutkových podstat trestných činů. Zásadní změny jsou provedeny i ve zvláštní části trestního zákoníku, kde byla opuštěna dosavadní systematika, které klade na první místo trestné činy proti státu a státnímu zřízení. Nová systematika vychází z toho, že v první řadě ochraňuje člověka jako jednotlivce, jako základní práva a svobody. Návrh plně zajišťuje plnění závazků z trestněprávní oblasti, které vyplývají pro ČR z mezinárodních smluv a dalších dokumentů, vyjadřuje soulad vnitrostátní úpravy a normami EU a přihlíží k relevantním doporučením a stanoviskům Rady Evropy.

V současné době je návrh projednáván Legislativní radou vlády.

b) **Návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.** Jde o zcela nové pojetí deliktů odpovědnosti a sankcionování právnických osob, dosud v našem právním řádu neznámé. Požadavek na její zavedení vychází z mezinárodních dokumentů (např. Úmluva o potlačování a financování terorismu, Trestněprávní úmluva o korupci, Úmluva o transakcích a dalších rámcových rozhodnutí Rady). Návrh zákona byl předložen společně s návrhem trestního zákoníku a stav jeho projednání je tudíž stejný.

c) **Návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.** V návaznosti na výše uvedené návrhy zákonů musela být novelizována řada dalších právních předpisů - celkem 50 zákonů.

I tento návrh zákona je projednáván současně s návrhem trestního zákoníku, tj. v Legislativní radě vlády.

5.3 Oblast prevence kriminality

Prevence kriminality je ofenzivním nástrojem kontroly kriminality. Zabývá se příčinami trestné činnosti a omezováním motivů a příležitostí k jejímu páčání. Obecným cílem prevence je minimalizace rizik a následků souvisejících s kriminalitou. Dalšími cíli preventivní politiky je zvyšování pocitu bezpečí občanů a posilování jejich důvěry v policii a instituce veřejné správy.

Preventivní politika státu byla formulována v roce 1997 ve Strategii prevence kriminality do roku 2000 a následně na Strategii prevence kriminality na léta 2001 - 2003. Výsledkem realizace je vybudovaný systém, který je založen na meziresortní spolupráci a opírá se o resortní preventivní programy, o programy prevence kriminality na místní úrovni a o preventivní aktivity nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů.

Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2001 - 2003 za rok 2002, včetně stanovení priorit na rok 2003 a Program PARTNERSTVÍ byla schválena usnesením vlády č. 362 ze dne 14. dubna 2003. V březnu 2004 byla předložena vládě ČR ke schválení **Strategie prevence kriminality na období 2004-2007.** Prioritně budou podporovány projekty zaměřené na děti a mládež, sociálně vyloučené skupiny a oběti trestných činů. Pozornost bude soustředěna na prevenci majetkové a násilné kriminality, dále kriminality s rasistickým a extremistickým podtextem, včetně prevence xenofobie. Další prioritou bude korupce a bezpečnost silničního provozu. Podporovány budou také centrálně vyhlášené programy reagující na specifický problém (prevence obchodování s lidmi za účelem sexuálního zneužívání, preventivní práce s fotbalovými fanoušky, prevence násilí na ženách a dětech, včetně podpory rozjezdu programu EU Daphne II).

Realizované aktivity v roce 2003

I. Prevence kriminality na meziresortní úrovni

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky na meziresortní úrovni nese Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen RVPPK). Gesce za činnost RVPPK má MV. V rámci RVPPK odpovídá MV za koncepční, iniciativní a metodickou činnost při vytváření preventivních programů na místní úrovni a za správu státního dotačního systému Programu prevence kriminality na místní úrovni (dále Program), který je určen na pomoc městům nejvíce kriminalitou a dalšími sociálně patologickými jevy zatíženým. Program byl realizován v 89 městech s počtem obyvatel nad 10 tisíc a z celkově přidělených 80,000.000,- Kč byla státní účelová dotace poskytnuta na 449 projektů v celkové částce 51,141.000,- Kč.

Programy prevence kriminality MV akcentují problematiku **situační prevence a úlohu Policie ČR v preventivních aktivitách.** V rámci Programu bylo z okruhu situační prevence (technická zařízení minimalizující páčání trestných činů) podpořeno 56 projektů částkou

31,286.000,- Kč. K nejefektivnějším prostředkům patří **městské kamerové dohlížečské systémy**, které vytvářejí bezpečné zóny v lokalitách s velkým výskytem pouliční trestné činnosti a napojení objektů na pulty centralizované ochrany.

Ve městech, kterým byla ze státního rozpočtu v rámci Programů poskytnuta dotace na městské kamerové dohlížečské systémy proběhlo dotazníkové šetření k vyhodnocení efektivity těchto systémů. Získané výsledky budou využity pro stanovení **minimálních standardů k posuzování efektivity městských kamerových dohlížečských systémů, a to do konce roku 2004.**

V oblasti sociální prevence se jednalo o 266 projektů a částku 15 090 000,- Kč; projekty byly zaměřené na **rizikové skupiny dětí a mládeže, oběti trestných činů, sociálně handicapované romské obyvatelstvo a na práci s kriminálně rizikovými jedinci** (např. propuštění z výkonu trestu, drogově závislí, bezdomovci apod.). Hlavními adresáty dílčích projektů sociální prevence je neorganizovaná mládež a potenciální pachatelé a oběti trestných činů.

Ve skupině projektů informování občanů o možné ochraně před trestnou činností (bezpečnostní rizika v lokalitě, zabezpečení osob a majetku, informace o krizových a poradenských zařízeních apod.) bylo podpořeno 23 projektů částkou 1 365 000,- Kč.

Během uplynulých osmi let se ve všech městech realizujících Program podařilo prosadit preventivní programy jako součást generelu rozvoje obcí, tzn., že na prevenci jsou v jejich rozpočtech plánovány a vyčleňovány finanční prostředky. Pocit bezpečí občanů a jejich důvěra v policii (státní i městskou) se zvyšuje.

Program prevence kriminality na místní úrovni – PARTNERSTVÍ

Vzhledem k tomu, že Policie ČR v posledních letech signalizovala nárůst trestné činnosti, zejména majetkové, v malých obcích a na venkově (nárůst kriminality dětí a mladistvých, nárůst kriminality spojené s drogami a jinými závislostmi, zejména mezi vrstvami obyvatelstva žijícími na hranicích chudoby, sociálně vyloučenými etnickými menšinami), patřilo mezi priority Strategie také rozšíření preventivních aktivit i do menších měst a obcí, včetně jejich podpory.

V uplynulém období byl kladen důraz na další zkvalitňování systému prevence kriminality - na řešení specifických lokálních problémů. Vláda ČR schválila dne 14.4. 2003 usnesením č. 362 **Program prevence kriminality na místní úrovni – PARTNERSTVÍ**, který je určen pro menší města a obce, mikroregiony a městské části. Jeho podstatou je partnerská spolupráce Policie ČR s obcí při přípravě a realizaci cílených opatření (projektů), která mají minimalizovat lokální prokriminogenní podmínky. Těžiště metod předcházení trestné činnosti spočívá zejména v situačních aspektech prevence.

Základním předpokladem realizace programu PARTNERSTVÍ je analytická, signalizační a iniciativní role Policie ČR, zejména role okresních ředitelů a vedoucích obvodních (místních) oddělení, kteří na základě místní znalosti, na základě průběžných analýz trestné činnosti a vyhodnocování bezpečnostní situace v okrese, rizikové obce a lokality do programu vybírají a doporučují. Okresní ředitel Policie ČR upozorňuje starostu obce a iniciuje jednání o přípravě opatření ke zlepšení situace. Realizátorem dílčích projektů programu a příjemcem státní účelové dotace jsou obce.

Program PARTNERSTVÍ navazuje na osmileté zkušenosti získané v programech prevence kriminality ve městech, využívá ověřenou propracovanou metodiku přípravy, zpracování i hodnocení, včetně metodiky poskytování dotací. Pro potřeby Policie ČR byla zpracována Metodika přípravy Programu prevence kriminality na místní úrovni – PARTNERSTVÍ a na základě doporučení Policie ČR bylo vybráno **22 obcí k realizaci pilotních projektů**. Celkem bylo podpořeno 24 projektů částkou 21 822 000,- Kč (4 projekty z oblasti sociální prevence, 19 projektů situační prevence a 1 projekt směřující k informování občanů).

Pro manažery prevence kriminality ve městech, koordinátory prevence kriminality na správách krajů Policie ČR a koordinátory prevence kriminality na krajských úřadech byl uspořádán čtyřdenní základní vzdělávací kurz "Prevence kriminality" (celkem 116 účastníků). Pro manažery programů ve městech proběhl ve 4 turnusech výcvikový kurz „Prevence kriminality a lokální média,“. Kurs po obsahové stránce zajišťovali lektori z katedry multimediálních komunikací University Tomáše Bati ve Zlíně. Proškoleni bylo 93 manažerů.

Projekt „Systém včasné intervence“ (dále SVI; dříve CVI)

MV a MPSV se od roku 1999 podílely na tvorbě a realizaci pilotního projektu tzv. CVI, který byl odzkoušen v Ostravě. Na základě vyhodnocení projektu je MV zpracovávána obecná metodika realizace SVI, která je určena k využití městům, zejména obcím s rozšířenou působností.

Posláním SVI je zahájení neodkladné sociální nápravné práce s klientem (dítětem, rodinou), u kterého se objevily znaky predelikventního nebo již delikventního jednání. Projekt je tvořen dvěma souvisejícími částmi:

- a) koordinovaná a multidisciplinární práce s klientem, jeho rodinou a komunitou
- b) informační databáze orgánů sociálně právní ochrany dětí poskytující komplexní informace (o rizikových nebo delikventních dětech).

Základem SVI je informační propojení policie, orgánů sociálně právní ochrany a orgánů justitce; soustřeďuje komplexní a postupně doplňované informace o klientech (nezletilých a mladistvých v postavení pachatele, poškozeného, pohřešovaného nebo svědka) v informačním systému.

Informační systém SVI je organizován a spravován orgány sociálně právní ochrany dětí (v souladu se zákonem č.359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).

K modelu SVI je připojen podprojekt detekce případů týrání dětí (CAN), který má potenciál stát se základem Národního registru týraných dětí.

• Přípravované aktivity v roce 2004

- * Strategie prevence kriminality na léta 2004-2007 - materiál pro vládu ČR.
- * Vyhodnocení **účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež a vyhodnocení činnosti a efektivity experimentálního projektu CVI**, včetně návrhu opatření v oblasti legislativní, institucionální a metodické - materiál pro vládu ČR (*součástí materiálu bude Zpráva Pracovní skupiny RVPPK ke kriminalitě a útěkovosti dětí a mladistvých umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*).
- * Pokračovat v realizaci a zkvalitňování programů **prevence kriminality na místní úrovni** (ve městech a v rámci nového programu Partnerství).
- * Realizovat vzdělávací akce pro manažery prevence kriminality ve městech, v krajích (VÚSC) a při krajských ředitelstvích PČR.
- * Dokončit a medializovat **Metodiku realizace Systému včasné intervence“ pro využití městy**, zejména obcemi s rozšířenou působností.
- * Pokračování přípravné fáze projektu **"Prevence kriminality v nákupních zónách"** (ve spolupráci s městy a obchodními řetězci).
- * Spolupořádání (ve spolupráci se členy Poradního sboru pro situační prevenci kriminality MV) 12. ročníku mezinárodní výstavy PRAGOALARM - PRAGOSEC 2004, výstavy ISET 2004.

II. SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V RÁMCI RESORTU MV

V rámci požadavku korektního chování vůči občanům, profesionality, důslednosti a rychlosti plnění úkolů Policie ČR byl prosazován i návrh na zřizování **preventivně informačních skupin** (dále PIS; v současné době je 86 PIS) při okresních ředitelstvích Policie ČR. Úkolem PIS je zavádění preventivních prvků a integrace Policie ČR do preventivních systémů na místní úrovni.

16 policejních útvarů v rámci PIS otevřelo tzv. poradenská centra policie, smyslem jejich činnosti je seznamování občanů s možnostmi ochrany před trestnou činností. Užitečným doplňkem pro lepší představivost občanů je vybavení poradenských center funkční certifikovanou zabezpečovací technikou. V roce 2003 převzalo metodické vedení PIS Policejní prezidium ČR. PIS vytvářejí řadu aktivit, např. projekt "Učíme se s policií", "Dny s policií", „Ajaxův zápisník“, spolupracují s médii atd.

Pokračovala realizace Programu MV a Policie ČR **Bezpečná lokalita**, který byl zahrnut do programu Národní politiky jakosti pro rok 2003. Resort programem Bezpečná lokalita reaguje na nepříznivý vývoj zejména majetkové kriminality. Jedná se o dlouhodobou, celostátní, preventivně-osvětovou akci k ochraně majetku a osob, jejímž cílem je bezpečné obytné prostředí. Nabízí praxi ověřené projekty, které se osvědčily v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni a pilotního projektu PARTNERSTVÍ. Podrobnější informace o programu lze nalézt i na internetových adresách www.mvcr.cz a www.gremiumalarm.cz.

Proběhlo vyhodnocení pilotního **projektu "Bezpečný dům"** ve 3 pražských panelových domech. Obdobné projekty se připravují po celé ČR. V roce 2004 např. ve vytipované lokalitě v Brandýse nad Labem, kde bude vystavěno 8 bytových bloků a bude zde v praxi ověřen postup při stavbě, kdy je se zajištěním bezpečí počítáno již v předprojektové přípravě. V rámci výstavy PRAGOALARM se připravuje seminář na téma "bezpečná obec". Jeho obsahem bude vytvoření modelu komplexní bezpečnosti pro obec jako inspirace pro obce a města v ČR. Probíhají jednání s Nemocnicí na Vinohradech, která se přihlásila do programu "Bezpečná lokalita" (vzorové zabezpečení příjmové ambulance a zásahového zdravotnického vozidla).

V rámci **mediálního projektu Bezpečná společnost** MV publikovalo 35 tiskových servisů, který byl v průběhu roku distribuován na 700 míst v ČR. Tiskový servis je zasílán médiím, představitelům samosprávy a složkám Policie ČR. Tematicky se zaměřil na ochranu majetku, osob, rodiče, děti, seniory, oběti zločinu. Obsahoval také zprávy, studie k publikovaným zásadním materiálům a informace MV, Policejního prezidia a Policejní akademie. Větší prostor je věnován výstupům z měst a regionů a spolupráci s PIS.

Ediční činnost v oblasti prevence kriminality zahrnovala odborné publikace a některé reedice.

Pozornost byla věnována přípravě veřejné **informační kampaně** o nepřijatelnosti **domácího násilí** a dalších forem násilí páchaného na ženách "Domácí násilí – Game over".

Kampaň proběhla v říjnu 2003, je dvoustupňová, na začátku roku 2004 se předpokládá odvysílání informačního klipu v ČT, který by měl rozšířit účinky kampaně a informovat i širší veřejnost.

Dokončen byl bulletin s tematikou domácího násilí **"Za zavřenými dveřmi II"**. Záměrem této publikace je odrážet vývoj posledních dvou let (posun v informovanosti veřejnosti, úsilí vládních a nevládních orgánů směrem k zakotvení pojmu domácí násilí v českém právním řádu a v neposlední řadě aktivity MV "Modelový mezioborový projekt", Aliance proti domácímu násilí). Bulletin obsahuje **adresář** všech institucí, které mohou **pomoci obětem domácího násilí**.

V příloze časopisu Policista č. 10/2003 byla publikována odborná práce s názvem "Prevence kriminality a média se zaměřením na lokální využití", která je určena manažerům prevence kriminality ve městech zapojených do programu prevence kriminality na místní úrovni.

Mezinárodní spolupráce

V rámci multilaterálních vztahů pokračovala spolupráce s Evropskou sítí prevence kriminality (EUCPN), s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UN ODC) a s Radou Evropy. Tradičně dobrá spolupráce pokračuje s Velkou Británií v řadě oblastí.

Nově se rozvinula spolupráce se švédským královstvím, zejména v oblasti prevence obchodování s lidmi.

5.4 Evropská integrace, mezinárodní spolupráce

• realizované v roce 2003

Evropská unie

Přístupová smlouva byla podepsána na summitu v Aténách dne 16. dubna 2003. Nyní probíhá ratifikační proces, který může trvat až 12 měsíců.

Tímto dnem se ČR zapojila do činnosti pracovních skupin Rady Evropské unie (dále Rady EU), pracovních skupin a výborů Evropské komise (dále EK) a dalších orgánů. Přestože se, jako u všech nově přistupujících zemí, jednalo zatím pouze o roli pozorovatelskou, účastní se zástupci resortů ČR, a mezi nimi samozřejmě také experti MV, jednání aktivně a pravidelně.

MV se přihlásilo k **hlavní gesci v 18 pracovních skupinách Rady EU a u 24 skupin se přihlásilo jako vedlejší gestor**. Pokud se jedná o pracovní skupiny a výbory EK, je MV zapojeno do činnosti **6 výborů a cca 31 pracovních skupin**. Jednání uvedených pracovních orgánů se podle problematiky pokrývající zejména oblasti ochrany hranic, azylu, migrace, policejní spolupráce a civilní ochrany účastní experti nejvíce z odboru azylové a migrační politiky, odboru bezpečnostní politiky, odboru prevence kriminality, odboru legislativy, koordinace předpisů a kompatibility s právem ES, odboru mezinárodní spolupráce a evropské integrace, odborů Policejního prezidia a GRH HZS ČR. Orgány Rady EU se scházejí s daleko vyšší frekvencí než orgány EK a vyžadují tudíž časově náročnější přípravu.

Sekretariátem zodpovědným za koordinaci procesu vysílání jednotlivých expertů na jednání do pracovních skupin Rady EU byl stanoven odbor mezinárodní spolupráce a evropské integrace.

MZV byl vytvořen systém přípravy pozic ČR pro vystoupení v orgánech EU, na kterém participují všechny ústřední orgány státní správy. MV, stejně jako ostatní resorty, je zodpovědné za přípravu pozic a instrukcí, které buď jeho zástupci-experti uplatňují při jednáních pracovních skupin Rady EU či EK nebo jsou tyto pozice zasílány MZV našemu Stálému zastoupení při ES.

Byla zřízena Koordinační skupina MV pro EU. Tato skupina je na resortní úrovni základním rozhodovacím orgánem ve věcech vytváření rámcových pozic a instrukcí pro zasedání pracovních skupin Rady EU a COREPERu a mandátů (tj. zásadních postojů ČR v EU) pro ta jednání Rady EU, jejichž problematika spadá do gesce nebo spolugesce MV. Tato skupina se také zaměřuje na podstatu legislativních návrhů EK, které EK předkládá Radě EU. Jejím úkolem je analyzovat důsledky, které předmětné návrhy pro ČR představují, aby mohla ČR aktivně, prostřednictvím expertů v pracovních skupinách a výborech těchto orgánů EU ovlivňovat ve spolupráci s Výborem pro EU (resp. vládou) a prostřednictvím Stálého zastoupení ČR v EU přípravu těchto návrhů.

Z legislativních opatření souvisejících s přípravou na vstup do EU bylo významné zejména přijetí zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, novela zákona o pobytu cizinců na území ČR č. 222/2003 Sb. anebo zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů.

Z hlediska ochrany osobních údajů v připravovaném Národním schengenském informačním systému a ve spolupráci v rámci Europolu je třeba zmínit rozšíření ratifikace Úmluvy Rady Evropy (ETS 108/1981) o ochraně osob se zřetelem na automatické zpracování osobních dat o zpracování neautomatické a dále zejména ratifikaci Dodatkového protokolu k této úmluvě o orgánech dozoru a toku údajů přes hranice. Úmluva ETS 108/1981 tvoří součást tzv. schengenského acquis.

Z nelegislativních úkolů souvisejících s přípravou na vstup do EU byly plněny úkoly na úseku budování institucionálních kapacit pro azylové řízení. Bylo dosaženo značného pokroku na úseku boje s nelegální migrací a ochrany státních hranic. Došlo ke sloučení bývalého SPOKu a Úřadu finanční kriminality a ochrany státu - vznikl Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality. Byla zavedena jednotná evropská linka tísňového volání. Pokračovalo plnění závazků z negociací i v ostatních klíčových oblastech - boji proti organizovanému zločinu, terorismu, obchodu s lidmi a dalších. Průběžně byly plněny a vyhodnocovány závazky z koncepčních materiálů MV sledovaných EK (jako např. Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu, Národní akční plán boje proti terorismu, Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí atd.). Plnění závazků je vesměs hodnoceno kladně. Oblastí, která zůstává z hlediska přípravy na vstup do EU i nadále problematická, je boj proti korupci a závažné hospodářské a finanční kriminalitě. Z dalších úkolů je nutno jmenovat pokračování harmonizace vízové politiky podle Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, které se soustředilo zejména na harmonizaci s tzv. bílým seznamem.

ČR se ve Smlouvě o přistoupení k EU zavázala přistoupit k Úmluvě založené na článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu) a k protokolům souvisejícím s touto úmluvou (spolupráce s Europolem dosud probíhá na základě Smlouvy o spolupráci mezi ČR a Europolem z r.2002, která pozbude platnosti po vstupu Úmluvy o Europolu pro ČR v platnost). Byly zahájeny přípravy na přístup k Úmluvě o Europolu a s ní souvisejícím protokolům a tyto smluvní dokumenty budou předloženy ke schválení vládě ČR a poté k vyslovení souhlasu Parlamentu ČR. Předpokládá se, že listiny o přístupu ČR k Úmluvě o Europolu a jejím protokolům budou uloženy bezprostředně po přístupu ČR k EU.

Pokračovaly intenzivně i přípravy na **připojení ČR k schengenskému systému**. Byly plněny zejména úkoly vyplývající ze souboru schengenského acquis kategorie I. (tj. k datu vstupu do EU), rozpracována byla i řada úkolů acquis kategorie II. Plnění úkolů bylo pravidelně sledováno vládou prostřednictvím zpráv o připravenosti k převzetí schengenského acquis i dalších dokumentů. EK byl oceněn pokrok v plnění Schengenského akčního plánu (SAP), který byl v roce 2003 aktualizován. Aktualizovaný SAP zachovává kontinuitu strategie, kterou ČR dlouhodobě zastává. ČR vychází z přesvědčení, že zrušení kontrol na vnitřních hranicích je principem schengenské spolupráce, a proto by měl být časový odstup v provádění acquis kategorie I a II co nejmenší. SAP bude i nadále průběžně aktualizován v návaznosti na závěry vyplývající z hodnotícího procesu, výsledky twinningových projektů v rámci programu Phare a s ohledem na rozvoj schengenského acquis – zejména v oblasti vývoje SIS II. SAP 2003 a Strategie ČR při zapojování do schengenské spolupráce, které jsou součástí Zprávy o připravenosti České republiky k převzetí schengenského acquis, byly schváleny vládou dne 4. června 2003 usnesením č. 544.

EK pokrok v přípravě na členství v EU sleduje prostřednictvím řady monitorovacích nástrojů - monitorovací tabulky a **mise expertů**. Nejvýznamnějším hodnotícím dokumentem jsou pravidelné zprávy EK o pokroku v přípravě na členství v EU.

V pořadí **čtvrtá Mise expertů EU** se uskutečnila ve dnech 21.-23. 5. 2003. Hlavními tématy této mise byl Boj proti ekonomickému a finančnímu zločinu, podvodům a korupci, Policejní spolupráce a boj proti organizovanému zločinu a Soudnictví. Mise proběhla dle programu, který byl připraven ve spolupráci s Delegací EK a se Stálou misí ČR v Bruselu. Koncem října 2003 obdržela ČR Hodnotící zprávu z této mise. Zpráva konstatuje, že ČR splňuje většinu požadavků a závazků vyplývajících z přístupových jednání v oblasti justice a vnitra, nicméně nadále spatřuje některá problematická místa. Vedle řady nedostatků v oblasti justice se jedná zejména o korupci, a to i přesto, že požadované právní instrumenty byly přijaty a došlo také k posílení administrativních kapacit. Podle hodnocení experta pro korupci jsou výsledky stíhaných případů nepůsobivé a počet úspěšně odhalených případů korupce zůstává velmi nízký. V oblasti policejní spolupráce, která byla celkově hodnocena velice pozitivně, byla zejména zmíněna absence Etického kodexu a zdůrazněna nutnost větší koordinace všech zainteresovaných složek v boji proti zločinu (např. obchodování se ženami) a vnitřní spolupráce mezi specializovanými policejními útvary.

Dne 5. listopadu 2003 vydala EK **Souhrnnou monitorovací zprávu** o připravenosti ČR na členství v EU. U většiny oblastí v gesci MV (volný pohyb osob a téměř celá oblast vnitřních věcí) bylo konstatováno, že ČR v zásadě splnila požadavky vyplývající z přístupových jednání. Kritice byla podrobena oblast boje proti podvodům, korupci a praní špinavých peněz a oblast azylu (kritizován byl nedostatek soudců v azylovém řízení – gesce MS).

Programy pomoci EU (Phare a Přečhodné opatření)

Projekty z **programu Phare 2000**, které byly zaměřené na boj proti organizovanému zločinu, ekonomickému zločinu, ochranu hranic a budování Národního schengenského informačního systému, již byly **ukončeny**, tj. skončily twinningové projekty spolupráce s experty zemí EU a byly dokončeny dodávky technického zařízení pro policii (proinvestovaná částka z prostředků EU dosáhla výše 6,49 mil. euro).

Projekty **programu Phare 2001 a 2002**, které vedle výše uvedených oblastí zahrnují i projekt na zavedení managementu kvality v Policii ČR, **probíhaly** podle harmonogramu (Uskutečnily se dodávky technického zařízení pro projekty Phare 2001, na dodávky zařízení z programu Phare 2002 byly uzavřeny kontrakty, dodávky se uskuteční v roce 2004. Expertní pomoc z členských zemí financovaná těmito programy bude pokračovat i následujícím rokem). **Skončil projekt Phare 2001 boje proti organizovanému zločinu**, který realizoval Kriminologický ústav Praha a Národní centrála proti padělatelství PČR. Částka schválená pro oba programy činí pro program Phare 2001 celkem 5,95 mil. euro a 13,65 mil. euro pro Phare 2002.

Začala realizace projektů programu Phare 2003. Finanční memorandum tohoto programu mezi ČR a EU bylo podepsáno 16. května 2003. MV a PČR má v programu tři projekty v celkové výši 2,9 mil. euro:

- * Boj proti obchodu s lidmi
- * Boj proti podvodům proti EU a počítačové finanční kriminalitě
- * Podpora Národního schengenského informačního systému.

Úřad pro ochranu osobních údajů zahájil 1.9.2003 formou tzv. "twinning-light project" projekt Phare, z velké části zaměřený na dozor nad ochranou osobních údajů v policejních činnostech se zvláštním důrazem na problematiku Schengenského informačního systému a spolupráce v oblasti Europolu. Partnerem je Agentura pro ochranu dat v Madridu.

Dalším **fondem finančních prostředků** pomoci EU přistupujícím zemím a institucím, který byl v roce 2003 vytvořen, je **tzv. Přechodné opatření** (fond EU ve výši 44 mil. euro). Resort vnitra patří mezi instituce, které z fondu budou čerpat, a proto zaslalo MF návrhy sedmi projektů pro posílení akceschopnosti Policie ČR. Projekty budou schválené v roce 2004.

Mezinárodní aktivity

Pod předsednictvím ČR se uskutečnil mimořádný summit předsedů vlád států **Visegrádské skupiny**. Vzhledem k blížícímu se vstupu členských států V4 do EU zařadila ČR na přední místo v agendě svého předsednictví tématiku Schengenu.

V této souvislosti proběhlo pracovní setkání ministrů vnitra Maďarské republiky, Polské republiky, Slovenské republiky a ČR v Praze s cílem projednat otázky týkající se zapojení zúčastněných zemí do schengenské spolupráce. Ministři vnitra představili své Schengenské akční plány odrážející národní strategii pro plné zapojení do schengenské spolupráce a shodli se, že v tomto procesu existuje řada oblastí společného zájmu a že je žádoucí další prohlubování spolupráce mezi zúčastněnými zeměmi. Ministři vnitra zdůraznili, že vzhledem k tomu, že je volný pohyb osob v EU, významný atribut evropské integrace, dále usnadňován prostřednictvím schengenské spolupráce, je cílem zemí V4 dosáhnout plného zapojení do schengenského systému co nejdříve po jejich vstupu do EU. Jednání přineslo pokrok ve vzájemné spolupráci a ukázalo, že existuje vážný zájem řešit otázky spojené s přípravou zemí Visegrádské skupiny na vstup do schengenského prostoru ve vzájemné interakci.

Mezinárodně smluvní oblast

Mezinárodní smlouvy, které byly sjednány, resp. vstoupily v platnost v roce 2003:

Bylo sjednáno (některé z nově sjednaných smluv nejsou dosud platné), resp. vstoupilo v platnost několik významných smluvních dokumentů, které souvisejí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem; ve všech případech se jedná o dvoustranné mezinárodní smlouvy prezidentského charakteru:

- * Smlouva mezi ČR a Rumunskem o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a prekurzory, terorizmu a další závažné trestné činnosti z 13. 11. 2001; vstoupila v platnost dne 3. 3. 2003.
- * Dohoda mezi vládou ČR a vládou Slovenské republiky o předávání a přebírání osob na společných státních hranicích z 2. 7. 2002; vstoupila v platnost dne 1. 1. 2004.
- * Dohoda mezi vládou ČR a vládou Moldavské republiky o předávání a přebírání osob na státních hranicích – byla podepsána dne 7. srpna 2003; zároveň byl podepsán i prováděcí protokol k Dohodě.
- * Dohoda mezi vládou ČR a vládou Moldavské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorizmu a dalším druhům závažné trestné činnosti – byla podepsána dne 7. srpna 2003.

Rozjednané mezinárodní smlouvy

Dvoustranné mezinárodní smlouvy:

Proběhla expertní jednání mj. o následujících bilaterálních mezinárodních smlouvách týkající se vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku:

- * Dohoda mezi vládou ČR a vládou Belgického království o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorizmu a dalším druhům závažné trestné činnosti - návrh na sjednání dohody byl schválen vládou, je připravována k podpisu.
- * Smlouva mezi ČR a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic - jednání o Smlouvě byla ukončena, v roce 2004 bude předložen návrh na sjednání Smlouvy vládě.
- * Smlouva mezi ČR a Polskou republikou o spolupráci policejních orgánů v boji proti trestné činnosti a při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech - proběhla 2 kola expertních jednání, připravuje se 3. kolo.
- * Dohoda mezi vládou ČR a Rakouskou spolkovou vládou o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem - proběhla 2 kola expertních jednání, připravuje se 3. kolo.

- * Byla ukončena jednání s Bulharskem o novelizaci readmisní dohody (stávající dohoda bude rozšířena o umožnění policejních průvozů), o novele dohody bude jednat vláda v roce 2004.
- * Smlouva mezi ČR a Rakouskou republikou o spolupráci policejních orgánů při potírání trestné činnosti a ochraně veřejného pořádku – proběhla 2 kola expertních jednání, připravuje se 3. kolo.
- * Dohoda mezi ČR a Gruzii o předávání osob na státních hranicích - expertní jednání o návrhu Dohody byla v zásadě ukončena, připravuje se sjednání prováděcího protokolu k Dohodě.
- * Dohoda mezi ČR a Arménskou republikou o předávání osob na státních hranicích – proběhla 2 kola expertních jednání, připravuje se sjednání prováděcího protokolu k Dohodě.
- * Smlouva mezi ČR a Švýcarskou konfederací o spolupráci v boji proti trestné činnosti – text byl dojednan ve dvou kolech expertních jednání, připravuje se předložení návrhu na sjednání Smlouvy vládě.
- * Ve stádiu přípravy na jednání jsou např. smlouvy upravující policejní spolupráci v boji proti trestné činnosti s Litvou, Maďarskem, Kypr, Tureckem a Srbskem a Černou Horou.

Vysílání příslušníků Policie ČR do mírových misí

Do misí OSN jsou policisté vysíláni na dobu minimálně jednoho roku; v současné době působí 16 policistů v Kosovu, kde vykonávají policejní práci, v roce 2004 by měli být vysláni 3 policisté do Libérie, kde se budou podílet především na výcviku místní policie.

V misích EU působí v současné době 6 policistů v Bosně a Hercegovině a 1 v Makedonii, v lednu odletěli další 3 policisté - soustřeďují se převážně na monitorování činnosti místní policie.

V lednu 2004 odletělo 10 policistů do Jordánska, kde se budou podílet především na výcviku nově vznikajícího policejního sboru irácké policie. Jsou zde na základě rezoluce RB OSN a následné smlouvy mezi Jordánskem a Dočasnou koaliční správou Iráku. V Iráku dále působí 18 příslušníků Policie ČR, kde se podílejí na ochraně osob a objektů zastupitelského úřadu ČR.

5.5 Aktivity MV v oblasti personální práce, vzdělávání, organizační, ekonomické, ochrany utajovaných skutečností a informačních a telekomunikačních systémů

Oblast personální práce

• situace v roce 2003

Systemizace personálního obsazení útvarů MV, Policie ČR a HZS, vzdělanostní struktura, řízení lidských zdrojů, vzdělávání zaměstnanců

Ke dni 31.12.2003 byl celkový početní stav resortu MV 77 546 (+ 1.723) pracovníků. Celková obsazenost plánovaných míst ke 31.12.2003 byla 98,9 %.

Z celkových početních stavů je : 47 908 policistů to je 61,7 %

9 530 hasičů to je 12,3 %

20 108 zaměstnanců v pracovním poměru t.j. 26 %

Z celkového počtu je 18 693 žen t.j. 24,1 % z toho je 7 557 žen ve služebních poměrech t.j. 13,2 % z celkového počtu policistů a hasičů a 11 136 žen v pracovním poměru t.j. 55,4 % ze zaměstnanců v pracovním poměru.

K 31.12.2003 byl stav na krajských správách 35 592 (+751) policistů, u občanských pracovníků došlo k nárůstu o 251 pracovníků.

(Další údaje viz tabulková a grafická část č. 41)

V roce 2003 se **zvýšily početní stavy resortu MV** na základě usnesení vlády č. 548/2002 celkem o 1 803 pracovních míst. Tato místa byla určena převážně pro zabezpečení činností přímého výkonu v Policii ČR a HZS ČR. Početní stavy Policie ČR činily koncem roku 2003 celkem 58 942 míst a v HZS ČR v krajích celkem 9 645 míst. Při přípravě realizace redukce pracovních míst v souvislosti s koncepcí reformy veřejných rozpočtů uplatnil ministr vnitra požadavek na snížení limitu míst u složek s přímým výkonem činností bezpečnostní povahy a činností IZS. Vláda schválila pro resort MV snížení ve výši 512 pracovních míst. Vedení MV rozhodlo o

plnění redukce v tomto členění - 369 míst občanských zaměstnanců, 141 policejních míst a 2 místa hasičů. Změny v systemizaci pracovních míst byly provedeny tak, aby nedošlo k narušení činností přímého výkonu v bezpečnostních sborech s využitím oprávnění ministra vnitra k vzájemnému převádění služebních míst dle potřeby služby.

Úspěšně probíhá realizace **projektu Phare CZ01/IB/JH/04 "Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM) do Policie ČR"** - výsledků garantovaných twinningovou smlouvou je již prakticky dosaženo. Řídící pracovníci Policie ČR tím dostávají do rukou nejmodernější celosvětově ověřený manažerský nástroj pro určování strategických cílů, plánování činností, kontrolu a vyhodnocování efektivity policejní práce v souladu s periodicky zjišťovanými potřebami občanů a všech dalších zainteresovaných stran: policistů samotných, partnerských institucí - především justice, orgánů samosprávy, občanských sdružení, atd.

V oblasti potlačování **násilí na ženách** byl splněn úkol - navrhnout způsob, jak spojit zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů násilí na ženách. Realizace mezíresortního projektu, jehož prvním výstupem je návrh koncepce koordinované a efektivní sítě boje proti domácímu násilí, je prvním zásadním krokem k systémovému a mezioborovému řešení problému domácího násilí v ČR.

Pro zaměstnance resortu MV, kteří jsou vysíláni na jednání v institucích EU, byly v rámci schválené koncepce vzdělávání realizovány kurzy zaměřené na získání odborných i komunikačních dovedností, na rozvoj profesních jazykových znalostí a na jazykovou bilinguálnost. Zaměstnancům specifických profesí byly umožněny krátkodobé stáže v orgánech a institucích EU.

Plánované aktivity na rok 2004

- Bude dokončena v rámci projektu PHARE EFQM přestavba tří vzorových policejních služeben v Praze a Hradci Králové a budou zahájeny práce na výstavbě jedné vzorové policejní služebny v každém ze zbývajících krajů včetně zajištění a výcviku potřebného civilního personálu.
- Management Policie ČR zajistí vypracování první sebehodnotící zprávy podle modelu EFQM. Na základě této zprávy, výsledku právě probíhajícího prvního průzkumu veřejného mínění, výsledku interního průzkumu mínění policistů a civilních zaměstnanců Policie ČR a výsledků jednání s partnerskými organizacemi pak ve spolupráci s relevantními útvary MV definuje vizi budoucí podoby Policie ČR, určí nové priority policejní práce a vypracuje strategický plán pro jejich dosažení.
- Průběžně se budou plnit úkoly, související s **problematikou rovných příležitostí pro muže a ženy** v resortu MV. Zpráva o výstupech "Modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí", obsahující návrhy příslušných opatření legislativní i nelegislativní povahy, bude předložena vládě ČR v roce 2004. Meziresortní komise, koordinovaná MV, složená ze zástupců zainteresovaných ministerstev a nevládních neziskových organizací, bude monitorovat situaci v oblasti domácího násilí v ČR. Systém monitoringu na úrovni policie, justice a pomáhajících organizací by se měl stát bází pro evidenci domácího násilí.
- V rámci příprav na vstup a po vstupu ČR do EU bude v souladu se "Strategií přípravy zaměstnanců ve správních úřadech v souvislosti se vstupem ČR do EU" pokračovat plnění úkolů v přípravě a vzdělávání zaměstnanců, bude pokračovat příprava profesních jazykových znalostí a jazykové bilinguálnosti zaměstnanců.

Oblast vzdělávání

• situace v roce 2003

Koncepční, projektové a legislativní aktivity

Priority policejního vzdělávání vycházely z priorit bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti a přípravy na vstup ČR do EU.

Mise expertů EU, která proběhla ve dnech 20. – 23. května 2003, ve své hodnotící zprávě konstatovala zejména:

- * **policejní vzdělávání v ČR uspokojuje široký okruh** vzdělávacích potřeb policejní služby, důraz je kladen na celoživotní vzdělávání a sebevzdělávání,
- * ve vzdělávání je racionální rovnováha mezi právem, etikou a formováním postojů,
- * důraz na mezinárodní spolupráci v oblasti policejního vzdělávání je zcela přiměřený geografické poloze ČR a její přípravě na vstup do EU.

Hlavním cílem v oblasti rozvoje a zkvalitnění vzdělávání policistů byla implementace "Koncepte celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a resortu vnitra" (schválena vládou ČR v 12/01). Do konceptu byly promítnuty závěry twinningového projektu Phare č. 9808-02/1, zejména podprojekt "Komplexní systém řízení lidských zdrojů v Policii ČR" včetně systému vzdělávání pro českou policii a hlavní principy Evropského etického kodexu policejní práce (Štrasburg, 2001).

Systém vzdělávání policistů je založen na novém filosofickém pojetí policejní práce, které je charakterizováno těmito hlavními principy:

- * policejní práce musí být službou občanovi (prioritou této služby tedy musí být uspokojení občanských potřeb),
- * policista musí být vysoce profesionální, kvalifikovaný, motivovaný, disponující vysokým etickým standardem, který od něj společnost očekává a právem vyžaduje ("nová image policisty"),
- * vzdělávání policistů musí být založeno na kompetenčním přístupu (odklon od encyklopedického shromažďování informací),
- * ve vzdělávání je nutno, vedle odpovědností a povinností služebních funkcionářů, zdůraznit i osobní odpovědnost každého jednotlivce za odbornou připravenost k výkonu služby.

Výsledky projektu v oblasti řízení lidských zdrojů byly zapracovány do **návrhu zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů**. K plné realizaci návrhu nového komplexního systému vzdělávání, jako integrální součásti plánování a rozvoje lidských zdrojů, nebyl dosud vytvořen základní předpoklad, kterým je nabytí účinnosti tohoto zákona (1. leden 2005). Pokračovaly koncepční a legislativní aktivity směřující k rozvoji vzdělávání policistů v duchu přijatých závěrů se současnou snahou o aktuální reflexi vývoje v oblasti řízení lidských zdrojů.

Realizovaná koncepční a legislativní opatření **k rozvoji a zkvalitnění vzdělávání policistů:**

- V rámci projektu Phare CZ 01/IB/JH/04 – „Zavedení modelu EFQM do Policie ČR“ je připravováno uplatnění modelu EFQM v koncepční a řídicí činnosti vzdělávacích institucí MV - Policejní akademie ČR (PA ČR) a středních policejních škol MV (SPŠ MV) a začlenění modelu EFQM do vzdělávacích programů těchto vzdělávacích institucí, zejména do vzdělávacích programů pro přípravu manažerů všech úrovní.
- **Byla dokončena a schválena „Koncepte dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků středních policejních škol“ a zahájen pilotní projekt k jejímu ověření.**
- Do připravovaného automatizovaného informačního systému MV v oblasti řízení lidských zdrojů (EKIS II) byla začleněna problematika vzdělávání policistů.
- V rámci projektu Phare CZ 02/IB/JH – 02 „Schengenský informační systém“ probíhá vzdělávání policistů v této problematice.
- Zpracováván byl profil policisty - absolventa nové nástupní přípravy, který je základním předpokladem pro tvorbu nového vzdělávacího programu pro začínající policisty; na základě potřeb výkonu služby bylo vytvořeno 33 nových vzdělávacích programů v oblasti další profesní přípravy. Zpracován byl profil

pro začínající policisty; dále bylo vytvořeno 33 nových vzdělávacích programů dle potřeb policejního výkonu. Postupně tak budou přestrukturalizovány všechny vzdělávací programy.

- Vypracována byla analýza současného stavu služební přípravy policistů včetně návrhů na opatření ke jejímu zkvalitnění – po přijetí zákona o služebním poměru. (Závazný pokyn policejního prezidenta č.1/2003 stanovuje kvalifikační požadavky a závaznost absolvování vzdělávacích programů k výkonu některých funkcí). Závěrečná zpráva byla schválena ministrem vnitra v říjnu 2003.
- Oddělení odborného výcviku, zřízené ve SPŠ MV (Holešov) pro výcvik policistů služby pohraniční a cizinecké policie, současně působí „Ad-Hoc-Centrum“ pro podporu projektu „Core Curriculum“ v oblasti výcviku pohraniční policie vycházející z rozhodnutí EK v Seville v r.2002.

Na základě výše uvedených koncepčních materiálů byly zpracovávány, popř. implementovány interní akty řízení, které reflektují současný stav, ale současně zohledňují připravované kroky v oblasti řízení lidských zdrojů a vytváří předpoklady pro plné zavedení navrhovaného systému vzdělávání policistů po přijetí zákona o služebním poměru.

Resortní školství a výcvik policistů

MV a Policie ČR disponuje 6 SPŠ MV, PA ČR, 8 školními policejními středisky Policie ČR správy krajů a oddělením výkonu odborné praxe při SPŠ MV v Holešově, středisky specializovaného výcviku a instruktory služební přípravy, kteří působí přímo u útvarů Policie ČR.

- * Ve **SPŠ MV** je realizována základní odborná příprava (ZOP) nových policistů a další profesní příprava policistů. V současné době zde probíhá 10 vzdělávacích programů ZOP, 110 specializačních kurzů a 27 inovačních kurzů. Ve sledovaném období absolvovali ZOP 2084 policisté a zahájili 2442 policisté, specializační kurzy absolvovalo 4575 policistů a inovační kurzy 2019 policistů. Vzdělávací programy SPŠ MV v roce 2003 absolvovalo celkem 8 678 policistů. Vytvořeno bylo 33 nových vzdělávacích programů v oblasti další odborné přípravy.
- * **Školní policejní střediska (ŠPS)** realizují odbornou praxi žáků v rámci ZOP a další profesní přípravu policistů z výkonu služby. Odbornou praxi absolvovalo 1 778 policistů, kurzů další odborné přípravy se zúčastnilo 5 466 policistů zařazených u služby pořádkové, dopravní, cizinecké a pohraniční policie. Vzdělávací aktivity ŠPS absolvovalo celkem 7 244 policistů.
- * Součástí další profesní přípravy policistů je příprava realizovaná souběžně s výkonem služby, v místě jejich pracovního zařazení. Důraz je kladen na rizikové faktory v práci policistů, zejména na zvyšování právního vědomí, zvyšování psychické odolnosti a zkvalitňování dovedností v používání donucovacích prostředků a služební zbraně. Každý policista v přímém výkonu služby v průběhu výcvikového roku absolvoval služební přípravu v rozsahu minimálně 120 hodin; probíhala další specializovaná odborná příprava, která vycházela ze specifických potřeb útvarů. Pokračovalo experimentální ověřování integrovaného výcviku policistů, který je orientovaný na jednání policistů, zejména na integraci dílčích policejních znalostí a dovedností k zvládnutí typických situací ve výkonu policejní služby.
- * Součástí resortní vzdělávací soustavy je **PA ČR**. V akademickém roce 2003/2004 studuje bakalářský studijní program 1417 studentů a magisterský studijní program 358 studentů. V roce 2003 bylo rozhodnuto o udělení akreditace bakalářskému studijnímu programu „Veřejná správa“ ve studijním oboru „Krizový management ve státní správě a územní samosprávě“ a o udělení akreditace doktorskému studijnímu programu „Bezpečnostně právní studia“, studijní obor „Policejní management a kriminalistika“. Dále se rozhodnutím Akreditační komise vlády ČR PA ČR stala **univerzitním typem vysoké školy**.
- * Připraveno bylo pod vedením ediční rady, složené z pedagogických pracovníků SPŠ MV, 16 učebních textů (např. „Policie a multikulturní společnost“, „Police a profesní etika“, „Schengenská policejní spolupráce“) a 4 videoprogramy.

Mezinárodní spolupráce

MV ČR se účastní těchto mezinárodních vzdělávacích aktivit:

- Středoevropská policejní akademie (MEPA),
- Evropská policejní akademie (CEPOL),

V rámci dvojstranné spolupráce jsou realizovány aktivity zejména s těmito zeměmi a jejich institucemi:

- * SRN - H. Seidel Foundation, Saské státní ministerstvo vnitra,
- * Kanada - Royal Canadian Mounted Police,
- * Norsko - National Police Directorate, Oslo,
- * USA - FBI, State Department,

- * Holandsko - LSOP,
- * Itálie - Ministerstvo vnitra,
- * Velká Británie – Home Office.

MV dále spolupracuje s řadou nevládních organizací např. Amnesty International, Transparency International, International Committee of Red Cross.

Středoevropská policejní akademie (MEPA)

- * hlavní kurz MEPA (3 měsíce) zaměřený na boj s organizovaným zločinem; závěrečná případová studie (téma v r. 2003 „Obchod s lidmi“) se obhájí před mezinárodní odbornou komisí,
- * 9. Speciální kurs pro pohraniční policii (1 měsíc) – problematiky bezpečnosti a ochrany hranic,
- * následný seminář pro absolventy hlavního kurzu MEPA (organizovaná kriminalita),
- * řada odborných seminářů (Speciální postupy a metody při vyšetřování finanční kriminality, Vnější hranice EU jako infrastruktura organizované kriminality, Organizovaná kriminalita, Potírání informační a komunikační kriminality, Organizovaná kriminalita - skrytá vyšetřování, Identifikace a přiřazení nových syntetických drog, Kriminalita s kreditními a šekovými/magnetickými kartami, Těžká organizovaná loupežná přepadení bank a finančních institucí, Sřety mezi různými konkurenčními kriminálními skupinami),
- * jazykový kurz v Münsteru, SRN (3 týdny) orientovaný na odbornou policejní terminologii.

Nadace Hannse Seidela

- * V ČR a v Bavorsku se uskutečnilo 28 odborných seminářů, stáží a hospitací zaměřených na aktuální úkoly policie a na vzdělávání policistů, dále jazykové kurzy a stáže zaměřené na odbornou policejní terminologii.

Norské království

- * stáž ÚOKFK (+2 Slováci) v Cyber Crime Center v Oslo (ochrana dat)
- * studijní stáž na Drug Section, Oslo Police Distric - NPC
- * studijní stáž norských instruktorů z Drug Section na NPC
- * studijní stáž v SIRENE bureau v Oslo
- * studijní stáž na NCIS v Oslo (cross border police cooperation, schengen perspective)
- * seminář Policejní etika, multikulturní společnost a policie
- * jazykový seminář – policejní terminologie
- * follow up seminář – Schengen

USA

- * seminář Ministry of Justice + US Marshalls Service „Ochrana svědka“
- * seminář Ministry of Justice „Praní špinavých peněz a finanční vyšetřovací techniky“, seminář FBI „Korupce ve státní správě“
- * seminář Ministry of Justice US, „Pokročilý kurz – Praní špinavých peněz a finanční vyšetřovací techniky II“, Těchto seminářů se účastní společně policisté, státní zástupci i soudci; pokračují ve společných workshopech.

Itálie

- * týdenní stáž frekventantů 4. stupně kurzu italštiny a učitelů ÚJV SPŠ Praha ve Středisku jazykového vzdělávání v Miláně

Holandsko

- * seminář Multimediální vzdělávání v práci policie spojený s výukou metodiky cizího jazyka
- * seminář Práce policie v multikulturní společnosti, komunikační výcvik
- * projekt „Zařazení lidských práv, respektu k menšinám a jejich ochrany a profesní etiky do výcviku české policie a práce Policie ČR“

Francie

- * studijní pobyt pracovníků Policejní školy v Remeši na SPŠ MV Praha
- * studijní pobyt české delegace na Ministerstvu vnitra a Národním policejním ředitelství a policejních školách a střediscích

Další významné aktivity zaměřené k postupnému zkvalitňování policejního vzdělávání

- * Hlavní pozornost v oblasti lidských práv se zaměřila na zahájení realizace úkolů vyplývajících z dokumentu „**Národní strategie pro práci Policie v ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám**“ (vládní usnesení č.85/2003), zejména na analýzu učebních dokumentů a návrh na vypracování dalších studijních materiálů, doplnění profilu absolventa s ohledem na dodržování lidských práv a práv menšin, zařazení problematiky menšin do instrukčně metodických zaměstnání učitelů SPŠ, školení týmu styčného důstojníka pro menšiny v Západočeském kraji, asistence při školení romských asistentek v Ostravě, vzdělávání vybraných skupin policistů v dané problematice.
- * Zahájen byl tříletý projekt „**Zařazení lidských práv, respektu k menšinám a jejich ochrany a profesní etiky**“ do výcviku české policie a práce Policie ČR. Cílem je zařazení problematiky do program základního a dalšího profesního výcviku Policie ČR a přispění ke změně policejní kultury včetně zvýšení důvěry menšin v policii. V rámci projektu zahájilo svou činnost **Profesní dokumentační a informační středisko pro výchovu k lidským právům**. Hlavním gestorem za ČR je OVSPŠ a SPŠ MV v Praze, partnery jsou Holandský helsinský výbor, Český helsinský výbor, LSOP, NCIPS (mezinárodní policejní spolupráce) a NCII (centrum pro policejní integritu).
- * Uskutečnil se seminář „etický výcvik, lidská práva, menšiny“, který realizovali školitelé z Norska.
- * Pro pořádkovou policii byl zahájen kurz multikulturní výchova – extremismus - rasismus, který je vystavěn na základě metodických materiálů poskytnutých nadací Člověk v tísni. V roce 2004 bude zařazen ve všech ŠPS.
- * 8 policistů - trenérů pro vzdělávání v oblasti policejní práci ve vztahu k menšinám absolvovalo ve Velké Británii školení zaměřené na metodiku lektorské činnosti a byl vypracován lektorský manuál pro jejich činnost ve spolupráci se společností Člověk v tísni.
- * Ve vybraných lokalitách pokračuje projekt s RCMP (Kanada) „community policing“. Zavádění principů CAPRA, kanadský model partnerské policejní práce, byl zahájen v roce 2002.
- * Na školách byly do výuky pilotně zavedeny případové studie pochybení policistů, které byly výsledkem kurzu integrity a etiky (pod vedením lektorky z USA) a následného vypracování metodiky (ve spolupráci s Amnesty International). Vyhodnocení v roce 2004.
- * Je připravován projekt Otevřené společnosti „Posílení spolupráce policie s veřejností“.
- * **Pokračují jednoměsíční kurzy „Příprava občanů národnostních menšin k přijetí do služebního poměru příslušníku Policie ČR“.** Od roku 2000 proběhlo již osm kurzů a bylo přijato 23 příslušníků minorit do služebního poměru k Policii ČR.

Základní zaměření v roce 2004

Prostřednictvím vzdělávacích a výcvikových aktivit je nutné i nadále prosazovat nové filosofické pojetí policejní práce, jejíž prioritou je uspokojení občanských potřeb.

Navrhované aktivity:

- * Implementace a rozvoj moderního systému vzdělávání policistů, zejména se zřetelem na závěry twinningového projektu Phare č.9808-02/1 a "Koncepce celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a resortu vnitra".
- * Tvorba, zpracování a evaluace vzdělávacích a výcvikových programů na základě soustavné identifikace potřeb výkonu policejní služby.
- * Aktivně se podílet na realizaci projektu Phare CZ 01/IB/JH/04 – „Zavedení modelu EFQM do Policie ČR“, uplatňovat model EFQM v koncepční a řídicí činnosti vzdělávacích institucí MV a postupně začlenit model EFQM do vzdělávacích programů těchto vzdělávacích institucí, zejména do vzdělávacích programů pro přípravu manažerů všech úrovní.
- * Prioritou v následujícím období je i nadále etický výcvik policistů, zejména výcvik v oblasti lidských práv, výcvik etiky policejní práce, komunikační výcvik a "community policing".
- * Aktivně se zapojovat do činnosti mezinárodních policejních vzdělávacích organizací, zejména do European Police College (CEPOL), prostřednictvím účasti v Governing Boardu, a European police learning net v kontextu se vstupem ČR do EU.
- * Koordinovat a organizovat zahraniční vzdělávací aktivity policistů.

Ochrana utajovaných skutečností

V průběhu roku 2003 bylo pokračováno v důsledném **provádění preventivně výchovné činnosti formou proškolení všech pracovníků v působnosti MV a příslušníků Policie ČR** z přepisů upravujících ochranu utajovaných skutečností a prověřování jejich znalostí. Nadále jsou zabezpečovány přednášky k ochraně utajovaných skutečností v kurzech pro nově nastupující pracovníky v působnosti MV. V souladu s plánem kontrolní činnosti byly v průběhu roku prováděny tématické kontroly, zejména na úseku administrativní bezpečnosti, objektové bezpečnosti a bezpečnosti informačních systémů.

Základním úkolem byla **spolupráce s NBÚ na zpracování nové právní úpravy** ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Nová právní úprava odstraní nedostatky současné právní úpravy, které se projeví v praktickém uplatňování. Lépe deklaruje postavení žadatelů o vydání osvědčení a dokladu, stanoví jasná pravidla postupu orgánů, které budou vydávat osvědčení, popř. rozhodovat o zániku jeho platnosti, jednoznačně upravuje otázky řádného i mimořádného opravného prostředku apod. Návrh zákona obsahuje řadu zásadních odborných řešení věcných problémů, které mají technický a bezpečnostní charakter, což odůvodňuje potřebu podrobnější úpravy těchto okruhů několika prováděcími předpisy. Nová úprava dále upřesňuje některé prvky, které se dotýkají členství naší republiky v Organizaci Severoatlantické smlouvy a zároveň bude nová právní úprava reagovat na naše budoucí členství v EU.

V návaznosti na vydání nové vyhlášky č. 137/2003 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti byla provedena opatření k aplikaci zásad administrativní bezpečnosti do podmínek MV.

Od roku 1999 bylo v působnosti MV podáno 24 901 žádostí o bezpečnostní prověrky. V současné době NBÚ eviduje 6.604 vyřízených žádostí, ve fázi zpracování je 1.488, z toho 614 žádostí je pro opakované bezpečnostní prověrky.

Oblast organizace

Aktivity na MV byly zaměřeny zejména na **dokončení změn v organizační struktuře** započaté v roce 2002, týká se nově zřízených útvarů, tj. odboru finanční kontroly a odboru interního auditu a supervize. Cílem dalších dílčích změn v organizační struktuře bylo optimalizovat rozdělení působnosti v rámci MV. Realizované změny neměly vliv na zvyšování počtu systemizovaných míst a představují reálný základ pro zřizování sekcí při implementaci služebního zákona na podmínky MV.

V oblasti vnitřní organizace a systému řízení Policie ČR byl, vzhledem k potřebě zvýšit efektivitu při odhalování hospodářské a finanční kriminality, **zřízen útvar "Policie ČR odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování"** v rámci něhož byl konstituován **odbor výnosů a praní peněz**. Zahájena byla příprava **reorganizace systému obvodních ředitelství správy hl.m.Prahy**, která spočívala ve snížení jejich počtu z deseti na čtyři a jejich současném početním posílení. Jejím cílem bylo snížení počtu řídicích funkcí ve prospěch výkonného aparátu a zajištění efektivnějšího využití sil a prostředků. Opatření bylo realizováno k 1.1.2004. *Podrobnější informace viz též kapitola Hospodářská kriminalita, Organizovaný zločin.*

Věda a výzkum

Systém státní podpory výzkumu a vývoje v podmínkách MV vychází, stejně jako v uplynulém období, ze Střednědobé koncepce resortní politiky MV v letech 2000-2003 a z **trendů a dynamiky problémových okruhů** v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Jedná se např. o organizovaný zločin, počítačovou kriminalitu, závažnou hospodářskou kriminalitu, civilní ochranu v rámci eliminace vojenských i nevojenských ohrožení a další trestnou činnost.

Těžiště vývoje bylo již tradičně zaměřeno na zavádění progresivních metod znaleckého zkoumání v nejvytíženějších kriminalisticko technických a expertizních oborech a to především v genetice, chemii a balistice. Specifickou oblastí výzkumu se stává vývoj kryptohologramů.

Rovněž v oblasti požární ochrany zůstává směřování na posílení činností, majících přímý vztah k výkonu služby HZS ČR, zejména při posuzování požárního nebezpečí, požárních kontrolách a preventivních činnostech.

Na rok 2003 byl na zabezpečení výzkumu a vývoje schválen rozpočet ve výši **19 100 tis. Kč**, na rok 2004 je plánován objem finančních prostředků ve výši **18 984 tis. Kč**.

Ekonomická oblast

• situace v roce 2003

Pozornost související s oblastí veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu v roce 2003 zaměřena zejména na následující oblasti:

- * závažná hospodářská kriminalita (podvody, daňové úniky, "praní špinavých peněz", korupce, atd.),
  - * kriminalita zločineckých organizací,
  - * řešení kriminality mládeže,
  - * kriminalita s extremistickým podtextem,
  - * nelegální migrace,
  - * kriminalita v oblasti omamných a psychotropních látek,
  - * kriminalita na úseku duševního vlastnictví,
  - * počítačová kriminalita,
  - * loupeže, krádeže vloupáním, krádeže aut a věcí, porušování pravidel silničního provozu a další druhy protiprávního jednání,
  - * boj s terorismem v podmínkách ČR,
  - * ochrana státních hranic (opatření budou i nadále směřovat k převzetí schengenského acquis),
  - * pokračování integrace cizinců na území naší republiky a harmonizace migrační a azylové politiky se standardy EU,
  - * rozvoj situační a sociální prevence kriminality, včetně podpory preventivních programů na místní úrovni.
- Pozornost byla také zaměřena na zvyšování kvalifikace policistů prostřednictvím moderních trendů policejního vzdělávání a podporu policejního školství. Nezbytné bylo i personální posílení některých útvarů Policie ČR a materiální vybavení pro kvalitní výkon služby. Nepříznivý vývoj nehodovosti v silniční dopravě, nárůst dopravních nehod včetně nehod s tragickými následky si vyžádala rozsáhlejší aktivity zaměřené na dopravní bezpečnost.
  - Pokračovalo zajišťování materiálních a organizačních podmínek pro činnost IZS s důrazem na naplňování schválené koncepce ochrany obyvatelstva, dále budování IZS resp. výstavbu a provozování jeho informačního a komunikačního systému včetně Operačního a informačního střediska GR HZS a jeho připojení na monitorovací a informační centrum EU. Pozornost byla dále zaměřena na urychlení dokončení rozestavěných stavebních akcí HZS ČR k řádnému zabezpečení funkce orgánů požární ochrany. Mezi další významné aktivity patří vytvoření informačního systému pro podporu krizového řízení, jako nedílné součásti budovaného informačního systému veřejné správ, dovybudování krajských center tísňového volání, zapojení sil a prostředků IZS do poskytování humanitární pomoci.
  - Podepsán byl protokol o plošném nasazení rozšířeného Ekonomického informačního systému MV v II. etapě o oblast personalistiky a odměňování a zahájen jeho produktivní provoz.
  - Byly poskytnuty státní dotace nestátním neziskovým organizacím pro výkon dobrovolnické služby (1.1 2003 nabyl účinnosti zákon č. 198/2002 Sb., o **dobrovolnické službě** a o změně některých zákonů).

Stručná analýza hospodaření s rozpočtovými prostředky kapitoly MV v roce 2003 ve vztahu k oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ČR.

Do rozpočtu kapitoly MV bylo převedeno v roce 2003:

- * 15 711 tis. Kč celkem delimitace do kapitoly MV
- * 86 000 tis. Kč převod prostředků na zajištění provozu IISSE - z kapitoly MD
- * 10 534 tis. Kč - převod z kapitoly VPS do kapitoly MV k zabezpečení financování potřeb v oblasti analytické činnosti optimalizace procesů, poradenských a konzultačních služeb k proveditelnosti komplexní

informatizace krajů, integrace systému, údržby systému, registru evidence obyvatel a výroby školících pomůcek k IISSE

- * 100 000 tis. Kč - převod z kapitoly VPS do kapitoly MV na kompletní systém správních a dopravně správních evidencí. Pro informaci se uvádí, že na stejný účel bylo v rozpočtu kapitoly MV vyčleněna částka 4 725 tis. Kč
- * 8 852 tis. Kč rezerva na krizové situace podle zákona 239/2000 Sb. - z kapitoly VPS V souvislosti s prováděním záchranných prací při činnosti integrovaného záchranného systému za spoluúčasti ostatních složek IZS došlo k mimořádným výdajům v souvislosti s dopravními nehodami
- * 1 545 tis. Kč letecká hasičská služba - z kapitoly MZe
- * 23 484 tis. Kč letecká záchranná služba - z kapitoly MZd
- * 51 137 tis. Kč referendum o vstupu do EU (MV, obce, Policie ČR) - z kapitoly VPS
- * 51 000 zdravotní péče azylantům podle § 88 – z kapitoly VPS
- * 59 073 tis. Kč prostředky na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců – z kapitoly VPS
- * 718 tis. Kč výdaje na azylové zařízení v Bosně - z kapitoly MV
- * 13 725 tis. Kč výdaje na úhradu zvýšených životních nákladů příslušníků Policie ČR a na materiálně technické vybavení (z toho výdaje na financování programů činily 1 590 tis. Kč) v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 3.9.2003 č. 889, o posílení bezpečnosti českých odborníků působících v Dočasné koaliční správě Iráku a bezpečnosti zastupitelského úřadu ČR v Bagdádu - z kapitoly VPS, z položky Vládní rozpočtová rezerva
- * 5 564 humanitární pomoc Turecku (4 367 tis. Kč) a Alžírsku (1 197 tis. Kč) – z kapitoly VPS
- * 58 252 tis. Kč Strategie prevence kriminality na místní úrovni – z kapitoly VPS - do programového financování na pořízení kamerových systémů ve městech. Dále byly městům a obcím cestou MF uvolněny neinvestiční dotace ve výši 17.919 tis.Kč. Prostředky byly uvolňovány na základě rozhodnutí Republikového výboru pro prevenci kriminality
- * 10 000 tis. Kč zvýšení prostředků na platy na mimořádnou dopravně bezpečnostní akci KRYŠTOF – z kapitoly VPS. Celkové náklady na akci KRYŠTOF byly Policií ČR vyčísleny na 21,7 mil. Kč. Na částečnou úhradu proměnlivých složek platů policistů, účastnících se této akce, byla ze státního rozpočtu uvolněna částka 10 mil.Kč

V rozpočtu kapitoly MV na rok 2003 byly **dále zabezpečeny účelové prostředky**, které byly současně závaznými ukazateli:

- * 285 425 tis. Kč - Výdaje ze státního rozpočtu na financování společných **programů EU a ČR**
- * 297 350 tis. Kč - Výdaje na odstraňování škod způsobených **povodněmi** v roce 2002. Z tohoto objemu představují výdaje na financování programů reprodukce majetku 295 350 tis. Kč a na ostatní běžné výdaje 2 000 tis. Kč
- * na **odstranění škod z povodní roku 2002** byly dále na základě rozhodnutí MF převedeny do kapitoly MV dotace z **fondů solidarity EU** celkem ve výši **46 628 tis. Kč**
- * nad rámec výše uvedených finančních prostředků se v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti úzce váže "**vlastní rozpočet Policie ČR**" a "**vlastní rozpočet HZS ČR**". Rozpočet **Policie ČR** v oblasti výdajů celkem **po všech rozpočtových opatřeních v roce 2003 činil 26 812 346 tis. Kč** a **rozpočet HZS ČR** (14 HZS krajů +GR HZS+ SOŠ a VOŠ PO MV Frýdek-Místek) **činil 6 536 952 tis. Kč**. V roce 2003 byl pořízen z rozpočtu kapitoly MV, respektive Policie ČR, 1 ks vrtulníku (160 150 tis. Kč),
- * další finanční prostředky ve vztahu k Policii ČR byly vynakládány centrálně **v rámci adresných plateb**, jednalo se zejména o nájemné za telekomunikační vedení, centrální opravárenství spojovací a výpočetní techniky a provoz informačního systému dopravních a správních evidencí,

Podle rozpočtových možností resortu MV v roce 2003 byly základní úkoly a činnosti Policie ČR zabezpečeny. **Detailní rozbor vynaložených finančních prostředků v roce 2003** na jednotlivé úkoly a programy v rámci Policie ČR a HZS ČR je **předmětem státního závěrečného účtu MV za rok 2003**, včetně zúčtovacích vztahů se státním rozpočtem za tento rok v úzké návaznosti na účetní a finanční výkazy.

Rozpočet roku 2004 bude ovlivněn zejména následujícími vlivy:

- zavedení 16-ti třídního platového modelu,
- ve schváleném rozpočtu kapitoly MV je zahrnuto 2 % snížení systemizovaných míst oproti schválené systemizaci roku 2003 vládou, včetně odpovídajících prostředků na platy. Výjimku tvoří místa související s přímým výkonem služby Policie ČR a HZS ČR, včetně souvisejícího resortního školství,
- zajištění zvýšených nároků na odbornost a vzdělávání pracovníků.

Na rozpočet Policie ČR v roce 2004 budou mít vliv následující základní priority:

- přibližování standardům Evropské unie pokud jde o policejní struktury, účinnosti policejní práce a kompatibilitu informačních systémů,
- vytváření podmínek pro zvýšení možnosti odčerpávání zisků ze zločinu a možnost státu zabavit majetek odsouzeným zločincům,
- potírání sociálně patologických jevů,
- budování Národní databáze DNA,
- příprava ČR na vstup do EU,
- personální stabilizace kádru,
- materiálnětechnické zabezpečení Policie ČR,
- vnitřní kontrola,
- zkvalitňování ochrany veřejného pořádku,
- podpora a rozvoj programů prevence kriminality.

Kromě toho jsou v kapitole **VPS na položce Zřízení finanční policie zabezpečeny pro rok 2004 prostředky ve výši 82 209 tis. Kč**. Termín zřízení finanční policie se předpokládá k 1. červenci 2004. Jedná se o vytvoření finanční policie jako policejní jednotky ve strukturách Policie ČR, za účelem boje proti závažné hospodářské kriminalitě a korupci.

Informační a telekomunikační systémy

• v oblasti komunikačních systémů

Dlouhodobým úkolem zůstává posílení a modernizace páteřních komunikačních systémů a rozšíření služeb až k základním útvarům Policie ČR. Modernizace probíhá ve dvou hlavních oblastech obsažených v "Rozvojovém projektu komunikačních sítí MV s integrovanými službami". V oblasti radiokomunikací jde o projekt PEGAS, v oblasti telekomunikací a přenosu dat jde o projekt HELIOS.

Projekt PEGAS

Byly splněny hlavní cíle projektu specifikované příslušnými usneseními vlády ČR, tj. byla dokončena výstavba národní infrastruktury systému a byly splněny dodávky koncových zařízení koncovým uživatelům IZS v objemech dle smluvních dokumentů uzavřených na období 1999 - 2003. Dokončení výstavby národní infrastruktury systému PEGAS v termínu do 31. srpna 2003 (usnesení vlády ČR č. 451 ze dne 9.5. 2001) představovalo nainstalovat 215 základnových stanic. Umístění základnových stanic bylo specifikováno studií, která provedla optimalizaci počtu základnových stanic v návaznosti na požadované pokrytí území rádiovým signálem. Zprovoznění poslední regionální sítě systému PEGAS v regionu Plzeň proběhlo dne 29.8.2003 (po povodních v srpnu 2002 zde bylo třeba realizovat rozsáhlou rekonstrukci spojovacích technologií a souvisejících prostor). Oproti plánovanému počtu 215 základnových stanic jich bylo vybudováno 218 s příznivým dopadem na vylepšení pokrytí území státu rádiovým signálem bez nároků na navýšení finančních prostředků.

Projekt HELIOS

V rámci projektu je realizována výstavba digitálních komunikačních uzlů s technologií pro hlasovou a datovou komunikaci a výstavba přenosového prostředí sdíleného všemi komunikačními systémy. V oblasti modernizace přenosové části sítě byla realizována 1. etapa rekonfigurace sítě odpovídající novému správnímu uspořádání a byly rozšířeny telekomunikační uzly v nových krajských městech jak v přenosové tak datové části. Do resortní telekomunikační sítě bylo digitálně napojeno 68 základních útvarů Policie ČR a 77 útvarů HZS. Implementovaná technologie umožní zlepšit komunikační podporu dotčených útvarů za současného snížení provozních nákladů.

• v oblasti informačních systémů a výpočetní techniky

Dlouhodobým úkolem zůstává realizace informačního systému služby cizinecké a pohraniční policie (CIS), rozšíření Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO), projekt informačního systému automatizované identifikace otisku prstů (AFIS) a dalších informačních systémů.

Projekt informačního systému služby cizinecké a pohraniční policie

Projekt CIS řeší konverzi a integraci stávajících informačních systémů cizinecké a pohraniční policie a vytvoření nových částí či úpravu modulů v souladu se schválenými zákony ČR a s doporučeními EU.

Realizace CIS pokračovala III. etapou s firmou ICZ, a.s., ve které byla ukončena základní část výstavby informačního systému. Předmětem III. etapy je vytvoření komplexního programového vybavení, konverze a integrace stávajících datových fondů služby cizinecké a pohraniční policie a následné rozšíření aplikace na uživatelská pracoviště na celém území ČR. CIS je napojen na vybrané informační systémy Policie ČR a MV. Práce byly po testování ukončeny převedením systému do celorepublikového provozu.

Projekt Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

Do projektu ISO jsou zapojeny MK, MV a MF (prostřednictvím Generálního ředitelství cel). Gestorem je MK. Systém evidence uměleckých děl (dále jen "SEUD") je multimediální informační systém pro evidenci odcizených, nalezených a pohřešovaných uměleckých děl, jejich rychlé dohledávání a ochranu. Nedílnou součástí koncepce projektu je sdílení a přenos datových souborů. SEUD je součástí meziřesortního projektu ISO, kde je jedním z informačních subsystémů PSISO (počítačový subsystém projektu ISO).

Informační systém je v MV provozován ve třech subsystémech. SEUD je provozován USKPV PP ČR a útvarů služby kriminální policie a vyšetřování a vybraných OR (MŘ) P ČR. Centrální systém evidence uměleckých děl (dále jen C-SEUD) resp. databáze C-SEUD je dostupná na www serveru v datové síti MV, obsahuje základní údaje pro potřeby oprávněných policistů. Vybrané záznamy z databáze C-SEUD (dále jen I-EUD) jsou zpřístupněny na Internetu veřejnosti na serveru MV.

V roce 2003 byla modernizována vybraná pracoviště zapojená do SEUD zakoupením 64 ks souprav digitálních kamer s vysokým rozlišením a se schopností pořízení statických snímků.

Projekty informačních systémů daktyloskopické identifikace osob.

Rozšíření AFIS bylo orientováno zejména na problematiku identifikace osob ze třetích států, a to na vytvoření národního daktyloskopického informačního systému EURODAC ČR na bázi AFIS. ČR musí splnit od května 2004 jako jednu z povinných podmínek pro vstup do EU propojení systému EURODAC ČR do nadnárodního systému EURODAC s centrem v Luxemburgu. Proto bylo doplněno centrum AFIS o komunikační modul a vybudována trasa pro přenos dat do evropské komunikační sítě TESTA, která zajišťuje komunikační služby pro EURODAC. Dále by rozšířen počet pracovních stanic AFIS, které slouží v ČR pro sběr dat osob ze třetích států.

- * V oblasti kriminalistických expertíz je užití AFIS od roku 1994 jednou ze standardních metod při objasňování trestních činů.
- * V oblasti identifikace osob ze třetích států je užití AFIS od roku 2000 jednou z metod k určení skutečné totožnosti osob uvedené kategorie. Přínos lze spatřovat v možnosti dokonalejší identifikace osob uvedené kategorie, ze které vyplývá zkrácení správních řízení, kterému se tyto osoby v ČR podrobují. Dosud byla tato správní řízení pouze v kompetenci orgánů ČR, od data přistoupení ČR do EU se bude muset správní řízení provádět také s ohledem na směrnice EU.

6. Závěr

Zpráva se opírá o poznatky všech resortů a příslušných institucí a zejména o poznatky útvarů MV a Policie ČR, jako hlavního garanta za oblast veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.

Jedná se o Zprávu za rok 2003 ve srovnání s rokem 2002, přesto **byly údaje o vývoji kriminality dány do souvislosti s údaji z delších časových řad**. Tento přístup umožňuje zřetelněji popsat situaci. Důležitou součástí Zprávy jsou informace o opatřeních, které mají co nejvíce snížit negativní dopady ve vývoji kriminality a souvisejících problematikách. **Právě pohled z dlouhodobého hlediska umožňuje informovat o situaci, do jaké míry přijatá opatření ovlivnila vývoj v oblastech veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Dále informuje, na základě uveřejněných poznatků, jaká základní či doplňující opatření příslušné resorty a instituce přijímají.**

Bezpečnostní situaci, respektive situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2003, charakterizovaly tyto tendence: **nedošlo k výrazné, především kvantitativní změně ve vývoji celkové kriminality** ve srovnání s rokem 2002; **situace se výrazně nezměnila ani z pohledu kvalitativního, to znamená, že problémové oblasti definované v minulém období přetrvávají. Dopad vlivu postupně realizovaných opatření se bude zřejmě projevovat až s přiměřeným časovým odstupem.**

V některých případech dlouhodobých opatření a cílených operativních opatření **byly zaznamenány úspěchy ("tradiční" formy kriminality z kvantitativního pohledu zůstávají třetím rokem na stejné úrovni s výjimkou kriminality páchané recidivisty), v průběhu roku 2003 zaznamenaný nepříznivý vývoj dopravní nehodovosti (zejména v počtech smrtelných následků dopravních nehod) se podařilo zastavit a udržet na úrovni roku 2002, zvýšily se aktivity v boji proti korupci, daří se odhalovat kauzy závažné hospodářské kriminality, první pozitivní výsledky se projevují ve vztahu Policie ČR k národnostním a etnickým menšinám. MS věnuje soustavnou pozornost zaměřenou na rychlost a plynulost vyřizování trestních věcí, především na omezení počtu starších nedodělků.**

Kvantitativní vývoj kriminality. Pachatelé trestné činnosti

Z dlouhodobého hlediska **došlo k určitému pozitivnímu vývoji** v počtu Policií ČR evidovaných trestných činů. Svého vrcholu dosáhl počet evidovaných trestných činů v roce 1999 (do té doby byl od roku 1994 evidován každoroční růst; z hlediska dynamiky kriminality byly nejproblémovější roky 1990-1993, poté se celkově rozdíl mezi jednotlivými roky v úrovni kriminality začaly zmenšovat). **Od roku 1999 se počet evidovaných trestných činů postupně snižoval. Přes určitý optimismus z vývoje kriminality v posledních letech, nelze z kriminologického hlediska jednoznačně posoudit, zda jde o nastupující trend. Vývoj od roku 2001 naznačuje spíše stagnaci, což potvrdil i Policií ČR evidovaný počet trestných činů v roce 2003.** V roce 2003 se snížily počty evidovaných trestných činů základních druhů kriminality - hospodářské, násilné, mravnostní i majetkové. Stagnace kriminality se projevila i v přepočtu zjištěných trestných činů na 10 tisíc obyvatel z 363 na 351. Od roku 1993 počty evidovaných trestných činů celkové kriminality byly nejnižší v roce 2003, nejnižší hodnota s počtem 349 trestných činů na 10 tisíc obyvatel byla evidována v roce 2001.

Pokles počtu zjištěných trestných činů provázel **pokles počtu objasněných trestných činů** i pokles **objasněnosti** (podíl počtu objasněných trestných činů na celkem zjištěných trestných činech). Počet objasněných trestných činů nezahrnuje údaj o počtu dodatečně objasněných trestných činech. Proto je třeba vnímat údaj o poklesu počtu objasněných trestných činů v kontextu **zvyšujícího se počtu dodatečně objasněných trestných činů**, kterých bylo v roce 2003 vykázáno **8.073**; v roce 2002 vykazovala Policie ČR **2.945 dodatečně objasněných trestných činů**.

Pokud se týká nejvýraznějších výkyvů ve vývoji kriminality: **výrazně klesl** počet zjištěných trestných činů **hospodářské kriminality**, pokles je provázen na jedné straně výrazným **snížením** evidovaných počtů trestných činů **úvěrového podvodu a neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, zdravotní zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti**, na druhé straně poměrně vysokým **zvýšením evidovaných počtů trestných činů neoprávněného držení platební karty** a padělání a pozměňování veřejné listiny; **stagnuje** počet zjištěných trestných činů **násilné kriminality**, **negativní je vývoj týkající loupeží** - již druhým rokem se pohybují kolem hranice 5.500 trestných činů; z dlouhodobého pohledu jejich podíl na celkovém počtu zjištěných trestných činů násilné kriminality byl s 24,3 % nejvyšší od roku 1996, tento trend koresponduje s růstem pachatelů trestných činů loupeží; vzrostl také počet evidovaných trestných činů loupeže na finančních institucích. Poměrně výrazně se zvýšil počet padělaných bankovek, zejména euro a Kč. Pokračuje **stagnace** počtu zjištěných trestných činů **majetkové kriminality (výjimkou je výrazný růst krádeží kapesních a tzv. jiných krádeží na osobách - věci z odložených kabelek, zavazadel apod.) včetně stagnace evidovaných vloupání do bytů či krádeží motorových vozidel dvoustupých i krádeží věcí z automobilů** (jedná se však stále o vysoké počty trestných činů), významně klesl počet krádeží vloupání do rekreačních objektů.

Vzrostly zjištěné škody, zajištěné škody se snížily. *Výše škod (zjištěných i zajištěných) je ovlivněna několika velkými kauzami, např. v kauze Harvard byla vykázána škoda až v roce 2003, a to v úhrnné výši téměř 18 mld. Kč; zajištěná částka více než 2 mld. Kč připadala v roce 2002 na zajištěný majetek v jedné kauze - kauze KTP Quantum).*

Ke **zvýšenému počtu recidivistů i jimi spáchaných trestných činů (od roku 1993 se tak jedná o nejvyšší počet)** došlo i přes snížení počtu pachatelů a přes pokles počtu objasněných trestných činů. S výjimkou hospodářské kriminality vzrostly všechny základní kategorie trestné činnosti páchané recidivisty; **počty evidovaných trestných činů majetkové a násilné kriminality, kde pachatelem byl recidivista, dosáhly nejvyšších hodnot od roku 1996; příčinami tohoto trendu by se měly zabývat zejména analýzy zaměřené na trestní politiku, na analýzu by měla navazovat adekvátní opatření.**

Pokračoval **pokles pachatelů z řad dětí a mladistvých**, snížil se počet objasněných trestných činů spáchaných touto kategorií pachatelů; pokles není tak výrazný jako v roce 2002, jejich podíl na celkovém počtu pachatelů zůstal konstantní. Tento **pozitivní vývoj (pokud se nejedná o zvýšenou latenci)** se **neprojevil u násilné kriminality, respektive u trestného činu loupeže; počet trestných činů loupeže spáchaných dětmi a mladistvými je nejvyšší od roku 1996.** Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK) zřídil pracovní skupinu k provedení **analýzy kriminality nezletilých a mladistvých umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.** Jejím úkolem je zpracovat zprávu a návrhy opatření ke změnám současného systému. Pracovní skupina zprávu předloží RVPPK v roce 2004.

Problémem je **domácí násilí**, které vykazuje značnou latenci. Podle zkušeností západoevropských zemí je, vedle podpory zdravého rodinného prostředí a prevence, nutná hlavně celospolečenská nulová tolerance. Novela **trestního zákona zavádí novou skutkovou podstatu trestného činu, podle které bude možno přísněji postihnout domácí násilí.** Násilník (pachatel) tak může být odsouzen až na 8 let. Novela tím uznává, že domácí násilí je **skutečně závažný problém.** Pozitivní je vládní **kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí**, organizovaná ve spolupráci s relevantními státními i nevládními organizacemi.

Na evidovanou kriminalitu má vliv řada variabilních faktorů, například **oznamování deliktů ze strany občanů, kvalitnější odhalování a důslednější registrace zjištěné trestné činnosti, úroveň kontrolní činnosti, aspekt pojištění** atd. Policejní statistika rovněž nepostihuje, a ani nemůže, další aspekty policejní práce (mimo jiné i **zvyšující se počty pátrání po osobách**) jakými je například rozdílnost vynaložených sil, prostředků a časová náročnost na vyřešení evidovaných

trestných činů. Nepostihne psychickou náročnost policejní práce (v roce 2003 13 policistů spáchalo sebevraždu a zaznamenán byl 1 pokus o sebevraždu; v roce 1999 bylo evidováno 5 sebevražd policistů, v roce 2000 13 sebevražd, v roce 2001 12 a v roce 2002 8 sebevražd policistů).

Oblasti závažné kriminality. Politika v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti

Míru kriminality nelze hodnotit jen kvantitativními údaji, významné je rovněž hodnocení kvalitativní. Vysoká četnost se neprojevuje u závažné hospodářské kriminality, u korupce, rovněž se neprojevuje u trestných činů spojených s extremismem, rasistickým chováním, s kriminalitou na movitém kulturním dědictví, ve spojení s duševním vlastnictvím atd.; jejichž závažnost spočívá zejména v propojení s dalšími formami organizovaného zločinu - "praním špinavých peněz", podvodným jednáním, obchodem s lidmi, násilnou kriminalitou apod. Neoddiskutovatelná je jejich vysoká společenská nebezpečnost.

Z hlediska **pocitu bezpečí občanů**, způsobené škody touto trestnou činností a v některých oblastech i z hlediska kvantitativního zůstávají problémem, přes přijímaná především preventivní opatření, **krádeže vloupáním do domů a bytů, krádeže motorových vozidel dvoustopých** (na území hl. m. Prahy zůstává evidován několikanásobně vyšší počet než v ostatních krajích ČR), **krádeže věcí z automobilů** (patří z kvantitativního hlediska mezi nejčastěji se vyskytující trestné činy), **krádeže kapesní (evidován byl výrazný růst)**; problémem zůstává násilná kriminalita (přes veškerá opatření se nedaří snížit evidovaný počet trestných činů loupeží, zejména na území hl. m. Prahy zůstává počet trestných činů loupeží vysoký), která se z dlouhodobého hlediska však nevymykala průměrné hodnotě. Závažnost kriminality na **movitém kulturním dědictví** nespočívá jen v četnosti evidovaných trestných činů, ale zejména ve škodách na kulturním dědictví obecně, které jsou nevyčíslitelné a nevratné. Zlepšení situace by měla napomoci novela zákona o živnostenském podnikání, která omezuje obchodování s kradeným zbožím v zastavárnách; významné jsou legislativní a kontrolní aktivity v oblasti ochrany movitého kulturního dědictví atd.; nezastupitelnou roli mají preventivní aktivity, přibývají města, která chtějí předcházet kriminalitě kamerovým systémem (Ve městech, kterým byla ze státního rozpočtu v rámci Programů poskytnuta dotace na městské kamerové dohlížecí systémy proběhlo dotazníkové šetření k vyhodnocení efektivity těchto systémů. Získané výsledky budou využity pro stanovení minimálních standardů k posuzování efektivity městských kamerových dohlížecích systémů, a to do konce roku 2004) atd. **Nedaří se přijímat adekvátní opatření proti krádežím aut** (zejména ve spojení s pojišťovacími podvody či v oblasti registrace vozidel, která mění majitele). Rovněž **opatření proti pouliční kriminalitě** (zejména proti krádežím kapesním a dalším krádežím na osobách - z odložených kabelek, odloženého ošacení apod., které kvantitativně výrazně vzrostly, proti krádežím věcí z aut či loupežným přepadením) se zatím **významně neprojevují**. Řešení situace, zejména na území hl.m.Prahy (počet trestných činů souvisejících s pouliční kriminalitou je zde několikanásobně vyšší oproti ostatním krajům v ČR), by měla napomoci reorganizace **systému obvodních ředitelství správy hl.m.Prahy**. 10 těchto ředitelství bylo redukováno na 4. Jejím cílem bylo snížení počtu řídicích funkcí ve prospěch výkonného aparátu a zajištění efektivnějšího využití sil a prostředků. Je však nutné v tomto kontextu poznamenat, že míra kriminality ve velkoměstských aglomeracích je dána mnoha faktory - vysoká hustota obyvatel a anonymita občanů, rozsáhlá sídlištní zástavba, vysoký počet obchodů, institucí, koncentrace potencionálních kriminálních osob atd.

Potencionálním nebezpečím jsou teroristické akce organizované zahraničními subjekty v reakci na vývoj mezinárodní bezpečnostní situace; proto se realizovala některá opatření, zejména ostraha vytipovaných lokalit včetně dopravně bezpečnostních opatření k ochraně židovských objektů. Situace v ČR byla i v roce 2003 z hlediska **teroristických projevů** klidná, v ČR se nestal žádný teroristický útok klasického charakteru (u aktivit vyděračů požadujících od státu velké finanční částky se jednalo o trestné činy vydírání, za použití metod označovaných v médiích jako teroristické). Závažnou a v současnosti velmi aktuální je oblast **financování teroristických aktivit** nebo jiná forma jejich podpory. Plnění závazků z Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu by měla

zajistit legislativní opatření, zejména návrh na uzákonění obecné trestní odpovědnosti právnických osob a novela zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně souvisejících zákonů.

Evidován byl **pokles zjištěných nelegálních přechodů státní hranice ČR**. Nejčastěji zastoupenými státními příslušníky podílejícími se na nelegální migraci přes státní hranice ČR byli občané Ruska a Číny. Problémem zůstává **zneužívání azylového procesu** některými žadateli, **podíl žadatelů o azyl na celkovém počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci přes státní hranice ČR se výrazně zvýšil**; nárůst souvisel s výrazným zvýšením žadatelů z Ruské federace, resp. osob hlásící se k čečenské národnosti. Pokračovala činnost meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (zpráva o činnosti orgánu byla vládě předložena v květnu 2003). MPSV spolupracovalo s MPO a MS v problematice **obcházení regulace trhu práce cizinci** prostřednictvím zakládání obchodních společností a družstev nebo podnikání na živnostenský list. Byly učiněny návrhy na úpravu příslušných právních předpisů, zejména na úpravu živnostenského zákona, jehož podstatou je zkoumání potřebnosti dané živnosti cizince z hlediska možného ohrožení státu.

V oblasti organizovaného zločinu **nedošlo k výrazným změnám**, situace je obdobná jako v minulých letech, výjimkou je **růst padělaných bankovek** (především euro a Kč). Z hlediska korupčních motivů pachatelů rovněž **nedochází** ve srovnání s předchozími obdobími **k podstatným změnám**, situace se nelepší, **problémovou zůstává oblast při zadávání a uzavírání výběrových řízení v oblasti státních a obecních zakázek**.

Vláda pokračovala v aktivitách zaměřených **proti korupci**. Ministr vnitra se v roce 2003 stal na vládní úrovni koordinátorem skupiny pro boj s korupcí, jejímž cílem je definovat priority protikorupční politiky vlády a resortní protikorupční opatření. Podařilo se uspořádat několik **workshopů s nevládními organizacemi**, například ve spolupráci s Transparency International seminář "Černá listina firem - možná protikorupční opatření při zadávání veřejných zakázek" za účasti zahraničních expertů. MV vypracovalo „Analýzu možnosti **využití testu integrity** v podmínkách ČR, návrhu způsobu a podmínek jeho využití“, součástí je návrh protikorupčních **opatření kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku**. V červnu 2004 MS ve spolupráci s MV předložil vládě návrh věcného záměru zákona a návrhy věcných změn příslušných právních předpisů; na jejich základě by došlo k právnímu zakotvení institutu kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku. **Oslabit možné korupční prostředí v řadách Policie ČR** by měla přinést MV navrhovaná možnost **bezhotovostního styku při výběru pokut uložených v blokovém řízení**.

Počty hlášení o **podezřelých obchodech**, zejména z bankovní sféry i jiných finančních institucí, se po snižování v minulých letech **zvýšily**. Projevilo se především důkladnější prověřování transakcí v bankovním sektoru, **důsledná kontrolní činnost ČNB, kontrola systému vnitřních zásad Finančně analytického útvaru a v neposlední řadě i změna trestního zákona**; v novele **trestního zákona je zařazeno skrývání věci z nedbalosti a samostatně z trestné činu podílnictví vyčleněn trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, který není podmíněn predikativním trestným činem**.

Policii ČR se **daří dokumentovat závažné kauzy hospodářské kriminality** (je to výsledek jejich cílené specializace, i po organizační stránce, a zejména výsledek cíleného, soustavného vzdělávání včetně mezinárodních kursů, rovněž i ve spolupráci s pracovníky speciálních útvarů NSZ); v roce 2002 Policie ČR evidovala 357 tr.č. závažné hospodářské kriminality (případy se škodou 10 mil. a výše), které na sebe vázaly více než 21 mld. Kč, v roce 2003 evidovala těchto závažných kauz 181 (doba zahájení páchání spadá do minulých let), které na sebe vázaly škodu více než 31 mld. Kč, přičemž **objasněnost výrazně vzrostla ze 48,5 % na hodnotu 67,4 %**.

Vytvoření **finanční policie** jako specializované policejní složky je vedeno záměrem zefektivnit postih daňových trestných činů a zkvalitnit spolupráci mezi policií a orgány správy daní. Tato specializovaná jednotka by měla vzniknout k 1. červenci 2004.

S ohledem na vytvoření legislativních a jiných podmínek pro dodržování práv v oblasti duševního vlastnictví (např. kladně byla hodnocena účast ČR v tzv. internetových smlouvách WIPO) a aktivní přístup členů meziresortní komise pro potírání nelegálního jednání proti právům v oblasti duševního vlastnictví, **nebyla ČR zařazena již třetím rokem na tzv. Watch List** (na seznam zemí s nedostatečnou ochranou duševního vlastnictví).

Zločinecké organizace jsou v přímých vazbách na zahraničí a jejich činnost na našem území se odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. Vzhledem k přibližování ČR k EU pokračuje rostoucí zájem zločineckých organizací o pronikání do západní Evropy prostřednictvím ČR. Podle **zprávy** (z prosince 2003) **Evropského policejního úřadu (Europolu)** budou zločinecké organizace využívat nové členské státy EU jako své základny pro pašování drog, obchod s lidmi a praní špinavých peněz.

Jedním z úkolů uložených na základě "aktualizované Koncepce boje proti organizovanému zločinu" z října 2000 je průběžně vytvářet legislativní a organizační **podmínky pro odčerpávání výnosů z trestné činnosti**. Hlavní gesci za tento úkol nese ministr vnitra, spolupráce je určena ministru spravedlnosti, ministru financí a řediteli BIS. Vyčleněno bylo 25 pracovníků územních finančních orgánů do stálých společných týmů resortů MV a MF k dokumentaci a **odčerpávání výnosů z trestné činnosti**, zajišťování náhrady škody vzniklé trestnou činností, identifikaci a výběru daňových nedoplatků. Do nového daňového řádu (MF připravilo nový návrh zákona o daňovém řádu, který by měl nahradit stávající zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků) byla zapracována textová úprava příslušného ustanovení, která po přijetí umožní specializovaným složkám Policie ČR průlom do zákonem stanovené daňové mlčenlivosti, a to v plném rozsahu daňového řízení. V roce 2003 v rámci Služby kriminální policie a vyšetřování vznikl odbor výnosů a praní peněz. Jedním z předpokladů při ustanovení tohoto specializovaného pracoviště bylo získání konkrétních praktických poznatků o legislativních a organizačních bariérách bránících řádnému výkonu dohledání, zajištění a následné konfiskaci výnosu z trestné činnosti. Tyto poznatky jsou rozpracovávány do návrhů konkrétních legislativních a organizačních změn. V lednu 2004 nabyl účinnosti zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, který připravilo MS ve spolupráci s ostatními resorty, zejména MV a MF.

Vláda považuje za potřebné využít v rámci boje proti nejzávažnějším **formám organizované kriminality** také k některým novým, ve světě již vyzkoušeným institutům, které jsou způsobilé přispět k potírání této kriminality. V současné době v českém právním řádu chybí institut, který by dostatečně motivoval členy zločineckých společenství či organizovaných skupin k tomu, aby od těchto skupin odstoupili a začali spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Proto MV iniciovalo ustavení institutu tzv. **"korunního svědka"**, který by mohl velkou měrou přispět k rozbití zločineckých struktur a k odhalování jejich trestné činnosti.

MV má na zřeteli i další formy organizovaného zločinu. Prioritou resortu vnitra je účinné řešení problematiky **prostituce**. Připravujeme právní úpravu, která má přinést pozitivní právní regulaci provozování prostituce, významnou roli v regulaci prostituce budou hrát orgány samosprávy. Návrh je ve stádiu věcného záměru, připravuje se paragrafované znění zákona. Na aktuální situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR a také na řadu mezinárodních iniciativ a závazků, které ČR převzala, či které vyplývají z jejího členství v mezinárodních organizacích, reaguje vládou schválená "Národní strategie boje **proti obchodování s lidmi** za účelem sexuálního vykořisťování v České republice". Jejím cílem je zmapovat dostupné informace o problematice obchodu s lidmi v ČR, zhodnotit legislativní a administrativní podmínky pro trestně právní postih pachatelů obchodu s lidmi a řešení postavení obětí a navrhnout efektivní opatření ke zlepšení situace. MV připravuje "Zprávu o

plnění úkolů **Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí**", včetně aktualizace opatření na další období. Problematickou zůstává **oblast obchodu s lidmi za účelem nucené práce**, o které doposud není k dispozici dostatek informací. MV a MS připravují, na základě úkolu z usnesení vlády č.849/2003, **analýzu obchodování s lidmi za účelem nucené práce včetně návrhu opatření**.

S ohledem na nepříznivou situaci v oblasti bezpečnosti silničního provozu, byly aktivity MD a MV ve spolupráci s dalšími příslušnými resorty zaměřeny na komplexní **systém řešení - novela zákona o provozu na pozemních komunikacích a vytvoření Národní strategie bezpečnosti silničního provozu**. Důvodem je, kromě **komplexního systému řešení** této problematiky (zavedení **bodového systému, taxativní důvody pro zabránění v jízdě řidiči a zadržení řidičského průkazu, zvýšení pokut a jejich vymahatelnost** atd.) a obecného zlepšení situace v oblasti bezpečnosti silničního provozu, zejména **snaha o pokles dopravní nehodovosti v ČR a výrazné snížení smrtelných a vážných následků dopravních nehod**. Na Národní strategii bezpečnosti silničního provozu navazuje MV připravovaný "Resortní akční plán bezpečnosti a plynulosti silničního provozu".

Ve snaze, aby policie splňovala nároky kladené na moderní evropský bezpečnostní sbor a aby se dokázala lépe vypořádat s jakýmkoli projevy xenofobie a neprofesionality, navrhlo MV základní mechanismy **efektivní práce Policie ČR ve vztahu k menšinovým komunitám**, které jsou obsahem **"Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám"**.

První pozitivní výsledky v této oblasti se projeví při odhalování lichvy. V roce 2002 bylo zjištěno 15 tr.č. lichvy /§ 253 tr.z/, v roce 2003 to bylo celkem 41 tr.č. **Výsledky týmu LICHVA** byly založeny na úspěšné realizaci **pilotního projektu „Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách“**. Náplní práce asistenta policie bylo především **budovat atmosféru důvěry v práci Policie ČR, zajistit ochranu oběti a svědka a zlepšit informovanost občanů z romské komunity o rizicích spojených s lichvou**. Zavedení funkce tzv. "asistenta policie" by mělo napomoci efektivněji řešit i další problémové oblasti. MV připravilo ve spolupráci s OR Policie ČR **Čeb rámecový záměr projektu asistenta policie, který by Policii ČR umožnil efektivnější řešení nejen problematiky dětské prostituce, ale dalších rizikových oblastí**, které od tématu dětské prostituce nelze oddělit, jakými jsou kuplířství, drogy, gamblerství atd. Romský asistent policie v Čebu by měl být zaměřen především na navázání pozitivních kontaktů Policie ČR s romskou komunitou.

Přes určitý optimismus z vývoje kriminality a dalších oblastí veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti nelze jednoznačně posoudit, zda jde o nastupující trend. Situace zůstává třetím rokem obdobná, výrazně se nemění kvantitativně ani kvalitativně. Proto lze na základě těchto poznatků navrhnout, aby priority bezpečnostní politiky z hlediska veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti zůstaly i pro další období nezměněny. **Terorismus. Extremismus. Závažná hospodářská kriminalita (podvody, daňové úniky, "praní špinavých peněz", kriminalita na úseku duševního vlastnictví, počítačová kriminalita). Korupce. Nelegální migrace. Kriminalita zločineckých organizací (včetně obchodu s lidmi, protiprávního jednání v oblasti omamných a psychotropních látek, nelegálního obchodu se zbraněmi a paděláním). Kriminalita mládeže. Loupeže. Krádeže vloupáním, krádeže aut a věcí z nich. Porušování pravidel provozu na pozemních komunikacích.**